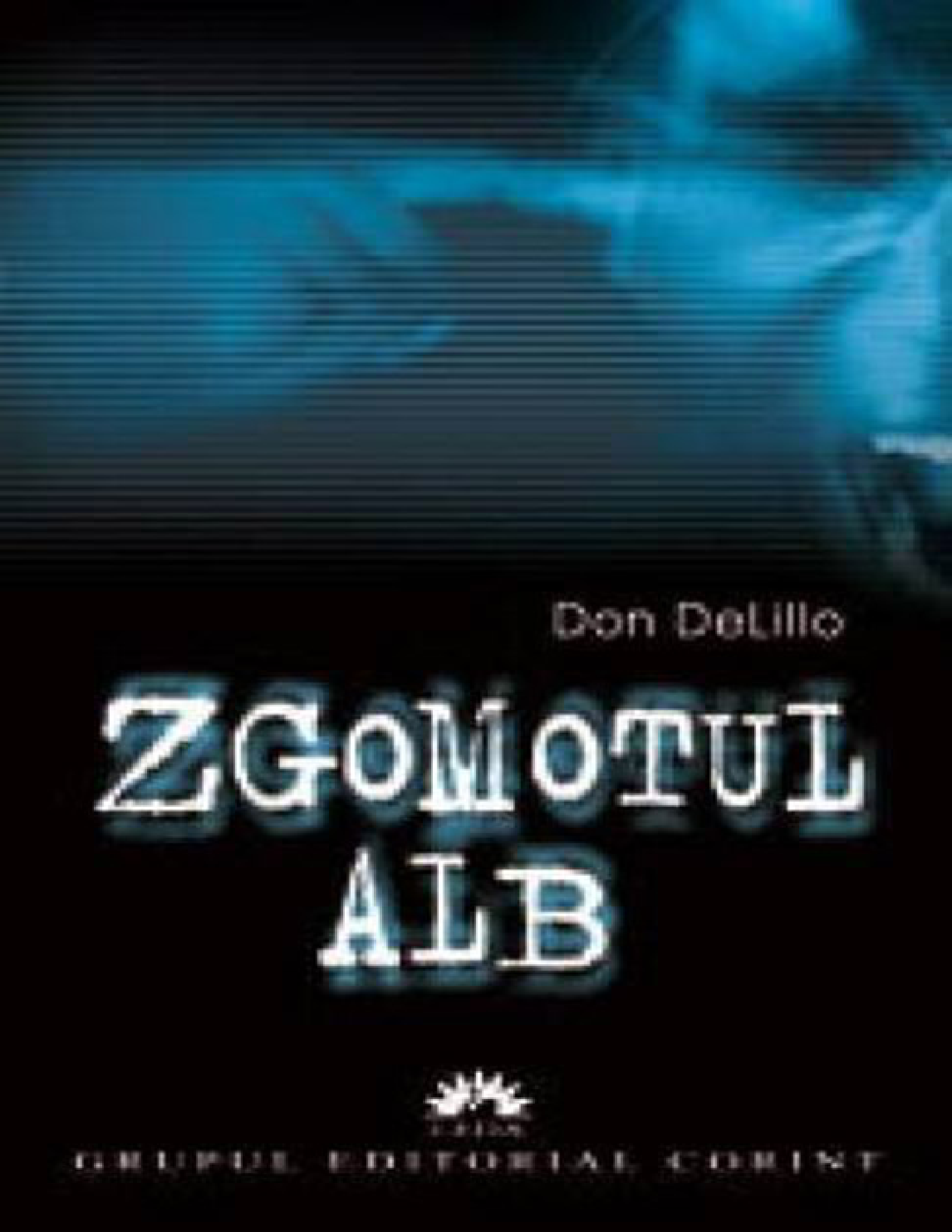
Don DeLillo
ZGOMOTUL ALB
GRUPUL EDITORIAL CORINT

Don DeLillo

ZGOMOTUL ALB

Traducere de Horia-Florian Popescu
Prefață de Raadu Surdulescu

LEDA
Grupul editorial CORINT

Zgomotul de fond postmodern
sau comedia spaimei de moarte

”Totul se leagă”, spune J. Edgar Hoover, personaj istoric şi personaj ficțional, în romanul *Underworld (Lumea subterană)* al lui Don DeLillo. Rostită de directorul F.B.I., fraza nu pare deloc surprinzătoare, este doar de datoria lui să suspecteze şi să vadă conexiuni secrete între evenimente, persoane,

comportamente şi înfăţişări aparent disparate. Ideea existenţei unor sisteme de legături care scapă înţelegerii oamenilor, care le determină existenţa în plan politic, social şi individual fără ca ei să-şi dea seama este însă în literatura americană recentă nu numai obsesia unui personaj răzbunător şi pervers de tipul lui Hoover, ci însăşi formula esenţială ce defineşte „cultura conspiraţiei", aşa zicând, pe care o regăsim în romanele unor autori ca Norman Mailer, Kurt Vonnegut, dar mai ales Thomas Pynchon şi Don DeLillo.

Totul se leagă – în relaţiile sociale şi în politică, dar şi în interiorul structurilor narative sau în conglomeratul postmodern de imagini şi concepte: haosul şi delirul paranoic, conspiraţia majoră şi farsa, vidul şi supraabundenţa semnalelor. În romanul lui DeLillo *Zgomotul alb*, diverse sisteme conspiră pentru a crea acea stare de incertitudine specifică gândirii contemporane occidentale, mai exact paradigmei postmoderne: citim astfel printre rândurile textului despre fericirea frustrantă a consumismului pasionat, despre simularea ce a ajuns mai reală decât realitatea, despre imaginea devenită mai autentică decât obiectul reprezentării, şi, în fme, despre spaima de moarte transpusă în umor negru. Aşa cum spune un personaj din carte, „Toate sunt intercondiţionate ca într-o corporaţie... Crema de plajă, marketingul, frica, boala. Dacă vrei una, trebuie neapărat să le iei şi pe celelalte."

Dincolo de acestea însă, se aude în cartea lui DeLillo un zgomot de fond permanent, imposibil de oprit, care acoperă toate acţiunile şi sensurile umane, facându-le mai greu de perceput.

Don DeLillo a fost supranumit de un critic „poetul paranoiei" – metaforă îndeajuns de expresivă, dar lipsită de un fundament semantic exact, deoarece în naraţiunile sale obsesia conspiraţionistă se opreşte la reprezentarea unor reţele întinse de conexiuni obscure, secrete, fără a ajunge însă în punctul definitoriu pentru maladia mintală propriu-zisă – acela al formulării unor judecăţi definitive, de

necontrazis. Considerat a fi un reprezentant de frunte al postmodernismului american – dar asupra acestui termen vom reveni – el este, după cum s-a spus, cel mai mare scriitor american în viață pe care publicul nu-l citeşte, afirmație valabilă mai cu seamă referitor la mega-romanul *Underworld* (Lumea subterană, 827 de pagini), dar contrazisă de succesul de public al altor ficțiuni ale sale; dintre acestea, *Zgomotul alb*[1] a intrat în canonul universitar recent, în ciuda faptului că autorul ei nu aparține nici unei minorități culturale anterior dezavantajate.

DeLillo s-a născut la 20 noiembrie 1936, într-o familie de imigranți italieni din Bronx, *borough*-ul newyorkez. A învățat la un liceu catolic, de care îşi aminteşte fără mare plăcere, şi a urmat apoi cursurile colegiului Fordham, unde a studiat teologia, istoria, filosofia şi a obținut o diplomă în Arta comunicării. Cu toate acestea, interesul său pentru literatură nu se datorează şcolilor urmate (în urma lecțiilor predate de călugării iezuiți nu a devenit decât un „ascet eşuat", mărturiseşte el), ci slujbei de paznic de parc, ce i-a îngăduit să-şi petreacă timpul în lecturi prelungite şi să-i descopere încă din adolescență pe Faulkner, Hemingway sau Joyce: de la ultimul a învățat, mărturiseşte el într-un interviu, „frumusețea şi fervoarea cuvintelor, ideea că orice cuvânt are o viață şi o istorie". Mutându-se apoi în Manhattan, a fost obligat să se inițieze în cutumele altei lumi, fără a uita însă cu totul tensiunile şi violența din cea lăsată în urmă; a lucrat un timp ca editor la o firmă de publicitate, iar logourile şi clişeele limbajului publicitar vor apărea frecvent în proza sa ulterioară. Dar influențele cele mai importante asupra gustului său artistic, format în cluburile, cinematografele şi muzeele newyorkeze, vor fi, după spusele sale, filmele europene, jazzul și expresionismul abstract. În 1971 publică primul său roman, *Americana*— o narațiune construită pe modelul „*road movies*", din perspectiva unui jurnalist de televiziune care călătoreşte prin mai multe state americane,

încercând să-şi redescopere țara şi oamenii; el este fascinat în special de forța imaginii, în film şi în publicitate. Următoarele romane ale lui DeLillo au în obiectiv tot aspecte ale culturii pop (ulare), fenomenul adus în prim-planul atenției în special de scriitorii şi criticii americani: *football*-ul şi mentalitatea consumistă – în *End Zone (Zona finală),* sau rock'n'roll-ul – în *Great Jones Street.* După publicarea experimentului numit *Ratner's Star (Steaua lui Ratner, 1976)*, o ficțiune enciclopedică ce, plecând de la studiile de matematică ale autorului, încearcă să cuprindă toată cunoaşterea contemporană, DeLillo a scris două romane scurte, *Players (Jucătorii)* şi *Running Dog (Fuga câinelui)*, în care apar teme ce au devenit obsedante în scrierile sale: terorismul, conspirația şi consumismul. O bursă Guggenheim pe care a primit-o în 1979 i-a permis să plece într-o călătorie de câțiva ani prin Orientul Apropiat, India şi Grecia şi să obțină astfel o nouă perspectivă, mai proaspătă, de la distanță, asupra realităților americane. Romanul *The Names (Numele,* 1982*)*, scris în Grecia, „marchează apariția unei noi viziuni", după cum mărturiseşte autorul, în sensul unei concentrări sporite asupra limbajului, obținută printr-o nouă tehnică – scrierea fiecărui paragraf pe o foaie diferită. Urmează primele mari succese de public şi de critică – *Zgomotul alb* şi apoi *Libra* (1988), o reinterpretare ficțională a asasinării lui J. F. Kennedy, scrisă din perspectiva imaginar-subiectivă a lui Lee H. Oswald (care locuise şi el în Bronx în anii 1950). *Mao II* (1991) investighează fenomenul terorist din punctul de vedere al unui scriitor: aici găsim pentru prima oară ipoteza şocantă că într-o societate sufocată de îmbuibare şi consumism nesfârşit, „actul de teroare poate fi singurul act ce are sens". Marea panoramă a epocii Războiului Rece, *Underworld* (1997), cuprinde o complicată, tehnic vorbind, țesătură de evenimente şi scene ce gravitează în jurul a trei teme principale – fascinația baseballului, obsesia conflictului nuclear şi, în fine, rolul simbolic al deşeurilor în societatea americană. Dacă în *Cosmopolis* (2003) DeLillo manifestă

acelaşi interes pentru paradigmele definitorii ale unei culturi în criză, folosindu-se acum de pretextul unei călătorii de o zi a unui miliardar excentric prin New York, într-o limuzină hiperdotată, în miniromanul *The Body Artist* (*Artista de pantomimă*, 2001) autorul îşi ia un răgaz de la fresca de dimensiune amplă. Arătând încă o dată o mare capacitate de reînnoire a scriiturii, el se apleacă, într-o schiță filigranată de narațiune, asupra rolului traumei, al memoriei şi al artei în modelarea unei psihologii feminine de o stranie forță şi atracție.

DeLillo mărturisea într-un interviu[2] că principalele forțe magnetice care îl fac să se aplece asupra paginii de scris sunt plăcerea pură pe care ți-o oferă limbajul ce se lasă făurit şi „substanța electrică a culturii" – ceea ce vede şi simte în jurul lui. „Sunt un făuritor de fraze", spunea el cu alt prilej; într-adevăr, atenția şi migala de artizan cu care îşi construieşte frazele, ritmurile şi armoniile structurale îl fac să fie un mare stilist, lipsit însă de tentații manieriste sau solipsiste. Scriitor cerebral, rece, cu un remarcabil autocontrol al expresiei, el este pe de altă parte unul dintre cei mai profunzi comentatori ai societății americane din ultimele şase decenii, romanele sale fiind rezultatul simbiozei dintre imaginație şi analiza culturală, după cum sublinia criticul Frank Lentricchia[3]. A fost remarcată şi capacitatea sa de anticipație, de pildă cu privire la atacurile teroriste şi mai ales la soarta Turnurilor Gemene, care apar şi în fundalul ilustrației de pe supracoperta romanului *Lumea subterană*, spre ele îndreptându-se în zbor planat o pasăre uriaşă. DeLillo nu este un scriitor cu o agendă politică manifest declarată: el nu pledează, ci observă, investighează; pe de altă parte, lipsa unui reper moral clar definit în structura de idei a cărților sale îi poate deruta pe cititori, dar acesta se poate totuşi descifra în pliurile analizei critice.

Şi *Zgomotul alb* ar putea părea la prima vedere o asamblare de fire tematice disparate, neîncheiate, lipsite de un nucleu

care să concentreze sensurile şi finalităţile acţiunii, dacă facem abstracţie de existenţa naratorului unic. Finalul deschis, aparent desprins de logica povestirii, numeroasele digresiuni şi remarci *non-sequitur* contribuie şi ele la impresia de diseminare a sensului. Şi totuşi, cititorul va constata în cele din urmă că a avut în mână o povestire captivantă, plină de umor ascuns, de aluzii neaşteptate şi de interogaţii grave, condusă cu o mână sigură către o viziune coerentă care i se revelează cu adevărat doar după câteva momente de meditaţie.

În *Zgomotul alb* povestirea este spusă la persoana întâi, de către Jack Gladney, profesor universitar şi fondator al „Catedrei Hitler" la „College-on-the-Hill", care vorbeşte despre viaţa sa oarecum excentrică de familie, cu cea de-a patra soţie şi cu cei patru copii ai lor din căsătoriile precedente, precum şi despre unele evenimente bizare din micul orăşel de provincie, datorate caracterului agresiv pe care îl poate căpăta în mod neaşteptat tehnologia deviantă a zilelor noastre.

Cartea lui DeLillo nu este un roman al campusului universitar american, niciunul domestic, nicio povestire detectivă sau un *thriller* sau un roman al spaimei de moarte, deşi are în structură câte ceva din toate acestea: este în schimb o narăţiune despre confuzia de sensuri şi de valori care caracterizează lumea postmodernă, despre zgomotul de fond neîntrerupt ce acoperă toate mesajele umane.

Deşi romanul a fost inclus în numeroase antologii de proză postmodernă şi se studiază în universităţi ca reprezentativ pentru această orientare literară, termenul „postmodern" ar trebui folosit şi în această situaţie cu multă circumspecţie, întrucât astăzi el se apropie periculos de sinonimia cu „contemporan" sau „recent". Dacă în anii 1960 literatura postmodernă, de curând apărută, purta câteva semne clare, definitorii, sistematizate teoretic în America de prozatorul John Barth şi de criticul Ihab Hassan, ea reprezentând la anumite niveluri o ruptură evidentă faţă de curentul modernist, în zilele noastre marea majoritate a narăţiunilor în

proză sunt uneori grăbit calificate ca opere postmoderne, de la ultimele cărți radical experimentale ale lui Barth sau Robert Coover, la romanele unor autori afroamericani sau de alte etnii, ce au de transmis un mesaj cu totul diferit, sau chiar la romanul cyberpunk ori la scrierile hipertextuale.

Indubitabil găsim în *Zgomotul alb* unele trăsături ale postmodernismului „clasic", definit de Barth şi Hassan, cum ar fi amestecul de genuri pomenit mai sus (care este însă departe de formele radicale întâlnite de pildă în romanul-poem-eseu *Focul palid* al lui Vladimir Nabokov) şi mai ales tehnica fragmentării pe alocuri a textului prin folosirea colajelor – inserții ce se ivesc brusc în discursul narativ, aparent fără nicio justificare (nume de produse comerciale, instrucțiuni pentru folosirea cardurilor bancare etc.). Pe de altă parte însă, nu mai apare în prim-plan jocul autoreflexiv sau pulverizarea eului din scrierile lui Barth sau Donald Barthelme şi sunt prezente în schimb satira socioculturală şi interogațiile existențiale (asupra cărora voi mai reveni), care se întâlnesc şi în romanele moderniste sau tradiționale. Este drept că *Zgomotul alb* conține numeroase aluzii la unele preocupări ale studiilor filosofice şi sociologice recente, cum ar fi prevalența incertitudinii şi a simulacrelor, natura construită a realității, manipularea prin imagine şi prin autoritatea mass-mediei, aşa încât romanul ar părea că este un inventar de teme puse în discuție de teoreticienii postmoderni. În structura sa însă el este în doar mică măsură o narațiune postmodernă; mai degrabă putem spune că textul investighează în mod percutant *ce înseamnă* postmodernitatea ca stare de spirit şi ca epocă.

O imagine emblematică a rolului simulacrelor în lumea contemporană o găsim în scena în care Gladney şi colegul său de la universitate, Murray Jay Siskind, vizitează ferma cu „cel mai fotografiat hambar din America", anunțat pe autostrăzile învecinate de nenumărate panouri publicitare. În lumea postmodernă, după cum ne spune Jean Baudrillard, realitatea simulată, artificială (în acest caz cea înregistrată pe

peliculă) este mai importantă decât cea reală[4]. Vizitatorii nu mai văd obiectul în sine, dar „fiecare fotografie îi potențează aura", după cum observă Murray, unul dintre *raisonneur*-ii romanului. În țăcănitul neîncetat al aparatelor, turiştii de fapt „fotografiază actul fotografierii". Cu alte ocazii însă răsturnarea de sensuri devine sinistră, ca de pildă în momentul în care intră în acțiune o bizară instituție, SIMUVAC: aceasta face exerciții de evacuare a populației pentru situații de calamitate şi când are loc cu adevărat un teribil accident chimic ce generează un nor toxic de mari proporții, tehnicienii de la SIMUVAC consideră acest eveniment drept o ocazie utilă pentru… viitoarele simulări de evacuare. Instituția în cauză face şi ea parte din acea rețea de sisteme care guvernează viața oamenilor, pe care ei nu le pot înțelege dar le pot bănui, aşa cum face şi Gladney: limbajele codificate ale medicilor, ale oamenilor de ştiință, ba chiar şi legăturile pe care soțiile sale anterioare le au cu diverse servicii secrete sunt o sursă de permanentă anxietate pentru el. Datorită prezenței acestei obsesii paranoide în *Zgomotul alb*, cartea poate fi citită de altfel şi ca un „roman al sistemelor"[5].

Cel mai puternic sistem din toate este reprezentat de mass-me- dia, care în lumea de azi a ajuns garanta autenticității: Heinrich, fiul lui Jack, un puber firoscos, e dispus să creadă mai degrabă ce se spune la radio despre vreme decât ce vede el însuşi cu ochii; când, după producerea accidentului chimic, posturile de radio anunță populația că unul dintre simptomele inhalării substanțelor toxice este senzația de *déjà-vu*, mulți oameni din jurul lui Jack încep de îndată să aibă asemenea manifestări. Mass-media a devenit indispensabilă existenței actuale: la aeroport, când un pasager abia sosit povesteşte despre clipele de groază trăite de el şi de ceilalți în avionul ce fusese pe punctul de a se prăbuşi, primul lucru pe care îl face Bee, una dintre fiicele lui Jack, este să se intereseze de ce lipseşte presa şi să se întrebe: „Cum, ei au

trecut prin toate astea degeaba?" În lumea postmodernă, în care realitatea este permanent „construită", adevărul cel mai evident a devenit problematic şi orice afirmație totalizantă este suspectă. Scepticul Heinrich o spune în modul cel mai clar: „Cum să spun că plouă acum, dacă aşa-numi- tul tău «acum» devine «apoi» de îndată ce l-am rostit?"

Sunetele emise de mass-media contribuie şi ele din plin la crearea acelui ambient sonor specific postmodern, în care frecvențele se amestecă, se suprapun şi totul devine o imensă cacofonie, un „zgomot alb" asurzitor. Totul, de la frazele emise de televizor şi de radio, la fâşâitul maşinilor pe autostradă („ca un murmur de suflete moarte care bolborosesc la marginea visului"), sau la zgomotul de fond din supermarket, se concentrează într-un singur cuvânt, apărând brusc în fața ochilor la sfârşitul unui capitol, cuvânt care fusese de altfel titlul inițial dat de autor romanului: Panasonic.

Dar *Pana-sonic* nu înseamnă numai confuzie sonoră. Vocabula evocă în primul rând succesul tehnologic şi comercial, brand-ul care învinge orice obstacol. Locul pe care îl ocupă supermarketul, *shopping*-ul în mentalitatea americanului obişnuit este bine cunoscut. În piesa *Prețul*, scrisă de Arthur Miller în 1968, un personaj spunea: „Te simți abătut astăzi? Nu vezi nimic interesant în jurul tău? Care-i salvarea? Mergi la cumpărături." Pentru personajele lui DeLillo, supermarketul pare a fi ceva mai mult: el ar avea, după cum explică ironic Murray, o funcție spirituală, de încărcare a sufletului, comparabilă ca efect cu starea de tranziție dintre moarte şi renaştere pentru tibetani. Dar este oare aşa? Banii cheltuiți de Jack în timpul unei furii consumiste, când cumpără tot ce vede în jur (ca să-şi vindece eul ultragiat), se întorc, crede el, sub forma unui „credit existențial". Şi totuşi, în cazul lui mecanismul nu funcționează: pe drumul de întoarcere acasă o nemulțumire ascunsă îl macină, iar exuberanța este înlocuită de frustrare. Stereotipurile culturale americane modelează de asemenea viața familiei Gladney – cu rutina, înfățişată în primele

capitole, a privitului la televizor împreună vineri seara, a mersului la mall, a episoadelor de jogging.

Avem aici un caz de poligamie serială, cum spun antropologii, de familie „combinată", tipică pentru societatea urbană din S.U.A., cu mai multe căsătorii anterioare şi mai mulți copii vitregi, atât ai lui Jack, cât şi ai lui Babette. În această lume ciudată dar liniştită izbucneşte deodată neprevăzutul care clatină toate cutumele şi convențiile, scoțând la suprafață obsesiile profunde, dar şi resursele nebănuite ale personajelor. Norul chimic care se mişcă deasupra regiunii, ca o monstruoasă „corabie a morții dintr-o legendă nordică", îi evocă cititorului de astăzi imaginea norului uriaş ce s-a năpustit asupra newyorkezilor după prăbuşirea Turnurilor Gemene. Nu este de altfel singurul moment în care capacitatea de anticipare a lui DeLillo se manifestă în *Zgomotul alb*, aşa cum cititorul îşi va da seama desigur.

Şi o altă Americă este prezentă în roman, tangențial, dar suficient ca să putem citi printre rânduri o satiră lipsită de menajamente a lumii universitare, minată de impostură, superficialitate şi meschine jocuri de putere. Jack Gladney este singurul specialist în „studiile de hitlerologie" întemeiate de el însuşi şi se comportă la colegiu ca un mare profesor, dar în realitate el nu cunoaşte limba germană şi singura carte pe care aflăm că o citeşte, desigur în traducere, este *Mein Kampf*. Încercarea sa de a învăța în secret să vorbească germana nu-i prea reuşeşte şi de aceea la conferința internațională pe care o organizează departamentul său stă mai mult ascuns în birou ca să nu trebuiască să dea ochii cu specialiştii germani. Cursurile despre Hitler (la nivel avansat!) predate de el reduc la remarci biografice despre mama şi câinele *Führer*-ului sau la prezentarea unor colaje din filme de epocă, fără comentariu, în care studenții pot vedea modul de manipulare a maselor de către propaganda nazistă. Aproape nimic despre vastele implicații ale fenomenului nazist în plan ideologic, etic, psihologic nu transpare în discuțiile inițiate de Gladney.

Ceea ce îl salvează din punct de vedere uman pe acest personaj al lui DeLillo este autenticitatea spaimei sale permanente, aproape viscerale, de a se trăda sau a fi demascat ca impostor.

Colegii lui Jack de la Catedra de Studii culturale nu au asemenea complexe. Ei discută degajat şi exuberant despre subiectele lor de studiu cum ar fi cultul lui Elvis, ciocnirile de maşini în filmul american sau „cultura toaletelor publice". Murray însuşi, unul dintre ei, observă că la această catedră există profesori plini care nu citesc nimic altceva decât... textele de pe cutiile de cereale.

Într-un astfel de context, chiar numele instituției unde predau ei, „The College-on-the-Hill", capătă conotații ironice: el reaminteşte de celebra predică din 1630 a lui John Winthrop, în care acesta vorbea despre comunitatea puritană *exemplară*, „cetatea de pe deal", pe care urmau să o întemeieze nou-veniții pe solul american şi al cărei mod de existență avea să fie urmărit de toți oamenii.

Jack îşi ascunde „complexul impostorului" sub o înfățişare construită, simulată, care îi conferă aura autorității: el poartă o togă amplă, fără mâneci, şi ochelari negri, iar numele său oficial are o inițială suplimentară: J. A. K. Gladney. Cancelarul colegiului îl sfătuise de asemenea să devină mai corpolent, pentru a prezenta astfel o persona mai impunătoare, demnă de forța malefică a lui Hitler.

În afara temerii de a i se descoperi falsul său statut profesional, cea de-a doua obsesie a lui Jack, de o altă natură dar la fel de comică, este spaima de moarte, care-l chinuie încă de la început. Pe parcursul povestirii ea creşte însă în intensitate, mai ales după catastrofalul accident chimic, şi ajunge să îi determine total gândirea, acțiunile şi însăşi viața. *Zgomotul alb* nu este un roman existențial, deşi întâlnim în el ecouri kierkegaardiene sau heideggeriene şi mai ales influența, mărturisită şi de către DeLillo, a cărții lui Ernest Becker, *Negarea morții*.[6] Perspectiva generală a lui DeLillo

asupra acestui obsedant subiect este îndeobşte una cerebrală, neimplicată afectiv – o perspectivă mai potrivită stării de spirit postmoderne, în care umorul negru şi detaşarea sunt preferate trăirilor intense. Printre remarcile ironice şi acțiunile excentrice se strecoară însă şi câte o interogație serioasă sau câte o aluzie la lucruri mai profunde. Astfel se întâmplă într-o scenă din timpul evacuării: familia Gladney este cazată într-o baracă din afara oraşului şi noaptea Jack o aude pe Steffie, cea mai sensibilă dintre fiicele lui, murmurând prin somn nişte cuvinte distincte şi totuşi parcă „nepământene”: *Toyota Celica*. Este numele unei mărci de automobil – deci o formulă a consumismului – dar semantic, cuvântul conține şi alte trimiteri[7]: expresia are asupra lui Jack „impactul unui moment de splendidă transcendență”, după cum recunoaşte el. De altfel, asupra acestui spirit sceptic, neînclinat către efuziuni, a-i privi pe copii dormind are acelaşi impact ca şi a privi razele de lumină care se strecoară din afară prin ferestrele gotice ale unei catedrale.

În roman aproape totul este în conexiune cu pavor mortis: limba, cultura şi tehnica germană, Hitler însuşi („o figură mai puternică decât moartea”, după cum spune Murray), mediul ambiant, legăturile sexuale. Toate comploturile, politice, teroriste, romantice, narative[8] „au tendința să se îndrepte spre moarte”, afirmă încă de la început Gladney, fără să-şi dea seama clar de ce spune asta. Perspectivele asupra acestui sentiment de teamă predominant diferă însă de la individ la individ, funcție şi de grupul cultural căruia fiecare îi aparține. Colegii lui Jack din Catedra de Studii culturale discută moartea pe un ton vesel, relaxat, ca pe o farsă. Socrul lui, cu sănătatea ruinată de diverse excese, ține un discurs comic, autoironie despre *exitus*-ul său iminent. Un coleg al lui Heinrich încearcă să stabilească un record şi să sfideze moartea, închizându-se într-o cuşcă plină cu şerpi veninoşi, dar eşuează în mod ridicol. Există însă şi altfel de atitudini:

cea amintită de Murray, a tibetanilor, pentru care moartea înseamnă detaşarea de orice lucru material, sau atitudinea opusă, cea a lui Ivan Ilici, eroul lui Tolstoi, o agonie a imposibilității de a accepta[9]. Pilotul avionului ce se prăbuşeşte din înălțimi rosteşte către cutia neagră un discurs straniu, în care teama de a muri este descrisă drept o „formă de meditație transcendentală", pe care o înțelege abia acum. În fine, o altă colegă a lui Jack, specialistă în neurochimie, susține că această spaimă ar fi folositoare pentru om: datorită ei viața are o limită clară şi astfel ne putem înțelege pe noi înşine.

În acest catalog de interpretări şi atitudini, tehnica modernă are şi ea un cuvânt de spus: pe piața neagră americană a apărut un nou medicament, foarte sofisticat, care combate teama de moarte, acționând asupra zonei din creier responsabile de acest sentiment. Către final, romanul *Zgomotul alb* se transformă (parodic) într-un fel de *thriller*, în acțiune fiind implicați Jack, soția lui Babette, precum şi producătorul medicamentului Dylar, ce are acum mintea rătăcită. În lupta cu sentimentul morții tehnologia a dat însă greş: efectele secundare ale pastilelor sunt mai puternice decât acțiunea scontată şi cei care le iau sfârşesc prin a-şi pierde memoria şi a confunda cuvintele cu faptele, semnificantul cu semnificatul, într-un adevărat „coşmar saussurean"[10].

Jack Gladney încearcă în final să se confrunte direct cu moartea, ajutat în hotărârea lui şi de infidelitatea soției. Din soluțiile contra spaimei de moarte sugerate de cinicul său prieten Murray – recursul la ştiință, la religie, supraviețuirea după un accident, studiul motivațiilor lui Hitler, sau omuciderea, Jack o alege pe ultima. El speră să se vindece ucigând, căci „violența este o formă de regenerare", iar a ucide înseamnă a obține „un credit pe viață" şi a-i găsi un sens existenței[11].

Finalul deschis al romanului nu pare să îi confirme însă justețea opțiunilor. Magnificele, „postmodernele” apusuri de soare, generate de reziduurile toxice din aer, de „zgomotul alb” al tehnologiei, continuă să atragă nenumărați privitori, al căror sentiment predominant este incertitudinea, lipsa de sens: „nu prea ştim nici ce anume contemplăm, nici ce semnificație are contemplația noastră”, mărturiseşte Jack. Ultimul semn al morții întrezărit de protagonist se află, în mod ironic, în tabloidele de pe rafturile rearanjate din supermarket. Moartea şi spaima sunt diseminate din nou în cele mai mărunte detalii, ca la început.

„Textul” rafturilor şi articolelor repoziționate din marele magazin poate provoca în rândul cumpărătorilor stupoare şi confuzie, efect asemănător cu acela pe care îl poate avea asupra cititorului textul ultimului capitol al romanului lui DeLillo. În cele din urmă însă, după o lectură atentă, „logica subterană” a narațiunii începe să se întrezărească în fundal, în ciuda bruiajului produs de zgomotul alb al postmodernității.

Radu Surdulescu

Pentru Sue Buck şi Lois Wallace

UNDE ŞI RADIAȚII

1

Brecurile au sosit la amiază, un convoi strălucitor şi lung care gonea prin campusul de vest. În şir indian, reduceau viteza când ocoleau sculptura portocalie elansată, din oțel, şi se îndreptau spre căminele studenţeşti. Capotele brecurilor erau supraîncărcate cu valize încuiate cu grijă, valize pline de îmbrăcăminte uşoară şi groasă; cu cutii cu pleduri, bocanci şi pantofi, papetărie şi cărți, cearşafuri, perne şi plăpumi; cu saci de dormit şi covoraşe făcute sul; cu biciclete, schiuri, rucsacuri, şei englezeşti sau de cowboy şi saltele pneumatice. În timp ce maşinile încetineau şi de-abia se mai târau, studenții săreau din mers, se repezeau la portierele din spate şi începeau să scoată obiectele din interior; aparatele stereo, radiourile, calculatoarele personale; mici frigidere şi aragazuri portabile; cutii de carton cu plăci de patefon şi casete; foehnuri şi droturi; rachete de tenis, mingi de fotbal, crose de hochei pe gheață şi de hochei pe iarbă, arcuri şi săgeți; medicamente şi substanțe chimice permise, pilule şi dispozitive contraceptive; mâncare aflată încă în pungile de cumpărături – cartofi prăjiți, cu ceapă şi usturoi, sărățele, pateuri cu cremă de alune, Waffelos şi băutură energizantă Kaboom, gumă de mestecat cu fructe şi floricele în caramel; bomboane Dum Dum şi bomboane de mentă Mystic.

Am asistat la spectacolul ăsta în fiecare septembrie timp de douăzeci şi unu de ani. Evenimentul este extraordinar, fără excepție. Studenții se salută unii pe alții cu strigăte comice şi gesturi de prăbuşire toropită. Vara lor a fost plină de plăceri criminale, ca întotdeauna. Părinții stau lângă automobilele lor orbiți de soare şi îşi văd propriile imagini mişunând în toate direcțiile. Cei bronzați conştiincios. Fețele plăcute şi aerul inteligent, amuzant. Ei au senzația de reînnoire, de recunoaştere comună. Femeile drăcoase şi sprintene, zvelte în

urma dietei, care ştiu numele oamenilor. Soții lor, mulțumiți să măsoare timpul, sunt distanți dar nu ranchiunoşi, desăvârşiți întru paternitate, ceva din ei sugerând asigurarea solidă împotriva riscurilor. Această reuniune de brecuri, precum şi ce puteau face în cursul anului, mai mult decât ceremoniile oficiale sau decât legile, le spun părinților că ei reprezintă adunarea celor ce gândesc asemănător şi a celor înrudiți din punct de vedere spiritual, un popor, o națiune.

Am plecat din biroul meu, am coborât dealul şi am ajuns în oraş. În oraş sunt case cu foişoare şi verande, cu două etaje, unde oamenii stau la umbra arțarilor bătrâni. Există biserici în stilul renaşterii greceşti şi în stil gotic. Există un azil de nebuni cu portic alungit, lucarne ornamentate şi acoperiş în două ape foarte înclinat, având un fleuron în formă de ananas deasupra, pe coamă. Babette şi eu şi copiii noştri din căsătoriile anterioare locuim la capătul unei străzi liniştite, acolo unde odinioară fusese o zonă împădurită, cu văi adânci. Dincolo de grădina din spatele casei trece o autostradă, mult sub noi, şi noaptea, când ne instalăm în patul de bronz, traficul rar se scurge pe-alături, murmur îndepărtat şi neîntrerupt în jurul somnului nostru, ca de suflete moarte care bolborosesc la marginea visului.

Sunt şeful catedrei Hitler la College-on-the-Hill. Eu am inventat studiile despre Hitler în America de Nord în martie 1968. Era o zi senină şi rece, cu rafale de vânt intermitente venite de la răsărit. I-am sugerat rectorului că am putea constitui o catedră completă în jurul vieții şi operei lui Hitler şi el a sesizat repede posibilitățile. Succesul a fost imediat, electrizant. Rectorul a plecat şi a fost pe rând consilierul lui Nixon, Ford şi Carter, până când a murit într-un teleschi, în Austria.

La Fourth şi Elm, maşinile virează la stânga spre supermarket. O polițistă, ghemuită în interiorul unui vehicul ca o cutie, patrulează zona şi vânează maşinile parcate ilegal, neregulile comise la parcometre, abțibildurile de revizie expirate. Pe stâlpii de telefon din tot oraşul se văd afişe

improvizate, uneori cu scris de copil, despre câini şi pisici pierdute.

2

Babette e înaltă şi destul de corpolentă; are grosime şi greutate, nu glumă. Părul ei e un ciuf blond fanatic, o nuanță roşiatică numită de obicei blond murdar. Dacă ar fi minionă, părul ei ar fi prea atrăgător, prea provocator şi aranjat. Dimensiunea conferă aspectului ei ciufulit o anumită seriozitate. Femeile corpolente nu plănuiesc asemenea lucruri. N-au şiretenia necesară pentru conspirațiile trupului.

— Trebuia să fii acolo, i-am spus.

— Unde?

— E ziua brecurilor.

— Am ratat-o iar? Ar fi trebuit să-mi aduci aminte,

— Se înşirau de la biblioteca de muzică până la şoseaua interstatală. Albastre, verzi, bordo, maro. Scânteiau în soare ca o caravană a deşertului.

— Ştii că e nevoie să mi se aducă aminte, Jack.

Babette, ciufulită, avea demnitatea nepăsătoare a unei persoane prea preocupate de probleme serioase pentru a şti sau a-i păsa cum arată. Nu înseamnă că e purtătoare de daruri – daruri mari după cum le consideră lumea în general. Ea adună copii şi se îngrijeşte de ei, predă un curs în cadrul unui program de învățământ pentru adulți, face parte dintr-un grup de voluntari care le citesc orbilor. O dată pe săptămână, îi citeşte unui bărbat în vârstă, Treadwell, care locuieşte la marginea oraşului. Bătrânul Treadwell, aşa îl ştie lumea, ca şi cum ar fi o piatra de hotar, un strat de roci sau o mlaştină amenințătoare. Îi citeşte din *National Enquirer, National Examiner, National Express, The Globe, The World, The Star*. Bătrânul îşi cere doza săptămânală de adorație a misterelor. De ce să-l contest? Adevărul e că orice activitate ar desfăşura, Babette mă face să mă simt răsplătit frumos, fiindcă sunt strâns legat de o femeie cu suflet mare, îndrăgostită de lumina zilei şi de viața plină, de aerul

forfotitor şi diferit al familiilor. Privesc cum face totdeauna lucrurile într-o succesiune gândită, cu îndemânare, cu dezinvoltură aparentă, spre deosebire de fostele mele neveste, care erau înclinate să se simtă înstrăinate de lumea obiectivă – un grup de ființe preocupate doar de interesele lor şi nevricoase, cu legături în comunitatea de informații.

— De fapt, nu mă interesau brecurile. Voiam să văd cum mai arată oamenii. Cum se îmbracă femeile. Cu fuste ecosez, pulovere cu torsade tricotate? Sunt bărbații în tunici de călărie? Ce e o tunică de călărie?

— Ei îşi fac o viață plăcută cu banii lor, am zis eu. Şi sunt foarte convinşi că au tot dreptul. Convingerea asta le conferă un fel de sănătate primitivă, insolentă. Şi o oarecare strălucire.

— Mi-e foarte greu să-mi imaginez moartea la acest nivel de venituri, a zis ea.

— Poate nici nu e moartea aşa cum o cunoaştem noi. Doar nişte documente ce trec în alte mâini.

— Da' ce, noi n-avem brec?

— E mic, gri metalic, are o portieră complet ruginită.

— Unde-i Wilder? a zis ea, cuprinsă ca de obicei de panică, strigându-l pe copil, unul dintre ai ei, care stătea nemişcat pe tricicletă în grădina din spatele casei.

Babette şi eu discutăm în bucătărie. Bucătăria şi dormitorul sunt încăperile cele mai importante de aici, cuiburile puterii, sursele. În privința asta ne asemănăm, adică pentru noi restul casei e spațiul unde sunt depozitate mobila, jucăriile, toate obiectele nefolosite din căsătoriile anterioare şi de la diferitele serii de copii, darurile fostelor rude prin alianță, haine purtate şi tot felul de vechituri. Lucruri, cutii. De ce au bunurile personale o asemenea încărcătură melancolică? E ataşat de ele un întuneric, o presimțire. Ele nu mă făc să fiu prevăzător față de posibila nereuşită şi înfrângere personală, ci față de ceva mai general, de anvergură ca orizont şi conținut.

Ea a intrat în casă împreună cu Wilder şi l-a aşezat pe tejgheaua bufetului din bucătărie. Denise şi Steffie au coborât şi am discutat cu ele despre rechizitele şcolare de care vor avea nevoie. Peste puțin timp era ora prânzului. Am intrat cu toții într-o perioadă de haos şi zgomot. Am forfotit, ne-am mai şi ciondănit, am scăpat pe jos ustensilele. În cele din urmă, ne-am mulțumit cu ceea ce am reuşit să înhățăm din dulapuri şi din frigider sau să smulgem unul de la altul şi am început pe tăcute să întindem muştar sau maioneză pe mâncarea noastră viu colorată. Starea de spirit era de anticipare extrem de serioasă, o răsplată dobândită cu greu. Masa era plină şi Babette şi Denise s-au împins cu cotul de două ori, deşi niciuna n-a vorbit. Wilder era aşezat tot pe tejghea, înconjurat de cutii de carton deschise, folie de staniol boțită, pungi lucioase de cartofi prăjiți, castroane cu materii păstoase acoperite cu folii de plastic, inele pentru deschis de pe cutiile cu băuturi şi legături din plastic sau sârmă, felii de brânză oranj ambalate separat. A intrat Heinrich, unicul meu fiu, a studiat atent scena, apoi a ieşit pe uşa din spate şi a dispărut.

— Ăsta nu-i prânzul plănuit de mine, a zis Babette. Mă gândeam cât se poate de serios la iaurt şi germeni de grâu.

— Unde am mai auzit asta? a zis Denise.

— Chiar aici, probabil, a zis Steffie.

— Cumpără mereu chestiile alea.

— Da' nu-i mănâncă niciodată, a zis Steffie.

— Crede că dacă-i cumpără mereu, o să fie obligată să-i mănânce fiindcă doar aşa se va descotorosi de ei. Parcă vrea să se păcălească singură.

— Ocupă jumătate din bucătărie.

— Dar ea îi aruncă şi nu-i mai mănâncă fiindcă se alterează, a zis Denise. Şi astfel povestea se repetă întruna.

— Oriunde te uiți, a spus Steffie, dai de germenii ei.

— Se simte vinovată dacă nu-i cumpără, se simte vinovată dacă-i cumpără şi nu-i mănâncă, se simte vinovată când îi vede în frigider, se simte vinovată când îi aruncă.

— Ca atunci când fumează da' nu fumează, a zis Steffie.

Denise, o copilă căpățânoasă, avea unsprezece ani. Conducea un protest mai mult sau mai puțin zilnic împotriva acelor obiceiuri ale mamei ei care i se păreau neraționale sau periculoase. Am apărat-o pe Babette. I-am spus că, de fapt, eu sunt cel ce trebuie să dea dovadă de disciplină în materie de dietă. I-am amintit cât de mult îmi place cum arată ea. Am sugerat că trupeşia, dacă nu este exagerată, e asociată cu onestitatea. Un anumit volum ne inspiră încredere.

Dar ea nu se simțea fericită cu şoldurile şi coapsele ei, mergea cu pas iute, urca în fugă treptele stadionului la liceul ei neoclasic. Îmi spunea că fac virtuți din defectele ei fiindcă asta-i firea mea, vreau să-i feresc de adevăr pe cei iubiți. În interiorul adevărului ceva stă la pândă, a zis ea.

S-a declanşat alarma de fum pe coridorul de la etaj, fie pentru a ne anunța că bateria a murit de tot, fie fiindcă a luat foc casa. Am terminat masa în tăcere.

3

La College-on-the-Hill şefii de catedră poartă robe. Nu chestii din alea lungi, largi, impozante, ci tunici fără mâneci, încrețite la umeri. Îmi place ideea. Îmi place să-mi liberez brațul de faldurile veşmântului şi să mă uit la ceasul de la mână. Prin această gesticulație actul simplu al verificării timpului se metamorfozează. Gesturile decorative adaugă romantism vieții. Studenții indolenți pot înțelege timpul ca pe o înfrumusețare complexă, o idilă a conştiinței umane, atunci când văd cum şeful de catedră traversează campusul şi brațul îndoit se iveşte din roba medievală, iar ceasul digital clipeşte în amurgul de vară târzie. Roba e neagră, bineînțeles, şi se asortează aproape cu orice.

Nu există o clădire Hitler ca atare. Noi suntem găzduiți în Centenary Hall, o construcție întunecată, din cărămidă, unde îşi are sediul şi Catedra de cultură populară cunoscută oficial ca mediile americane. Un grup bizar. Corpul lor profesoral se compune aproape exclusiv din emigranți newyorkezi, deştepți,

violenți, înnebuniți după filme, pasionați de fleacuri. Ei se află aici ca să descifreze limbajul firesc al culturii, să transforme în metodă oficial acceptată plăcerile strălucitoare pe care le-au cunoscut în copilăria lor petrecută în umbra Europei – un aristotelism constituit din ambalaje de gumă de mestecat şi spoturi publicitare pentru detergenți. Şeful de catedră e Alfonse (Fast Food) Stompanato, bărbat posac, cu pieptul lat, a cărui colecție de sticle antebelice de băutură acidulată, *soda pop*, este expusă permanent într-o nişă. Toți profesorii lui sunt bărbați, poartă haine şifonate, sunt netunşi, tuşesc în subsuori. Împreună, par nişte reprezentanți ai camionagiilor, strânşi pentru identificarea unui coleg mutilat. Dau impresia de furie omniprezentă, suspiciune şi intrigă.

Face excepție față de unii din cei de mai sus Murray Jay Siskind, fost reporter sportiv, care m-a rugat să iau masa împreună cu el în sala-restaurant, unde mirosul instituțional al mâncării vag definite trezea în mine o amintire obscură şi sumbră. Murray, un bărbat cu umerii căzuți, cu ochelari mici şi rotunzi şi barbă de Amish, era nou la Hill. Era lector invitat, specialist în icoanele vii, şi părea stânjenit de ceea ce aflase până atunci despre colegii lui de la cultura populară.

— Înțeleg muzica, înțeleg filmele, ba chiar înțeleg în ce fel ne pot spune comicsurile anumite lucruri. Dar în locul ăsta sunt profesori plini care nu citesc decât ce e scris pe cutiile de cereale.

— E singura avangardă pe care o avem.

— Nu înseamnă că sunt nemulțumit. Îmi place cum e aici. Sunt foarte îndrăgostit de locul ăsta. E o ambianță de orăşel. Vreau să mă eliberez de marile oraşe şi de încurcăturile sexuale. Dogoare. Asta înseamnă oraşele pentru mine. Cobori din tren, ieşi din gară şi dogoarea te izbeşte în plin. Dogoarea aerului, a traficului şi a oamenilor. Dogoarea hranei şi dogoarea sexului. Dogoarea clădirilor înalte. Dogoarea care iese din metrouri şi din tuneluri. În marile oraşe e întotdeauna mai cald cu cinsprezece grade. Dogoarea se ridică de pe trotuare şi cade din cerul poluat. Autobuzele

respiră dogoare. Dogoarea se degajă din mulțimile de clienți şi de funcționari. Întreaga infrastructură se bazează pe dogoare, consumă cu disperare dogoare, generează şi mai multă dogoare. Posibila moarte termică a universului, despre care le place oamenilor de ştiință să discut, e, e acum în plină desfăşurare şi simți cum are loc în jurul tău în orice oraş mare sau de dimensiuni medii. Dogoare şi umiditate.

— Unde locuieşti, Murray?

— La o pensiune. Sunt complet captivat şi intrigat. E o splendidă casă veche, năruită, lângă azilul de nebuni. Şapte sau opt persoane, mai mult sau mai puțin permanente în pensiune, în afară de mine. O femeie care ascunde o taină înspăimântătoare. Un bărbat cu un aer chinuit. Un bărbat care nu iese niciodată din camera lui. O femeie care stă lângă cutia poştală ore în şir şi aşteaptă ceva ce pare că nu va veni niciodată. Un bărbat fără trecut. O femeie cu trecut. Casa miroase a vieți nefericite ca în filme, la care eu nu pot rămâne indiferent.

— Şi dumneata cine eşti?

— Sunt evreul. Cine-aş putea să fiu?

Mă înduioşa faptul că Murray se îmbrăca aproape complet în catifea reiată. Aveam sentimentul că începând de la vârsta de unsprezece ani, înghesuit în parcela lui din beton, el a asociat materialul ăsta rezistent cu studiile superioare în cine ştie ce loc umbrit de copaci şi nemaipomenit de îndepărtat.

— Cum să nu fiu fericit într-un oraş numit Blacksmith, a zis el. Sunt aici ca să evit situațiile. Oraşele sunt pline de situații delicate, de oameni versați din punct de vedere sexual. Nu mai încurajez femeile să pipăie nestânjenite anumite părți ale corpului meu. Am fost într-o situație delicată cu o femeie în Detroit. Avea nevoie de sperma mea într-un proces de divorț. Ironia e că mie îmi plac femeile. Mă pierd cu firea la vederea unor picioare lungi, care păşesc energic, aşa cum briza se înalță de pe râu într-o zi de lucru, în jocurile luminii matinale. A doua ironie e că, în ultimă instanță, eu nu tânjesc după trupurile de femeie, ci după

minţile lor. Mintea unei femei. Compartimentarea delicată şi fluxul unidirecţional masiv, ca un experiment de fizică. Şi ce plăcut e să discuţi cu o femeie inteligentă, cu ciorapi lungi, în timp ce ea îşi pune picior peste picior. Sunetul mic, de electrizare, al nailonului care fâşâie, mă poate face fericit la câteva niveluri. A treia ironie, înrudită cu celelalte două, e că mă atrag fără excepţie femeile complicate, nevrotice şi dificile. Îmi plac bărbaţii simpli şi femeile complicate.

Părul lui Murray era întins şi părea bogat. Avea sprâncene groase, smocuri de păr se răsuceau pe laturile gâtului. Barba mică şi aspră, limitată la bărbie şi neînsoţită de mustaţă, părea o componentă facultativă, care putea fi lipită sau scoasă după cum o cereau împrejurările.

— Ce fel de prelegeri ai de gând să ţii?

— Exact despre asta voiam să discut cu dumneata, a zis el. Ai organizat un lucru minunat aici cu Hitler. Dumneata l-ai creat, l-ai îngrijit, l-ai făcut să fie al dumitale şi numai al dumitale. Profesorii de la colegiile sau universităţile din această parte a ţării nu pot nici măcar să pronunţe cuvântul Hitler fără să încline capul în direcţia dumitale, efectiv sau metaforic. Aici e centrul, sursa incontestabilă. Acum, e Hitlerul dumitale, Hitlerul lui Gladney. E probabil o mare satisfacţie pentru dumneata. Colegiul e cunoscut pe plan internaţional ca urmare a studiilor despre Hitler. Are identitate, sentimentul împlinirii. Ai dezvoltat un întreg sistem în jurul acestei figuri, o structură cu nenumărate substructuri şi domenii de studii corelate, o istorie în istorie. Mă minunez în faţa efortului. A fost măiestrit, subtil şi uluitor de novator. Asta vreau să fac şi eu cu Elvis.

După câteva zile, Murray m-a întrebat de hambarul cel mai fotografiat din America, o cunoscută atracţie turistică. Am mers cu maşina douăzeci şi două de mile în zona rurală din jurul Farmingtonului. Se vedeau pajişti şi livezi de mere. Garduri albe se târau în urmă prin câmpurile ce se vălureau. Curând au început să apară indicatoare. CEL MAI FOTOGRAFIAT HAMBAR DIN AMERICA. Am numărat cinci

indicatoare înainte de a ajunge la locul cu pricina. Erau patruzeci de automobile şi un autocar de excursie în parcarea improvizată. Am mers pe o potecă spre un punct ceva mai înalt, amenajat pentru cine voia să privească sau să fotografieze. Toți oamenii aveau aparate de fotografiat; unii aveau trepiede, teleobiective, seturi de filtre. Într-un chioşc un bărbat vindea cărți poştale şi diapozitive – imagini ale hambarului luate de pe punctul ceva mai înalt. Murray păstra o tăcere prelungită şi din când în când mâzgălea câteva cuvinte într-un carnețel.

— Nimeni nu vede hambarul, a zis el în cele din urmă.

A urmat o tăcere lungă.

— Odată ce ai văzut indicatoarele despre hambar, devine imposibil să vezi hambarul.

A tăcut din nou. Oameni cu aparate de fotografiat plecau de pe locul înălțat şi erau înlocuiți imediat de alții.

— N-am venit aici să surprindem o imagine, suntem aici ca să întreținem o imagine. Fiecare fotografie consolidează aura. Simți asta, Jack? O acumulare de energii anonime.

A urmat o tăcere prelungită. Bărbatul din chioşc vindea ilustrate şi diapozitive.

— Prezența aici e un gen de capitulare spirituală. Vedem doar ce văd alții. Miile care au fost aici în trecut, cei ce vor veni în viitor. Am fost de acord să facem parte dintr-o percepție colectivă. Aceasta ne colorează efectiv viziunea. Într-un fel e o experiență religioasă, ca tot turismul.

A urmat o nouă tăcere.

— Ei fotografiază fotografiatul, a spus el.

O vreme n-a mai vorbit. Ascultam țăcănitul neîntrerupt al butoanelor de deblocare a obturatoarelor, întoarcerea foşnită a pârghiilor care derulau filmul.

— Cum arăta hambarul înainte de a fi fotografiat? a zis el. Cu cine semăna, cum se deosebea de alte hambare, cum se asemăna cu alte hambare? Nu putem răspunde la întrebările astea fiindcă noi am citit indicatoarele, am văzut cum oamenii

făceau poze. Nu putem ieşi din aură. Facem parte din aură. Noi suntem aici, noi suntem acum.

Murray părea extrem de încântat.

4

Când vremurile sunt vitrege, oamenii simt nevoia să mănânce excesiv. Blacksmith e plin de adulți şi copii obezi, în pantaloni lăbărțați, cu picioare scurte, care merg legănându-se. Ei se chinuie să iasă din maşini solide; îmbracă pantaloni de trening şi tricouri şi aleargă în grup traversând peisajul; ei străbat străzile mestecând tot timpul; mănâncă în magazine, maşini, parcări, la coadă la autobuz şi la coadă la filme, sub arborii maiestuoşi.

Doar cei mai vârstnici par scutiți de febra mâncatului. Uneori când vorbesc şi gesticulează dau impresia că sunt oarecum absenți, dar sunt zvelți şi au un aer sănătos; femei foarte îngrijite, bărbați hotărâți şi bine îmbrăcați, îşi aleg cărucioare pentru cumpărături din şirul din fața supermarketului.

Am traversat peluza liceului şi m-am îndreptat spre partea din spate a clădirii şi spre micul stadion neacoperit. M-am aşezat de cealaltă parte a terenului, pe primul rând de bănci de piatră. Şiruri de nori brăzdau cerul. Când a ajuns în partea de sus a amfiteatrului ea s-a oprit şi a făcut o pauză, punându-şi mâinile pe parapetul înalt şi sprijinindu-se de el ca să se odihnească în diagonală. Apoi s-a întors şi a coborât şi sânii i se zbuciumau. Vântul îi flutura costumul foarte larg. Mergea cu mâinile pe şolduri, cu degetele răsfirate. Fața era înălțată într-o parte, pentru a prinde aerul rece, şi nu m-a văzut. Când a ajuns la ultima treaptă de jos, s-a întors cu fața spre bănci şi a făcut un fel de exercițiu de întindere a gâtului. Apoi a început să urce treptele în fugă.

De trei ori a urcat treptele în fugă şi a coborât încet. Nu era nimeni în preajmă. Muncea din greu, părul îi flutura, picioarele şi umerii lucrau. De fiecare dată când ajungea sus, se sprijinea de zid, cu capul plecat, partea superioară a

corpului zvâcnea. După ultima coborâre i-am ieşit înainte la marginea terenului de joc, am strâns-o la piept şi mi-am strecurat mâinile pe sub bentița pantalonilor ei gri de bumbac. Un avion mic s-a ivit deasupra copacilor. Babette era umedă şi caldă, emitea un freamăt de creatură vie.

Ea aleargă, dă la o parte zăpada cu lopata, astupă fisurile căzii şi ale chiuvetei. Joacă jocuri de cuvinte cu Wilder şi seara în pat citeşte cu glas tare din clasicii erotici. Iar eu ce fac? Eu învârtesc pungile cu gunoi şi le leg prin răsucire, înot câteva lungimi în piscina colegiului. Când mă duc să mă plimb, cei care fac jogging se apropie de mine din spate fără zgomot, apar brusc lângă mine şi mă fac să sar în lături speriat ca un idiot. Babette le vorbeşte câinilor şi pisicilor. Eu văd pete colorate la colțul ochiului drept. Ea plănuieşte excursii pe schiuri pe care nu le facem niciodată, cu fața ei roşie strălucind de entuziasm. Eu urc dealul spre şcoală, observ pietrele albite ce se înşiră de-a lungul aleilor de acces ale noilor case.

Cine o să moară primul?

Întrebarea asta apare din când în când, aşa ca „unde-s cheile de la maşină”. Ea termină o propoziție şi prelungeşte o privire între noi. Mă întreb dacă gândul însuşi nu face parte cumva din natura iubirii fizice, un darwinism răsturnat ce-i oferă supraviețuitorului tristețe şi teamă. Ori e un element inert în aerul pe care îl respirăm, un lucru rar precum neonul, cu punct de topire, cu greutate atomică? O țineam în brațe pe pista de zgură. Nişte copii veneau alergând spre noi, treizeci de fete în şorturi viu colorate, o neverosimilă grămadă săltăreață. Respirația energică, ritmurile suprapuse ale zgomotelor făcute de paşii lor. Uneori cred că dragostea noastră e lipsită de experiență. Întrebarea despre când murim devine un memento înțelept. Ne vindecă de naivitate în privința viitorului. Lucrurile simple sunt predestinate, sau asta e o superstiție? Ne uitam la fetele care încheiau un alt tur de pistă. Acum se înşirau, cu fețe şi mersuri deosebite,

aproape imponderabile în dorința lor fierbinte, în stare să coboare pe pământ uşor, fără efort.

Hotelul Marriott de la Aeroport, Travelodge din centrul oraşului, Hotelul Sheraton şi Centrul de Conferințe.

În drum spre casă am spus:

— Bee vrea să ne viziteze de Crăciun. O putem instala în cameră cu Steffie.

— Ele se cunosc?

— S-au întâlnit la Disney World. O să fie cum nu se poate mai bine.

— Când ai fost în Los Angeles?

— Vrei să spui Anaheim.

— Când ai fost în Anaheim?

— Vrei să spui Orlando. Au trecut aproape trei ani de-atunci.

— Eu unde eram? a zis ea.

Fiica mea Bee, din căsătoria cu Tweedy Browner, tocmai începuse clasa a şaptea într-o suburbie din Washington şi, după doi ani petrecuți în Coreea de Sud, se adapta foarte greu la viața din Statele Unite. Lua taxiul până la şcoală, le telefona prietenilor din Seul şi Tokyo. În străinătate voia mereu să mănânce sandviciuri cu ketchup şi sticsuri Trix. Acum pregătea feluri de mâncare care sfârâiau fioros, din tufe de praz şi crevete tinere, şi monopoliza maşina de gătit (una ca de restaurant) a lui Tweedy.

În seara aceea, era vineri, am comandat mâncare chinezească şi ne-am uitat împreună la televizor, toți şase. O regulă instituită de Babette. Ea părea să creadă că atunci când copiii se uită la televizor o seară pe săptămână împreună cu părinții sau părinții vitregi, efectul va fi să demitizeze în ochii lor mediul, să facă din asta o distracție în întregime de familie. Curentul submarin narcotic şi forța aspiratoare de creier, morbidă şi lugubră a televiziunii se va reduce treptat. M-am simțit oarecum desconsiderat de acest raționament. Seara a fost, de fapt, o formă subtilă de pedeapsă pentru noi toți. Heinrich stătea tăcut în fața

rulourilor sale cu ou. Steffie se tulbura de fiecare dată când ceva ruşinos sau umilitor părea să i se întâmple unei persoane de pe ecran. Avea o mare capacitate de a se simți jenată în numele altor oameni. Adesea ieşea din cameră până când Denise îi făcea semn că scena s-a consumat. Denise folosea prilejul pentru a-i da fetei mai tinere sfaturi despre duritate, nevoia de a fi fără inimă în lume, insensibil.

Vinerea, cu regularitate, după o seară petrecută în fața televizorului, mă cufundam în lecturi despre Hitler până noaptea târziu.

În una dintre aceste nopți m-am băgat în pat lângă Babette şi i-am povestit că atunci, în 1968, rectorul mă sfătuise să fac ceva în legătură cu numele şi înfățişarea mea dacă voiam să fiu luat în serios ca novator în materie de Hitler. Jack Gladney nu ține, a zis el, şi m-a întrebat ce alte nume aş avea la dispoziție. Până la urmă, am convenit că trebuie să născocesc o inițială în plus şi să mă numesc J. A. K. Gladney, etichetă pe care o purtam ca pe un costum de împrumut.

Rectorul m-a avertizat în privința a ceea ce numea el tendința mea de a produce o palidă impresie personală. Mi-a sugerat cu insistență să câştig în greutate. Voia să „devin masiv" întru Hitler. El însuşi era înalt, burtos, roşcovan, fălcos, cu labele picioarelor mari şi obtuz. O combinație formidabilă. Eu aveam avantajul înălțimii considerabile, al mâinilor mari, al picioarelor mari, dar aveam o nevoie teribilă de volum, sau aşa credea el – un aer de exces nesănătos, de umplutură şi exagerare, de masivitate greoaie. Mi-ar folosi enorm în carieră dacă aş putea să devin mai urât, părea să sugereze el.

Aşadar, Hitler mi-a oferit o imagine în care trebuia să mă înscriu în cele din urmă, oricât de ezitant am fost eu uneori în cursul efortului. Ochelarii cu rame groase, grele, negre şi lentile fumurii au fost ideea mea, o alternativă la barba stufoasă pe care nevasta mea din acea vreme nu voia să mi-o las. Babette mi-a spus că îi place seria J. A. K. Şi nu crede că

atrage atenția în mod supărător. Ei îi sugera demnitate, importanță şi prestigiu.

Eu sunt personajul fals, care vine imediat după nume.

5

Hai să ne bucurăm cât putem de zilele astea fără scop, mi-am spus eu, temându-mă de vreo accelerare iscusită.

La micul dejun, Babette ne-a citit cu glas tare horoscoapele, folosindu-şi vocea de povestitoare. Am încercat să nu ascult când a ajuns la al meu, deşi cred că voiam să ascult, cred că eram în căutarea unor indicii.

După prânz, pe când urcam la etaj, am auzit cum televizorul spunea: „Să stăm jumătate lotus şi să medităm asupra coloanei noastre vertebrale."

În noaptea aia, la câteva secunde după ce adormisem, am simțit cum cad prin mine însumi, o scufundare fără adâncime, care face să ți se oprească inima. Zguduit şi trezit, am privit fix în întuneric şi mi-am dat seama că trăisem contracția musculară mai mult sau mai puțin normală cunoscută sub numele de contracție mioclonică. Se petrece oare aşa, subit şi categoric? N-ar trebui ca moartea, m-am gândit eu, să fie o cufundare de lebădă, grațioasă, cu fâlfâit lin de aripi albe care nu tulbură suprafața?

Blugii s-au învârtit în uscător.

Ne-am întâlnit întâmplător cu Murray Jay Siskind la supermarket. Coşul lui conținea alimente şi băuturi obişnuite, articole fără marcă, în pachete obişnuite, albe, cu etichete simple. O cutie albă avea eticheta PIERSICI CONSERVATE. Un pachet de şuncă, alb şi fără fereastra de plastic prin care se vede o felie reprezentativă. Un borcan de alune prăjite avea o banderolă albă pe care se aflau cuvintele ARAHIDE DIVERSE. Murray continua să dea din cap spre Babette în timp ce eu le făceam cunoştință.

— Asta e noua austeritate, a zis el. Ambalare fără miros. Mă atrage. Simt că economisesc bani şi totodată contribui la un anumit gen de consens spiritual. Se aseamănă cu Al Treilea

Război Mondial. Totul e alb. Ne vor răpi culorile vii şi le vor folosi în efortul de război.

O privea pe Babette drept în ochi, lua pachețele din căruciorul nostru şi le mirosea.

— Am mai cumpărat alune din astea. Sunt rotunde, cubice, ciupite, fisurate. Alune sparte. Mult praf la fundul borcanului. Dar au gust bun. Însă cel mai mult îmi plac pachetele în sine. Ai dreptate, Jack. E ultima avangardă. Forme noi, îndrăznețe. Puterea de a şoca.

O femeie s-a prăvălit peste raftul cu volume broşate, ieftine, din partea din față a magazinului. Un bărbat solid a ieşit din cămăruța mai înălțată din colțul îndepărtat şi s-a îndreptat prudent spre ea, cu capul înclinat ca să aibă o linie de vedere mai clară. O casieră a spus:

— Leon, pătrunjelu'?

El a răspuns în timp ce se apropia de femeia căzută:

— Şaptezeci şi nouă.

Avea buzunarul de la piept plin cu pixuri.

— Deci găteşti la pensiune, a zis Babette.

— Odaia mea e înzestrată cu o plită. Mă simt fericit acolo. Citesc programele TV, citesc anunțurile din *Ufologist Today*. Vreau să mă cufund în magia şi frica americană. Seminarul meu merge bine. Studenții sunt isteți şi entuziaşti. Pun întrebări şi eu le răspund. Iau note în timp ce eu vorbesc. O adevărată surpriză în viața mea.

A luat sticla noastră cu calmant foarte puternic şi a adulmecat pe lângă buza capacului, capac etanş ca s-o ferească de copii. A mirosit pepenii galbeni, sticlele noastre cu apă gazoasă şi băutură răcoritoare cu ghimbir. Babette s-a dus în zona cu alimente congelate, zonă de care doctorul meu m-a sfătuit să mă feresc.

— Părul soției tale e o minune vie, a spus Murray şi m-a privit atent în față, ca şi cum voia să comunice un respect tot mai profund pentru mine, întemeiat pe aceste informații noi.

— Da, aşa e, am zis eu.

— Are păr expresiv.

— Cred că ştiu ce vrei să spui.

— O prețuieşti pe femeia asta, aşa sper.

— Absolut.

— Fiindcă o femeie ca ea nu apare doar din întâmplare.

— Ştiu.

— E probabil bună cu copiii. Mai mult decât atât, sunt sigur, e extraordinar s-o ai în preajmă într-o tragedie de familie. E tipul de femeie care preia controlul, arată forță şi hotărâre.

— De fapt, ea se pierde cu firea. S-a pierdut cu firea când a murit mama ei.

— Cine n-ar fi pățit la fel?

— S-a pierdut cu firea când Steffie a telefonat din tabără şi i-a spus că şi-a fracturat un os de la mână. A trebuit să mergem cu maşina toată noaptea. M-am pomenit pe un drum forestier. Babette plângea.

— Fiica ei, departe, printre străini, în suferință. Cine n-ar fi plâns?

— Nu fiica ei. Fiica mea.

— Nici măcar nu era fiica ei.

— Nu.

— Formidabil. Îmi place la nebunie.

Am plecat toți trei împreună, încercând să pilotăm cărucioarele pline de cumpărături printre cărțile broşate împrăştiate la intrare. Murray a împins unul dintre cărucioarele noastre în parcare, apoi ne-a ajutat să încărcăm şi să ne îndesăm mărfurile puse în două pungi mari de hârtie în partea din spate a brecului. Automobilele intrau şi ieşeau. Polițista în automobilul ei pitic cu fermoar mergea în recunoaştere prin zonă vânând steguleţele roşii de pe parcometre. Am adăugat la încărcătura noastră unica pungă a lui Murray, uşoară, cu articole albe, şi ne-am îndreptat pe Elm în direcția pensiunii lui. Mi s-a părut mie că Babette şi eu, în mulțimea şi varietatea achizițiilor noastre, în deplinătatea simplă sugerată de pungile bucşite, de greutatea, mărimea şi numărul cumpărăturilor, de designul familiar al

ambalajelor şi de literele viu colorate imprimate pe ele, de dimensiunile uriaşe ale pachetelor luate la oferta zilei, cu etichetele Day-Glo[12] pe ele, în sentimentul nostru de reaprovizionare, sentimentul de bunăstare, siguranța şi mulțumirea aduse de produsele astea într-un cămin tihnit din sufletele noastre – mi s-a părut că noi dobândisem o abundență a existenței necunoscută oamenilor care au nevoie de mai puțin, se aşteaptă la mai puțin, îşi plănuiesc viețile în jurul plimbărilor singuratice din timpul serii.

La despărțire, Murray i-a reținut câteva clipe mâna lui Babette.

— V-aş invita să-mi vizitați odaia, dar e prea mică pentru două persoane dacă nu sunt pregătite să suporte o oarecare intimitate.

Murray e în stare să arunce o privire furişă şi totodată sinceră. O privire ce dă crezare egală dezastrului şi succesului deşănțat. El spune că în vremurile de odinioară ale încurcăturilor lui citadine credea că există o singură cale de a seduce o femeie, cu dorință clară şi deschisă. S-a străduit să evite desconsiderarea de sine, batjocorirea de sine, ambiguitatea, ironia, subtilitatea, vulnerabilitatea, dezgustul de viață civilizată şi sentimentul tragic al istoriei – înseşi lucrurile, zice el, care îi sunt mai fireşti. A permis însă doar vulnerabilității să se înscrie treptat în programul său de dorință trupească directă. El se străduieşte să dezvolte o vulnerabilitate pe care femeile s-o găsească atrăgătoare. Lucrează la asta conştient, asemenea unui bărbat care se antrenează în sala de gimnastică cu greutăți şi o oglindă. Dar până acum eforturile lui au produs numai căutătura asta pe jumătate furişă, timidă şi linguşitoare.

Ne-a mulțumit fiindcă l-am dus cu maşina. Am urmărit cum se îndrepta spre veranda povârnită, proptită cu blocuri de zgură, unde un bărbat într-un balansoar privea în spațiu.

Linia părului lui Heinrich începe să se retragă. Sunt surprins. A consumat mama lui substanțe care au afectat genele în timpul sarcinii? Am greşit eu cumva? L-am crescut, fără să-mi dau seama, în vecinătatea unui loc cu reziduuri de substanțe chimice, în calea curenților de aer care transportă deşeuri industriale capabile să producă degenerarea scalpului şi amurguri magnifice? (Oamenii spun că amurgurile nu erau nici pe departe atât de impresionante cu treizeci sau patruzeci de ani în urmă). Vinovăția omului în istorie şi în fluxurile şi refluxurile propriului sânge a fost agravată de tehnologie, moartea perfidă ce se infiltrează zilnic.

Băiatul are paisprezece ani, e adesea evaziv şi capricios, iar în alte momente îngrijorător de îndatoritor. Am senzația că flexibilitatea lui promptă în fața dorințelor şi exigențelor noastre e o armă personală de reproş. Babette se teme că el îşi va sfârşi zilele într-o încăpere baricadată, împroşcând sute de salve de foc automat într-un mall gol înainte ca echipele SWAT să-l atace cu armele lor cu țevi de mare calibru, cu megafoanele puternice şi vestele lor antiglonț.

— O să plouă la noapte.

— Plouă chiar acum, am zis eu.

— La radio au zis că la noapte.

Îl duceam cu maşina la şcoală în prima lui zi după o infecție în gât şi febră. O femeie în balonzaid galben a oprit circulația ca să permită unor copii să traverseze. Mi-o imaginam într-o reclamă pentru supă – îşi scotea pălăria impermeabilă în timp ce intra în bucătăria luminoasă unde deasupra unei oale cu supă cremă de homar afumat stătea aplecat soțul ei, un bărbat mărunțel, care mai avea doar şase săptămâni de trăit.

— Uită-te la parbriz, am zis eu. E ploaie sau nu?

— Ți-am spus doar ce-au zis ei.

— Nu înseamnă că dacă s-a spus la radio noi trebuie să excludem încrederea în mărturia simțurilor noastre.

— Simțurile noastre? Simțurile noastre au uneori dreptate, dar deseori greşesc. S-a verificat în laborator. N-ai auzit de teoremele alea care spun că nimic nu e ceea ce pare a fi? Aşa-

numitele legi ale mişcării sunt o mare cacealma. Chiar sunetul poate înşela mintea. Doar pentru că nu auzi un sunet, asta nu înseamnă că el nu e acolo afară. ÎI aud câinii. Şi alte animale. Există sunete pe care nu le aud nici câinii, sunt sigur. Dar ele există în aer, în unde. Probabil nu încetează niciodată. Înalte, înalte, foarte înalte. Care vin de cine ştie unde.

— Plouă, am zis eu, sau nu plouă?

— N-aş vrea să fiu obligat să spun.

— Şi dacă cineva ți-ar pune pistolul la tâmplă?

— Cine, tu?

— Cineva. Un bărbat în trenci şi cu ochelari cu lentile fumurii. Îți pune pistolul la tâmplă şi zice: „Ei, plouă sau nu plouă? Tot ce ai de făcut e să spui adevărul, iar eu iau pistolul şi o şterg imediat de aici."

— Ce adevăr vrea el? Vrea adevărul celui ce călătoreşte în altă galaxie, cu o viteză apropiată de viteza luminii? Vrea adevărul celui de pe orbita din jurul unei stele neutron? Poate dacă aceşti oameni ne-ar vedea printr-un telescop ar fi posibil să părem de două picioare şi doi inchi înălțime şi ar fi posibil să fi plouat ieri şi nu azi.

— Tipul ține pistolul la tâmpla *ta*. Vrea adevărul tău.

— Ce-i trebuie adevărul meu? Adevărul meu nu înseamnă nimic. Ce se-ntâmplă dacă individul cu pistolul vine de pe altă planetă, dintr-un sistem solar cu totul diferit? Noi spunem că asta-i ploaie, iar el o numeşte săpun. Noi spunem că astea-s mere, el însă le numeşte ploaie. Aşadar ce-ar trebui să-i spun?

— Numele lui e Frank J. Smalley şi e din St. Louis.

— Şi vrea să ştie dacă plouă *acum*, chiar în acest minut?

— Aici şi acum. Exact.

— Există acum? Există aşa ceva? „Acum" vine şi se duce de îndată ce ai rostit cuvântul. Cum să spun că plouă acum, dacă aşa-numitul tău „acum" devine „apoi" de îndată ce l-am rostit?

— Spuneai că nu există nici trecut, nici prezent, nici viitor.

— Există doar la verbele noastre. Numai aici le găsim.

— Ploaie e substantiv. E ploaie aici, în localitatea asta precisă, într-un moment din următoarele două minute, oricare moment ales de tine ca să răspunzi la întrebare?

— Ții neapărat să vorbeşti despre localitatea asta precisă în vreme ce eşti într-un vehicul care evident e în mişcare; cred că aici se-mpotmoleşte discuția noastră.

— Dă-mi un răspuns, oricare, OK, Heinrich?

— O să-ncerc să ghicesc. E tot ce pot face.

— Ori plouă ori nu plouă, am zis eu.

— Exact. Păi, tot asta spun şi eu. Eşti nevoit să ghiceşti. E tot un drac.

— Dar tu vezi că plouă.

— Vezi că soarele se deplasează pe cer. Dar se deplasează pe cer soarele sau se învârteşte pământul?

— Nu accept analogia.

— Eşti foarte sigur că e ploaie. De unde ştii că nu e acid sulfuric de la fabricile de peste râu? De unde ştii că nu sunt pulberi radioactive de la un război din China? Vrei răspunsul aici şi acum. Poți dovedi, aici şi acum, că substanța asta e ploaie? Cum ştiu eu că fenomenul căruia tu îi spui ploaie e într-adevăr ploaie? În definitiv, ce e ploaia?

— E substanța care cade din cer şi te udă, după cum se spune.

— Eu nu sunt ud. Tu eşti ud?

— Excelent, am zis. Perfect.

— Nu, serios, eşti ud?

— E cât se poate de bine, i-am spus eu. O victorie pentru incertitudine, aleatoriu şi haos. Cea mai frumoasă oră a ştiinței.

— N-ai decât să fii sarcastic.

— Sofiştii şi chițibuşarii îşi savurează cel mai plăcut moment.

— Dă-i înainte, fii sarcastic, nu-mi pasă.

Mama lui Heinrich locuieşte acum într-un *ashram*[13]. Şi-a luat numele de Maica Devi şi administrează treburile practice ale ermitajului. Ashram-ul e situat la marginea oraşului Tubb, Montana, care odinioară avea topitorii de cupru, iar acum se numeşte Dharamsalapur. Zvonurile obişnuite abundă în libertate sexuală, sclavie sexuală, droguri, nuditate, controlul minții, higienă precara, evaziune fiscală, venerarea maimuței, tortură, moarte prelungită şi oribilă.

L-am privit cum se îndrepta prin ploaia torențială spre intrarea în şcoală. Mergea cu încetineală deliberată; şi-a scos şapca de camuflaj la zece metri depărtare de cadrul uşii. În astfel de momente constat că-l iubesc cu disperare animalică şi simt nevoia să-l iau sub haina mea, să-l lipesc de pieptul meu şi să-l țin acolo, să-l protejez. Băiatul pare să atragă după el primejdia. Primejdia pluteşte în aer, îl urmăreşte din cameră în cameră. Babette îi face fursecurile preferate. ÎI privim cum stă la pupitrul lui, o masă nevopsită acoperită cu cărți şi reviste. Munceşte până noaptea târziu, gândind mişcări de şah pentru partidele pe care le joacă prin poşta electronică cu un ucigaş condamnat din penitenciar.

Ziua următoare a fost cald şi senin şi studenții din Deal stăteau tolăniți pe pajişte şi în ferestrele dormitoarelor, îşi ascultau casetele, făceau plajă. Aerul era un vis nostalgic al plăcerilor verii, ultima zi languroasă, o şansă să mergi încă o dată cu mâinile şi picioarele goale, să miroşi trifoiul cosit. Am intrat în Arts Duplex, cea mai nouă clădire a noastră, un imobil cu aripi şi cu fațada din aluminiu anodizat, verde ca marea, care reflectă norii. La nivelul inferior se află sala de cinematograf, un spațiu înclinat, acoperit cu mochetă de culoare închisă, şi cu două sute de scaune pluşate. M-am aşezat în lumina slabă, la capătul primului rând şi am aşteptat să sosească studenții mei din ultimul an.

Erau cu toții specializați în Hitler, membri ai singurului curs pe care îl mai predam şi-acum, cursul avansat de nazism, trei ore pe săptămână, limitat la studenți din anul

terminal, o suită de prelegeri menite să cultive perspectiva istorică, rigoarea teoretică şi o înțelegere matură a faptului că masele continuă sa fie atrase de tirania fascistă, cu accent special pe parade, mitinguri şi uniforme, trei credite, rapoarte scrise.

În fiecare semestru am făcut aranjamentele necesare pentru proiectarea filmului de fundal. Acesta consta din filme de propagandă, scene filmate la congresele partidului, secvențe nedifuzate până acum din epopeile mistice care prezentau parade ale gimnaştilor şi ale alpiniştilor – o colecție editată de mine într-un documentar impresionist de optzeci de minute. Predominau scenele de masă. Cadre saturate cu prim-planuri ale miilor de oameni, filmați în afara stadionului după un discurs al lui Goebbels, oameni care tălăzuiesc, se masează, se năpustesc în trafic. Săli pavoazate cu benere cu svastica, cu coroane funebre şi însemne cu capul de mort. Şiruri de mii de stegari aliniați în fața coloanelor de lumină înghețată, o sută treizeci de proiectoare antiaeriene ațintite drept în sus – scenă ce semăna cu o năzuință geometrică, notație convențională a unei puternice dorințe a maselor. Nu exista voce narativă. Numai sloganuri, cântece, arii, discursuri, strigăte, aclamații, acuzații, țipete.

M-am ridicat în picioare şi am luat poziție în dreptul intervalului din mijloc al amfiteatrului, cu fața spre calea de acces.

Studenții intrau venind de la soare în şorturile lor din poplin şi tricourile de serie limitată, în tricotajele lor comode, model polo şi dungate ca la rugby. I-am privit cum îşi ocupă locurile şi am remarcat aerul supus şi reverențios, anticipația nesigură. Unii aveau caiete şi lanterne minuscule, discrete; alții, mape strălucitoare cu materiale pentru curs. Se auzeau şoapte, foşnete de hârtie, pocnetele scaunelor lăsate să cadă în timp ce studenții se aşezau unul câte unul. M-am rezemat de partea din față a avanscenei, aşteptând să intre şi ultimii ciraci, iar unul dintre ei să închidă uşile lăsând afară voluptuoasa noastră zi de vară.

Curând s-a făcut linişte. Venise momentul pentru remarcile introductive. Am aşteptat câteva clipe să se adâncească liniştea, apoi mi-am eliberat brațele din faldurile robei academice ca să pot gesticula în voie.

Când mi-am încheiat expunerea introductivă, cineva mi-a pus o întrebare despre conspirația care a urmărit uciderea lui Hitler. Discuția s-a deplasat spre conspirații în general. M-am pomenit că le spun capetelor reunite acolo: „Toate conspirațiile au tendința să se îndrepte spre moarte. Aceasta este natura conspirațiilor. Conspirațiile politice, conspirațiile teroriste, conspirațiile îndrăgostiților, conspirațiile narative, conspirațiile care fac parte din jocurile copiilor. De fiecare dată când conspirăm ne furişăm mai aproape de moarte. E un fel de contract pe care trebuie să-l semneze toți, conspiratorii precum şi cei ce sunt țintele conspirației."

O fi adevărat? De ce-am spus asta? Ce înseamnă oare?

7

Două seri pe săptămână Babette se duce la biserica Congregațională din celălalt capăt al oraşului şi ține prelegeri pentru adulți, la demisol, despre ținuta corectă. În esență, ea îi învață cum să stea în picioare, cum să stea jos şi cum să umble. Cei mai mulți dintre cursanții ei sunt în vârstă. E clar de ce vor să-şi îmbunătățească ținuta. După cât se pare, noi credem că e posibil să fentăm moartea dacă urmăm regulile bunei îngrijiri. Uneori o însoțesc pe soția mea la demisolul bisericii; o privesc cum stă în picioare, se întoarce, adoptă diverse poze eroice, gesticulează cu grație. Face referiri la yoga, kendo, mersul în transă. Vorbeşte despre dervişii sufişti, muntenii şerpaşi. Bătrânii o aprobă dând din cap şi ascultă. Nimic nu e străin, nimic prea îndepărtat, toate pot fi aplicate. Mă surprinde întotdeauna acceptarea şi încrederea lor, farmecul credinței lor. Nimic nu e prea îndoielnic, orice poate fi folositor când ei caută să-şi repare trupurile după o viață întreagă de ținută defectuoasă. E sfârşitul scepticismului.

Ne-am dus acasă pe sub luna ca o gălbenea. Casa noastră, la capătul străzii, părea veche şi ştearsă, cu lumina din verandă care strălucea pe tricicleta din material plastic turnat, pe o grămadă de buşteni din rumeguş şi ceară, care ard trei ore cu flacără colorată. Denise îşi făcea temele în bucătărie şi nu-l slăbea din ochi pe Wilder, care migrase la parter ca să stea pe podea şi să se holbeze prin fereastra cuptorului. Linişte pe coridoare şi în hol, umbre pe peluza în pantă. Am închis uşa şi ne-am dezbrăcat. Patul era răvăşit. Reviste, vergele de perdea, o şosetă de copil înnegrită. Babette fredona ceva dintr-un spectacol de pe Broadway pe când punea vergelele într-un colț. Ne-am îmbrățişat, am căzut în pat pe o parte în mod controlat, apoi ne-am schimbat poziția amestecându-ne cărnurile şi încercând să îndepărtăm cearşafurile de pe glezne zvârlind din picioare. Trupul ei avea un număr de adâncituri prelungi, locuri unde mâna putea zăbovi ca să le descifreze în întuneric, locuri de încetinire a ritmului.

Noi credeam că în subsol viețuieşte ceva.

— Ce vrei să faci? a zis ea.

— Ce vrei tu. Orice!

— Vreau să faci ce e mai bine pentru tine.

— Ce e mai bine pentru mine e să-ți fac pe plac, am zis eu.

— Vreau să te fac fericit, Jack.

— Sunt fericit când îți fac pe plac.

— Vreau doar să faci ce vrei tu să faci.

— Eu vreau să fac ce e mai bine pentru tine.

— Dar tu îmi faci pe plac atunci când mă laşi să-ți fac pe plac, a spus ea.

— Ca partener bărbat cred că e responsabilitatea mea să fac pe plac.

— Nu-mi dau seama dacă asta-i o afirmație afectuoasă rezonabilă sau o remarcă sexistă.

— Greşeşte bărbatul dacă se poartă atent cu partenera lui?

— Sunt partenera ta când jucăm tenis, ceea ce ar trebui să începem să facem din nou, dacă tot veni vorba. Altminteri, eu

sunt soția ta. Vrei să-ți citesc ceva?

— De calitate.

— Ştiu că îți place să citesc texte sexy.

— Credeam că îți plac şi ție.

— Cine obține folos şi satisfacție? În esență, persoana căreia i se citeşte. Când îi citesc bătrânului Treadwell, n-o fac pentru că tabloidele alea mi s-ar părea incitante.

— Treadwell e orb, eu nu-s. Credeam că îți place să citeşti pasaje erotice.

— Dacă îți plac ție, atunci îmi place s-o fac.

— Dar trebuie să-ți placă şi ție, Baby. Altminteri, cum m-aş simți eu?

— Mă bucur că te delectează lectura mea.

— Am sentimentul că o sarcină e mutată de colo-colo. Sarcina de a fi singurul căruia îi face plăcere.

— Vreau să-ți citesc, Jack. Zău aşa.

— Eşti absolut sigură? Fiindcă dacă nu eşti, categoric nu vom citi. Cineva a dat drumul la televizor la capătul coridorului şi o voce de femeie a spus: „Dacă se fărâmă cu uşurință se numeşte mamă. Când e ud, miroase precum argila."

Noi ascultam cum fluxul traficului nocturn scade încetişor.

Am zis:

— Ia ce secol doreşti. Vrei să citeşti despre sclavele etrusce tinere, despre dezmățatele georgiene? Cred că avem ceva cărți despre bordelurile unde se practica flagelarea… Ce zici de Evul Mediu? Avem duhuri rele care ne violează în vis, incubi şi sucubi. Călugărițe, sumedenie.

— Ce e mai bine pentru tine. Orice.

— Vreau să alegi tu. Aşa e mai sexy.

— O persoană alege, cealaltă citeşte. Nu dorim noi un echilibru, un gen de compromis? Nu asta o face sexy?

— Tensiune, suspans. De prima calitate. Da, aleg eu.

— Şi eu citesc, a zis ea. Dar nu vreau să alegi ceva cu bărbați în interiorul femeilor, ghilimele-ghilimele, sau cu bărbați care pătrund în femei. „Am pătruns în ea." „El a intrat

în mine.” Noi nu suntem foaiere sau ascensoare. „Îl doream în mine”, ca şi cum el ar putea să se târască în întregime înăuntru, să semneze condica, să doarmă, să mănânce, şi aşa mai departe. Putem să cădem de acord asupra acestor chestiuni? Nu-mi pasă ce fac oamenii ăştia atâta vreme cât nu pătrund sau nu sunt pătrunşi.

— S-a făcut.

— „Am intrat în ea şi am început să împing.”

— Întru totul de acord, am zis.

— „Hai, intră, intră, acum, da, da.”

— Categoric, e stupid.

— „Vârâ-te, Rex. Te vreau în mine, să mă pătrunzi violent, să mă pătrunzi adânc, aşa, acum, oh.”

Am început să simt cum se stârneşte o erecție. Cât de stupid şi ieşit din context. Babette râse de propriile-i cuvinte. Televizorul a spus: „Până când chirurgii din Florida au ataşat o înotătoare artificială.”

Babette şi eu nu avem secrete. Am spus nevestelor mele totul, aşa cum era „totul” la vremea aceea. Fireşte, pe măsură ce se acumulează căsătoriile, sunt mai multe da spus. Cred în confesiunea completă, dar nu ca o mărturisire de prost gust, ca o distracție anecdotică sau o revelație superficială. E o formă de auto-renaştere şi un gest de încredere tutelară. Iubirea ne ajută să ne creăm o identitate îndeajuns de sigură încât să-şi permită să se pună sub protecția altei persoane. Babette şi eu ne-am prezentat unul altuia viețile supunându-le aprecierii atente a celuilalt, le-am întors pe toate fețele sub lumina lunii în mâinile noastre palide, am vorbit până noaptea târziu despre tații şi mamele noastre, despre copilărie, prietenii, treziri, vechi iubiri, vechi spaime (în afară de frica de moarte). Nu trebuie scăpat niciun detaliu, nici măcar un câine cu căpuşe sau un băiat din vecini care a mâncat o insectă ca să-şi arate curajul. Mirosul cămărilor, sentimentul după-amiezelor pustii, impresia produsă de lucruri în timp ce ele se revarsă peste pielea noastră, lucruri ca fapte şi pasiuni, senzația durerii, a pierderii, dezamăgirea,

desfătarea cu răsuflarea tăiată. În aceste recitări nocturne creăm un spațiu între lucruri aşa cum le-am simțit la vremea aceea şi aceleaşi lucruri aşa cum vorbim acum despre ele. E spațiul rezervat pentru ironie, simpatie şi amuzament tandru, mijlocul prin care ne eliberăm de trecut.

M-am hotărât pentru secolul al douăzecilea. Mi-am pus halatul de baie şi am luat-o pe coridor spre odaia lui Heinrich ca să găsesc o revistă de duzină din care ar putea citi Babette, tipul de revistă unde sunt reproduse scrisori în care cititorii îşi povestesc amănunțit experiențele sexuale. A fost, cred eu, una dintre puținele contribuții aduse de imaginația modernă la istoria practicilor erotice. În astfel de scrisori funcționează o dublă fantezie. Oamenii consemnează episoade imaginate şi apoi le văd publicate într-o revistă națională. Care stimulent e mai puternic?

Wilder era acolo înăuntru şi urmărea cum Heinrich face o experiență de fizică folosind bile de oțel şi un castron de salată. Heinrich purta un halat flauşat, un prosop în jurul gâtului, alt prosop pe cap. Mi-a spus să caut la parter.

Într-un morman de materiale am găsit câteva albume de fotografii de familie, unul sau două dintre ele vechi de cel puțin cincizeci de ani. Le-am luat sus în dormitor. Am petrecut amândoi ore întregi răsfoindu-le, aşezați pe pat. Copii schimonosindu-se în soare, femei cu pălării de soare, bărbați ce se protejau de strălucirea orbitoare cu mâna dusă streaşină la ochi, ca şi cum trecutul ar fi avut o anumită calitate a luminii pe care noi nu o mai percepem, o scânteiere duminicală care i-a făcut pe oamenii în haine de sărbătoare să-şi încordeze fețele şi să stea înclinați spre viitor, oarecum preveniți, pare-se, arborând zâmbete neschimbate şi subtile, neîncrezători în natura aparatului de fotografiat.

Cine va muri primul?

8

Lupta mea cu limba germană a început la mijlocul lui octombrie şi a durat aproape tot anul universitar. Eram figura

cea mai marcantă din America de Nord în ceea ce priveşte studiile despre Hitler; iată de ce am încercat multă vreme să ascund faptul că nu ştiam nemţeşte. Nu ştiam nici să vorbesc, nici să citesc în germană, nu înţelegeam cuvântul vorbit şi nu puteam începe să aştern pe hârtie nici cea mai simplă propoziţie. Cei mai neînsemnaţi dintre colegii mei întru Hitler ştiau o brumă de germană; alţii vorbeau limba fluent sau erau familiarizaţi acceptabil cu ea. Nimeni nu putea să se specializeze în studiile despre Hitler la College-on-the-Hill fără minimum un an de germană. Pe scurt, trăiam la marginea peisajului unei ruşini colosale.

Limba germană. Cărnoasă, răsucită, împroşcătoare de salivă, purpurie şi câinoasă. În cele din urmă trebuia să te confrunţi cu ea. N-a fost propria strădanie a lui Hitler de a exprima în germană subtextul crucial al biografiei lui bombastice, dictate într-o fortăreaţă-închisoare din dealurile Bavariei? Gramatică şi sintaxă. Poate că omul nu s-a simţit încarcerat într-un singur mod, ci în mai multe.

Făcusem câteva încercări să învăţ germana, investigaţii serioase în origini, structuri, rădăcini. Simţeam forţa fatală a limbii. Voiam s-o vorbesc bine, s-o folosesc ca pe un talisman, un instrument de protecţie. Cu cât mă codeam mai mult să învăţ cuvinte, reguli şi pronunţii, cu atât mai important părea ca eu să fac progrese. Adesea, se pare că ne repugnă să atingem însăşi textura izbăvirii noastre. Dar sunetele fundamentale mă învingeau, nordicitatea stuchită şi dură a cuvintelor şi silabelor, rostirea autoritară ca o comandă. Se întâmpla ceva între partea din spate a limbii mele şi cerul gurii care făcea o batjocură din încercările mele de a pronunţa cuvintele germane.

Eram hotărât să încerc din nou.

Dobândisem o poziţie profesională înaltă, prelegerile mele aveau un auditoriu numeros şi articolele mele apăreau în reviste importante, purtam robă academică şi ochelari cu lentile fumurii zi şi noapte, când eram în campus, duceam două sute treizeci de livre pe o osatură de şase picioare şi trei

inchi şi aveam mâini şi picioare mari – iată de ce trebuia să iau lecții de germană în mare taină.

Am luat legătura cu un bărbat care nu avea relații cu colegiul, o persoană despre care îmi vorbise Murray Jay Siskind. Erau vecini la pensiunea din casa cu şindrilă verde de pe Middlebrook. Bărbatul trecuse de cincizeci de ani şi umbla târşâind puțin picioarele. Avea părul rărit, o față banală, iar mânecile de la cămaşă, suflecate până pe antebraț, dezvăluiau lenjeria de corp călduroasă.

Tenul lui avea nuanța pe care aş numi-o de culoarea cărnii. Tipul se numea Howard Dunlop. Mi-a spus că a fost chiropractor, dar n-a explicat de ce nu mai practică şi nici n-a spus când sau de ce a învățat germana, şi ceva în felul lui de a se purta m-a făcut să nu-l întreb.

Am stat cu el în camera lui întunecoasă şi înghesuită din pensiune. O scândură de călcat zăcea deschisă sub fereastră. Se vedeau oale cu smalțul sărit, tăvi cu ustensile puse pe un bufet. Mobila era disparată, cum se nimerise. La marginile încăperii se aflau lucrurile esențiale. Un radiator la vedere, un pat de campanie acoperit cu o pătură. Dunlop stătea pe marginea unui scaun cu spătarul drept şi intona generalități de gramatică. Când trecea de la engleză la germană, parcă se răsucea o coardă în laringele lui. În vocea lui pătrundea o emoție subită, o răzuire şi gargară, ca şi cum s-ar fi stârnit ambiția unei fiare. Se uita cu gura căscată la mine şi gesticula, croncănea, mai-mai să se sufoce. Sunetele veneau scuipate de la baza limbii lui, zgomote aspre, umede de pasiune. El demonstra doar anumite tipare de bază ale pronunției, dar transformarea feței şi vocii lui m-au făcut să cred că realiza o trecere între niveluri ale ființei.

Am stat acolo şi am luat notițe.

Ora s-a scurs repede. Dunlop a ridicat vag din umeri când l-am rugat să nu discute cu nimeni despre lecțiile mele. Mi-a dat prin gând că el e bărbatul pe care Murray îl descrisese în prezentarea sumară a colegilor săi de la pensiune ca persoana care nu iese niciodată din odaia sa.

M-am oprit la camera lui Murray şi l-am invitat să vină să ia masa cu mine acasă. El a pus jos exemplarul din *American Transvestite* şi s-a strecurat în vestonul lui din catifea reiată. Ne-am oprit pe verandă de-ajuns de mult ca Murray să-i spună proprietarului, care stătea acolo, despre un robinet care picura în baia de la etajul al doilea. Proprietarul era un bărbat roşu la faţă şi masiv, de o sănătate atât de robustă şi debordantă încât părea să sufere un atac de cord chiar în clipa când îl priveai.

— Îşi face el timp să-l repare, a zis Murray când am pornit pe jos în direcţia Elmului. Tipul repară totul în cele din urmă. Se pricepe de minune să se descurce cu sculele şi instalaţiile şi aparatele alea micuţe ale căror nume sunt necunoscute oamenilor din marile oraşe. Numele acestor lucruri sunt cunoscute doar în comunităţile periferice, în orăşele şi zone rurale. Mare păcat că e aşa un bigot.

— De unde ştii că e bigot?

— Oamenii care ştiu să repare lucruri sunt de regulă bigoţi.

— Adică?

— Gândeşte-te la oamenii care au venit până acum în casa ta să repare diverse lucruri. Au fost cu toţii bigoţi, recunoşti?

— Nu ştiu.

— Conduc camionete, nu-i aşa, cu o scară mobilă extensibilă pe capotă şi un fel de talisman din plastic, care se bălăngăne la oglinda retrovizoare.

— Nu ştiu, Murray.

— E evident, a zis el.

M-a întrebat de ce alesesem acest an şi nu altul ca să învăţ limba germană, după atâţia ani când am fentat radarul. I-am spus că la College-on-the-Hill e programată pentru primăvara următoare o conferinţă Hitler. Trei zile de prelegeri, seminarii şi mese rotunde. Specialişti întru Hitler din şaptesprezece state şi nouă ţări străine. Vor fi prezenţi germani autentici.

Acasă Denise a pus o pungă de gunoi umedă în compactorul din bucătărie. A pornit maşina. Maiul a izbit în

jos cu un sunet înfiorător, deprimant, dătător de senzații sinistre. Copiii intrau şi ieşeau din bucătărie, apa picura în chiuvetă, maşina de spălat rufe trepida la intrare. Murray părea captivat de angrenajul suplimentar. Metal care se tânguia, sticle ce explodau, plastic izbit şi aplatizat.

Denise asculta atentă, asigurându-se că larma produsă de masacru conținea elementele sonore corecte, ceea ce însemna că maşina funcționa cum trebuie.

Heinrich i-a spus cuiva la telefon:

— Animalele comit incest tot timpul. Deci, cât de contra naturii poate să fie?

Babette a intrat în casă de la alergare, cu hainele ude leoarcă. Murray a traversat bucătăria ca să dea mâna cu ea. Ea s-a prăbuşit pe un scaun şi a scanat bucătăria căutându-l pe Wilder. Am văzut cum Denise face o comparație mintală între hainele de alergare ale mamei sale şi punga umedă aruncată în compactor. Vedeam în ochii ei o asociere sardonică. Or, tocmai aceste niveluri secundare ale vieții, străfulgerările extrasenzoriale şi nuanțele schimbătoare ale ființei, zonele de relații ce se formează pe neaşteptate mă făceau să cred că noi constituim un act magic, adulți şi copii împreună, fiindcă suntem părtaşi la lucruri inexplicabile.

— Trebuie să fierbem apa, a zis Stefiie.

— De ce?

— Au spus la radio.

— Ei spun totdeauna să fierbi apa, a zis Babette. E lucrul cel mai nou, cum e, de pildă, roteşte volanul în direcția derapării. Uite că vine Wilder acum. Cred că putem să mâncăm.

Copilul cel mic mergea legănându-se, capul mare i se clătina şi mama lui se transfigura de încântare, în măşti fericite şi neobişnuite, pe când îl privea cum se apropie.

— Neutrinii trec direct prin pământ, a spus Heinrich la telefon.

— Da da da, a spus Babette.

9

Marți, au fost obligați să evacueze şcoala elementară. Copiii acuzau dureri de cap şi iritații ale ochilor şi aveau gust de metal în gură. Un profesor s-a rostogolit pe podea şi a vorbit în limbi străine. Nimeni nu ştia ce se întâmplă. Anchetatorii spuneau că ar putea fi sistemul de ventilație, vopseaua sau lacul, spuma izolatoare, mâncarea de la restaurantele cu autoservire, razele emise de microcalculatoare, ignifugul cu azbest, adezivele de pe containerele de transport, vaporii de la piscina dezinfectată cu clor sau poate ceva mai profund, mai fin granulat, împletit mai strâns în starea fundamentală a lucrurilor.

În săptămâna aceea, Denise şi Steffie au rămas acasă întrucât oamenii în costume Mylex şi cu măşti pentru respirație cercetau în mod sistematic clădirea cu echipament de detectare şi măsurare în infraroşu. Fiindcă însuşi Mylexul e un material suspect, rezultatele prezentau probabil oarecare nesiguranță şi, de aceea, a trebuit să fie programată o a doua rundă de detectare, mai riguroasă.

Cele două fete şi Babette, Wilder şi eu ne-am dus la supermarket. La câteva minute după ce am intrat, am dat peste Murray. Era pentru a patra sau a cincea oară când îl întâlneam în supermarket şi în mare cam tot de atâtea ori îl întâlnisem şi în campus. A apucat-o pe Babette de bicepsul stâng, a ocolit-o cu grijă şi a mers pieziş pe lângă ea, dând impresia că îi adulmecă părul.

— Masa a fost grozavă, a spus el, stând chiar în spatele ei. Şi mie îmi place să gătesc, ceea ce dublează lauda adresată de mine persoanei care face asta bine.

— Oricând eşti binevenit, a spus ea şi s-a întors, străduindu-se să îl găsească.

Ne-am deplasat împreună în interiorul foarte rece. Wilder stătea în căruciorul pentru cumpărături şi încerca să înhațe diverse lucruri de pe rafturi în timp ce treceam printre ele. M-am gândit că s-a făcut prea mare ca să mai stătea în cărucioarele de la supermarket. În acelaşi timp, m-am

întrebat de ce vocabularul lui pare să se fi blocat la douăzeci şi cinci de cuvinte.

— Mă simt fericit aici, a spus Murray.

— În Blacksmith?

— În Blacksmith, în supermarket, în pensiune, pe Hill. Simt că în fiecare zi învăț lucruri importante. Moartea, boala, viața de apoi, spațiul cosmic. Aici toate lucrurile sunt mult mai clare. Pot să gândesc şi să înțeleg.

Ne-am dus în zona alimentelor generale, fără marcă distinctivă, şi Murray s-a oprit cu coşul lui din plastic să examineze borcanele şi cutiile de carton albe. Nu eram sigur că înțeleg despre ce vorbeşte. Cum adică mult mai clare? Ce să gândească şi ce să înțeleagă?

Steffie m-a luat de mână şi am trecut pe lângă lădițele cu fructe, zonă ce se întindea pe aproximativ patruzeci şi cinci de yarzi de-a lungul peretelui. Lădițele erau aranjate în diagonală şi aveau în spate oglinzi pe care oamenii le loveau fără să vrea când întindeau mâna după fructele de pe rândul de sus. O voce în difuzor a zis: „Kleenex Softique, camionul vostru blochează intrarea.” Când cineva lua un fruct de undeva dintr-o stivă, merele şi lămâile cădeau câte două şi câte trei pe podea. Erau şase soiuri de mere, erau pepeni exotici în câteva culori pastelate. Toate păreau să fie de sezon, stropite, lustruite, strălucitoare. Oamenii smulgeau pungi transparente de pe rafturi şi încercau să ghicească la ce capăt se deschid. Mi-am dat seama că locul e invadat de zgomot. Sistemele monotone, zdroncănitul şi lunecarea cărucioarelor, difuzorul şi cafetierele, strigătele copiilor. Şi pe deasupra tuturora sau pe sub toate astea, un vuiet nelocalizabil, ca al unei forme de viață forfotitoare care iese din sfera de înțelegere a omului.

— I-ai spus lui Denise că îți pare rău?

— Poate mai încolo, a spus Steffie. Să-mi aduci aminte.

— E o fată dulce, vrea să fie sora mai mare şi prietena ta, numai să vrei și tu. — Nu știu cum ar putea să-mi fie prietenă. E puțin cam tiranică, nu crezi?

— Îi spui că îți pare rău şi, apropo, să nu uiți să-i restitui *Ghidul Medicului*.

— Denise citește chestia asta tot timpul. N-ai impresia că e ciudat?

— Măcar ea citeşte ceva.

— Cum să nu! Liste de medicamente şi doctorii. Şi ştii de ce?

— Ei, de ce?

— Fiindcă încearcă să afle efectele secundare ale doctoriei pe care-o ia Baby.

— Şi ce ia Baby?

— Nu mă-ntreba pe mine. Întreab-o pe Denise.

— De unde ştii că Baby ia ceva?

— Întreab-o pe Denise?

— Da' de ce să n-o întreb pe Baby?

— Atunci, întreab-o pe Baby.

Murray a ieşit dintr-un interval şi a mers lângă Babette, chiar în fața noastră. A luat din căruciorul ei un pachet cu două suluri de prosoape din hârtie şi l-a mirosit. Denise se întâlnise cu nişte prieteni şi se duseseră în față să se uite la cărțile broşate de pe rafturile lungi şi subțiri, cărțile cu litere de tipar metalice strălucitoare, litere în relief, ilustrații vii ale cultului violenței şi a poveştii de dragoste furtunoase. Denise purta o vizieră verde. Am auzit cum Babette îi spunea lui Murray că fata purta viziera de trei săptămâni câte paisprezece ore pe zi. Nu ieşea pe stradă fără vizieră, nu voia să iasă nici din camera ei fără ea. O purta în şcoală, când era la ore, o purta la toaletă, pe scaunul dentistului, la masă. Viziera avea un nu-ştiu-ce care părea să-i spună ceva, să-i ofere plenitudine şi identitate.

— E conexiunea ei cu lumea, a spus Murray.

A ajutat-o pe Babette să-şi împingă căruciorul încărcat. L-am auzit când îi spunea:

— Tibetanii cred că există o stare de tranziție între moarte şi renaştere. În esență, moartea e o perioadă de aşteptare. Curând sufletul va fi primit de un nou pântec. Între timp,

sufletul îşi reface o parte din natura divină pierdută la naştere.

Murray i-a studiat profilul ca şi cum voia să surprindă o reacție.

— Iată la ce mă gândesc de câte ori vin aici. Locul ăsta ne reîncarcă spiritualiceşte, ne pregăteşte, e o poartă sau o cărare. Vezi cât e de luminos! E doldora de informații psihice.

Soția mea i-a zâmbit.

— Totul e învăluit în simbolism, ascuns de văluri de mister şi straturi de material cultural. Dar sunt informații psihice, fără discuție. Marile uşi se deschid glisând, se închid pe neaşteptate. Unde de energie, radiație incidentală. Sunt aici toate literele şi numerele, toate culorile spectrului, toate vocile şi sunetele, toate cuvintele de cod şi formulele ceremoniale. E nevoie doar să le descifrezi, să le rearanjezi, să cojeşti straturile care par indescifrabile. Nu fiindcă am vrea noi, nu fiindcă ar servi vreunui scop util. Ăsta nu-i Tibetul. Chiar Tibetul nu mai e Tibet.

El i-a studiat profilul. Ea a pus nişte iaurt în căruciorul ei.

— Tibetanii încearcă să înțeleagă moartea aşa cum e în realitate. E sfârşitul ataşamentului față de lucruri. Un adevăr simplu, dar greu de înțeles. Dar de îndată ce nu mai contestăm moartea, putem continua să murim liniştiți şi după aceea să suferim renaşterea uterină sau viața de apoi iudeo-creştină sau experiența extracorporală sau o călătorie cu un OZN sau cum om vrea să-i spunem. Putem face aşa cu o viziune clară, fără venerație sau groază. Nu trebuie să ne agățăm în mod artificial nici de viață, nici de moarte de altfel. Noi ne îndreptăm pur şi simplu spre uşile glisante. Unde şi radiație. Priveşte cât de bine luminat e totul. Locul e închis, de sine stătător. Atemporal. Alt motiv care mă face să mă gândesc la Tibet. În Tibet murirea e o artă. Intră în casă un preot, stă jos, le spune rudelor scăldate-n lacrimi să iasă şi pune să se izoleze încăperea. Uşi încuiate, ferestre închise. El trebuie să se ocupe de o treabă foarte serioasă. Psalmodieri,

numerologie, horoscoape, recitări. Aici noi nu murim, facem cumpărături. Dar deosebirea e mai puțin evidentă decât crezi.

Acum vorbea aproape în şoaptă şi am încercat să mă dau mai aproape fără să-mi ciocnesc căruciorul de cel al lui Babette. Voiam să aud fiecare cuvințel.

— Supermarketurile mari şi curate şi moderne cum e ăsta constituie o revelație pentru mine. Mi-am petrecut viața în magazine de delicatese mici şi pline de aburi, cu vitrine de expunere înclinate, pline de tăvi pe care se aflau bulgări dintr-o materie umedă deschisă la culoare. Vitrine destul de înalte încât trebuia să stai în vârful picioarelor ca să faci comanda. Strigăte, accente diferite. În oraşe nimeni nu remarcă murirea concretă. Murirea e o calitate a aerului. E pretutindeni şi nicăieri. Oamenii țipă când trag să moară, vor să fie observați, ținuți minte timp de o secundă sau două. Murirea într-un apartament şi nu într-o casă poate deprima sufletul pentru câteva vieți viitoare, presupun eu. Într-un oraş sunt case, plante în ferestre boltite. Oamenii observă murirea mai bine. Morții au chipuri, automobile. Dacă nu cunoşti un nume, cunoşti un nume de stradă, un nume de câine. „Tipul conducea o Mazda oranj.” Ştii o serie de lucruri inutile despre o persoană, lucruri ce devin factori majori de identificare şi de plasare cosmică atunci când persoana moare pe neaşteptate, după o boală scurtă, în patul ei, cu plapumă şi perne asortate, într-o după-amiază ploioasă de miercuri, febrilă, cu sinusurile şi pieptul cam congestionate, gândindu-se la rufele care trebuie duse la curățătoria chimică.

— Unde-i Wilder? a întrebat Babette şi s-a întors să se holbeze la mine într-un mod care voia să spună că trecuseră zece minute de când îl văzuse ultima oară.

Alte priviri, mai puțin îngândurate şi mai puțin vinovate, indicau intervale de timp mai mari, o lipsă de atenție crasă. Cum ar fi: „*Nu ştiam că balenele sunt mamifere*.” Cu cât era mai mare intervalul de timp, cu atât era mai goală privirea, cu atât mai periculoasă situația. De parcă vinovăția era un lux pe care şi-l permitea doar când pericolul era minim.

— Cum a putut să coboare din cărucior fără să bag de seamă?

Cei trei adulți stăteau fiecare în capul unui interval şi urmăreau atent circulația cărucioarelor şi a trupurilor care glisau. Apoi am cercetat încă trei intervale şi capetele noastre împinse înainte se împleteau când schimbam liniile vizuale. Eu continuam să văd pete colorate la distanță în dreapta, dar când m-ani întors nu era nimic acolo. Vedeam de mulți ani pete colorate, dar niciodată nu văzusem atât de multe, atât de voios animate. Murray l-a zărit pe Wilder în căruciorul altei femei. Femeia i-a făcut semn lui Babette şi s-a îndreptat spre noi. Locuia pe strada noastră cu o fiică adolescentă şi un copilaş asiatic, Chun Duc. Toți vorbeau despre copilaş spunân- du-i pe nume, pe un ton aproape posesiv, dar nimeni nu ştia al cui era Chun sau de unde era de fel, el sau ea.

„Kleenex Softique, Kleenex Softique."

Steffie mă ținea de mână într-un mod care nu voia să fie gingaş- posesiv, cum crezusem la început, ci liniştitor. De-abia după o vreme am ajuns să-l înțeleg şi m-am mirat puțin. O strângere de mână fermă care mă ajuta să-mi refac încrederea în mine, mă împiedica să mă las în voia stărilor de spirit melancolice care planau deasupra persoanei mele, după cum constata ea.

Înainte de a se duce la stația de autobuz, Murray ne-a invitat să cinăm la el, de sâmbătă într-o săptămână.

— Nu trebuie să-mi dați răspunsul imediat.

— Venim neapărat, a zis Babette.

— Nu pregătesc nimic deosebit, aşa că telefonați-mi înainte şi spuneți-mi dacă a survenit altceva. De fapt, nici nu-i nevoie să-mi telefonați. Dacă nu vă faceți apariția, o să ştiu că a intervenit ceva şi n-ați avut cum să mă anunțați.

— Murray, venim sigur.

— Aduceți şi copiii.

— Nu.

— Perfect. Dar dacă hotărâți să veniți cu ei, nu mă deranjează. Nu vreau să aveți sentimentul că pun anumite

condiții. Să nu aveți sentimentul că ați făcut o promisiune bătută-n cuie. O să veniți sau n-o să veniți. Asta e. Oricum, eu trebuie să mănânc, aşa că nu-i o catastrofa dacă intervine ceva şi trebuie să contramandați. Vreau doar să ştiți că mă găsiți acolo, dacă vă hotărâți să dați pe la mine cu sau fără copii. Avem tot timpul până în mai sau iunie să facem lucrul ăsta, aşa că sâmbăta cealaltă nu e legată de nicio mistică deosebită.

— Te întorci în semestrul următor? am zis eu.

— Vor să predau un curs despre cinematografia accidentelor de automobil.

— Fă-l.

— Am să-l fac.

M-am frecat de Babette în rândul de la casa de marcat. Ea s-a împins înapoi cu fundul, eu am cuprins-o cu brațele şi mi-am pus mâinile pe sânii ei. Şi-a rotit şoldurile, iar eu i-am adulmecat părul şi am murmurat:

— Blond murdar.

Oamenii completau cecuri, băieți înalți puneau în pungi marfa. La terminalele pentru numerar sau lângă lăzile cu fructe şi alimente. Congelate sau afară printre automobilele din parcare erau oameni care nu vorbeau englezeşte. Auzeam din ce în ce mai des limbi pe care nu le puteam identifica şi cu atât mai puțin înțelege, deşi băieții înalți se născuseră în America şi la fel femeile de la casele de marcat, scunde, durdulii în tunici albastre, care purtau pantaloni elastici şi espadrile albe micuțe. Am încercat să-mi strecor mâinile în fusta lui Babette, peste burta ei, în timp ce rândul se mişca încet apropiindu-se de ultimul punct de achiziționare, bomboane mentolate şi inhalatori nazali.

Eram afară în parcare când am auzit primul dintre zvonurile despre un bărbat care a murit în timpul inspecției la şcoala elementară, unul dintre bărbații mascați şi îmbrăcați în costume Mylex, corpolenți şi cu cizme grele. S-a prăbuşit şi a murit într-o sală de clasă de la etajul al doilea, spunea povestea care circula.

10

Taxa la College-on-the-Hill e de paisprezece mii de dolari, în care este inclusă şi masa mai consistentă de duminică dimineața. Am senzația că există o legătură între numărul ăsta puternic şi felul în care studenții se aranjează fizic în zonele de lectură ale bibliotecii. Ei stau pe scaune late şi tapițate, în diverse poze dizgrațioase, calculate cu intenția clară de a fi semnele de identificare ale unui anumit grup de indivizi înrudiți sau ale unei organizații secrete. Ei sunt fetuşi, stau răşchirați, cu genunchii întorşi înăuntru, arcuiți, înnodați, uneori aproape cu fundul în sus. Pozițiile sunt atât de studiate încât concurează cu pantomima clasică. Există un element de prețiozitate şi consangvinitate. Uneori simt că m-am rătăcit într-un vis din Extremul Orient, prea îndepărtat ca să mai fie interpretat. Dar ei vorbesc doar limbajul clasei economice, în una dintre formele ei exterioare permise, aşa cum e convocarea brecurilor la început de an.

Denise a urmărit-o pe mama ei trăgând mica panglică de celofan de pe un pachet-premiu cu şaisprezece bucăți de gumă de mestecat ambalate individual. Ochii i s-au îngustat când a revenit la agendele de pe masa de bucătărie din fața ei. Mutrişoara de unsprezece ani era masca perfectă a exasperării reținute.

A aşteptat ceva mai mult, apoi a spus pe un ton egal:

— Produsul ăsta provoacă tumori maligne la animalele din laborator, dacă cumva nu ştiai.

— Denise, n-ai vrut tu să mestec gumă fără zahăr? A fost ideea ta!

— Atunci nu exista niciun avertisment pe pachet. Acum s-a pus un avertisment, dar aş greşi amarnic dacă aş crede că l-ai citit.

Ea transcria nume şi numere de telefon dintr-o agendă veche într-una nouă. Nu existau deloc adrese. Prietenii ei aveau doar numere de telefon, erau o rasă de oameni cu o conştiință analogică de şapte biți.

— Mi-e egal. Sunt dispusă s-o fac fie într-un fel, fie în altul, a spus Babette. Depinde în întregime de tine. Fie mestec gumă cu zahăr şi colorant artificial, fie mestec gumă fără zahăr şi fără culoare care-i funestă pentru şobolani.

Steffie a dat la o parte telefonul.

— Nu mai mesteca deloc, a spus ea. Te-ai gândit vreodată la asta?

Babette spărgea ouă într-un bol de lemn pentru salată. Mi-a aruncat o privire; o uimea faptul că fata poate să vorbească la telefon şi, în acelaşi timp, să asculte ce vorbim. Fiindcă ne consideră interesanți, voiam eu să spun.

Babette le-a spus fetelor:

— Hei, fie mestec gumă, fie fumez. Dacă vreți să mă apuc din nou de fumat, luați-mi guma de mestecat şi bomboanele Mentho- Lyptus.

— Da' de ce trebuie să faci una sau alta? a spus Steffie. De ce nu renunți la amândouă?

— De ce să nu le faci pe amândouă? a zis Denise şi fața i s-a golit cu grijă de expresie. De fapt, tu asta vrei, recunoşti? Toți ajungem să facem ce vrem, nu-i aşa? Cu o excepție. Mâine nu putem să ne ducem la şcoală, chiar dacă am vrea, fiindcă se face dezinfectarea clădirii cu fum sau ceva de genul ăsta.

A sunat telefonul. Steffie l-a înhățat.

— Nu sunt infractoare, a zis Babette. Tot ce vreau e să mestec din când în când o bucățică amărâtă de gumă fără gust.

— Ei, nu-i chiar atât de simplu, a zis Denise.

— Dar nici nu-i o crimă. Eu mestec cam două bucățele din alea pe zi.

— Poți foarte bine să nu mai mesteci niciuna.

— Ba pot foarte bine să le mestec, Denise. Şi vreau să mestec, întâmplător mestecatul mă relaxează. Tu faci mare caz din orice fleac.

Steffie a reuşit să ne atragă atenția prin simpla forță imploratoare a expresiei de pe fața ei. Mâna ei acoperea

microfonul telefonului. Fata nu vorbea, ci doar forma cuvintele.

Stoverii vor să ne facă o vizită.

— Părinții sau copiii? a zis Babette.

Fiica mea a înălțat din umeri.

— Nu-i vrem, a zis Babette.

— Fentează-i, a zis Denise.

Şi ce să le spun?

— Spune-le ce vrei.

— Orice, numai să nu vină aici.

— Sunt plicticoşi.

— Spune-le să stea la ei acasă.

Steffie s-a retras cu telefonul, dând impresia că îl apără cu trupul ei, cu ochii înspăimântați şi plini de emoție.

— O gumiță nu poate să facă rău, a zis Babette.

— Cred că ai dreptate. N-are importanță. E doar un avertisment pe pachet.

Steffie a închis telefonul.

— Doar că e riscant pentru sănătatea ta, a zis ea.

— Numai a şobolanilor, a zis Denise. Cred că ai dreptate. N-are importanță.

— Ea crede probabil că şobolanii au murit în timpul somnului.

— Nişte rozătoare nefolositoare, doar atât, şi-atunci care-i deosebirea?

— Care-i deosebirea, care-i baiul? a zis Steffie.

— În plus, mi-ar plăcea să cred că ea mestecă numai două bucăți pe zi, însă am îndoieli când mă gândesc la modul în care uită lucrurile.

— Ce uit eu? a zis Babette.

— E-n regulă, a zis Denise. N-are importanță.

— Spune, ce uit eu?

— Dă-i drumul şi mestecă. Avertismentul n-are nicio importanță.

L-am extras pe Wilder de pe scaun şi i-am dat un pupic zgomotos pe ureche, iar el s-a tras înapoi încântat. Apoi l-am

pus pe bufetul din bucătărie şi m-am dus la etaj să-l caut pe Heinrich. Era în odaia lui şi studia desfăşurarea pieselor de şah din plastic.

— Joci tot cu tipul din puşcărie? Cum stai?

— Destul de bine. Cred că l-am încolțit.

— Tot vreau să te întreb, ce ştii tu despre individul ăsta?

— Cum ar fi, pe cine a omorât? E lucrul cel mai important în ziua de azi. Interesul față de victimă.

— Joci şah cu bărbatul ăsta de câteva luni. Ce ştii tu despre el, în afară de faptul că e în temniță pe viață, pentru omor? E tânăr, bătrân, negru, alb? Comunici şi altceva în afară de mutările de şah?

— Ne trimitem uneori bilete.

— Pe cine a omorât?

— A fost sub presiune.

— Şi ce s-a întâmplat?

— Presiunea a crescut şi a tot crescut.

— Deci, tipul a ieşit în oraş şi a împuşcat pe cineva. Pe cine?

— Nişte oameni din Iron City.

— Câți?

— Cinci.

— Cinci oameni.

— Dacă nu socotim şi polițaiul, dar asta a fost după aia.

— Şase oameni. Se îngrijea obsesiv de armele lui? Avea un arsenal ascuns în odăița lui sărăcăcioasă situată în apropierea unei parcări din beton cu şase niveluri?

— Câteva arme pentru o singură mână şi o puşcă dotată cu lunetă.

— Cu lunetă. A deschis focul de pe pasajul suprateran, dintr-o cameră închiriată? A intrat într-un bar, o spălătorie, fostul lui loc de muncă, şi a început să tragă la nimereală? Oamenii se împrăştiau, se adăposteau sub mese. Oamenii de pe stradă credeau că aud petarde. „Tocmai aşteptam autobuzul când am auzit pocnetul ăla slab ca şi cum explodau petarde.”

— S-a urcat pe un acoperiş.

— Aha, trăgător de pe acoperiş. A scris în jurnalul lui înainte de a urca pe acoperiş? A înregistrat casete audio cu vocea lui, s-a dus la filme, a citit cărți despre alți asasini în masă ca să-şi împrospăteze memoria?

— A înregistrat casete.

— A înregistrat casete. Ce-a făcut cu ele?

— Le-a trimis celor dragi, rugându-i să-l ierte.

— „Nu mă pot opri, dragii mei." Victimele erau complet străine? A fost un omor din ranchiună? A fost concediat de la serviciu? Auzea cumva voci?

— Complet străine.

— Auzise voci?

— Da, la televizor.

— Care îi vorbeau doar lui? ÎI aleseseră pe el?

— Îi spuneau să intre în istorie. Avea douăzeci şi şapte de ani, era şomer, divorțat, cu automobilul pe butuci. Şi timpul trecea necruțător.

— Voci insistente care-l presau. Cum s-a descurcat cu mass-media? A dat numeroase interviuri, a trimis scrisori editorului ziarului local, a încercat să facă o înțelegere pentru o carte?

— În Iron City nu există mass-media. S-a gândit la asta, dar mult prea târziu. Spune că dacă ar fii s-o facă din nou, n-ar mai face-o ca un omor obişnuit, ar face-o ca asasinat.

— Ar alege cu mai multă grijă, ar ucide o persoană celebră, ar fi remarcat, ar face o treabă de pomină.

— Acum ştie că nu va intra în istorie.

— Nici eu nu voi intra.

— Dar tu îl ai pe Hitler.

— Da, îl am, nu-i aşa?

— Ce-a căpătat Tommy Roy Foster?

— Buun! El ți-a spus toate lucrurile astea în scrisorile pe care ți le trimite. Da' tu ce-i spui când răspunzi?

— Că îmi cade părul.

M-am uitat la el. Purta un trening, un prosop în jurul gâtului, bentițe la ambele încheieturi ale mâinilor.

— Ştii ce va spune mama ta despre şahul ăsta prin poşta electronică.

— Ştiu ce vei spune tu. Tu spui asta.

— Ce face mama ta? Ai mai primit veşti de la ea?

— Vrea să mă duc acolo la *ashram* în vara asta.

— Vrei să te duci?

— Cine ştie ce vreau eu să fac? Cine ştie ce vrea cineva să facă? Cum să fii sigur de aşa ceva? E vorba doar de o problemă de chimie a creierului, semnale ce se duc încolo şi încoace, energie electrică în cortex. Cum îți dai seama dacă ceva e într-adevăr ceea ce vrei să faci sau numai un gen de impuls nervos din creier? O activitate mică, neînsemnată, se desfăşoară undeva în locul ăsta lipsit de importanță din una dintre emisferele cerebrale, şi deodată vreau să mă duc în Montana sau nu vreau să mă duc în Montana. Cum aflu că într-adevăr vreau să mă duc şi nu e doar un tir neuronic sau ceva de felul ăsta? Poate e doar o străfulgerare întâmplătoare în măduva spinării şi deodată iată-mă în Montana, unde descopăr în primul rând că, de fapt, nu voiam să mă duc acolo. Nu pot controla ce se petrece în creierul meu, deci cum pot fi sigur de ceea ce vreau să fac peste zece secunde şi cu atât mai puțin în vara viitoare? Montana? Asta-i o activitate ce se desfaşoară-n creier şi nu ştii dacă e persoana ta sau doar un neuron care întâmplător acționează eficient sau întâmplător dă greş. Oare din cauza asta i-o fi omorât Tommy Roy pe oamenii ăia?

Dimineața am mers până la bancă. M-am dus să-mi verific soldul la automatul care ține evidența conturilor. Am introdus cârdul, am tastat codul meu secret şi am scris ce vreau să aflu. Cifra de pe ecran corespundea în linii generale cu estimarea mea independentă, la care ajunsesem fără convingere după lungi cercetări prin documente, o aritmetică chinuită. Unde de uşurare şi recunoştință s-au revărsat peste

mine. Sistemul îmi binecuvântase viața. I-am simțit sprijinul şi aprobarea. Hardul sistemului, serverul amplasat într-o încăpere încuiată din cine ştie ce oraş îndepărtat. Ce interacțiune plăcută. Am simțit că fusese autentificat şi confirmat un lucru de adâncă valoare personală, dar nu bani, categoric nu. O persoană țicnită era escortată de la bancă de doi paznici înarmați. Sistemul era invizibil, ceea ce îl făcea cu atât mai impresionant, iar relația cu el cu atât mai neliniştitoare. Dar noi eram de acord, cel puțin pe moment. Rețelele, circuitele, tendințele, armoniile.

11

M-am trezit scăldat într-o sudoare de moarte. Fără apărare împotriva propriilor spaime atroce. O pauză în centrul ființei mele. Îmi lipseau voința şi forța fizică să mă dau jos din pat şi să mă mişc prin casa cufundată în întuneric, sprijinindu-mă de pereți şi de balustrada scărilor. Ca să-mi pipăi drumul, să locuiesc din nou în trupul meu, să reintru în lume. Sudoarea mi se prelingea încet pe coaste. Cifra digitală pe radio-ceasul meu era 3:51. Totdeauna numere impare în astfel de momente. Ce să însemne? E moartea nepereche? Există numere care intensifică viața şi numere încărcate cu amenințări? Babette murmura în somn, eu m-am apropiat mai mult de ea şi i-am respirat dogoarea.

În cele din urmă am adormit şi m-a trezit mirosul pâinii arse. Era Steffie probabil. Ea arde deseori intenționat pâinea când o prăjeşte, la orice oră. Îi place mirosul, e dependentă de el; e mireasma ei venerată. N-o mulțumeşte nici fumul produs de lemn, nici cel de la lumânările cărora li se retează mucul, nici mirosul pulberii explozive de la petardele detonate pe Patru Iulie, miros purtat de vânt pe stradă, aşa cum o încântă mireasma pâinii arse. Ea a elaborat ordine de preferință. De secară arsă, albă arsă şi aşa mai departe.

Mi-am pus halatul şi am coborât. Întotdeauna îmi puneam halatul de baie când mă duceam să discut serios cu un copil.

Babette era cu ea în bucătărie. M-am speriat. Credeam că e încă în pat.

— Vrei pâine prăjită? a zis Steffie.

— Săptămâna viitoare împlinesc cincizeci şi unu de ani.

— Asta nu înseamnă bătrân, nu-i aşa?

— Mă simt la fel de douăzeci şi cinci de ani.

— Nu-i bine. Câți ani are mama mea?

— E încă tânără. Avea doar douăzeci de ani când ne-am căsătorit prima oară.

— E mai tânără decât Baby?

— Cam la fel. Apropo, nu cumva crezi că sunt unul dintre bărbații ăia care găsesc mereu femei din ce în ce mai tinere.

Nu ştiu sigur dacă replicile mele i se adresau lui Steffie sau lui Babette. Asta se întâmplă-n bucătărie, unde nivelurile de informații sunt numeroase şi profunde, cum ar putea să spună Murray.

— Mai e în CIA? a zis Steffie.

— Nu trebuie să discutăm despre asta. Oricum ea e doar agent contractual.

— Ce-i asta?

— E ceea ce fac oamenii în ziua de azi ca să aibă un al doilea venit.

— Da', mai exact, ce face ea? a zis Babette.

— De pildă, primeşte un telefon din Brazilia. Asta o activează.

— Bun, şi după aia?

— Duce bani într-un geamantan în lungul şi în latul Americii Latine.

— Asta-i tot? Aş putea să fac şi eu asta.

— Uneori i se trimit cărți să le recenzeze.

— Eu am cunoscut-o? a zis Babette.

— Nu.

— Ştiu cum o cheamă?

— Dana Breedlove.

Buzele lui Steffie formau cuvintele în timp ce eu le rosteam.

— Cred că n-ai de gând să mănânci asta, ce zici? i-am spus eu.

— Întotdeauna îmi mănânc pâinea prăjită.

A sunat telefonul şi eu am ridicat receptorul. O voce de femeie a lansat un „hello” de mare efect. A spus că e generată de calculator, face parte dintr-un studiu de marketing care caută să determine nivelurile curente ale dorinței consumatorilor. A spus că va pune o serie de întrebări, făcând după fiecare o pauză ca să-mi dea posibilitatea să răspund.

I-am dat lui Steffie telefonul. Când a fost clar că fata se ocupă de vocea sintetizată, i-am spus lui Babette în surdină:

— Îi plăcea să conspire.

— Cui?

— Danei. Îi plăcea să mă implice în diverse treburi.

— Ce fel de treburi?

— Facțiuni. Să asmuță anumiți prieteni împotriva altor prieteni. Conspirații de familie, conspirații de facultate.

— Pare ceva obişnuit.

— Cu mine vorbea englezeşte, la telefon în spaniolă sau portugheză.

Steffie s-a răsucit, şi-a folosit mâna liberă să-şi tragă de pe corp puloverul, ceea ce i-a permis să citească eticheta.

— Acrilic pur, a spus ea în telefon.

Babette şi-a verificat eticheta de pe pulover. A început să cadă o ploaie domoală.

— Cum e să simți că în curând împlineşti cincizeci şi unu de ani? a zis ea.

— La fel ca atunci când împlineam cincizeci.

— Cu deosebirea că o cifră e cu soț, cealaltă fără soț, a remarcat ea.

În seara aceea, în camera albă-gălbuie a lui Murray, după o masă grandioasă cu găină de Cornwall cu aspect de broască, pregătită pe o plită cu două arzătoare, noi ne-am mutat de pe scaunele pliante metalice pe patul suprapus ca să bem cafeaua.

— Cât timp am fost reporter sportiv, a zis Murray, am călătorit permanent, am locuit în avioane, în hoteluri şi în fumul stadionului, şi niciodată n-am ajuns să mă simt acasă în propriul meu apartament. Acum am un loc.

— Ai făcut minuni, a zis Babette şi privirea ei scruta cu disperare încăperea.

— E mică, e întunecoasă, e banală, a zis el mulțumit de sine. Container pentru reflecție.

Am gesticulat în direcția clădirii vechi, cu patru etaje, întinsă pe câțiva acri, de pe partea cealaltă a străzii.

— Se aud zgomote de la azilul de nebuni?

— Adică bătăi şi urlete? E interesant că oamenii îi spun şi acum tot azil de nebuni. Probabil din cauza arhitecturii frapante, acoperişul înalt şi povârnit, hornurile înalte, coloanele, micile înfloriturii ici şi colo, care sunt sau bizare, sau sinistre – nu mă pot hotărî. Nu arată a sanatoriu sau a clinică de psihiatrie. Seamănă cu un azil de nebuni.

Pantalonii lui erau lustruiți la genunchi.

— Păcat că n-ați adus copiii. Vreau să ajung să cunosc copiii mici. Asta e societatea copiilor. Le spun studenților că sunt prea bătrâni ca să mai joace un rol important în constituirea societății. Minut cu minut, ei încep să se despartă. „Chiar acum când stăm aici," le spun eu, „voi vă îndepărtați de esență, deveniți mai greu de recunoscut, de identificat ca grup-țintă, de către cei ce fac reclame şi de producătorii în serie de cultură. Puştii reprezintă un element universal autentic. Dar voi ați depăşit sensibil faza asta, ați şi început să plutiți în derivă, să vă simțiți înstrăinați de produsele pe care le consumați. Pentru cine sunt ele concepute? Care e locul vostru în planul de marketing? Odată ce ați terminat şcoala, e doar o chestiune de timp până să simțiți imensa singurătate şi nemulțumire a consumatorilor care şi-au pierdut identitatea de grup." Apoi bat uşor cu creionul în masă pentru a indica rău-prevestitor trecerea timpului.

Fiindcă noi stăteam pe pat, Murray a trebuit să se aplece mult în față, să privească pe lângă ceaşca de cafea pe care o țineam în echilibru în mâna mea, ca să i se poată adresa lui Babette.

— Câți copii ai, cu totul?

Ea părea că ezită.

— E Wilder, firește. E Denise.

Murray sorbea din cafea şi încerca s-o privească dintr-o parte cu ceaşca lipită de buza lui inferioară.

— Apoi Eugene, care anul ăsta locuieşte cu tăticul lui în Australia de Vest. Eugene are opt ani. Tăticul lui face cercetări în interior, în regiunile slab populate ale Australiei. Tăticul lui e şi tăticul lui Wilder.

— Băiatul creşte fără televiziune, am spus eu, ceea ce-l face interesant ca interlocutor, Murray; e un fel de copil primitiv, un sălbatic cules din tufiş, inteligent şi cultivat, dar lipsit de codurile şi mesajele mai profunde care conferă unicitate speciei sale.

— Televiziunea e o problemă doar dacă ai uitat cum să priveşti şi să asculți, a spus Murray. Studenții discută cu mine despre asta tot timpul. Ei încep să simtă că ar trebui să se opună canalului de comunicare, aşa cum o generație mai timpurie s-a opus părinților lor şi țării lor. Le spun că trebuie să învețe să privească din nou aşa cum privesc copiii. Să scoată conținutul. Să descopere coduri şi mesaje, ca să folosesc expresia ta, Jack.

— Şi ei ce spun?

— Televiziunea e doar un alt nume pentru materialele publicitare trimise prin poştă. Dar le spun că eu nu pot accepta asta. Le spun că stau în camera asta de mai bine de două luni, mă uit la televizor până spre dimineață, ascult atent, iau note. O experiență intensă şi umilitoare, te asigur. Aproape mistică.

— La ce concluzie ai ajuns?

Şi-a încrucişat picioarele teatral şi a stat cu ceaşca în poală, zâmbind drept în față.

— Unde şi radiaţie, a zis el. Am ajuns să înţeleg că mass-media e forţa principală în casa americană. Închisă, atemporală, fără vârstă, independentă, autoreferenţială. E asemenea unui mit născut chiar aici în camera de zi, asemenea unui lucru pe care-l cunoaştem ca în vis şi preconştient. Sunt foarte entuziasmat, Jack.

M-a privit zâmbind oarecum pe furiş.

— Trebuie să înveţi cum să priveşti, trebuie să te deschizi faţă de informaţii. Televiziunea oferă cantităţi incredibile de date şi informaţii psihice. Deschide amintiri antice ale naşterii lumii, ne urează bun venit în reţea, reţeaua de mici puncte bâzâitoare care alcătuiesc forma imaginii. Există lumină, există sunet. Îmi întreb studenţii: „Ce mai vreţi?" Uitaţi-vă la belşugul de informaţii ascunse în reţea, în ambalajul strălucitor, spoturile publicitare, reclamele cu imagini realiste, produsele care ţâşnesc din întuneric, mesajele codate şi repetiţiile nesfârşite, asemenea psalmodiilor, asemenea mantrelor. „*Coke is it, Coke is it, Coke is it*." Mass-media debordează de formule sacre dacă ne putem aminti cum să reacţionăm cu inocenţă şi să ne depăşim iritarea, plictiseala şi dezgustul.

— Dar studenţii tăi nu-s de acord.

— Televiziunea e mai rea decât ofertele comerciale nesolicitate sosite prin poştă. După ei, televiziunea e agonia conştiinţei umane. Se ruşinează de trecutul lor petrecut la televizor. Vor să discute despre filme.

S-a ridicat şi a umplut din nou ceştile.

— Cum de ştii atât de multe lucruri? a zis Babette.

— Sunt din New York.

— Cu cât vorbeşti mai mult, cu atât pari mai alunecos, ca şi cum ai încerca să ne convingi cu tot dinadinsul.

— Conversaţia bună e seducătoare.

— Ai fost căsătorit vreodată? a zis ea.

— O dată, pentru scurt timp. Eu relatam despre Jets, Mets şi Nets. Ce figură stranie trebuie să vă par acum, un ţicnit singuratic care se izolează cu televizorul lui şi zeci de vrafuri

de reviste de benzi desenate acoperite de praf. Nu cumva să credeți că n-aş aprecia o vizită spectaculoasă între două şi trei dimineața, i-a spus ei, din partea unei femei inteligente cu tocuri cui şi fustă crăpată, cu accesorii vestimentare trăsnet.

Ploua mărunt în timp ce ne întorceam acasă. Îmi petrecusem brațul pe după mijlocul ei. Străzile erau pustii. De-a lungul Elmului toate magazinele erau în întuneric, cele două maluri erau slab luminate, ochelarii de neon din vitrina magazinului de optică medicală proiectau o lumină de efect pe trotuar.

Dacron[14], Orlon[15], Lycra Spandex[16].

— Ştiu că uit lucruri, a spus ea, dar nu ştiam că e atât de evident.

— Nu e.

— Ai auzit-o pe Denise? Când a fost asta, săptămâna trecută?

— Denise e isteață şi căpățânoasă. Altcineva nu observă.

— Formez numărul de telefon şi uit pe cine sun. Mă duc la magazin şi uit ce să cumpăr. Mi se spune un lucru, eu îl uit, o să mi se spună din nou, eu îl uit, o să mi se spună din nou, arborând un zâmbet poznaş.

— Toată lumea uită, am spus eu.

— Eu uit nume, fapte, numere de telefon, adrese, întrevederi, indicații, instrucțiuni.

— Ceva ce se-ntâmplă mai mult sau mai puțin tuturora.

— Uit că lui Steffie nu-i place să-i spun Stephanie. Uneori îi spun Denise. Uit unde mi-am parcat maşina şi apoi câteva momente lungi uit cum arată maşina.

— Uitarea a intrat în aer şi în apă. A intrat în lanțul trofic.

— Poate e de vină guma pe care-o mestec. E cumva o exagerare?

— Poate e altceva.

— Adică?

— Tu iei şi altceva în afară de guma de mestecat.

— De unde ți-a venit ideea?

— O am la mâna a doua de la Steffie.

— Şi lui Steffie de unde i-a venit?

— Denise.

A făcut o pauză, admițând posibilitatea că dacă sursa unui zvon sau teorii e Denise, s-ar prea putea ca zvonul sau teoria să fie adevărată.

— Ce zice Denise că iau?

— Am vrut să te-ntreb pe tine înainte de a o întreba pe ea.

— După câte ştiu, Jack, eu nu iau nimic care să poată explica lapsusurile mele. Pe de altă parte, eu nu-s bătrână, n-am suferit nicio leziune la cap şi nu e nimic în datele de familie în afară de uterele retroverse.

— Spui că Denise s-ar putea să aibă dreptate.

— Nu putem exclude asta.

— Spui că poate iei ceva care are ca efect secundar alterarea memoriei.

— Sau iau ceva şi nu-mi amintesc sau nu iau ceva şi nu-mi amintesc. Viața mea e ori/ori. Ori mestec gumă obişnuită, ori mestec gumă fără zahăr. Ori mestec gumă, ori fumez. Ori fumez, ori iau în greutate. Ori iau în greutate, ori urc în fugă treptele stadionului.

— Pare o viață plictisitoare.

— Sper să dureze o veşnicie, a zis ea.

Curând străzile s-au acoperit cu frunze. Frunzele veneau rostogolindu-se şi fiecându-se pe acoperişurile țuguiate. În fiecare zi erau perioade când bătea un vânt puternic, dezgolind în continuare copacii, iar în grădinile din spatele caselor şi pe peluzele mici din fața lor apăreau pensionari cu greble cu dinți curbați. Pungi negre se înşirau în rânduri strâmbe pe bordură.

O serie de copii înspăimântați au apărut la uşa noastră pentru tratația de Halloween.

12

Mă duceam la lecțiile de germană de două ori pe săptămână, după-amiaza târziu, şi întunericul se lăsa tot mai

devreme cu fiecare nouă vizită. Regula de lucru a lui Howard Dunlop era să stăm față-n față pe întreaga durată a lecției. Voia să studiez pozițiile limbii lui în timp ce el demonstra pronunția consoanelor, a diftongilor, a vocalelor lungi şi scurte. La rândul lui, el privea de aproape în gura mea când eu încercam să reproduc sunetele alea nefericite.

Avea o față blândă şi liniştită, o suprafață ovală fără nicio sugestie de particularitate până când începeau practicile sale vocale. Şi-atunci să fi văzut schimonoseală. Era ceva sinistru, scandalos de fascinant, aşa cum ar putea fi o criză de epilepsie urmărită într-un mediu controlat. Îşi îndesa capul între umeri, îşi îngusta ochii, făcea grimase umanoide. Când venea momentul să repet zgomotele, făceam şi eu tot aşa, ca să-i dau satisfacție profesorului: îmi strâmbam gura, închideam complet ochii, fiind conştient că o articulare atât de exagerată şi chinuită suna probabil ca o deviere bruscă de la legea naturii, cum ar fi o piatră sau un copac ce se străduieşte să vorbească. Când deschideam ochii, el era la doar câțiva inchi depărtare de gura mea, aplecat în față şi privind concentrat. Mă întrebam ce vedea el acolo înăuntru.

Înainte de lecții şi după terminarea lor se instalau tăceri tensionate, încercam să fac conversație, să-l fac să vorbească despre anii lui de chiropractor, despre viața lui înainte de limba germană. Atunci, privea în gol undeva la mijlocul distanței dintre noi, dar nu era supărat sau plictisit sau evaziv – ci doar detaşat, eliberat de conexiunea evenimentelor, după cât se părea. Iar când se hotăra să vorbească, despre ceilalți din pensiune sau despre proprietar, vocea lui avea un ton văicăreț, o notă interminabilă de nemulțumire. Pentru el era important să creadă că îşi petrecuse viața printre oameni obtuzi.

— Câți elevi ai?

— La germană?

— Da.

— Eşti singurul pe care-l am la germană. Altădată aveam mai mulți. A scăzut interesul pentru germană. Lucrurile astea

se petrec în cicluri, ca toate celelalte.

— Ce materii mai predai?

— Greaca, latina, navigația pe ocean.

— Vin aici oameni să învețe navigația pe ocean?

— Oricum, nu foarte mulți.

— Uimitor câți oameni predau lecții în zilele noastre, am zis eu. Câte un profesor pentru fiecare persoană. Toți cunoscuții mei sunt fie profesori, fie elevi. Ce crezi că înseamnă asta?

S-a uitat absent spre uşa unui dulap.

— Predai şi alte materii? am zis eu.

— Meteorologie.

— Meteorologie. Cum de s-a întâmplat asta?

— Moartea mamei a avut un impact groaznic asupra mea. M-am prăbuşit, mi-am pierdut credința în Dumnezeu. Nu mă puteam consola, m-am retras complet în mine. Apoi într-o zi am văzut din întâmplare un buletin meteo la televizor. Un tânăr dinamic, cu o baghetă fosforescentă, stătea în picioare în fața unei fotografii multicolore din satelit şi făcea prognoza pentru următoarele cinci zile. Am rămas fascinat de aplombul şi de priceperea lui. Ca şi cum de la satelitul meteorologic se transmitea un mesaj prin tânărul ăla şi prin el ajungea la mine, în scaunul meu cu fund din pânză. M-am apucat de meteorologie pentru alinare. Am citit hărți meteorologice, mi-am procurat cărți de meteorologie, am asistat la lansarea baloanelor meteorologice. Am înțeles că starea vremii era lucrul pe care-l căutasem toată viața. Mi-a creat un sentiment de linişte şi de siguranță cum nu mai avusesem. Rouă, îngheț şi ceață. Viscole. *Jet stream*-ul, curentul din partea superioară a troposferei. Cred că *jet stream*-ul are măreție. Am început să ies din cochilia mea, să discut cu oamenii de pe stradă. „Frumoasă zi.” „Parcă vrea să plouă.” „Vi se pare destul de cald?” Tot omul observă cum e vremea. Primul lucru pe care-l faci după ce te trezeşti din somn e să te duci la fereastră, să vezi cum e vremea. O faci şi tu, o fac şi eu. Mi-am alcătuit o listă cu obiectivele pe care speram să le realizez în meteorologie. Am urmat un curs prin corespondență, am

obținut o diplomă care-mi permitea să predau subiectul „meteo” în clădiri cu ocupare temporară legală de sub o sută de persoane. Am predat meteorologia în demisoluri de biserică, în parcuri de rulote, în cabinete de lucru şi în camere de zi. Oamenii veneau să mă asculte în Millers Creek, Lumberville, Watertown. Muncitori din fabrici, gospodine, negustori, membri ai poliției şi pompieri. Am văzut ceva în ochii lor. O foame, o nevoie irezistibilă.

Manşetele flanelei lui călduroase aveau găurele. Stăteam amândoi în picioare în mijlocul încăperii. Aşteptam să continue. Era momentul din an, momentul din zi, când o tristețe insistentă, măruntă, pătrunde în textura lucrurilor. Amurg, tăcere, frig pătrunzător. Presimțirea însingurării.

Când am ajuns acasă, Bob Pardee se afla în bucătărie şi exersa svingul de golf. Bob era tatăl lui Denise. A spus că se ducea la Glassboro cu maşina pentru o prezentare şi cum trecea prin oraş s-a gândit să ne invite pe toți la masă.

El şi-a balansat mâinile încleştate cu o mişcare lentă peste umărul stâng, mişcare pe care a continuat-o lin. Denise stătea pe un taburet de lângă fereastră şi îl privea. El purta o jachetă tricotată aspră cu mâneci care cădeau frumos peste manşetele cămăşii.

— Ce fel de prezentare?

— Ei, ştii tu, diagrame, săgeți. Trântesc nişte culori pe un perete. O unealtă esențială pentru cucerirea auditoriului, iubito.

— Ți-ai schimbat iarăşi serviciul?

— Colectez fonduri. Sunt ocupat până peste cap, crede-mă.

— Ce fel de fonduri?

— Orice se găseşte pe-acolo, ştii. Oamenii vor să-mi dea tichete de masă, gravuri. Ei, e grozav, n-am nimic împotrivă.

Se aplecase pentru a executa o lovitură. Babette stătea rezemată de uşa frigiderului cu brațele încrucişate şi îl privea. La etaj o voce englezească a spus: „Sunt forme de amețeală care nu presupun învârtirea.”

— Fonduri pentru ce? a zis Denise.

— Există o trebuşoară de care s-ar putea să fi avut ocazia să auzi, numită Nuclear Accident Readiness Foundation[17]. În esență un fond de apărare legal pentru industrie. Pentru orice eventualitate.

— Pentru care eventualitate?

— Pentru eventualitatea că leşin de foame. Hai să ne ducem după nişte costițe, de ce nu? Ai reporterul de teren, ai omul tău de suflet. Babette, tu ce zici? Sunt oarecum pregătit să-mi sacrific propriul animal.

— Şi totuşi, al câtelea serviciu e ăsta?

— Nu mă necăji, Denise.

— Nu contează, puțin îmi pasă, fă ce vrei.

Bob i-a luat pe cei trei puşti mai mari la Wagon Wheel. Eu am dus-o cu maşina pe Babette la casa de la marginea râului unde trebuia să-i citească domnului Treadwell, bătrânul orb care locuia cu sora lui. Wilder stătea între noi, jucându-se cu tabloidele de la supermarket pe care Treadwell le prefera ca material pentru lectură. Ca lector voluntar pentru orbi, Babette avea unele rezerve față de apetitul bătrânului domn pentru detestabil şi sordid, deoarece credea că handicapații erau obligați moralmente să opteze pentru tipuri superioare de amuzament. Dacă n-am putea să ne gândim la ei când e vorba de biruințele spiritului uman, atunci la cine să ne gândim? Ei trebuiau să dea exemplu, aşa cum făcea şi ea ca lector şi susținătoare ferventă a moralei. Dar îşi făcea cu profesionalism datoria, îi citea cu foarte mare seriozitate, ca unui copil, despre oameni morți care lasă mesaje pe roboți telefonici.

Wilder şi eu am aşteptat în maşină. Planul era ca după lectură noi trei să întâlnim grupul Wagon Wheel la Dinky Donut, unde ei vor mânca desertul şi noi vom lua masa. Am luat cu mine un exemplar din *Mein Kampf* pentru acea parte a serii.

Casa lui Treadwell era o construcție cu grinzi de lemn, cu spaliere putregăite de-a lungul verandei. Nu trecuseră nici

cinci minute de când intrase şi Babette a ieşit, s-a dus şovăind spre capătul îndepărtat al verandei şi a cercetat cu privirea curtea întunecată. Apoi a venit încet spre maşină.

— Uşa era deschisă. Am intrat, nimeni. M-am uitat în jur, nimic, nimeni. Am urcat la etaj, niciun semn de viață. Nu pare să lipsească ceva.

— Ce ştii despre sora lui?

— E mai bătrână decât el şi probabil într-o formă mai proastă, dacă facem abstracție de faptul că el e orb iar ea nu e.

Cele două case din apropiere erau întunecate, amândouă oferite spre vânzare, şi nimeni de la alte patru case din zonă nu ştia nimic despre mişcările celor doi Treadwell din ultimele zile. Ne-am dus cu maşina la sediul poliției şi am vorbit cu o funcționară care stătea după consola unui computer. Ne-a spus că la fiecare unsprezece secunde se anunță o dispariție şi a înregistrat tot ce-am spus noi.

La Dinky Donut, în afara oraşului, Bob Pardee stătea tăcut în timp ce familia mânca şi discuta. Fața roz şi moale a jucătorului de golf începuse să se scurgă de pe craniul lui. Carnea lui părea în general să atârne, ceea ce îi dădea aerul abătut al celui ce era obligat să slăbească. Părul avea o tunsură de lux în scări, cu o anumită cantitate de vopsea, o anumită cantitate de tehnologie de susținere, dar părea că are nevoie de un cap mult mai dinamic. Mi-am dat seama că Babette îl privea cu atenție şi încerca să sesizeze înțelesul celor patru ani zbuciumați petrecuți de ei ca bărbat şi nevastă. Carnajul panoramic. El a băut, a jucat jocuri de noroc, a condus automobilul pe diguri, a fost concediat, a plecat de-acasă, s-a pensionat, a călătorit deghizat spre Coaltown, unde a plătit o femeie să-i vorbească în suedeză în timp ce se regulau. Ce a înfuriat-o pe Babette, limba suedeză sau nevoia lui de a-i mărturisi asta? Şi ea l-a cârpit — l-a cârpit cu dosul palmelor, cu coatele şi cu încheieturile mâinilor. Vechi iubiri, vechi spaime. Acum îl privea cu o simpatie plină de tandrețe, cu o chibzuință ce părea profundă

şi afectuoasă şi destul de generoasă ca să conțină toate anti-farmecele magice la şirul lui obişnuit de necazuri, deşi eu ştiam, fireşte, în timp ce reveneam la cartea mea, că era doar un sentiment trecător, una dintre acele amabilități pe care nu le înțelege nimeni.

În ziua următoare, pe la amiază, dragau râul.

13

Studenții tind şi rămână aproape de campus. N-au nimic de făcut în Blacksmith, oraşul propriu-zis, nici locuri preferate din natură, nici alte atracții. Au alimentele lor, filmele, muzica, teatrul, sporturile, conversația lor şi modul lor de a face sex. Acesta e un oraş de curățătorii chimice şi de opticieni. Vitrinele firmelor de proprietăți imobiliare sunt decorate cu fotografii de case victoriene care de-abia se mai văd. Imaginile astea nu s-au mai schimbat de mulți ani. Casele sunt de mult vândute, sau dispărute, sau se ridică în alte oraşe, în alte state. E un oraş al vânzărilor în fața casei sau în curte, cu bunurile personale nefolositoare acum înşirate pe drumurile de acces privat şi vegheate de puştime.

Babette m-a sunat la cabinetul meu din Centenary Hali. Mi-a spus că Heinrich fusese la râu, cu şapca lui de camuflaj şi cărând un Instamatic, ca să urmărească operațiunea de căutare a cadavrelor, şi în timp ce era acolo s-a aflat că domnul Treadwell şi sora lui fuseseră găsiți vii, dar zdruncinați, într-o gheretă de pişcoturi părăsită de la Midvillage Mall, centrul comercial uriaş de pe şoseaua interstatală. După cât se părea, rătăciseră prin mall două zile, pierduți, derutați şi înspăimântați, înainte de a se adăposti într-un chioşc plin de gunoaie. Au petrecut încă două zile în chioşc şi, în timpul ăsta, sora şubredă, care mergea greu, s-a încumetat să iasă afară să adune resturi de mâncare din coşurile de gunoaie cu uşi pivotante, având forma unor personaje din desenele animate. A fost un noroc chior că şederea lor la mall a coincis cu un interval de vreme blândă. Până acum nimeni nu ştia de ce nu ceruseră ajutor. Probabil

imensitatea şi ciudăţenia locului şi vârsta lor înaintată i-a făcut să se simtă neajutoraţi şi în derivă într-un peisaj cu figuri îndepărtate şi ameninţătoare. Nu s-au aflat prea multe de la cei doi Treadwell. De fapt, nimeni nu ştia cum de reuşiseră să ajungă la mall. Era posibil ca nepoata lor să-i fi dus cu maşina ei şi să fi uitat să-i ia de-acolo. Nepoata n-a fost de găsit, a zis Babette, în loc de comentariu.

Cu o zi înainte de fericita descoperire, poliţia a chemat o persoană paranormală să-i ajute să determine locul unde se află cei doi Treadwell şi care-i soarta lor. Totul era relatat în ziarul local. Persoana era o femeie care locuia în rulotă într-o zonă împădurită din afara oraşului. Voia să fie cunoscută doar ca Adele T. Potrivit ziarului, ea şi şeful poliţiei, Hollis Wright, au stat în rulotă în timp ce ea s-a uitat la fotografiile celor doi Treadwell şi a mirosit articole din garderoba lor. Apoi ea l-a rugat pe şef s-o lase singură timp de o oră. A făcut exerciţii fizice, a mâncat nişte orez şi *dahl*, a început să intre în transă. În timpul acestei stări schimbate, continua relatarea, ea a încercat să activeze o urmă de informaţii pe sistemele fizice îndepărtate pe care voia să le repereze, în cazul ăsta, pe Bătrânul Treadwell şi sora lui. Când şeful Wright a intrat din nou în rulotă, Adele T. i-a spus să renunţe la râu şi să se concentreze asupra terenului arid, cu aspect de peisaj selenar, pe o rază de cincisprezece mile în jurul casei Treadwell. Poliţiştii s-au dus imediat la o fabrică de gips aflată la zece mile în aval, unde au găsit o geantă de companie aeriană, care conţinea o armă uşoară şi două kile de heroină brută.

Poliţia o consultase pe Adele T. În mai multe situaţii şi ea îi condusese la două cadavre ciomăgite, un sirian într-un frigider şi o ascunzătoare de bancnote marcate totalizând şase sute de mii de dolari, deşi – conchidea relatarea – în fiecare caz poliţia căuta altceva.

Misterul american se adânceşte.

Ne-am îngrămădit la fereastra din odăița lui Steffie şi am urmărit apusul spectaculos al soarelui. Doar Heinrich a stat deoparte, fie pentru că nu avea încredere în bucuriile colective sănătoase, fie pentru că, după opinia lui, apusul de soare modern are în el ceva amenințător.

Mai târziu m-am aşezat în capul oaselor în pat în halatul de baie şi m-am apucat să studiez germana. Mormăiam cuvinte pentru mine şi mă întrebam dacă voi fi în stare să-mi limitez vorbitul în limba germană de la conferința din primăvară la scurte remarci de deschidere sau dacă ceilalți participanți s-ar aştepta ca limba să fie folosită permanent, în prelegeri, la masă, în taifasuri fără importanță, ca semn al seriozității noastre, al unicității noastre în erudiția mondială.

Televizorul a spus: „Şi alte tendințe care vor avea un impact impresionant asupra portofoliului vostru."

Denise a intrat, s-a trântit în pat, şi-a răschirat picioarele, şi-a culcat capul pe brațele încrucişate, dar fără să-şi întoarcă fața spre mine. Câte coduri, contracoduri, istorii sociale erau conținute în această poziție simplă? A trecut un întreg minut.

— Ce facem cu Baby?

— Ce vrei să spui?

— Nu-şi aminteşte nimic.

— Te-a întrebat ea dacă ia medicamente?

— Nu.

— Nu, adică nu ia, sau n-a întrebat?

— N-a întrebat.

— Ar fi trebuit, am zis eu.

— Păi de, dacă n-a făcut-o.

— De unde ştii că ia ceva?

— Am văzut flaconul în gunoi, sub chiuveta din bucătărie. Flacon care se eliberează numai cu rețetă. Pe flacon era numele ei şi numele medicamentului.

— Cum se numeşte medicamentul?

— Dylar. Una la trei zile. Pare să spună că e periculos sau dă dependență sau ceva de genul ăsta.

— Ce scrie despre Dylar ghidul medicamentelor?

— Nu e trecut acolo. Am pierdut ore întregi. Sunt patru indexuri.

— Probabil e de curând pe piață. Vrei să verific din nou cartea?

— M-am uitat deja. *M-am uitat.*

— Putem oricând să-l sunăm pe doctorul ei. Dar nu vreau să fac prea mult caz din asta. Toată lumea ia medicamente de un fel sau altul, toți oamenii uită câteodată unele lucruri.

— Dar nu aşa ca mama.

— Eu uit mereu diferite lucruri.

— Tu ce iei?

— Pilule pentru tensiunea arterială, pilule pentru stress, picături pentru ochi, aspirină. Pilule obişnuite.

— M-am uitat în dulăpiorul tău de medicamente din camera de baie.

— Nici urmă de Dylar?

— M-am gândit că ar mai putea fi un flacon.

— Doctorul a prescris treizeci de tablete. Asta-i tot. Ceva obişnuit. Toți oamenii iau câte ceva.

— Totuşi eu vreau să ştiu, a spus ea.

În tot acest timp ea a stat cu spatele la mine. Exista un potențial de complot în situația creată, prilejuri ca oamenii să facă manevre perfide, planuri secrete. Dar acum ea şi-a schimbat poziția, a folosit un cot ca să-şi proptească partea superioară a corpului şi m-a privit cu îndrăzneală de la capătul patului.

— Pot să te-ntreb ceva?

— Sigur, am zis eu.

— N-o să te înfurii?

— Tu ştii ce e în dulăpiorul meu de medicamente. Ce taine au mai rămas?

— De ce i-ai pus lui Heinrich numele Heinrich?

— Frumoasă întrebare.

— Nu eşti obligat să răspunzi.

— Bună întrebare. Nu văd de ce n-ai întreba.

— Şi-atunci de ce ai făcut-o?

— M-am gândit că e un nume energic, un nume puternic. Are un fel de autoritate.

— I-ai dat numele după cineva?

— Nu. S-a născut la scurt timp după ce am înființat catedra şi cred că am vrut să-mi exprim gratitudinea pentru şansa mea. Voiam să fac ceva german. Am simțit că se cerea un gest.

— Heinrich Gerhardt Gladney?

— Am crezut că are o autoritate ce ar putea să se lipească de băiat. M-am gândit că e energic şi impresionant şi asta cred şi acum. Am vrut să-l protejez, să-l fac neînfricat. Oamenii îşi botezau copiii Kim, Kelly şi Tracy.

A urmat o pauză lungă. Ea continua să mă privească. Trăsăturile ei, înghesuite oarecum în centrul feței, dădeau momentelor ei de concentrare o expresie semibeligerantă de mops.

— Crezi că am calculat greşit?

— Nu se cade s-o spun eu.

— Numele germane, limba germană, lucrurile germane au în ele ceva. Nu ştiu exact ce e. Dar se află acolo. În mijlocul acestora se află Hitler, fireşte.

— L-au dat din nou aseară.

— E dat mereu. N-am putea să avem televiziune fără el.

— Ei au pierdut războiul, a spus ea. Cât de mare ar putea fi?

— Un punct valabil. Dar nu de mărime e vorba. Nu-i o problemă de bine şi de rău. Nu ştiu ce e. Priveşte lucrurile în felul ăsta. Unii oameni poartă totdeauna culoarea preferată. Alții poartă armă. Unii oameni îşi pun o uniformă şi se simt mai mari, mai puternici, mai siguri. Cam pe-aici se plasează obsesiile mele.

Steffie a intrat purtând viziera verde a lui Denise. Nu ştiam ce însemna asta. S-a suit în pat şi toți trei am răsfoit dicționarul german-englez căutând cuvinte care sună cam la fel în ambele limbi, cum sunt *orgy* şi *shoe*, orgie şi pantof.

Heinrich a venit alergând pe coridor şi a dat buzna în cameră.

— Haideți, grăbiți-vă, e un film cu prăbuşiri de avioane.

Apoi a ieşit pe coridor, fetele s-au dat jos din pat şi toți trei au luat-o la fugă spre televizor.

Am rămas în pat puțin năucit. Iuțeala şi zgomotul plecării lor pusese încăperea în stare de agitație moleculară. În sfârâmăturile materiei invizibile, întrebarea părea să fie: Ce se-ntâmplă aici? În momentul când am ajuns în camera de la capătul coridorului, se vedea doar un norişor de fum negru la marginile ecranului. Dar prăbuşirea a mai fost arătată de două ori, o dată în stop-cadru, în timp ce un analist încerca să explice cauza căderii. Un instructor de avion cu reacție într-o demonstrație aviatică în Noua Zeelandă.

Două uşi de dulapuri s-au deschis singure.

În noaptea aceea, o vineri, ne-am adunat în fața televizorului, după cum erau obiceiul şi regula, cu mâncare chinezească gata preparată. Au fost inundații, cutremure, alunecări de teren, vulcani în erupție. Nu mai fusesem niciodată atât de atenți în timpul întrunirii noastre obligatorii de vinerea. Heinrich n-a fost ursuz, eu nu m-am plictisit. Steffie, care de-abia reuşea să nu izbucnească-n plâns când soțul dintr-un sitcom se certa cu nevasta, acum părea cu totul absorbită de aceste secvențe documentare de calamitate şi moarte. Babette a încercat să treacă la un serial de comedie despre un grup de puşti amestecați din punct de vedere rasial care şi-au construit satelitul lor de comunicații, şi a fost uimită şi speriată de forța protestelor noastre. Altminteri, am fost tăcuți, urmărind cum casele alunecă în ocean, cum sate întregi trosnesc şi se sfărâmă şi ard în masa lavei care înaintează. Fiecare dezastru ne făcea să vrem alte, multe alte nenorociri, să dorim ceva mai mare, mai grandios, mai teribil.

Luni, când am intrat în cabinetul meu, Murray era instalat pe scaunul de lângă birou şi avea aerul unei persoane care aşteaptă să vină asistenta medicală cu tensiometrul. Faptul

că stabilise sursa autorității Elvis Presley la Catedra de medii americane îi crease necazuri. Şeful catedrei, Alfonse Stompanato, părea să considere că Dimitrios Cotsakis, unul dintre instructori, un fost bodyguard de rock'n'roll de o sută cincizeci de kilograme, era mai îndreptățit fiindcă se dusese cu avionul la Memphis când murise Regele, intervievase membri din anturajul şi din familia Regelui, fusese el însuşi intervievat la televiziunea locală în calitate de Interpret al Fenomenului.

Un puci mai mult decât mediocru, a recunoscut Murray. I-am sugerat că aş putea veni la următoarea lui prelegere, neoficial, neanunțat, ca să dau pur şi simplu o notă de importanță dezbaterilor, să-i ofer beneficiul influenței şi prestigiului legate de postul meu, de subiectul meu, de persoana mea fizică. El a dat din cap încet, răsucindu-şi cu degetele vârful bărbii.

Mai târziu, la masa de prânz, am ochit doar un scaun liber, la o masă ocupată de emigranții din New York. Alfonse stătea în capul mesei, o prezență impunătoare chiar şi într-un restaurant de campus. Era masiv, sardonic, cu priviri întunecate, sprâncene cu cicatrice şi barbă furioasă cu meşe cenuşii. Era exact ca barba pe care mi-aş fi lăsat-o în 1969, dacă nu s-ar fi opus Janet Savory, cea de a doua soție a mea, mama lui Heinrich. „Lasă-i să vadă spațiul ăla plăcut, liniştitor", a zis ea cu glasul ei micuț şi rece. „E mai de efect decât crezi."

Alfonse proiecta un sentiment al finalității atotdevoratoare peste tot ce făcea. Ştia patru limbi, avea o memorie fotografică, făcea calcule complicate în capul lui. Îmi spusese cândva că dacă vrei să te descurci bine în New York trebuie să înveți arta de a-ți exprima nemulțumirea în mod interesant. Aerul e plin de furie şi nemulțumire. Oamenii sunt înțelegători cu necazurile tale doar dacă ştii să-i amuzi cu ele. Alfonse însuşi era uneori amuzant într-un mod nimicitor. Avea un stil care-i permitea să absoarbă şi să distrugă toate opiniile aflate în dezacord cu opiniile lui. Când vorbea despre

cultura populară, se folosea de logica mărginită a unui fanatic religios, care ucide pentru credințele lui. Începea să respire greu, aritmie, sprâncenele voiau parcă să i se îmbine. Pentru ceilalți emigranți, provocările şi sarcasmele lui păreau să ofere contextul adecvat pentru strădania lor. Ei îi foloseau cabinetul ca să arunce bănuți la perete.

I-am spus:

— Alfonse, cum îți explici faptul că oameni decenți, bine intenționați şi cu simțul răspunderii se arată atât de interesați de catastrofe atunci când le văd la televizor?

I-am povestit despre recenta seară cu lavă, noroi şi apă învolburată, care ni se păruse, copiilor şi mie, atât de distractivă.

— Noi mai voiam, voiam mai mult.

— E natural, e normal, a spus el şi a dat din cap liniştitor. Se întâmplă oricui.

— De ce?

— Fiindcă suferim de istovirea creierului. Când şi când e nevoie de o catastrofă ca să spargem bombardamentul neîncetat al informațiilor.

— Este evident, a zis Lasher, un bărbat uscățiv, cu fața crispată şi părul dat frumos peste cap.

— Fluxul e constant, a spus Alfonse, cuvinte, imagini, numere, fapte, grafice, statistici, corpuscule, unde, particule, fire de praf. Doar catastrofele ne captează atenția. Le vrem, avem nevoie de ele, depindem de ele. Câtă vreme se petrec în alte locuri. Aici intervine California. Alunecări de teren, tufişuri în flăcări, eroziunea țărmurilor, cutremure, masacre etcetera. Dezastrele ne destind şi ne delectează fiindcă în sufletele noastre simțim că în California oamenii îşi merită soarta. Californienii au inventat conceptul de stil de viață. Ceea ce explică destinul lor nefericit.

Cotsakis a strivit o cutie de Diet Pepsi şi a aruncat-o într-o găleată de gunoi.

— Japonia e destul de bună pentru secvențe cu dezastre, a spus Alfonse. India rămâne în mare măsură neexploatată.

Indienii au un potențial colosal cu foametea, musonii, conflictele religioase, accidentele feroviare, scufundările de bage etcetera. Dar dezastrele lor riscă să rămână neconsemnate. Trei rânduri în ziar. Nicio secvență de film documentar, nicio legătură prin satelit. Iată de ce California e atât de importantă. Nu numai că ne bucurăm când californienii sunt pedepsiți pentru stilul de viață relaxat şi ideile sociale progresiste, dar ştim că nouă nu ne scapă nimic. Aparatele de filmat sunt acolo. Stau în aşteptare. Nicio grozăvie nu scapă ochiului lor atent.

— Spui că e mai mult sau mai puțin universal să fii fascinat de dezastrele TV.

— Pentru cei mai mulți oameni există doar două locuri în lume. Unde trăiesc ei, şi televizorul lor. Dacă un lucru se întâmplă la televizor, suntem perfect îndreptățiți să considerăm fascinant lucrul ăsta, oricare ar fi el.

— Nu ştiu dacă să mă simt bine sau prost aflând că experiența mea e larg împărtăşită.

— Simte-te prost, a zis el.

— Evident, a zis Lasher. Noi toți ne simțim prost. Dar la nivelul ăla ne putem delecta cu ele.

Murray a zis:

— Iată ce rezultă dintr-un fel eronat de atenție. Oamenii îşi istovesc creierul. Fiindcă au uitat să asculte şi să privească precum copiii. Au uitat cum se adună informațiile. Din punct de vedere psihic, un incendiu de pădure prezentat la TV e pe un plan inferior față de spotul de zece secunde pentru maşina de spălat vase *Automatic Dishwasher AII*. Reclama comercială are unde mai profunde, emanații mai profunde. Dar noi am inversat semnificația relativă a acestor lucruri. Iată de ce ochii, urechile, creierii şi sistemele nervoase ale oamenilor au ajuns la saturație. E un caz simplu de folosire greşită.

Grappa a aruncat la derută o jumătate de chiflă cu unt în Lasher şi l-a nimerit în umăr. Grappa era palid şi dolofan ca un prunc şi chifla aruncată era o încercare de a-l face atent pe Lasher.

Grappa i-a spus:

— Te-ai spălat vreodată pe dinți cu degetul?

— M-am spălat pe dinți cu degetul prima oară când am rămas peste noapte în casa părinților soției mele, când încă nu eram căsătoriți şi părinții ei au petrecut un sfârşit de săptămână la Asbury Park. Erau o familie care folosea pasta de dinți Ipana.

— Pentru mine, uitatul periuței de dinți e un fetiş, a spus Cotsakis. M-am spălat pe dinți cu degetul la Woodstock, Altamont, Monterey, la aproximativ o duzină de alte evenimente majore.

Grappa s-a uitat la Murray.

— M-am spălat pe dinți cu degetul după meciul dintre Ali şi Foreman din Zair, a spus Murray. E punctul cel mai sudic la care m-am spălat pe dinți cu degetul.

Lasher s-a uitat la Grappa.

— Te-ai căcat vreodată într-un vas de toaletă care nu avea scaun?

Răspunsul lui Grappa a fost semiliric.

— O toaletă mare şi împuțită pentru bărbați dintr-o veche benzinărie Socony Mobil[18] pe Drumul Poştal Boston prima dată când tatăl meu a ieşit cu automobilul din oraş. Stația cu calul roşu înaripat. Vrei automobilul? Pot să-ți redau chiar şi cele mai mici detalii ale automobilului.

— Astea sunt lucrurile despre care nu-ți vorbeşte nimeni, a zis Lasher. Vasele de toaletă fără scaun. Pişatul în chiuvete. Cultura toaletelor publice. Vagoanele-restaurant, cinematografele, benzinăriile. Întregul etos al şoselei. M-am pişat în chiuvete prin tot Vestul american. M-am furişat peste graniță să mă piş în chiuvete în Manitoba şi Alberta. Ei, despre asta e vorba. Grandioasele ceruri din vest. Cele mai bune hoteluri din vest. Restaurante ieftine şi cinematografe în aer liber, la margine de şosea, unde vezi filme stând în maşină. Poezia şoselei, a câmpiilor, a deşertului. Toaletele împuțite, scârboase. M-am pişat într-o chiuvetă în Utah când

erau douăzeci şi două de grade sub 0. Cea mai rece vreme când m-am pişat într-o chiuvetă.

Alfonse Stompanato l-a privit aspru pe Lasher.

— Unde erai când a murit James Dean? a spus el cu voce amenințătoare.

— În casa părinților soției mele înainte să ne căsătorim, ascultam *Make Believe Ballroom* pe vechiul model de radio Emerson. Motorola cu scală fosforescentă era deja de domeniul trecutului.

— Se pare că ți-ai petrecut o groază de timp în casa părinților soției tale, regulând, a zis Alfonse.

— Eram puşti. În matricea culturală era prea devreme pentru futaiul adevărat.

— Şi ce făceați voi?

— E soția mea, Alfonse. Vrei să povestesc cu atâția oameni la masă?

— James Dean e mort şi tu bâjbâi după nişte adolescenți de doisprezece ani.

Alfonse s-a uitat urât la Dimitrios Cotsakis.

— Tu unde erai când a murit James Dean?

— În spatele restaurantului unchiului meu, în Astoria, Queens, şi dădeam cu aspiratorul Hoover.

Alfonse s-a uitat la Grappa.

— Tu unde dracu' erai? a zis el, ca şi cum tocmai i-a venit în minte ideea că moartea actorului nu se putea încheia fără mărturisirea locului unde se aflase Grappa.

— Ştiu exact unde eram, Alfonse. Să mă gândesc un minut.

— Băi, şmechere, unde erai?

— Ştiu totdeauna aceste lucruri până la cel mai mic detaliu. Dar eram adolescent şi visător. Am breşele astea în viața mea.

— Erai ocupat să te masturbezi? Asta vrei să spui?

— Întreabă-mă de Joan Crawford.

— Treizeci septembrie, nouă sute cincizeci şi cinci. Moare James Dean. Unde e Nicholas Grappa şi ce face el?

— Întreabă-mă de Gabie, întreabă-mă de Monroe.

— Porsche-ul argintiu se apropie de o intersecție gonind ca fulgerul. Fordul sedan n-are timp să frâneze. Cioburi de geam, țipete ascuțite. Jimmy Dean stă pe bancheta şoferului, cu gâtul rupt, fracturi multiple şi tăieturi profunde. E cinci şi patruzeci şi cinci după-masă, ora de pe Coasta Pacificului. Unde e Nicholas Grappa, regele labei, jagardeaua din Bronx?

— Întreabă-mă de Jeff Chandler.

— Eşti un bărbat de vârstă mijlocie, Nicky, şi faci negoț cu propria copilărie. Ai de împlinit o îndatorire.

— Întreabă-mă de John Garfield, întreabă-mă de Monty Clift.

Cotsakis era un monolit de carne pufoasă. Fusese garda de corp a lui Little Richard şi stabilise măsurile detaliate de securitate la concertele rock înainte de a intra în corpul profesoral de aici.

Elliot Lasher a aruncat în el cu o bucată de morcov crud, apoi a întrebat:

— Ai avut vreodată o femeie care să-ți jupoaie pielea cojită de pe spate după câteva zile petrecute pe țărmul oceanului?

— Cocoa Beach, Florida, a spus Cotsakis. A fost foarte fantastic. A doua sau a treia foarte mare experiență a vieții mele.

— Tipa era goală? a spus Lasher.

— Până la brâu, a spus Cotsakis.

— Din ce direcție? a spus Lasher.

L-am văzut pe Grappa cum aruncă un pişcot spre Murray. El l-a îndepărtat cu o lovitură de rever ca pe un Frisbee.

15

Mi-am pus ochelarii cu lentile întunecate, mi-am compus o figură serioasă şi am întrat în sală. Erau douăzeci şi cinci sau treizeci de tineri şi tinere, mulți în culori autumnale, aşezați în fotolii, pe canapele şi pe mocheta bej. Murray se plimba printre ei, vorbind, mâna îi tremura într-un gest stilizat. Când m-a văzut, a zâmbit timid. M-am rezemat de perete, cu

brațele încrucişate sub roba neagră, aşteptând momentul când să-mi fac simțită prezența.

Murray era în mijlocul unui monolog meditativ.

— Ştia mama lui Elvis că el va muri tânăr? Ea vorbea despre asasini. Vorbea despre viață. Despre viața unei vedete de acest tip şi mărime. Nu e oare viața în aşa fel structurată încât să te doboare devreme? Asta-i esența, nu-i aşa? Există reguli, indicații. Dacă nu aveți eleganța şi inteligența să muriți devreme, sunteți siliți să dispăreți, să vă ascundeți, de parcă v-ar fi ruşine şi v-ați scuza. Pe ea o îngrijora somnambulismul lui. Se temea că ar putea să iasă pe fereastră. Mamele mă emoționează. Mamele ştiu cu adevărat. Folclorul e corect.

— Hitler îşi adora mama, am zis eu.

O puternică undă de atenție, neexprimată, identificabilă doar într-o anumită convergență a liniştii, o tensionare lăuntrică. Fireşte, Murray continua să se mişte, dar o idee mai controlat, alegân- du-şi drumul printre fotolii şi oamenii aşezați pe podea. Eu stăteam rezemat de perete, cu brațele încrucişate.

— Lui Elvis şi Gladys le plăcea să se cuibărească unul lângă altul şi să se mângâie, a spus el. Au dormit în acelaşi pat până când el a început să se apropie de maturitatea fizică. Ei doi vorbeau ca nişte copii tot timpul.

— Hitler era un copil leneş. Situația lui şcolară era plină de calificativul nesatisfăcător. Dar Klara îl iubea, îl răsfăța, îi acorda atenția pe care tatăl lui nu reuşea să i-o dea. Era o femeie liniştită, modestă şi religioasă, bucătăreasă şi gospodină pricepută.

— Gladys îl ducea pe Elvis la şcoală şi îl lua de-acolo în fiecare zi. ÎI apăra în măruntele încăierări dintre găşti, îl bătea pe orice puşti care încerca să-l terorizeze.

— Hitler visa cu ochii deschişi. Lua lecții de pian, făcea schițe de muzee şi de vile. Stătea destul de mult timp pe lângă casă. Klara tolera asta. El era primul dintre copiii ei care supraviețuise prunciei. Alți trei muriseră.

— Elvis avea încredere în Gladys. Îşi aducea prietenele să o cunoască.

— Hitler a scris un poem pentru mama lui. Mama şi nepoata lui au fost femeile cu cea mai mare înrâurire asupra minții lui.

— Când Elvis s-a înrolat în armată, Gladys s-a îmbolnăvit şi a fost deprimată. Ea simțea ceva, poate în egală măsură în legătură cu ea cât şi cu el. Aparatul ei psihic declanşa toate semnalele greşite. Presentiment şi întristare.

— Nu ne îndoim că Hitler era ceea ce numim băiatu' mamei.

Un tânăr care lua notițe a murmurat absent „*Mutter-söhnchen*". L-am privit prudent. Apoi, sub impulsul momentului, mi-am abandonat poziția şi am început să măsor încăperea aşa cum făcea Murray, oprindu-mă când şi când ca să gesticulez, să ascult, să privesc pe fereastră sau spre tavan.

— Când starea ei s-a agravat, Elvis n-a suportat să fie departe de ea. A stat de veghe la spital.

— Când mama lui a devenit grav bolnavă, Hitler a pus un pat în bucătărie ca să fie aproape de ea. El gătea şi făcea curat în casă.

— Când a murit Gladys, Elvis a fost doborât de durere. A dezmierdat-o şi a mângâiat-o în coşciug. A vorbit cu ea aşa cum vorbeşti cu un copil până a fost pusă-n pământ.

— Înmormântarea Klarei a costat trei sute şaptezeci de coroane. Hitler a plâns la mormânt şi a intrat într-o perioadă de depresie şi autocompătimire. Simțea o singurătate intensă. Îşi pierduse mama preaiubită şi în acelaşi timp şi sentimentul casei şi al căminului.

— Pare destul de sigur că moartea lui Gladys a produs o mutație fundamentală în centrul concepției despre lume a Regelui. Ea fusese ancora lui, îi dăduse sentimentul de siguranță. El a început să se retragă din lumea reală, să intre în starea propriei agonii.

— Tot restul vieții, Hitler n-a putut suporta să vadă podoabe de Crăciun fiindcă mama lui murise lângă un pom

de Crăciun.

— Elvis a proferat amenințări cu moartea, a primit amenințări cu moartea. A făcut vizite la morgă şi a devenit interesat de OZN-uri. A început să studieze *Bardo Thodol*, cunoscut îndeobşte sub numele de *Cartea Tibetană a Morților*. E un îndreptar pentru murire şi reîntrupare.

— Mulți ani mai târziu, prins în tentaculele mitului propriu şi ale izolării profunde, Hitler avea un portret al mamei sale în cartierul general spartan de la Obersalzberg. El a început să audă un bâzâit în urechea stângă.

Murray şi eu treceam unul pe lângă altul aproape de centrul încăperii, gata-gata să ne ciocnim. A intrat Alfonse Stompanato, urmat de câțiva studenți, atraşi probabil de cine ştie ce undă magnetică a entuziasmului, de o anumită frenezie din atmosferă. Şi-a instalat trupul voluminos pe un scaun în timp ce Murray şi eu ne ocoleam şi ne îndepărtam în direcții opuse, evitând să ne privim.

— Elvis a îndeplinit clauzele contractului. Exces, uzură, autodistrugere, comportament grotesc, o umflare a trupului şi o serie de avarii ale creierului, pe care şi le-a provocat singur. Locul lui în legendă e asigurat. I-a cumpărat pe sceptici murind înainte de vreme, într-un mod înfiorător, inutil. Nimeni n-ar putea să-l conteste acum. Probabil mama lui a văzut foarte bine totul, ca pe un ecran de nouăsprezece inchi, cu mulți ani înainte ca ea să moară.

Murray a ținut cont cu pricepere de sfaturile mele, s-a retras într-un colț al camerei, s-a aşezat pe podea şi m-a lăsat să merg încoace şi-ncolo şi să gesticulez singur, apărat de aura mea profesională de putere, nebunie şi moarte.

— Hitler îşi spunea singur peregrinul singuratic ieşit din neant. Sugea tablete contra tusei, le vorbea oamenilor în monologuri fără sfârşit, făcând asocieri libere, de parcă limba îşi avea originea în cine ştie ce imensitate de dincolo de lume, iar el era doar mediumul revelației. E interesant să ne întrebăm dacă el a privit retrospectiv din *Führerbunker*, de sub oraşul în flăcări, perioada de început a puterii lui. S-a

gândit el la grupurile mici de turişti care vizitau aşezarea modestă unde se născuse mama lui şi unde el petrecuse multe veri cu verişorii lui, plimbându-se în carul cu boi şi făcând zmeie? Ei veneau să cinstească locul de naştere al Klarei. Intrau în casa fermierului, îşi băgau nasul peste tot iscoditori. Adolescenții se cățărau pe acoperiş. Cu timpul, numărul vizitatorilor a început să crească. Ei făceau poze, îşi strecurau mici obiecte în buzunare. Apoi au venit gloate, mulțimi de oameni care invadau curtea, o umpleau până la refuz şi cântau cântece patriotice, pictau svastici pe ziduri, pe crupele animalelor din fermă. Mulțimi veneau la vila sa de la munte, atât de mulți oameni încât el se vedea nevoit să rămână în casă. Ei adunau pietricele de pe locurile pe unde călcase el şi le luau acasă ca suveniruri. Mulțimi veneau să-l audă vorbind, mulțimi aţâţate erotic – erau masele pe care le numise cândva singura lui mireasă. El închidea ochii, încleşta pumnii când vorbea, îşi contorsiona corpul scăldat în sudoare, îşi remodela vocea ca pe o armă care dă fiori. „Crime sexuale”, a numit cineva aceste discursuri. Mulțimi veneau să fie hipnotizate de voce, de imnurile partidului, de paradele la lumina torțelor.

M-am uitat fix la covor şi am numărat în gând până la şapte.

— Dar staţi aşa. Cât de familiare par toate astea, cât de aproape de banal. Mulțimi vin, sunt aţâţate, ating cu mâna şi împing – oameni dornici să se extazieze. Nu-i ceva obişnuit, banal? Noi *cunoaştem* toate astea. Totuşi, mulțimile acelea aveau probabil ceva deosebit. Ce anume? Permiteți-mi să şoptesc cuvântul înspăimântător, din engleza veche, din germana veche, din limba veche scandinavă. *Moartea*. Multe dintre mulțimile acelea se adunau în numele morții. Oamenii erau acolo pentru a lua parte la omagierea morților. Procesiuni, cântece, discursuri, dialoguri cu morții, recitări ale numelor morților. Ei erau acolo ca să vadă ruguri funerare şi roți în flăcări, mii de steaguri care salutau înclinate, mii de oameni îndurerați în uniformă. Erau rânduri şi escadroane, şi

fundaluri elaborate, steaguri roşii ca sângele, şi uniforme de ceremonie negre. Mulțimi veneau să formeze un scut împotriva propriei muriri. Când devii mulțime ții la distanță moartea. Dacă te desprinzi de mulțime rişti să înfrunți moartea ca individ, rişti să înfrunți murirea singur. Din acest motiv mulțimile se situează mai presus de orice. Oamenii erau acolo ca să fie o mulțime.

Murray stătea în partea cealaltă a camerei. Ochii lui exprimau o mare recunoştință. Fusesem generos cu puterea şi nebunia pe care le aveam la dispoziție, permițând ca subiectul meu să fie asociat cu o figură infinit mai modestă, un individ care stătea în scaune La-Z-Boy1

1 Producător de mobilă din Monroe, Michigan, SUA.

şi filma pentru televiziune. Nu era o treabă oarecare. Noi toți trebuia să ne păstrăm aura, or, împărțind-o pe a mea cu un prieten, riscam chiar lucrurile care mă făceau inatacabil.

Lumea s-a strâns în jur, studenți şi profesori, şi, în larma temperată de comentarii auzite pe jumătate şi de glasuri ce descriau orbite, mi-am dat seama că acum noi eram o mulțime. Nu că aş fi avut nevoie de o mulțime în jurul meu acum. Mai ales acum. Aici moartea era o chestiune strict profesională. Mă simțeam în largul meu cu ea, o dominam. Murray şi-a croit drum până la mine şi m-a însoțit afară din sală, agitând mâna şi despicând mulțimea.

16

Era ziua în care Wilder a început să plângă la două după-amiaza. La şase, continua să plângă stând pe podeaua bucătăriei şi holbându-se prin fereastra cuptorului, şi noi am luat masa în fugă, mişcându-ne în jurul lui sau păşind peste el ca să ajungem la plită şi la frigider. Babette mânca şi îl urmărea cu privirea. Avea oră, îi învăța pe cursanții ei cum trebuie să se aşeze, să stea în picioare şi să meargă. Lecția trebuia să înceapă peste o oră şi jumătate. M-a privit istovită şi rugătoare. Ea îi vorbise liniştitor, îl luase în brațe şi îl mângâiase, îi controlase dinții, îi făcuse baie, îl examinase, îl

gâdilase, îl hrănise, încercase să-l convingă să se târască prin tunelul-jucărie din vinilin. Cursanții ei bătrâni o vor aştepta în demisolul bisericii.

Era un plâns ritmic, afirmarea măsurată a unor scurte pulsații stăruitoare. Uneori se părea că va schimba registrul şi va trece în scâncet, o jeluire animalică, neregulată şi istovită, dar ritmul se menținea, cadența se intensificase, cu tristețea roz decolorată pe fața lui.

— O să-l ducem la doctor, am zis. Apoi pe tine te las la biserică.

— Consultă doctorul un copil care plânge? Apoi, doctorul lui n-are oră de consultație acum.

— Dar doctorul tău?

— Cred că da, are consultații. Dar un copil care plânge, Jack!? Ce să-i spun omului? „Copilul meu plânge."

— Nu-i o condiție esențială?

Până acum nu avusesem senzația unei stări de criză. Era doar exasperare şi disperare. Dar după ce am hotărât să ne ducem la doctor, am început să ne grăbim, să ne agităm. Am căutat haina şi pantofii lui Wilder, am încercat să ne amintim ce mâncase în ultimele douăzeci şi patru de ore, am anticipat întrebările doctorului şi am repetat cu mare grijă răspunsurile noastre. Părea vital să cădem de acord în privința răspunsurilor, chiar dacă nu eram siguri că sunt corecte. Doctorii îşi pierd interesul când au de-a face cu oameni care se contrazic. Teama asta mi-a marcat multă vreme relațiile cu doctorii, teama că îşi vor pierde interesul față de mine, vor da dispoziție asistentelor să strige alte nume înaintea numelui meu, vor considera că moartea mea e sigură.

Am aşteptat în maşină în vreme ce Babette şi Wilder au intrat în dispensarul de la capătul Elmului. Cabinetele doctorilor mă deprimă mai mult decât spitalele din cauza aerului lor de anticipare negativă şi din cauza pacientului ocazional care pleacă de-acolo cu veşti bune, strânge mâna antiseptică a doctorului şi râde zgomotos la toate poantele

acestuia, plesneşte de râs, de forță brută şi îşi propune să nu-i bage-n seamă pe ceilalți pacienți în timp ce trece prin sala de aşteptare şi continuă să râdă provocator – el s-a şi rupt de ei, nu mai e asociat cu deznădejdea lor săptămânală, cu murirea lor inferioară, neliniştită. Mai curând aş vizita un salon de urgență, vreo fântână citadină a tremurului, unde oamenii vin împuşcați în burtă, spintecați, cu ochi somnolenți de la compuşii opiului, cu ace rupte în brațele lor. Aceste lucruri nu au nicio legătură cu posibila mea moarte, nonviolentă, meditativă, într-un orăşel oarecare.

Au ieşit din micul vestibul luminos. Pe stradă era frig, pustiu şi întuneric. Băiatul mergea lângă mama lui ținând-o de mână şi continuând să plângă. Păreau tabloul unei tristeți şi nenorociri atât de diletante încât era cât pe ce să izbucnesc în râs – dar nu ca să-mi bat joc de întristarea lor, ci de imaginea întristării pe care o ofereau, de nepotrivirea dintre durerea lor şi aparențele ei. Sentimentele mele de tandrețe şi de milă erau subminate când îi vedeam cum traversează trotuarul înfofoliți în hainele lor călduroase – copilul plângând hotărât şi mama lui mergând cu capul aplecat, cu părul ciufulit, o pereche nefericită şi înduioşătoare. Nu erau potriviți pentru durerea vorbită, pentru suferința sinceră şi mare. Se explică astfel existența bocitoarelor profesioniste? Ele au grijă să nu cadă în patetism comic.

— Ce-a spus doctorul?

— Să-i dau o aspirină şi să-l bag în pat.

— Asta a spus şi Denise.

— I-am spus şi lui. El a zis: „Şi de ce n-ai făcut aşa?”

— Chiar, de ce n-am făcut aşa?

— De-aia, fiindcă ea nu-i doctor, e copil.

— I-ai spus şi lui?

— Nu ştiu ce i-am spus, a zis ea. Nu mă pot controla, nu ştiu ce le spun doctorilor şi cu atât mai puțin ce-mi spun ei mie. E o anumită perturbație în aer.

— Ştiu exact ce vrei să spui.

— E ca şi ai discuta în timpul unei plimbări în spațiul cosmic, bălăbănindu-te în costumele alea grele.

— Lucrurile sunt în derivă şi plutesc.

— Îi mint pe doctori tot timpul.

— La fel fac şi eu.

— Dar de ce? a zis ea.

În timp ce porneam maşina mi-am dat seama că plânsul lui îşi schimbase înălțimea şi calitatea. Stăruința ritmică cedase locul unui sunet lugubru, susținut şi nearticulat. Acum el jelea. Erau expresii ale lamentației orientale, ale unei suferințe atât de accesibile încât copleşeşte rapid cauza inițială. Se simțea în plânsul ăsta ceva permanent şi de inimă rea. Un sunet al dezolării congenitale.

— Acum ce facem?

— Să ne gândim la ceva, a zis ea.

— Mai sunt cincisprezece minute până când ar trebui să înceapă lecția ta. Hai să-l ducem la spital, la camera de gardă. Să vedem ce zic ei.

— Nu poți duce un copil la camera de gardă doar fiindcă plânge. Dacă nu-i o urgență, ne dau afară.

— O să aştept în maşină, am spus.

— Şi eu ce să le spun? „Copilul meu plânge.” Da’ măcar au o secție de urgențe?

— Nu ții minte? I-am dus pe Stoveri vara trecută.

— De ce?

— Maşina lor era la reparat.

— N-are importanță.

— Inhalaseră vapori de la spray-ul de curățat pete.

— Du-mă la lecția mea, a zis ea.

Ținută. Când am oprit în fața bisericii câțiva dintre cursanții ei coborau treptele spre intrarea în demisol. Babette şi-a privit fiul – o privire scrutătoare, rugătoare şi disperată. Wilder plângea de şase ore. Ea a alergat pe trotuar şi a intrat în clădire.

M-am gândit să-l duc la spital. Dar dacă doctorul care l-a examinat atent pe băiat în cabinetul lui confortabil, cu

tablouri în rame încărcate şi aurite, n-a putut descoperi nimic rău, atunci ce ar putea face tehnicienii de la urgențe, oameni instruiți să sară pe piepturi şi să bată cu pumnul în inimi oprite?

L-am ridicat în brațe şi l-am pus rezemat de volan cu fața spre mine şi cu tălpile pe coapsele mele. Undă după undă, lamentația colosală a continuat. Era un sunet atât- de amplu şi pur încât puteam aproape să-l ascult, să încerc conştiincios să-l înțeleg, aşa cum cineva îşi fixează mintal un anumit registru în sala de concerte sau de teatru. Băiatul nici nu se smiorcăia, nici nu urla. El țipa, spunea lucruri neştiute într-o manieră înduioşătoare prin adâncimea şi bogăția ei. Era un cântec funebru antic, cu atât mai impresionant datorită monotoniei sale constante. Tânguire. L-am ținut ridicat cu o mână sub fiecare braț. În timp ce plânsul continua, în gândirea mea s-a produs o mutație ciudată. Am constatat că nu doream neapărat ca el să se oprească. S-ar putea să nu fie chiar atât de groaznic, m-am gândit eu, să trebuiască să stau şi să ascult plânsul încă o vreme. Ne-am privit. În spatele expresiei buimace funcționa o inteligență complexă. L-am ținut cu o mână şi am folosit-o pe cealaltă ca să-i număr cu glas tare, în germană, degetele din mănuşile cu un deget. Plânsetul nemângâiat a continuat. L-am lăsat să se reverse peste mine, asemenea perdelelor de ploaie. Intr-un fel am pătruns în plâns. L-am lăsat să cadă şi să se rostogolească peste fața şi pieptul meu. Am început să cred că băiatul dispăruse înăuntrul vaierului şi că, dacă aş fi putut să vin lângă el acolo unde era, în locul acela pierdut şi suspendat, împreună am fi putut să facem o minune temerară de inteligibilitate. Am lăsat plânsetul să se spargă de trupul meu. S-ar putea să nu fie chiar atât de groaznic, m-am gândit eu, să stau aici încă patru ore, cu motorul şi radiatorul pornite, şi să fiu obligat să ascult lamentația asta uniformă. S-ar putea să fie bine, s-ar putea să fie neaşteptat de liniştitor. M-am asociat plânsetului, am căzut în capcana lui, l-am lăsat să mă năpădească şi să mă acopere. Băiatul

plângea cu ochii deschişi, cu ochii închişi, cu mâinile în buzunare, cu mănuşile cu un deget când puse, când scoase. Am stat acolo dând din cap ca un înțelept. Sub impulsul momentului l-am întors, l-am aşezat pe genunchii mei şi am pornit maşina, lăsându-l pe Wilder să conducă. Mai făcusem asta şi altă dată, pe o distanță de douăzeci de yarzi, la apusul soarelui, într-o duminică de august, pe strada noastră cufundată în umbră somnolentă. Din nou el a reacționat, plângând în timp ce conducea, când dădeam colțurile, când am oprit din nou în fața bisericii Congregaționale. L-am aşezat pe piciorul meu stâng, l-am cuprins cu brațul, l-am tras către mine şi mi-am lăsat mintea să plutească spre ațipire. Sunetul se muta mereu, când mai aproape, când mai departe. Din când în când trecea pe lângă noi o maşină. M-am rezemat de portieră – de-abia îi simțeam respirația pe degetul mare al mâinii mele. Ceva mai târziu Babette a bătut în geam şi Wilder s-a târât peste banchetă să ridice piedica. Ea s-a urcat în maşină, şi-a aranjat pălăria, a ridicat de pe podea o batistă de hârtie boțită.

Ajunsesem pe la jumătatea drumului spre casă când plânsul s-a oprit. S-a oprit brusc, fără vreo schimbare de tonalitate şi de intensitate. Babette n-a spus nimic, eu nu mi-am luat ochii de la şosea. Wilder stătea între noi şi cerceta radioul. Am aşteptat ca Babette să se uite la mine prin spatele lui, peste capul lui, să arate uşurare, fericire, suspans plin de speranță. Eu nu ştiam cum mă simt şi voiam un indiciu. Dar ea privea drept înainte, parcă se temea că o schimbare în textura instabilă a sunetului, mişcării, expresiei ar face ca plânsul să izbucnească din nou.

Acasă nimeni n-a scos o vorbă. Toți se mişcau în tăcere din cameră în cameră, îl urmăreau de la distanță, cu priviri furişe şi pline de respect. Când a spus că vrea lapte, Denise s-a dus repede la bucătărie, desculță, în pijama, simțind că prin economia mişcării şi sprinteneala pasului va reuşi să nu deranjeze atmosfera gravă şi dramatică adusă de el în casă. Wilder a băut tot laptele dintr-o singură sorbitură viguroasă –

el rămăsese îmbrăcat, cu o mănuşă prinsă cu acul de mâneca lui.

Ei îl priveau cu un fel de venerație. Aproape şapte ore de plâns zdravăn şi neîntrerupt. Parcă de-abia se întorsese dintr-o perioadă de pribegie prin cine ştie ce loc îndepărtat şi sfânt, în nisipuri sterpe şi piscuri acoperite cu zăpadă – un loc unde sunt spuse lucrurile, sunt văzute priveliştile, sunt atinse depărtările pe care noi, în truda noastră cea de toate zilele, le putem doar privi cu un amestec de stimă profundă şi uimire rezervat faptelor sublime, impresionante prin dimensiuni.

17

Babette mi-a spus în pat într-o noapte:

— Aşa-i că e grozav să avem toți copiii ăştia pe lângă noi?

— În curând o să mai fie unul.

— Cine?

— Bee vine peste câteva zile.

— Bun. Mai e vreunul de venit?

A doua zi Denise a hotărât s-o abordeze direct pe mama ei în legătură cu medicamentul pe care Babette îl lua sau nu-l lua, cu speranța s-o păcălească facând-o să mărturisească, să recunoască sau să aibă o minimă reacție de iritare. Nu discutasem cu fata despre o astfel de tactică, dar n-am putut să nu admir cutezanța sincronizării. Ne duceam la Mid-Village Mall toți şase, înghesuiți ca sardelele în maşină, şi Denise a aşteptat pur şi simplu o pauză firească în conversație, şi-atunci a îndreptat întrebarea spre ceafa lui Babette cu o voce golită de orice insinuare.

— Ce ştii tu despre Dylar?

— E cumva fata de culoare care stă la familia Stover?

— Aia e Dakar, a zis Steffie.

— Dakar nu-i numele ei, e locul ei de baştină, a zis Denise. O țară pe coasta de fildeş[19] a Africii.

— Capitala e Lagos[20], a zis Babette. Ştiu asta datorită unui film despre surferi văzut odinioară, în care ei călătoresc în toată lumea.

— *Valul perfect*, a zis Heinrich. L-am văzut la televizor.

— Da' cum o cheamă pe fată? a zis Steffie.

— Nu ştiu, a zis Babette, dar filmul nu se numea *Valul perfect*. Valul perfect, asta căutau ei.

— Ei se duc în Hawaii, i-a spus Denise lui Steffie, şi aşteaptă ca valurile astea seismice să vină din Japonia. Sunt numite origami[21].

— Şi filmul se numea *Lunga vară fierbinte*, a zis mama ei.

— Întâmplător *Lunga vară fierbinte*[22], a zis Heinrich, e o piesă de Tennessee Ernie Williams[23].

— N-are importanță, a zis Babette, fiindcă oricum nu există dreptul de autor pentru titluri.

— Dacă ea e africană, a zis Steffie, mă întreb dacă a călărit vreodată pe cămilă.

— Poate un Audi Turbo.

— Poate o Toyota Supra.

— Ce depozitează cămilele în cocoaşe? a zis Babette. Hrană sau apă? Nu pot niciodată să mă lămuresc.

— Există cămile cu o cocoaşă şi cămile cu două cocoaşe, i-a spus Heinrich. Aşa că depinde de ce fel de cămilă vorbeşti.

— Vrei să spui că o cămilă cu două cocoaşe stochează hrană într-o cocoaşă şi apă în cealaltă?

— Carnea de cămilă e considerată o delicatesă; e important când vorbim despre cămile, a zis el.

— Credeam că e o delicatesă carnea de aligator.

— Cine a adus cămila în America? a zis Babette. O vreme cămilele au fost duse în Vestul îndepărtat, să care provizii pentru muncitorii, culii, care construiau marile căi ferate care se întâlneau în Ogden, Utah. Țin minte examenele mele de istorie.

— Eşti sigură că nu vorbeşti despre lame? a zis Heinrich.

— Lama a rămas în Peru, a zis Denise. Peru are lama, vicuna şi încă un animal. Bolivia are cositor. Chile are cupru şi fier.

— Dau cinci dolari oricui din maşina asta, a zis Heinrich, care poate să spună cum se numeşte populația Boliviei.

— Bolivieni, a zis fiica mea[24].

Familia e leagănul dezinformării mondiale. Există probabil în viața de familie ceva care generează erori în privința faptelor. Apropierea excesivă, zgomotul şi dogoarea existenței. Poate un lucru mai profund, cum ar fi nevoia de a supraviețui. Murray spune că noi suntem creaturi plăpânde, înconjurate de-o lume de fapte duşmănoase. Fapte care ne amenință fericirea şi siguranța. Cu cât pătrundem mai adânc în natura lucrurilor, cu atât mai friabilă poate să pară structura noastră. Familia acționează în sensul realizării unei izolări față de lume. Erorile mărunte coc şi scot capete, ficțiunile se înmulțesc rapid. Îi spun lui Murray că ignoranța şi confuzia n-au cum să fie forțele motrice din spatele solidarității de familie. Ei, dar ce idee, ce subversiune! El mă întreabă de ce legăturile de familie cele mai puternice există în societățile cele mai înapoiate. A nu şti devine o armă de supraviețuire, zice el. Magia şi superstiția se întăresc, devenind ortodoxia de temut a clanului. Familia e foarte puternică acolo unde realitatea obiectivă e după toate probabilitățile greşit interpretată. Ce teorie nemiloasă, zic eu. Dar Murray susține că e adevărată.

Într-un magazin imens de obiecte de uz casnic de la mall l-am văzut pe Eric Massingale, un fost tehnician însărcinat cu vânzarea de microcipuri, care-şi schimbase viața venind aici şi intrând în corpul profesoral al centrului de calculatoare de la Hill. Era zvelt, palid şi rânjea periculos.

— Nu ți-ai pus ochelarii cu lentile fumurii, Jack.

— Îi pun doar în campus.

— Înțeleg.

Ne-am urmat drumurile diferite în adâncul magazinului. Răsuna o larmă nemaipomenită, produsă parcă de dispariția unei specii de fiare, şi umplea spațiul vast. Oamenii cumpărau scări mobile de şapte metri, şase feluri de

glaspapir, ferăstraie mecanice puternice care puteau tăia arbori. Intervalele erau lungi şi luminoase, umplute cu mături uriaşe, saci voluminoşi de turbă şi îngrăşăminte, tomberoane de gunoi Rubbermaid uriaşe. Funia atârna precum fructele tropicale, în împletituri frumoase, groase, cafenii, puternice. Ce lucru măreț e să priveşti şi să pipăi un colac de funie. Am cumpărat cincisprezece metri de frânghie din cânepă de Manila doar ca s-o am în casă, să i-o arăt fiului meu, să discut despre locul de unde provine, despre cum e confecționată. Oamenii vorbeau în engleză, hindi, vietnameză, limbi înrudite.

Am dat din nou peste Massingale la casele de marcat.

— Nu te-am întâlnit niciodată în afara campusului, Jack. Arăți altfel fără ochelarii şi roba ta. De unde-ai cumpărat puloverul ăsta? E pulover al armatei turce? Comandă prin poştă, corect?

M-a cercetat, a pipăit materialul hainei impermeabile pe care o duceam pe braț. Apoi s-a tras înapoi, şi-a modificat perspectiva înclinând puțin capul, zâmbetul lui larg începea să capete o expresie de mulțumire de sine, reflectând nişte calcule făcute în sinea lui.

— Cred că ştiu pantofii ăştia, a zis el.

Ce voia să spună cu „ştiu pantofii ăştia”?

— Eşti o cu totul altă persoană.

— Cu totul alta; în ce fel, Eric?

— N-o să te simți jignit? a zis el şi rânjetul a devenit neruşinat, plin de sensuri tainice.

— Bineînțeles că nu. De ce m-aş simți?

— Promite-mi că n-o să te simți jignit.

— N-o să mă simt jignit.

— Pari atât de inofensiv, Jack. Un soi de individ masiv, inofensiv, obscur, care îmbătrâneşte.

— De ce m-aş simți jignit? am zis eu, am plătit pentru funia mea şi am ieşit grăbit pe uşă.

Întâlnirea mi-a deschis pofta de cumpărături. I-am găsit pe ceilalți şi am traversat cu toții două locuri de parcare spre

clădirea principală din Mid-Village Mall, un edificiu cu zece etaje dispus în jurul unei curți centrale cu grădini, promenade şi cascade. Babette şi copiii au urcat după mine în ascensor, m-au urmat în magazinele înşirate de-a lungul rândurilor etajate ca într-un amfiteatru, prin centre comerciale şi magazine universale, intrigați, dar surescitați de dorința mea de a cumpăra. Când nu mă puteam hotărî între două cămăşi, ei mă îndemnau să le cumpăr pe amândouă. Când am zis că mi-e foame, ei m-au îndopat cu bere, covrigei, *souvlaki*.[25] Cele două fete mergeau înainte în recunoaştere, descopereau lucruri pe care credeau că aş putea să le doresc sau de care aş avea nevoie, veneau înapoi în fugă să mă găsească, să mă înhațe de brațe, să mă convingă să le urmez. Erau călăuzele mele spre o bunăstare nesfârşită. Oamenii mişunau prin buticuri şi prăvălii de delicatese şi băuturi fine. Din curtea cea mare se înălța muzică de orgă. Simțeam miros de ciocolată, floricele, colonie; miroseam carpete şi blănuri, salamuri atârnate şi vinilin funebru. Familia mea se bucura de eveniment. În sfârşit, eram unul de-al lor, făceam cumpărături. Ei mă sfatuiau, agasau vânzătorii în numele meu. Mă vedeam mereu pe neaşteptate în câte o suprafață lucioasă. Treceam din magazin în magazin, respingeam nu numai articole din anumite raioane, nu numai raioane întregi, dar şi magazine întregi, corporații-mamut care, dintr-un motiv sau altul, nu ne stârneau imaginația. Exista mereu alt magazin, trei etaje, opt etaje, demisolul plin de râzătoare de brânză şi cuțite de curățat coaja. Am făcut cumpărături cu o dezinvoltură necugetată. Am făcut cumpărături pentru nevoi imediate şi pentru eventualități vagi. Am cumpărat de dragul cumpărării, am privit şi pipăit, am examinat mărfuri pe care n-aveam de gând să le cumpăr şi apoi le-am cumpărat. Am trimis vânzătorii la cataloagele lor de țesături şi la cataloagele lor de tipare să caute imprimeuri greu de găsit. În ochii mei am început să cresc în valoare şi respect pentru mine. M-am împlinit, am descoperit noi ipostaze ale mele, am descoperit o

persoană de a cărei existență uitasem. S-a instalat în jurul meu strălucirea. Am traversat de la mobilă la îmbrăcăminte bărbătească, trecând prin raionul de cosmetice. Imaginile noastre apăreau pe coloane cu oglinzi, pe articole de sticlărie şi crom, pe monitoarele TV din camerele de pază. Am dat bani pentru bunuri. Cu cât cheltuiam mai mult, cu atât mai neînsemnați îmi păreau banii. Eu eram mai presus decât sumele astea. Sumele ieşeau prin pielea mea ca ploaia. La drept vorbind, sumele îmi erau returnate sub forma unui credit existențial. Mă simțeam exuberant, dispus să fiu generos la întâmplare, şi le-am spus puştilor să-şi aleagă darurile de Crăciun, aici şi acum. Gesticulam într-o manieră exuberantă, după cum mă simțeam eu. Îmi dădeam seama că ei erau impresionați. Se răspândeau în evantai pe zonă, fiecare dintre ei ispitit deodată să fie retras, în umbră, chiar secretos. Din când în când unul dintre ei se întorcea să înregistreze la Babette numele unui articol şi avea grijă să nu afle ceilalți despre ce era vorba. În ceea ce mă priveşte, nu aveam să fiu deranjat cu amănunte plictisitoare. Eu eram binefăcătorul, cel ce împarte daruri, bonusuri, mită, *baksheesh*. Copiii ştiau că e în natura lucrurilor să nu se aştepte ca eu să mă angajez în discuții tehnice despre daruri. Am mai mâncat o dată. O orchestră cânta live fundalul sonor de ambianță. Glasuri se înălțau zece etaje din grădini şi de pe promenade, un vuiet ce răsuna şi se învolbura prin galeria vastă, amestecându-se cu sunetele de la rândurile etajate ca în amfiteatru, cu picioare târşâite şi dangăt de clopote, cu zumzetul scărilor rulante, al oamenilor care mâncau, cu zarva umană a unei tranzacții însufleţite şi fericite.

Ne-am dus acasă tăcuți. Ne-am dus fiecare în camerele noastre, dorind să rămânem singuri. Ceva mai târziu am văzut-o pe Steffie în fața televizorului. Îşi mişca buzele, încercând să potrivească cuvintele pe măsură ce ele erau rostite pe ecran.

Orăşenilor le stă în fire şi le place să nu aibă încredere în oraş. Toate principiile călăuzitoare care ar putea să se reverse de la un centru de idei şi de energii culturale sunt considerate pervertite, un gen sau altul de pornografie. Aşa stau lucrurile cu oraşele.

Dar Blacksmith nu e nici pe departe un oraş mare. Nu ne simțim amenințați şi îndurerați aşa cum ne-am simți în alte oraşe. Nu suntem direct în calea istoriei şi a impurităților ei. Dacă nemulțumirile noastre au un punct de convergență, acela ar trebui să fie televizorul, unde stă la pândă tortura externă, obiectivă, care produce spaime şi dorințe tainice. Desigur, College-on-the-Hill nu are cum să fie emblema unei influențe nimicitoare şi, de aceea, n-a provocat resentimente sau a provocat foarte puține. Clădirea şcolii ocupă o margine totdeauna senină a peisajului citadin, lipită de altă clădire, mai mult sau mai puțin decorativă, suspendată în calm politic. Nu e un loc sortit să accentueze suspiciuni.

Ningea uşor când m-am dus cu maşina la aeroportul de lângă Iron City, un oraş mare scufundat în confuzie, centru al abandonului şi al sticlei sparte mai degrabă decât loc al decăderii urbane împlinite. Bee, fata mea, care avea doisprezece ani, trebuia să sosească de la Washington cu avionul, făcând două escale şi o transbordare pe parcurs. Însă în zona sosirilor, un mic loc prăfuit, parcă din lumea a treia, aflat într-o stare de renovare întreruptă, şi-a făcut apariția mama ei, Tweedy Browner. O clipă mi s-a năzărit că Bee e moartă şi Tweedy venise să-mi spună vestea personal.

— Unde-i Bee?

— Vine cu alt zbor mai târziu azi. De-aia sunt eu aici. Să petrec puțin timp cu ea. Trebuie să mă duc la Boston mâine. Treburi de familie.

— Da' ea unde e?

— Cu tatăl ei.

— Eu sunt tatăl ei, Tweedy.

— Malcolm Hunt, nerodule. Soțul meu.

— E soțul tău, nu tatăl ei.

— Tuck, mă mai iubeşti? a spus ea.

Ea îmi spunea Tuck, aşa cum mama ei îi spusese tatălui ei. Tuturor bărbaților din familia Browner li se spunea Tuck. Când filiația a început să pălească, producând o serie de esteți şi de incompetenți, ei au găsit de cuviință să dea numele „Tuck” oricărui bărbat care se căsătorea cu cineva din familie. Eu am fost primul dintre aceştia şi mă tot aşteptam să aud o notă de ironie hiperrafinată în vocile lor când mă strigau „Tuck”. Când tradiția devine prea flexibilă, ironia se strecoară în voce. Aşa credeam eu. Nazalitate, sarcasm, autopersiflare şi aşa mai departe. Or să mă pedepsească luându-se singuri în derâdere. Dar au fost nişte scumpi în această privință, au fost foarte sinceri, ba chiar mi-au fost recunoscători fiindcă am acceptat ca ei să continue.

Ea purta un pulover Shetland, fustă din tweed, ciorapi trei sferturi şi mocasini. Se simțea la ea o disperare protestantă, o aură prăbuşită, în care trupul ei se lupta să supraviețuiască. Fața albă şi osoasă, ochii uşor bulbucați, semnele de tensiune şi de nemulțumire vizibile la gură şi în jurul ochilor, pulsațiile de la tâmplă, venele umflate pe mâini şi pe gât. Se prinsese scrum de țigară în împletitura largă a puloverului ei.

— Te întreb pentru a treia oară. Unde e Bee?

— În Indonezia, mai mult sau mai puțin. Malcolm lucrează sub acoperire strictă, sponsorizează o redeşteptare comunistă. Face parte dintr-un plan elegant destinat să-l răstoarne pe Castro. Tuck, hai să ieşim de-aci, până nu ne asaltează copiii cerşetori.

— Vine singură?

— De ce nu?

— Din Orientul îndepărtat până la Iron City nu e chiar atât de simplu.

— Bee se descurcă atunci când e nevoie. În definitiv, vrea să scrie cărți de călătorii. Se ține bine în şa.

A tras cu sete din țigară şi a dat fumul afară în şuvoaie rapide, pe nas şi pe gură, cu mare artă, o practică folosită de ea când voia să-şi exprime iritarea produsă de vecinătatea

imediată. La aeroport nu erau nici baruri şi nici restaurante – doar un chioşc cu sandviciuri preambalate, unde prezida un bărbat cu semnele distinctive ale sectei pe față. Am luat bagajele lui Tweedy, am ieşit, ne-am urcat în maşină şi, trecând pe lângă fabrici părăsite, pe bulevarde pustii, am străbătut Iron City, oraş situat pe dealuri, pe alocuri cu străzi pietruite, case bătrâneşti frumoase ici şi colo, cununi festive în ferestre.

— Tuck, eu nu sunt fericită.

— De ce nu eşti?

— Sinceră să fiu, am crezut că o să mă iubeşti pe vecie. Contez pe tine în privința asta. Malcolm e plecat atât de multă vreme.

— Am divorțat, îmi iei toți banii, te căsătoreşti cu un diplomat bine îmbrăcat, cu relații, bine situat, care în secret organizează agenți în zone inaccesibile şi instabile şi în afara lor.

— Malcolm a fost atras totdeauna de regiuni acoperite de junglă.

Călătoream paralel cu linia ferată. Printre buruieni se vedeau o mulțime de păhărele de polistiren, aruncate pe ferestrele trenului sau spulberate de vânt spre nord din depou.

— Janet a fost atrasă în Montana la un *ashram*, am zis eu.

— Janet Savory? Doamne Dumnezeule, de ce oare?

— Acum se numeşte Maica Devi. Conduce afacerile *ashram*-ului. Investiții, proprietăți imobiliare, investiții care atrag reduceri de impozit. E ceea ce şi-a dorit dintotdeauna. Liniştea minții într-un context orientat spre profit.

— Extraordinară structură osoasă, Janet asța.

— Avea talent, se pricepea să se furişeze, să se prefacă.

— O spui cu atât năduf. Nu te-am ştiut niciodată ranchiunos, Tuck.

— Aşa e, nătărău, da, dar nu ranchiunos.

— Cum adică să se furişeze, să se prefacă? Era sub acoperire, ca Malcolm?

— Nu-mi spunea cât de mulți bani câştigă. Cred că îmi citea cu regularitate corespondența. Imediat după naşterea lui Heinrich, m-a implicat într-un proiect complex de investiții cu un grup de poligloți. Spunea că are informații.

— Dar s-a înşelat şi ați pierdut sume uriaşe.

— Am câştigat sume uriaşe. Am fost ademenit, prins în laț. Ea complota întruna. Îmi era amenințată siguranța. Ideea pe care o aveam despre o viață lungă şi fără evenimente deosebite. Voia să ne legalizeze. Primeam telefoane din Liechtenstein, Hebride. Locuri fictive, stratageme.

— Asta pare să fie acea Janet Savory cu care am petrecut o încântătoare jumătate de oră. Janet cea cu pomeții obrajilor proeminenți şi voce ironică.

— Voi toate aveați pomeții obrajilor proeminenți. Absolut toate. Extraordinară structură osoasă! Mulțumesc lui Dumnezeu pentru Babette şi fața ei prelungă şi cărnoasă.

— Nu e vreun loc unde să mâncăm în condiții civilizate? a zis Tweedy. Un local cu fețe de masă şi cuburi de unt înghețate. Malcolm şi eu am băut odată ceai împreună cu Colonelul Gaddafi. Un bărbat fermecător şi nemilos, unul dintre puținii terorişti cunoscuți de noi care se ridică la nivelul declarațiilor sale publice.

Ninsoarea încetase. Automobilul nostru a străbătut un district de mari depozite, alte străzi pustii, o dezolare şi un anonimat pe care mintea le înregistra ca pe o sete spectrală de ceva iremediabil. Se vedeau restaurante retrase, o altă porțiune de cale ferată, vagoane de marfa garate pe o linie secundară. Superlungile lui Tweedy fumate una după alta împrăştiau şuvoaie de fum exasperante în toate direcțiile.

— Doamne, Tuck, ce grozavi eram împreună.

— Grozavi la ce?

— Nerodule, trebuie să mă priveşti drăgăstos şi nostalgic, zâmbind cu tristețe.

— Purtai mănuşi când te culcai.

— O fac şi-acum.

— Mănuşi, apărătoare de ochi şi şosete.

— Îmi cunoşti metehnele. Le-ai ştiut dintotdeauna. Sunt hipersensibilă la o mulțime de lucruri.

— Lumina soarelui, aer, alimente, apă, sex.

— Cancerigene, absolut toate.

— Ce treburi de familie ai aici în Boston?

— Trebuie s-o conving din nou pe mama că Malcolm n-a murit. Ea îl simpatizează destul de mult, dintr-un motiv oarecare.

— De ce crede că a murit?

— Când Malcolm intră sub strictă acoperire e ca şi cum n-ar fi existat niciodată. Nu dispare doar aici şi acum, ci retroactiv. Nu rămâne nicio urmă din el. Uneori mă întreb dacă bărbatul cu care sunt măritată e, într-adevăr, Malcolm Hunt sau e o persoană complet diferită care acționează, la rândul ei, sub acoperire strictă. Sincer să-ți spun, e obositor. Nu ştiu care jumătate a vieții lui Malcolm e reală şi care e spionaj. Sper că Bee poate lămuri cât de cât asta.

Luminile semafoarelor s-au legănat pe cabluri sub o rafală neaşteptată de vânt. Asta era strada principală a oraşului, o serie de magazine cu reduceri de preț, bancomate, piețe de desfacere angro. Un vechi cinematograf înalt în stil maur, acum în mod remarcabil moschee. Edificii uniforme, numite Clădirea Terminalului, Clădirea Exportatorilor de Carne, Casa de Comerț. Ai fi zis că e fotografia clasică a părerilor de rău.

— O zi de plumb în Iron City, am spus eu. Am putea la fel de bine să ne întoarcem la aeroport.

— Cum merge Hitler?

— Bine, demn de încredere.

— Tu arăți bine, Tuck.

— Nu mă simt bine.

— Nu te-ai simțit bine niciodată. Eşti tot bătrânul Tuck. Întotdeauna ai fost bătrânul Tuck. Noi ne-am iubit, recunoşti? Ne spuneam totul, bineînțeles în limitele impuse fiecăruia de bunele maniere şi de tact. Malcolm nu-mi spune nimic. Cine e el? Ce face el?

Stătea cu picioarele îndoite sub ea, cu fața la mine, şi îşi scutura scrum în pantofii care stăteau pe covoraşul de cauciuc.

— Nu a fost minunat să creşti mare, înalt şi drept, printre jugani şi iepe, cu un tată care purta blazere albastre şi flanele cenuşii aspre?

— Nu mă întreba pe mine.

— Mama stătea de obicei într-un chioşc din grădină cu un braț de flori tăiate. Stătea acolo în picioare, doar atât, şi era ceea ce era.

La aeroport am aşteptat într-o pâclă de pulbere de ipsos, printre fire electrice la vedere, grămezi de moloz. Cu jumătate de oră înainte de sosirea programată a lui Bee, pasagerii de la o altă cursă au început să-şi facă apariția unul după altul dintr-un tunel expus la curent în zona de sosire. Erau cenuşii la față şi prăbuşiți, gârboviți de epuizare şi şoc, şi îşi târau bagajul de mână pe podea. Douăzeci, treizeci, patruzeci de oameni au ieşit, fără să scoată un cuvânt sau să arunce o privire înjur, ținându-şi ochii pironiți în pământ. Unii şchiopătau, alții plângeau. Ieşeau şi mai mulți din tunel, adulți cu copii care scânceau, bătrâni tremurând, un pastor negru cu gulerul strâmb şi fără un pantof. Tweedy a ajutat o femeie cu doi copii mici. M-am apropiat de un tânăr, un tip scund şi îndesat, cu şapcă de poştaş şi burtă de băutor de bere, îmbrăcat cu o vestă matlasată, şi el m-a privit de parcă nu făceam parte din dimensiunea lui de spațiu şi timp, ci pătrunsesem acolo ilegal, printr-o incursiune barbară. L-am silit să se oprească şi să mă privească drept în față, l-am întrebat ce se petrecuse acolo sus. În timp ce oamenii continuau să treacă în şir pe lângă noi, el a izbucnit mânios. Apoi a dat din cap, privindu-mă drept în ochi, plin de o resemnare blândă.

Cele trei motoare ale aeronavei se opriseră şi aparatul căzuse de la treizeci şi patru de mii la douăsprezece mii de picioare. Aproximativ patru mile. Când a început lunecarea abruptă, oamenii s-au ridicat, au căzut, s-au ciocnit, au plutit

în scaunele lor. Apoi au început strigătele şi gemetele îngrozitoare. Aproape imediat s-a auzit pe intercom o voce din cabina piloților: „Cădem din cer! Ne prăbuşim! Suntem aparatul strălucitor, argintiu, al morții!” Răbufnirea asta le-a dat pasagerilor impresia şocantă că s-a produs un colaps aproape total al autorității, competenței şi prezenței la comandă, ceea ce a provocat o nouă rundă de vaiere disperate.

Din oficiu se rostogoleau obiecte, intervalele erau pline de pahare de vin, ustensile, haine şi pleduri. O stewardesă țintuită de cloazon de unghiul ascuțit al coborârii încerca să găsească pasajul relevant într-un îndreptar intitulat *Manualul Dezastrelor*. Apoi din cabina piloților s-a auzit o altă voce bărbătească, deosebit de calmă şi foarte sigură, care i-a făcut pe pasageri să creadă că totuşi se afla cineva la comandă, un element de speranță: „*American doi-unu-trei* către aparatul înregistrator de voce din carlingă. Acum ştim ce se întâmplă. E mai rău decât ne-am închipuit. N-am fost pregătiți pentru aşa ceva la simulatorul morții din Denver. Spaima noastră e pură şi complet curățată de presiuni încât e o formă a meditației transcendentale. În mai puțin de trei minute vom atinge pământul, ca să zic aşa. Trupurile noastre vor fi găsite pe un câmp ce fumegă, împrăştiate în atitudinile înspăimântătoare ale morții. Te iubesc, Lance.” De data asta a urmat o scurtă pauză înainte ca vaietele mulțimii să reînceapă. Lance? Ce fel de oameni se aflau la comanda avionului? Țipetele au căpătat un ton amar şi dezamăgit.

În timp ce bărbatul în vestă madasată depăna povestea, pasagerii din tunel au început să se strângă în jurul nostru. Nimeni n-a vorbit, n-a întrerupt, n-a încercat să înfrumusețeze relatarea.

La bordul aparatului ce luneca, o stewardesă s-a târât pe interval, peste trupuri şi sfarâmături, spunându-le oamenilor de pe fiecare rând să-şi scoată pantofii, să scoată obiectele ascuțite din buzunare, să adopte poziția fetusului. La capătul celălalt al avionului, cineva se lupta cu un dispozitiv de

plutire. Anumiți membri ai echipajului se hotărâseră să susțină că peste câteva secunde nu va urma o prăbuşire (*crash*), ci o aterizare forțată (*crash landing*). În definitiv, diferența dintre cele două e doar de un cuvânt. Nu se sugera astfel că cele două forme de încheiere a zborului erau mai mult sau mai puțin permutabile? Cât de mult putea să conteze un cuvânt? Întrebare încurajatoare dată fiind situația, dacă nu te-ai gândi la asta prea mult, iar acum nu mai era timp de gândire. Deosebirea esențială dintre o prăbuşire, *crash*, şi o aterizare forțată, *crash landing*, pare să fie că te poți pregăti în mod rezonabil pentru o aterizare forțată, exact ceea ce încercau să facă. Vestea s-a răspândit prin aeroplan, termenul a fost repetat rând după rând. „*Crash landing, crash landing*." Ei au văzut cât de uşor e ca, prin adăugarea unui cuvânt, să păstrezi un oarecare control asupra viitorului, să-l extinzi în conştiință dacă nu şi în realitate. S-au pipăit uşor peste buzunare în căutarea unor pixuri, şi au luat poziție de fetus pe scaunele lor.

La momentul când naratorul a ajuns în acest punct al relatării sale, se îngrămădiseră în jur mulți oameni, nu numai persoane care de-abia se iviseră din tunel, dar şi cei care debarcaseră printre primii. Se întorseseră să asculte. Nu erau încă pregătiți să se disperseze, să locuiască din nou în trupurile lor pământene, ci voiau să mai stea cu groaza lor, să o mai păstreze separată şi intactă câteva momente. Şi mai mulți oameni se îndreptau spre noi, fojgăiau, aproape întreaga încărcătură a avionului. Ei erau mulțumiți să-l lase pe bărbatul cu şapcă şi vestă să vorbească în numele lor. Nimeni nu contrazicea relatarea lui, nimeni nu încerca să-şi adauge mărturia personală. Era ca şi cum li se relata despre un eveniment în care nu fuseseră implicați direct. Îi interesa ce spunea el, chiar erau curioşi, clar şi detaşați în mod evident. Aveau încredere că el va povesti ceea ce ziseseră şi simțiseră ei.

La acest punct al coborârii, în timp ce termenul *crash landing*, aterizare forțată, s-a răspândit prin aeroplan, cu

accent vocal marcat pe al doilea cuvânt, pasagerii de la clasa întâi au trecut bulucindu-se agățându-se prin perdele, cățărându-se efectiv în compartimentul turist ca să nu fie primii care se izbesc de pământ. Cei din compartimentul turist considerau că ar trebui trimişi înapoi. Sentimentul a fost exprimat prin cuvinte şi acțiuni, dar mai ales prin sunete nearticulate şi groaznice, în special larmă de vite, un muget chinuit şi stăruitor. Brusc motoarele au pornit din nou. Chiar aşa. Putere, stabilitate, control. Pasagerii pregătiți pentru impact s-au adaptat încet la noua undă de informații. Sunete noi, o traiectorie de zbor diferită, senzația că eşti băgat într-o țevărie solidă şi nu într-o învelitoare din poliuretan. Indicatorul pentru fumat s-a aprins, o mână internațională cu o țigară. Stewardesele au apărut cu prosoape parfumate ca să curețe sângele şi voma. Incet-încet oamenii au ieşit din poziția de fetus, s-au aşezat pe locuri vlăguiți. Patru mile de groază maximă. Nimeni nu ştia ce să zică. Scăpaseră cu viață – ce senzație colosală! Zeci de lucruri, sute de lucruri. Copilotul a străbătut intervalul, zâmbind, şi a sporovăit plăcut adresându-se tuturor, fără vreun scop anumit. Fața lui avea glanțul încrezător şi rumen, obişnuit la piloții marilor aeronave de pasageri. Ei îl priveau şi se întrebau de ce fuseseră înspăimântați.

Oamenii ce se îmbulzeau să asculte, mult peste o sută, care-şi târau pe podeaua murdară gențile de umăr şi geamantanele, m-au împins şi m-au îndepărtat de lângă narator. Tocmai când mi-am dat seama că aproape nu-l mai auzeam, am văzut-o pe Bee, care stătea în picioare lângă mine, cu feţişoara ei catifelată şi albă într-o masă de păr creț. A sărit în brațele mele, mirosind a gaze de reactor.

— Unde e mass-media? a zis ea.

— Nu există mass-media în Iron City.

— Şi au trecut prin toate astea degeaba?

Am găsit-o pe Tweedy, am ieşit şi ne-am dus la maşină. Se produsese un ambuteiaj la periferiile oraşului şi a trebuit să stăm pe un drum din fața unei turnătorii părăsite. O mie de

ferestre sparte, lămpile de pe stradă sparte, întunericul se instala în voie. Bee stătea la mijloc pe bancheta din spate în poziție lotus. Părea foarte odihnită după o călătorie care acoperise fusuri orare, mari suprafețe de uscat, imense distanțe oceanice, zile şi nopți, cu aeroplane mici şi mari, pe timp de vară şi pe timp de iarnă, de la Surabaya la Iron City. Acum noi stăteam în întuneric aşteptând ca un automobil să fie remorcat sau ca un pod mobil să se închidă. Bee nu credea că această ironie obişnuită a călătoriei moderne merită să fie comentată. Stătea acolo şi o asculta pe Tweedy, care-mi explica de ce părinții nu trebuie să-şi facă griji pentru copiii care fac asemenea călătorii singuri. Aeroplanele şi aerogările sunt locurile cele mai sigure pentru cei foarte tineri şi cei foarte bătrâni. Aceştia sunt îngrijiți, li se zâmbeşte, sunt admirați pentru energia şi curajul lor. Oamenii le pun întrebări prietenești, le oferă pleduri şi dulciuri.

— Toți copiii ar trebui să aibă ocazia să călătorească mii de mile singuri, a zis Tweedy, de dragul respectului de sine şi al independenței spiritului, cu îmbrăcăminte şi articole de toaletă pe gustul lor. Cu cât îi scoatem mai curând la aer, cu atât e mai bine. Ca înotul sau patinajul. Trebuie să le începi de tânăr. E unul dintre lucrurile pe care le-am realizat cu Bee şi sunt foarte mândră. Am trimis-o la Boston, pe coasta de est, când avea nouă ani. I-am spus Bunicii Browner să nu o aştepte la aeroport. Ieşirea din aeroporturi e sub toate aspectele la fel de importantă ca zborul propriu-zis. Prea mulți părinți ignoră această fază din dezvoltarea unui copil. Acum Bee e complet bicostală. A zburat cu primul avion cu reacție la zece ani, la O'Hare a schimbat avionul şi era cât pe ce să piardă zborul la Los Angeles. Două săptămâni mai târziu a luat un Concorde spre Londra. Malcolm o aştepta cu o sticluță de şampanie.

În față lămpile de stop ale maşinilor dansau, şirul a început să se mişte.

Dacă facem abstracție de defecțiunile mecanice, de vremea cu turbulențe şi de actele teroriste, a zis Tweedy, aeronava

care zboară cu viteza sunetului poate fi ultimul loc de refugiu al existenței grațioase şi al manierelor civilizate pe care îl cunoaşte omul.

19

Bee ne făcea uneori să ne simțim jenați, o pedeapsă pe care oaspeții o aplică involuntar gazdelor mulțumite de sine. Prezența ei părea să radieze o lumină chirurgicală. Am început să ne percepem ca un grup care acționa fără socoteală, evitam să luăm hotărâri, eram pe rând stupizi şi instabili afectiv, lăsam prosoape ude peste tot, îl rătăceam pe membrul cel mai tânăr al familiei. Orice făceam era deodată un lucru care părea să necesite explicații. Nevastă-mea era deosebit de derutată. Denise era un mini-comisar, care ne bătea la cap să avem o conştiință mai înaltă, în timp ce Bee, martorul tăcut, punea sub semnul întrebării chiar sensul vieților noastre. Am văzut cum Babette privea fix, îngrozită, în căuşul mâinilor sale.

Sunetul acela ciripit venea chiar de la calorifer.

Bee disprețuia în tăcere spiritele, sarcasmele şi alte tertipuri de familie. Cu un an mai mare decât Denise, Bee era mai înaltă, mai subțire, mai palidă, mondenă şi totodată eterică, de parcă în inima ei nu dorea deloc să scrie relatări de călătorie, aşa cum spusese mama ei, ci era o simplă călătoare, în forma cea mai pură, cineva care adună impresii, anatomii dense ale simțirii, dar nu vrea să le consemneze.

Era stăpână pe sine şi meditativă, ne adusese din junglă daruri cioplite. Lua taxiul până la şcoală şi la clasa de dans, ştia puțină chineză, odată trimisese telegrafic bani unei prietene în pană de bani. O admiram rezervat şi nelinişstit fiindcă simțeam o amenințare obscură, ca şi cum ea nu era nicidecum copilul meu, ci prietena sofisticată şi sigură de sine a unuia dintre copiii mei. Avea Murray dreptate? Eram noi un grup unit şi fragil împresurat de fapte duşmănoase? Ar trebui

să încurajez ignoranța, prejudecata şi superstiția ca să-mi apăr de lume familia?

De Crăciun, Bee stătea lângă şemineu în camera noastră de zi rar folosită şi se uita la flăcările turcoaz. Era îmbrăcată cu o rochie largă şi lungă de culoare kaki, care părea întâmplător scumpă. Eu stăteam într-un fotoliu cu trei sau patru cutii cu daruri în poală, din care ieşeau diferite găteli şi foiță. Exemplarul meu din *Mein Kampf* cu colțurile paginilor îndoite stătea cuminte pe podea lângă fotoliul meu. Câțiva membri ai familiei erau în bucătărie şi pregăteau masa, alții urcaseră la etaj să-şi examineze darurile în taină. Televizorul a zis: „Această creatură a dezvoltat un stomac complicat în concordanță cu dieta ei alcătuită din frunze."

— Nu-mi place treaba asta cu Mama, a zis Bee cu un glas de suferință cultivată. Pare surescitată tot timpul, ca şi cum o supără ceva dar nici ea nu ştie ce anume. E vorba de Malcolm, bineînțeles. El are jungla lui. Ea ce are? O bucătărie imensă, aerisită, cu o maşină de gătit care şi-ar avea locul într-un restaurant de trei stele din provincie. Şi-a pus toată energia ei în bucătăria asta, dar pentru ce? Nu-i nicidecum bucătărie. E viața ei, vârsta ei de mijloc. Baby ar fi încântată de o asemenea bucătărie. Pentru ea ar fi o bucătărie potrivită. Pentru Mama e ca un simbol bizar al depăşirii unei crize, atât că ea n-a depăşit-o.

— Mama ta nu ştie exact cine e soțul ei.

— Nu-i asta problema esențială. Esențial e că ea nu ştie cine este. Malcolm e în ținuturi muntoase, se hrăneşte cu scoarță de copac şi şerpi. Iată cine e Malcolm. Are nevoie de căldură şi umiditate. A obținut nu ştiu câte diplome în afaceri externe şi economie, dar singura lui dorință e să stea pe vine sub un copac şi să vadă cum îşi împachetează complet trupurile în nămol oamenii din triburi. E amuzant să-i priveşti. Da' mama ce face ca să se amuze?

Bee avea trăsăturile feței mici, cu excepția ochilor, care păreau să conțină două forme de viață, subiectul propriu-zis şi implicațiile lui ascunse. Ea vorbea despre abilitatea

dezinvoltă a lui Babette de a face ca lucrurile să funcționeze – casa, copiii, fluxul universului cotidian, ceea ce semăna într-o oarecare măsură cu părerile mele –, dar în adâncul irisurilor ei se mişca o viață complementară a mării. Ce însemna asta, ce spunea ea de fapt, de ce lăsa impresia că aşteaptă o reacție asemănătoare din partea mea? Ea voia să comunice în acest fel complementar, prin fluide optice. Voia să i se confirme bănuielile, să afle adevărul despre mine. Dar ce bănuieli nutrea şi ce anume să afle? Am început să mă îngrijorez. În timp ce mirosul pâinii prăjite şi arse umplea casa, am încercat s-o fac să vorbească despre viața în clasa a şaptea.

— Arde bucătăria?

— E Steffie, arde pâinea. Aşa face ea uneori.

— Aş fi putut pregăti un fel de *kimchi*.

— Ceva din perioada ta coreeană.

— E varză murată cu ardei iute roşu şi o grămadă de alte lucruri. Îngrozitor de iute. Dar nu ştiu de unde să fac rost de ingrediente. E destul de greu să le găseşti în Washington.

— Probabil că o să mai avem şi altceva pe lângă pâine prăjită, am zis eu.

Mustrarea blândă a facut-o fericită. Cel mai mult îi plăcea când eram sec, ironic şi sarcastic, un talent natural pe care credea că l-am pierdut printr-o legătură prea lungă cu copiii.

Televizorul a zis: „Acum o să punem micile antene pe fluture.”

Două nopți mai târziu, în pat, am auzit voci, mi-am pus halatul şi am străbătut coridorul să văd ce se întâmplă. Denise stătea în fața uşii de la baie.

— Steffie îşi face una din băile ei.

— E târziu, am zis.

— Stă şi tot stă în apa aia jegoasă.

— E jegul meu, a zis Steffie de pe partea cealaltă a uşii.

— Da’ tot jeg e.

— Ete na, e jegul meu şi nu-mi pasă.

— E jeg, a zis Denise.

— E jegul meu.

— Jegu-i jeg.

— Nu şi când e-al meu.

Bee s-a ivit în capătul coridorului îmbrăcată cu un chimono roşu şi argintiu. Stătea acolo, distantă şi palidă. A fost un moment când scena meschinăriei şi ruşinii noastre părea să se extindă palpabil, să devină o caricatură a conştiinței de sine. Denise a mormăit ceva violent spre Steffie prin crăpătura uşii, apoi s-a dus domolită în camera ei.

Dimineață am dus-o pe Bee cu maşina la aeroport. Drumurile la aeroporturi mă făceau calm şi ursuz. Am ascultat informațiile actualizate la radio, relatări neobişnuit de emoționate despre pompierii care au scos o canapea în flăcări dintr-o bloc mizer din Watertown, transmise pe un zgomot de fond produs de teleimprimator. Îmi dădeam seama că Bee mă urmărea atentă, cu un aer important. Stătea cu spatele rezemat de portieră, cu genunchii ridicați, cuprinşi cu brațele şi ținuți strâns împreună. Avea o expresie de compasiune solemnă. Expresia în care nu aveam în mod necesar încredere, deoarece credeam că nu prea avea legătură cu mila sau dragostea sau tristețea. De fapt, am înțeles-o ca pe un lucru cu totul diferit. Forma cea mai tandră de condescendență a unei adolescente.

Pe drumul de întoarcere de la aeroport, am ieşit de pe autostradă la drumul râului şi am parcat automobilul la marginea pădurii. Am urcat pe o potecă abruptă. Era un vechi gard de țăruşi cu un indicator.

VECHIUL LOC DE ÎNGROPĂCIUNE
Satul Blacksmith

Pietrele de mormânt erau mici, înclinate, parcă ciupite de vărsat, cu pete de mucegai sau muşchi, numele şi datele fiind greu de descifrat. Pământul era tare, cu petice de gheață. M-am plimbat printre pietre, mi-am scos mănuşile ca să pipăi marmura aspră. În noroiul din fața unuia dintre morminte era încastrată o vază îngustă ce conținea trei mici steaguri

americane, singurul semn că înaintea mea cineva venise aici în acest secol. Am reuşit să descifrez câteva nume, nume simple, puternice, sublime, care sugerau rigoare morală. Am stat şi-am ascultat.

Mă aflam dincolo de zgomotul circulației, de agitația fabricilor de peste râu. Aşadar, cel puțin în această privință procedaseră corect, plasând cimitirul aici, o tăcere care rămăsese netulburată. Aerul înghețat pişcă. Am respirat adânc, am rămas nemişcat, aşteptând să simt pacea care pogoară asupra morților, după cum se crede, aşteptând să văd lumina suspendată deasupra câmpurilor din lamentația peisagistului.

Am stat acolo, ascultând. Vântul sufla zăpadă de pe ramuri. Zăpada era spulberată din pădure în vârtejuri şi rafale puternice. Mi-am ridicat gulerul, mi-am pus din nou mănuşile. Când aerul s-a liniştit din nou, m-am plimbat printre pietre, încercând să citesc nume şi date, aranjând steguleţele ca să le fac să se legene nestingherite. Apoi am stat şi am ascultat.

Morții au o putere aparte, noi credem că ne văd tot timpul. Morții au o prezență. Există oare un nivel de energie constituit numai din cei morți? Totodată, firește, ei sunt în pământ, adormiți şi farâmițându-se. Poate că suntem ceea ce visează ei.

Dea Domnul ca zilele să fie fără rost. Şi anotimpurile să se perinde-agale. Nu desfăşurați acțiunea potrivit unui plan.

20

Sora domnului Treadwell a murit. Numele ei de botez era Gladys. Doctorul a zis că a murit de spaimă persistentă, rezultatul celor patru zile şi patru nopți pe care ea şi fratele ei le petrecuseră în Mid-Village Mall, rătăciți şi buimaci.

Un bărbat din Glassboro a murit când roata din spate a automobilului său s-a desprins de pe osie. O ciudățenie a acelui model deosebit.

Locțiitorul guvernatorului statului a murit după o boală lungă, din cauze naturale nedivulgate. Ştim cu toții ce înseamnă asta.

Un bărbat din Mechanicsville a murit la periferia oraşului Tokyo când zece mii de studenți cu coifuri au asediat aeroportul.

Când citesc necrologuri remarc totdeauna vârsta celor decedați. Automat, raportez cifra la propria mea vârstă. Patru ani de trăit, mă gândesc eu. Încă nouă ani. Doi ani şi sunt mort. Forța numerelor nu e niciodată atât de evidentă ca atunci când le folosim ca să facem speculații asupra momentului morții noastre. Uneori mă târguiesc cu mine însumi. Aş fi eu dispus să accept şaizeci şi cinci, vârsta la care a murit Genghis Han? Soliman Magnificul s-a stins la şaptezeci şi şase. Pare convenabil, mai ales după felul cum mă simt acum, dar cum o să pară când voi avea şaptezeci şi trei?

E greu să ți-i închipui pe bărbații ăştia întristându-se la gândul morții. Attila Hunul a murit tânăr. Nu împlinise cincizeci de ani. I-a părut rău pentru sine, a fost copleşit de autocompătimire şi de deprimare? A fost Regele Hunilor, Cotropitorul Europei, Biciul lui Dumnezeu. Vreau să cred că stătea întins în cortul lui, înfăşurat în piei de animale, ca într-un film-epopee cu finanțare internațională, şi spunea lucruri simple şi curajoase ajutoarelor şi suitei lui. Nicio slăbire a spiritului. Niciun sentiment al ironiei existenței umane, că noi suntem forma de viață cea mai înaltă de pe pământ şi totuşi nespus de trişti fiindcă ştim ceea ce niciun alt animal nu ştie, ştim că trebuie să murim. Attila nu s-a uitat prin deschizătura cortului şi n-a gesticulat spre un câine şchiop care stătea în apropierea focului aşteptând să i se arunce o bucățică de carne. El n-a spus: „Animalul ăla jalnic, plin de purici, o duce mai bine decât cel mai mare conducător de oameni. Nu ştie ceea ce ştim noi, nu simte ce simțim noi, nu se poate întrista cum ne întristăm noi.”

Vreau să cred că nu îi era frică. A acceptat moartea ca pe o experiență ce decurge firesc din viață, o călărire sălbatică prin pădure, aşa cum şedea bine unei persoane cunoscute ca Biciul lui Dumnezeu. Iată cum şi-a sfârşit viața, cu tovarăşii lui care-şi smulgeau părul şi îşi desfigurau fețele într-un omagiu barbar, în timp ce aparatul de filmat se retrage, iese din cort şi se roteşte luând o imagine panoramică a cerului de noapte din secolul al cincilea d.H., cer limpede şi nepoluat, cu brâu strălucitor de lumi sclipitoare.

Babette şi-a ridicat privirile de la ouăle şi musacaua de cartofi rumenită din farfuria ei şi mi-a spus cu o intensitate calmă:

— Viața e bună, Jack.

— Ce ți-a venit?

— Uite-aşa, cred că ar trebui s-o spunem.

— Te simți mai bine acum după ce ai spus-o?

— Am nişte vise îngrozitoare, a murmurat ea.

Cine o să moară primul? Ea spune că vrea să moară prima fiindcă s-ar simți insuportabil de singură şi tristă fără mine, mai ales când copiii vor fi mari şi vor locui în altă parte. E foarte hotărâtă în privința asta. Vrea în mod sincer să moară înaintea mea. Discută subiectul cu o asemenea forță combativă încât e clar că ea crede în posibilitatea de a alege în problema asta. De asemenea, crede că nu ni se poate întâmpla nimic câtă vreme în casă sunt copii care depind de noi. Copiii sunt garanția longevității noastre relative. Suntem în siguranță câtă vreme ei se află în jurul nostru. Dar odată ce se fac mari şi se împrăştie, ea vrea să fie prima care se stinge. Pare chiar nerăbdătoare. Se teme că o să mor pe neaşteptate, pe furiş, dispărând în noapte. Nu fiindcă ea n-ar îndrăgi viața; se teme să nu rămână singură. Spațiul gol, sentimentul întunericului cosmic.

MasterCard, Visa, American Express.

Îi spun că vreau să mor eu primul. M-am obişnuit atât de tare cu ea că m-aş simți îngrozitor de incomplet. Noi doi suntem două imagini ale aceleiaşi persoane. Mi-aş petrece

restul vieții întorcându-mă spre ea ca să-i vorbesc. Şi acolo, nimeni, un gol în spațiu şi timp. Ea pretinde că moartea mea ar lăsa o gaură mai mare în viața ei decât ar lăsa moartea ei în viața mea. Iată nivelul discursului nostru. Mărimea relativă a găurilor, abisurilor şi golurilor. Avem dispute serioase la nivelul ăsta. Ea spune că dacă moartea ei e în stare să lase o gaură mare în viața mea, moartea mea ar lăsa în a ei un abis, ar deschide o prăpastie. Eu ripostez cu un hău sau spațiu gol mai adânc. Şi-aşa până noaptea târziu. Disputele astea nu par caraghioase pe moment. Asta e forța înălțătoare a subiectului nostru.

Şi-a pus o haină matlasată lungă şi lucioasă – care părea segmentată, exoscheletică, făcută pentru fundul oceanului – şi a plecat să-şi țină ora de ținută. Steffie se mişca fără zgomot prin casă şi căra pungi de plastic mici, pe care le folosea ca să căptuşească nenumăratele coşuri din nuiele împrăştiate peste tot. Făcea asta o dată sau de două ori pe săptămână cu aerul calm şi conştiincios al unei persoane care nu vrea onoruri pentru că salvează vieți. Murray a trecut pe la noi să discute cu cele două fete şi cu Wilder, lucru pe care-l făcea din când în când în cadrul cercetării desfăşurate în societatea puştimii, după cum spunea el. El vorbea despre bolboroseala dintr-o altă lume a familiei americane. Părea să creadă că noi eram un grup vizionar, deschis spre forme speciale de conştiință. Prin casă circulau uriaşe cantități de date, care aşteptau să fie analizate.

A urcat la etaj cu cei trei copii să se uite la televizor. Heinrich a intrat în bucătărie, s-a aşezat la masă şi a apucat strâns câte o furculiță în fiecare mână. Frigiderul zumzăia din greu. Am dat un bobârnac uşor unui comutator şi undeva sub chiuvetă un mecanism de măcinat a mărunțit resturi, cruste şi grăsimi animale şi le-a transformat în particule minuscule ce se pot scurge, cu o asemenea intensitate a motorului încât m-am tras înapoi doi paşi. Am luat furculițele din mâinile băiatului şi le-am pus în maşina de spălat vase.

— Mai bei cafea?

— Nu, a zis el.

— Lui Baby îi place o ceaşcă atunci când se întoarce de la ore.

— Fă-i mai bine un ceai.

— Nu-i place ceaiul.

— Se poate obişnui, de ce nu?

— Cele două băuturi au gusturi complet diferite.

— Ei, obiceiul e obicei.

— Mai întâi trebuie să-l capeți.

— Asta spun şi eu. Fă-i ceai.

— Cursul ei e mai solicitant decât pare. Cafeaua o relaxează.

— Tocmai de-aia e periculoasă, a zis el.

— Ei, nu-i periculoasă.

— Tot ce te relaxează e periculos. Dacă nu ştii asta, aş putea la fel de bine să vorbesc cu peretele.

— Cafeaua o să-i placă şi lui Murray, am zis, conştient că în vocea mea se simțea o uşoară nuanță de triumf.

— Vezi ce-ai făcut chiar acum? Ai dus cafetiera la tejgheaua bufetului.

— Şi ce dacă?

— Nu trebuia. Puteai s-o laşi unde stăteai, lângă plită, şi după aia să te duci la bufet să iei lingurița.

— Spui că am dus cafetiera în mod inutil.

— Ai dus-o în mâna dreaptă până la tejghea, ai pus-o jos ca să deschizi sertarul, ceea ce n-ai vrut să faci cu mâna stângă, apoi ai luat lingurița cu mâna dreaptă, ai trecut-o în mâna stângă, ai ridicat cafetiera cu mâna dreaptă şi te-ai întors la plită, unde ai pus-o din nou jos.

— Aşa face toată lumea.

— E mişcare irosită. Oamenii irosesc cantități colosale de mişcare. Odată ar trebui s-o priveşti pe Baby când face salata.

— Oamenii nu chibzuiesc fiecare mişcare sau gest mărunt. O risipă mică nu face rău.

— Dar într-o viață de om?

— Ce economiseşti dacă nu risipeşti?

— Într-o viață de om? Economiseşti cantități imense de timp şi de energie, a zis el.

— Ce-o să faci cu ele?

— Le foloseşti ca să trăieşti mai mult.

Adevărul e că nu vreau să mor primul. Dacă mi s-ar spune să aleg între singurătate şi moarte, mi-ar trebui doar o fracțiune de secundă ca să mă decid. Dar nici nu vreau să fiu singur. Tot ce-i spun lui Babette despre găuri şi spații goale e adevărat. Moartea ei m-ar debusola complet, aş începe să vorbesc cu pernele şi cu scaunele. Nu ne lăsa să murim, vreau să strig spre cerul ăla din veacul al cincilea, pe care sclipesc mistere şi lumină spiralată. Să trăim amândoi veşnic, bolnavi şi sănătoşi, săraci cu duhul, nesiguri pe picioare, cu pete de la ficat pe piele, cu vederea începțoşată, având halucinații. Cine hotărăşte lucrurile astea? Ce se află acolo afară? Cine eşti tu?

Am privit cum bolborosea cafeaua prin tubul din centru şi coşul perforat din micul glob galben. O invenție tristă şi extraordinară, atât de întortocheată, ingenioasă, omenească. Era ca o dispută filosofică redată în funcție de lucruri ale lumii – apă, metal, fasole cafenie.

— Când arde mobila din material plastic, se produce otrăvire cu cianură, a spus Heinrich, bătând uşor cu mâna blatul de melamină al mesei.

Băiatul mânca o piersică de iarnă. Am turnat o ceaşcă de cafea pentru Murray şi am urcat împreună, băiatul şi eu, şi ne-am dus în odaia lui Denise, unde era acum televizorul. Volumul era scăzut, fetele angajate într-un dialog fascinant cu musafirul lor. Murray părea fericit să se afle acolo. Stătea în mijlocul podelei şi lua notițe, haina lui cu găici şi şapca de turist erau puse lângă el pe covoraş. Camera din jurul lui era bogată în coduri şi mesaje, o arheologie a copilăriei, lucruri pe care Denise le cărase după ea de la vârsta de trei ani, de la ceasuri din desene comice la postere cu vârcolaci. E acel soi de copil care simte o tandrețe protectoare față de propriile

începuturi. Făcea toate eforturile ca să restaureze şi să conserve, să păstreze lucrurile la un loc pentru valoarea lor ca obiecte care îți aduc aminte, era un mod de a se ataşa de o viață. Constituiau o parte din strategia ei într-o lume a dislocărilor.

Să nu aveți nicio îndoială. Îi tratez pe copiii ăştia cu toată seriozitatea. Nu există riscul să vezi prea multe lucruri în ei, să-ți supralicitezi darul natural pentru studierea caracterului. Acolo se găseşte totul, în plină forță, unde intense de identitate şi de existență. În lumea copiilor nu există amatori.

Heinrich stătea într-un colț al încăperii, ocupând poziția lui de observator critic. I-am dat lui Murray cafeaua şi mă pregăteam să ies când m-am uitat în treacăt la ecranul televizorului. M-am oprit la uşă, am privit mai atent de data asta. Era adevărat, era acolo. Am şuierat către ceilalți să facă linişte şi ei şi-au rotit capetele în direcția mea, nedumeriți şi iritați. Apoi mi-au urmărit privirea spre televizorul robust de la capătul patului.

Fața de pe ecran era a lui Babette. Din gurile noastre a ieşit o tăcere la fel de precaută şi profundă ca un mârâit de animal. Confuzie, frică, uimire, radiau de pe fețele noastre. Ce însemna asta? Ce făcea ea acolo, în alb şi negru, încadrată în chenare convenționale? Era moartă, dispărută, despărțită de trup? Era ăsta duhul ei, eul ei tainic, un facsimil tridimensional difuzat prin puterea tehnologiei, lăsat liber să alunece prin bandele de frecvență, prin nivelurile de energie, oprindu-se să ne spună rămas-bun de pe ecranul fluorescent?

M-a cuprins o stare ciudată, o senzație de dezorientare psihică. Foarte bine, era ea, fața, părul, felul în care clipeşte – două sau trei clipiri deodată. O văzusem doar cu o oră mai înainte, mânca ouă, dar apariția ei pe ecran mă făcea să mă gândesc la ea ca la cine ştie ce persoană din trecut, vreo fostă soție şi mamă absenteistă, o călătoare în pâclele morților. Dacă ea nu murise, murisem eu? Un strigăt copilăresc de două silabe, *ba-bi*, țâşnit din străfundul sufletului meu.

Toate comprimate în secunde. Dar de-abia când timpul a reînceput să curgă, s-a normalizat, ne-a redat simțul ambianței, camera, casa, realitatea în care se găsea televizorul – de-abia atunci am înțeles noi ce se petrecea.

Babette îşi ținea lecția în demisolul bisericii şi postul local prin cablu o transmitea. Fie n-a ştiut că va fi o cameră de luat vederi acolo, fie preferase să nu ne spună, din jenă, iubire, superstiție, orice determină o persoană să dorească să-şi ascundă imaginea de cei ce o cunosc.

Cum sunetul era extrem de slab, n-am putut auzi ce spunea ea. Dar nimeni nu s-a deranjat să regleze volumul. Conta doar imaginea, fața în alb-negru, însuflețită dar şi plată, la distanță, izolată, atemporală. Era şi nu era ea. Şi din nou am început să mă gândesc că Murray ar putea să aibă o anumită legătură cu asta. Unde şi radiație. Ceva se scurgea prin rețea. Ea proiecta o lumină puternică pe noi, ea lua ființă, fiind formată şi iar formată la nesfârşit în timp ce muşchii feței ei munceau ca ea să zâmbească şi să vorbească, în timp ce punctele electronice mişunau.

Eram bombardați cu Babette. Imaginea ei era proiectată pe corpurile noastre, înota în noi şi prin noi. Babette a electronilor şi fotonilor, a oricărei forțe ce producea lumina aceea cenuşie pe care noi o luam drept fața ei.

Copiii se îmbujoraseră de entuziasm, dar eu am simțit o oarecare nelinişte. Am încercat să-mi spun că era doar televiziune – indiferent ce era asta, indiferent cum funcționa – şi nu o călătorie în afara vieții sau a morții, nu vreo despărțire misterioasă. Murray îşi ridicase privirile spre mine, zâmbea în felul lui ascuns, hoțeşte.

Doar Wilder a rămas calm. El s-a uitat la mama lui, i-a vorbit în cuvinte trunchiate, fragmente ce păreau raționale, dar care erau mai ales născocite. În timp ce camera se retrăgea să-i permită lui Babette să demonstreze o poziție frumoasă a şederii în picioare sau a mersului, Wilder s-a apropiat de aparat şi i-a atins trupul, lăsând o amprentă palmară pe suprafața prăfuită a ecranului.

Apoi Denise s-a apropiat târându-se de aparat şi a răsucit butonul de volum. Nu s-a întâmplat nimic. Nu s-a auzit niciun sunet, nicio voce, nimic. Heinrich a înaintat, s-a jucat cu butonul, a vârât mâna în spatele aparatului ca să regleze butoanele din nişă. Când a încercat un alt canal, sunetul a detunat, brut şi neclar. S-a întors la postul de cablu dar n-a putut stoarce niciun bâzâit şi, în timp ce o urmăream pe Babette încheindu-şi lecția, eram într-o stare de îndoială bizară. Dar de îndată ce programul s-a terminat, cele două fete s-au entuziasmat din nou, au coborât la parter s-o aştepte pe Babette la uşă şi să o surprindă cu ştirea a ceea ce văzuseră.

Băieţelul a rămas la televizor, la câțiva centimetri de ecranul întunecat, plângând încetişor, nesigur, crescendo şi diminuendo, în timp ce Murray lua notițe.

II. EVENIMENTUL TOXIC AEROPURTAT

21

După o noapte de ninsoare luminoasă, ireală, văzduhul s-a limpezit şi s-a liniştit. Lumina de ianuarie albastră, concentrată, sugera duritate şi siguranță. Sunetul ghetelor pe zăpada bătută, dârele de aburi condensați lăsați de avioane pe tot înaltul cerului. De fapt, vremea era *punctul esențial*, deşi n-am ştiut de la început.

Am intrat pe strada noastră şi am trecut pe lângă bărbați aplecați peste lopeți pe aleile de acces ale caselor lor. Le ieşeau aburi din gură. O veveriță s-a deplasat pe-o cracă într-o mişcare lină, o trecere atât de continuă că părea să fie propria ei lege fizică, diferită de cele pe care suntem deprinşi să le credem. Când am ajuns pe la jumătatea străzii l-am văzut pe Heinrich care stătea ghemuit pe pervazul din dreptul ferestrei de la aticul nostru. Purta vestonul şi şapca de camuflaj, echipament cu semnificație complexă pentru el, la cei paisprezece ani ai săi, când se zbătea să crească şi totodată să nu fie observat, secretele lui fiind, de altfel, cunoscute de noi toți. Privea cu binoclul spre răsărit.

Am ocolit prin spate spre bucătărie. În antreu, maşina de spălat şi uscătorul vibrau plăcut. Babette vorbea la telefon şi după voce îmi dădeam seama că discuta cu tatăl ei. Nerăbdare amestecată cu vină şi teamă. M-am oprit în spatele ei, i-am pus pe obraji mâinile mele reci. Gest mărunt, pe care-mi plăcea să-l fac. Ea a închis telefonul.

— Ce-i cu el pe acoperiş?

— Cine, Heinrich? Ceva în legătură cu triajul, a spus ea. S-a anunțat la radio.

— N-ar trebui să-l dau jos?

— De ce?

— Ar putea să cadă.

— Să nu-i spui asta.

— De ce nu?

— Crede că-l subapreciezi.

— Stă pe pervaz, am zis. Ceva tot ar trebui să fac.

— Cu cât te vei arăta mai îngrijorat, cu atât se va duce mai aproape de margine.

— Ştiu, totuşi trebuie să-l fac să coboare.

— Ia-l cu binişorul şi convinge-l să intre din nou în atic, a spus ea. Poartă-te delicat şi afectuos. Convinge-l să vorbească despre sine. Să nu faci mişcări bruşte.

Când am ajuns în atic, l-am găsit înăuntru, în picioare la fereastra deschisă. Continua să se uite cu binoclul. Peste tot se vedeau bunuri personale abandonate, apăsătoare şi neliniştitoare pentru suflet, care creau o vreme proprie printre grinzi şi stâlpi şi izolația din fibre de sticlă.

— Ce s-a întâmplat?

— Au spus la radio că a deraiat un vagon-cisternă. Dar nu cred că a deraiat, din câte am văzut eu. Cred că a fost tamponat şi ceva i-a produs o gaură. E fum foarte mult şi nu-mi place cum arată.

— Cum arată?

Mi-a dat binoclul şi s-a tras la o parte. Dacă nu mă cățăram pe pervaz nu puteam să văd liniile de garare şi vagonul sau vagoanele în discuție. Însă fumul se vedea foarte clar, o masă neagră, apăsătoare, suspendată în aer dincolo de râu, mai mult sau mai puțin fără formă.

— Ai văzut maşini de pompieri?

— Sunt acolo, a zis el. Dar am impresia că nu se apropie prea mult. Probabil e vreo substanță destul de toxică sau destul de explozivă, sau şi una şi alta.

— N-o să vină încoace.

— De unde ştii?

— Sigur n-o să vină. Necazul e că tu n-ar trebui să te urci pe pervazuri cu gheață pe ele. O îngrijorează pe Baby.

— Crezi că dacă-mi spui că o îngrijorează pe ea, o să mă simt vinovat şi n-o să mai fac. Dar dacă îmi spui că te îngrijorează pe tine, am să fac asta mereu.

— Închide fereastra, i-am spus eu.

Am coborât amândoi în bucătărie. Steffie cerceta corespondența viu colorată căutând cupoane, loterii şi concursuri. Era ultima zi a vacanței pentru şcoala elementară şi medie. Cursurile de pe Deal se reluau peste o săptămână. L-am trimis pe Heinrich să curețe zăpada de pe alee. L-am văzut cum stătea acolo afară, complet nemişcat, cu capul uşor întors, cu atenția încordată. Nu mi-am dat seama imediat că asculta sirenele de pe partea cealaltă a râului.

După o oră era din nou în atic, de data asta cu aparatul de radio şi harta autostrăzii. Am urcat scara abruptă, am luat binoclul şi m-am uitat din nou. Era acolo o acumulare ceva mai mare, de fapt, o masă dominatoare, poate puțin mai neagră acum.

— La radio i se spune penajul scămoşat, a zis el. Da' nu-i deloc penaj.

— Atunci ce e?

— Ceva inform care creşte. Un fel de fum negru, rău prevestitor. De ce i-or spune penaj?

— La radio timpul e prețios. Nu se pot angaja în descrieri chinuite şi lungi. Au spus ce e? Ce substanță chimică?

— Se numeşte Derivat de Nyoden sau Nyoden D. A fost într-un film despre deşeuri toxice pe care l-am văzut în şcoală. Şobolanii ăia înregistrați pe caseta video.

— Care-s efectele?

— Filmul nu ştia sigur care ar fi efectele la oameni. Erau mai ales şobolani cărora le creşteau umflături periculoase.

— Asta spunea filmul. Da' ce spune radioul?

— Mai întâi au vorbit de iritații ale pielii şi de asudarea palmelor. Da' acum vorbesc de greață, stări de vomă, insuficiență respiratorie.

— Deci, vorbesc despre greață la oameni. Nu la şobolani.

— Nu la şobolani, a zis el.

I-am dat binoclul.

— Ei, n-o să vină încoace.

— De unde ştii? a zis el.

— Uite-aşa, ştiu şi gata. Azi vremea e calmă şi liniştită. Şi când bate vântul la vremea asta din an, bate în direcția aia, nu în asta.

— Şi dacă ar bate în direcția asta?

— N-o să bată.

— Doar de data asta.

— Nici gând. De ce să bată aşa?

A tăcut o clipă, apoi a zis pe un ton sec:

— Adineauri au închis o parte din şoseaua interstatală.

— Mi se pare normal, bineînțeles. Trebuiau s-o facă.

— De ce?

— Uite aşa, trebuia. O precauție rezonabilă. O modalitate de a înlesni deplasarea vehiculelor de serviciu şi a altora de acest fel. Rațiuni care n-au nicio legătură cu vântul sau cu direcția vântului.

Babette apăruse în capul scărilor. Un vecin i-a spus, a zis ea, că scurgerea din cisternă e de treizeci şi cinci de mii de galoane. Oamenilor li se spunea să nu intre în zonă. Un nor precum penajul scămoşat stătea suspendat deasupra acelui loc. A mai spus că fetele se vaită că le transpiră palmele.

— A intervenit o corecție, i-a spus Heinrich. Spune-le că ar trebui să vomite.

Un elicopter a zburat pe deasupra casei, îndreptându-se spre locul accidentului. Vocea de la radio a spus: „Disponibil pentru o durată limitată, numai cu hard diskul de megabiți facultativ.”

Capul lui Babette s-a scufundat, dispărând din vedere. Am urmărit cum Heinrich lipeşte harta şoselei pe doi stâlpi. Apoi am coborât în bucătărie să achit nişte note de plată, conştient de petele colorate ce se roteau atomic, undeva spre dreapta şi în spatele meu.

Steffie a zis:

— Se vede penajul scămoşat de la fereastra aticului?

— Nu-i niciun penaj.

— Va trebui să ne părăsim casele?

— Sigur că nu.

— De unde ştii?

— Uite-aşa, ştiu şi gata.

— Ții minte cum nu ne-am putut duce la şcoală?

— Aia a fost înăuntru. Asta e afară.

Am auzit sirenele poliției. Am văzut cum buzele lui Steffie formează succesiunea: *uau uau uau uau*. Când a observat că o privesc, a zâmbit într-un anumit fel, parcă vag speriată şi uimită fiindcă a fost surprinsă când era complet absorbită de cine ştie ce plăcere.

Denise a intrat ştergându-şi mâinile pe blugi.

— Folosesc maşinile de împrăştiat zăpadă ca să arunce o substanță peste lichidul scurs, a zis ea.

— Ce fel de substanță?

— Habar n-am, dar ar trebui să neutralizeze lichidul scurs, ceea ce nu explică ce fac ei cu penajul scămoşat propriu-zis.

— Îl împiedică să se mărească, am zis. Noi când mâncăm?

— Nu ştiu, dar dacă penajul scămoşat mai creşte, o să ajungă aici cu sau fără vânt.

— N-o s-ajungă aici, am zis.

— De unde ştii?

— Uite-aşa, fiindcă n-o să ajungă.

Ea şi-a privit palmele şi a urcat la etaj. A sunat telefonul. Babette a intrat în bucătărie şi a ridicat receptorul. Mă privea în timp ce asculta. Am completat două cecuri ridicându-mi periodic privirea să văd dacă se mai uită la mine. Părea să-mi studieze fața în legătură cu sensul ascuns al mesajului pe care-l primea. Mi-am țuguiat buzele într-un fel care ştiam că îi displace.

— Erau Stoverii, a zis ea. Au vorbit direct cu centrul meteorologic de lângă Glassboro. Nu-i mai spun penaj scămoşat.

— Da' cum îi spun?

— Nor negru învolburat.

— E ceva mai exact, ceea ce înseamnă că încep să se lupte cu lucrul ăla. E bine.

— Mai e ceva, a zis ea. Se aşteaptă ca dinspre Canada să coboare un fel de masă de aer.

— Totdeauna există o masă de aer care coboară dinspre Canada.

— E-adevărat, a spus ea. Cu siguranță nu-i nimic nou în asta. Şi cum Canada e la nord, dacă norul învolburat e împins exact spre sud, norul va trece pe lângă noi la o distanță confortabilă.

— Noi când mâncăm? am întrebat eu.

Am auzit din nou sirenele, de data asta o serie diferită, cu sunet mai amplu – nu poliție, pompieri, ambulanță. Mi-am dat seama că erau sirene de alarmă antiaeriană şi păreau să sune în Sawyersville, o comunitate mică din nord-est.

Steffie s-a spălat pe mâini la chiuveta din bucătărie şi a urcat la etaj. Babette a început să scoată lucruri din frigider. Am prins-o de partea interioară a coapsei în timp ce trecea pe lângă masă. Ea s-a foit în mod încântător, cu un pachet de porumb congelat în mână.

— Poate că ar trebui să ne preocupe ceva mai mult norul învolburat, a zis ea. Din cauza copiilor noi o ținem una şi bună că n-o să se-ntâmple nimic. Nu vrem să-i speriem.

— Dar n-o să se-ntâmple nimic.

— Eu ştiu că n-o să se-ntâmple nimic, tu ştii că n-o să se-ntâmple nimic. Dar la un anumit nivel ar trebui oricum să ne gândim la asta, pentru orice eventualitate.

— Lucrurile astea li se-ntâmplă oamenilor săraci, care trăiesc în zone expuse. Societatea e structurată în aşa fel încât săracii şi oamenii needucați sunt cei ce suferă impactul principal al dezastrelor naturale sau al celor provocate de om. Oamenii din zonele joase suferă inundațiile, oamenii din cocioabe sunt expuşi uraganelor şi tornadelor. Eu sunt profesor la colegiu. Ai văzut tu vreodată un profesor universitar într-o barcă, vâslind pe propria stradă în vreuna dintre inundațiile alea de la televizor? Noi trăim într-un oraş îngrijit şi plăcut, lângă un colegiu cu nume pitoresc. Lucrurile astea nu se-ntâmplă în locuri ca Blacksmith.

Acum ea stătea în poala mea. Cecurile, notele de plată, formularele de concurs şi cupoanele erau împrăştiate pe masă.

— De ce vrei să iei masa atât de devreme? a şoptit ea într-un fel sexy.

— Am sărit peste prânz.

— Ce zici, să fac pui prăjit cu chili?

— Grozav!

— Unde-i Wilder? a zis ea cu o voce răguşită, în timp ce îmi plimbam mâinile peste sânii ei şi încercam să deschid cu dinții, prin bluză, clama sutienului.

— Nu ştiu. Poate l-a furat Murray.

— Ți-am călcat roba.

— Splendid, splen-did.

— Ai plătit factura pentru telefon?

— N-o găsesc.

Acum eram amândoi răguşiți. Brațele sale se încrucişaseră peste brațele mele în aşa fel încât puteam să citesc rețetele propuse pe cutia cu fulgi de porumb pe care o ținea în mâna stângă.

— Hai să ne gândim la norul învolburat. Măcar puțin, OK? Poate fi periculos.

— Tot ce e în vagoanele-cisternă e periculos. Dar efectele sunt în esență pe termen lung şi tot ce avem de făcut e să ne ferim din calea norului.

— E bine să păstrăm ideea asta într-un colțişor al minții, să fim siguri că n-o să uităm, a zis ea şi s-a ridicat, a luat tăvița cu gheață şi a izbit-o de marginea chiuvetei dislocând grupuri de câte două sau trei cuburi.

Mi-am țuguiat buzele spre ea. Apoi am urcat în atic încă o dată. Wilder era sus cu Heinrich, a cărui privire fermă în direcția mea conținea o anumită acuzație experimentată.

— Nu-i mai spun penajul scămoşat, a zis el fără să mă privească-n față, ca şi cum voia să se cruțe, să nu sufere din cauza stânjenelii mele.

— Ştiam.

— Îi spun norul negru învolburat.

— E bine.

— De ce e bine?

— Înseamnă că situația e abordată mai mult sau mai puțin frontal. Autoritățile-s călare pe situație.

Cu un aer de fermitate sastisită, am deschis fereastra, am luat binoclul şi m-am cățărat pe pervaz. Eram îmbrăcat cu un pulover gros şi mă simțeam destul de bine în aerul rece, dar am avut grijă să mă reazem cu toată greutatea de perete, în timp ce mâna întinsă a fiului meu mă ținea bine de curea. Înțelegeam sprijinul lui pentru misiunea mea modestă, ba chiar speranța lui încrezătoare că aş putea să adaug greutatea echilibrată a judecății mature şi bine fundamentate la observațiile lui pure. În definitiv, asta-i sarcina părinților.

Am dus binoclul la ochi şi am scrutat întunericul ce se lăsa. Sub norul de substanțe chimice evaporate, se vedea o scenă de alarmă şi haos de operetă. Proiectoarele îşi plimbau lumina peste triaj. Elicoptere ale armatei se roteau în diferite locuri, proiectând lumini suplimentare asupra scenei. Luminile colorate de la maşinile de poliție se încrucişau cu fasciculele astea mai largi. Vagonul-cisternă stătea bine pe şine, gaze toxice se înălțau din ceea ce părea să fie o gaură la unul din capetele lui. Cupla celui de-al doilea vagon perforase, după cât se părea, vagonul-cisternă. Maşinile pompierilor erau desfăşurate la oarecare depărtare, ambulanțele şi furgonetele poliției la o distanță mai mare. Auzeam sirene, voci care strigau prin megafoane, un strat de paraziți radio provoca mici perturbări în aerul înghețat. Bărbați alergau de la un vehicul la altul, despachetau echipament, cărau tărgi goale. Alți bărbați, în costume Mylex galbene, strălucitoare şi cu măşti de gaze, se deplasau încet prin vaporii luminoşi cărând instrumente pentru măsurarea morții. Maşini de împrăştiat zăpada pulverizau o substanță roz spre vagonul-cisternă şi peisajul înconjurător. Ceața groasă se arcuia prin aer ca o mare cupolă la un concert de muzică patriotică. Maşinile de împrăştiat zăpada erau de tipul

celor utilizate pe pistele aeroporturilor, furgoanele poliției de tipul folosit pentru transportarea victimelor în timpul revoltelor. Vaporii porneau de la razele de lumină roşie, pluteau în întuneric şi apoi pătrundeau în lățimea fasciculelor albe teatrale. Bărbații în costume Mylex se deplasau prudenți ca pe lună. Fiecare pas era manifestarea unei anumite nelinişti neprevăzute de instinct. Aici, focul şi explozia nu erau pericole inerente. Moartea aceasta va pătrunde, se va infiltra în gene, se va manifesta în trupuri nenăscute încă. Ei se mişcau ca şi cum traversau un şes cu praf selenar, voluminoşi şi clătinându-se, prinşi în capcana ideii despre natura timpului.

M-am târât din nou înăuntru, cu oarecare dificultate.

— Tu ce crezi? a zis el.

— Continuă să stea suspendat acolo. Pare țintuit pe locul ăla.

— Deci, nu crezi că o să vină încoace.

— După vocea ta îmi dau seama că ştii ceva ce nu ştiu eu.

— Crezi sau nu crezi că o să vină încoace?

— Vrei să spun că n-o să vină încoace nici peste un milion de ani. Apoi, o să ataci cu pumnişorul tău de informații. Hai, spune ce-au zis la radio în timp ce eu am fost afară.

— Nu provoacă grețuri, vomă, asfixie, cum au spus mai înainte.

— Şi-atunci, ce provoacă?

— Palpitații şi o senzație de *déjà-vu*.

— *Déjà-vu*?

— Afectează partea falsă a memoriei omului sau ceva de genul ăsta. Dar asta nu-i tot. Ei nu-i mai spun fumului norul negru învolburat.

— Şi cum îi spun acum?

M-a privit atent.

— Eveniment toxic aeropurtat.

A rostit cuvintele sacadat şi rău prevestitor, silabă cu silabă, de parcă simțea amenințarea în terminologia creată de stat. Continua să mă privească atent, scanându-mi fața ca să

descopere o oarecare asigurare împotriva posibilității pericolului real – o nouă asigurare pe care s-o respingă numaidecât ca neîntemeiată. Unul dintre trucurile lui preferate.

— Lucrurile astea nu-s importante. Important e locul. E acolo, noi suntem aici.

— O masă de aer impresionantă vine dinspre Canada, a zis el pe un ton egal.

— Ştiam. Ei şi!?

— Nu înseamnă că nu e importantă.

— Poate e, poate nu e. Depinde.

— Vremea e pe punctul de a se schimba, a țipat practic la mine cu vocea tensionată de tremurul tânguios al perioadei deosebite a vieții lui.

— Eu nu-s doar profesor universitar. Sunt şef de catedră. Nu mă văd fugind de un eveniment toxic aeropurtat. Asta e pentru cei ce locuiesc în rulote la periferie, în zonele mărăcinoase ale districtului, unde sunt stațiuni piscicole.

L-am urmărit pe Wilder cum cobora de-a-ndăratelea treptele aticului, mai înalte decât treptele din alte părți ale casei. În timpul mesei Denise s-a tot ridicat în picioare şi s-a dus bățoasă, cu paşi grăbiți şi mici, la toaleta de pe coridor, astupându-şi gura cu mâna. Când şi când ne opream din mestecat sau din presăratul sării să auzim cum se căzneşte să vomite fără succes. Heinrich i-a spus că manifestă simptome depăşite. Fata l-a fulgerat cu privirea, îngustându-şi ochii. Era o perioadă de schimburi de priviri, interacțiuni fertile, parte a unui sortiment senzorial care îmi place în mod obişnuit. Dogoare, zgomot, lumini, cuvinte, gesturi, personalități, dispozitive. O densitate colocvială care face ca viața de familie să fie unicul mediu de cunoaştere senzorială unde uimirea inimii e inclusă prin rutină.

Vedeam cum fetele comunicau prin priviri învăluite.

— Nu mâncăm cam devreme în seara asta? a zis Denise.

— Ce înțelegi tu prin devreme? a zis mama ei.

Denise s-a uitat la Steffie.

— E fiindcă vrem să scăpăm de-o grijă?
— De ce să vrem să scăpăm de-o grijă?
— Pentru eventualitatea că se-ntâmplă ceva, a zis Steffie.
— Ce s-ar putea întâmpla? a zis Babette.

Fetele s-au privit din nou, un schimb de priviri solemn şi prelungit, semn că se confirma bănuiala cea mai neagră. Sirenele au sunat din nou alarma antiaeriană, de data asta atât de aproape încât am fost afectaţi negativ, zdruncinaţi în asemenea hal încât evitam să ne privim în ochi – un mod de-a refuza ideea că se petrecea un lucru neobişnuit. Sunetul venea de la sediul pompierilor de lângă noi, o clădire din cărămidă, venea de la sirene ce nu mai fuseseră încercate de un deceniu sau şi mai bine şi care produceau un fel de cârâit teritorial venit din mezozoic. Un papagal carnivor cu anvergura aripii ca a unui DC-9. Ce hârâitură agresivă şi brutală a umplut casa, dând impresia că zidurile or să se dărâme. Atât de aproape de noi, atât de sigur deasupra noastră. Uimitor când te gândeşti că monstrul ăsta sonor stătuse ascuns în apropiere ani în şir.

Am continuat să mâncăm în tăcere, metodic, micşorând dimensiunea dumicatului şi rugând politicos convivii să ne dea cutare sau cutare lucru. Am devenit meticuloşi şi laconici, am redus amplitudinea mişcărilor, ne-am uns pâinea cu unt în stilul tehnicienilor care restaurează o frescă. Totuşi cârâitul înfiorător stăruia. Am continuat să evităm contactul vizual, am fost atenţi să nu ciocnim vasele. Între noi circula probabil speranţa timidă că doar în felul ăsta puteam evita să fim observaţi. Ca şi cum sirenele vesteau prezenţa unui mecanism de control – un lucru pe care am face bine să nu-l provocăm prin arţag şi mâncare vărsată.

Ne-am gândit să facem o pauză în micul nostru episod de isterie cuviincioasă de-abia după ce a început să se audă un al doilea zgomot în pulsul sirenelor puternice. Heinrich a fugit la uşa din faţă şi a deschis-o. Sunetele combinate ale nopţii au pătruns în casă vijelios, cu prospeţime şi iminenţă reînnoită. Pentru prima oară după multe minute ne-am uitat

unii la alții, ştiind că noul sunet e o voce amplificată, dar fără să înțelegem prea bine ce spune. Heinrich s-a întors, călca oarecum stilizat, cu prudență exagerată şi elemente de fiirişare. Asta părea să însemne că era copleşit de ceea ce auzise.

— Vor să evacuăm locul, a zis el, fără să ne privească.

Babette a spus:

— Ai avut impresia că făceau doar o sugestie sau crezi că a fost ceva mai obligatoriu, ce crezi?

— Era maşina cu megafon a unui căpitan de pompieri, însă mergea destul de repede.

Eu am zis:

— Cu alte cuvinte, n-ai avut cum să sesizezi nuanțele subtile ale intonației.

— Vocea zbiera.

— Din cauza sirenelor, a zis Babette îndatoritoare.

— A zis ceva de genul „Evacuați toate zonele rezidențiale. Nor de substanțe chimice mortale, nor de substanțe chimice mortale."

Noi stăteam acolo în fața checului şi a compotului de piersici.

— Sunt sigură că e timp suficient, a zis Babette, altminteri ei ar fi avut grijă şi ne-ar fi spus să ne grăbim. Oare cât de repede se deplasează masele de aer?

Steffie a citit un cupon pentru Baby Lux plângând încetişor. Asta a adus-o pe Denise la viață. A urcat la etaj să împacheteze nişte lucruri pentru noi toți. Heinrich a urcat câte două trepte odată şi s-a dus în atic să-şi ia binoclul, harta autostrăzii şi radioul. Babette s-a dus la cămară şi a început să adune cutii de conserve şi borcane cu etichete familiare, reconfortante.

Steffie m-a ajutat să curăț masa.

După douăzeci de minute eram cu toții în automobil. Vocea de la radio spunea că oamenii din capătul de vest al oraşului urmează să se-ndrepte spre Tabăra de Cercetaşi părăsită, unde voluntarii de la Crucea Roşie vor distribui suc şi cafea.

Locuitorii din partea de est urmau s-o ia pe bulevard spre a patra zonă de servicii, de unde se vor duce la un restaurant numit Kung Fu Palace, o clădire cu multe aripi şi pagode, cu heleşteie cu nuferi şi căprioare.

Noi făceam parte dintre întârziații din primul grup şi ne-am integrat în fluxul traficului pe drumul principal la ieşirea din oraş, o porțiune sordidă de maşini uzate, fast food-uri, droguri cu preț redus şi cinematografe cuadrofonice. În timp ce aşteptam să ne vină rândul să ne strecurăm pe şoseaua cu patru benzi am auzit vocea amplificată de deasupra şi din spatele nostru care striga spre casele cufundate-n întuneric de pe o stradă cu platani şi garduri vii înalte.

— Părăsiți toate domiciliile. Acum, acum. Eveniment toxic, nor chimic.

Vocea a devenit mai puternică, s-a stins, a devenit din nou puternică în timp ce vehiculul intra şi ieşea de pe străzile locale. Eveniment toxic, nor chimic. Când cuvintele începeau să se stingă, ritmul rostirii era încă perceptibil, o secvență reluată undeva în depărtare. Se pare că pericolul atribuie vocilor publice răspunderea unui ritm, ca şi cum în unitățile metrice există o coerență pe care o putem folosi ca să echilibrăm orice eveniment absurd şi furibund aflat pe punctul de a se năpusti asupra capetelor noastre.

Am reuşit să intrăm pe şosea în timp ce începea să cadă zăpada. Nu prea aveam ce să ne spunem, minților noastre nu se adaptaseră încă la realitatea lucrurilor, la faptul absurd al evacuării. Ne uitam mai ales la oamenii din alte maşini, încercând să deducem de pe fețele lor cât de înspăimântați trebuie să părem şi noi. Convoiul de maşini se deplasa încet ca melcul, dar credeam că mersul se va însufleți câteva mile mai departe, unde se întrerupe separatorul median al şoselei, fiindcă atunci convoiul nostru ce se îndrepta spre vest va avea posibilitatea să utilizeze toate cele patru benzi de circulație. Cele două benzi de pe partea cealaltă a drumului erau goale, semn că poliția oprise circulația în direcția asta. Semn încurajator. Fiind angajați într-un exod, ne temeam foarte

tare că persoanele investite cu autoritate au fugit de mult timp şi ne-au lăsat responsabilitatea propriului nostru haos.

Ningea mai puternic, circulația se desfăşură cu întreruperi. Era o licitație de obiecte de lux la un centru comercial cu mobilier şi accesorii pentru casă. La o vitrină imensă, luminați din plin, stăteau în picioare bărbați şi femei şi se uitau afară la noi minunându-se. Ne-au făcut să ne simțim caraghioşi, ca nişte turişti care calcă mereu în străchini. De ce erau ei mulțumiți să cumpere mobilă în timp ce noi stăteam cuprinşi de panică într-un trafic amorțit în viscol? Ştiau ceva ce noi nu ştiam. Într-o criză, faptele adevărate sunt ce spun alții că sunt. Cunoaşterea oricărei persoane e mult mai sigură decât cunoaşterea ta.

Sirenele sunau alarma aeriană în încă două sau mai multe oraşe. Ce ar putea să ştie cumpărătorii ăia încât să-i facă să rămână în urmă, în vreme ce cărarea mai mult sau mai puțin clară către siguranță se întindea în fața noastră a tuturor? Am început să apăs pe butoanele radioului. De la un post din Glassboro am aflat că existau informații noi şi importante. Oamenilor care se găseau la adăpost li se cerea să rămână pe loc. Noi trebuia să ghicim semnificația afirmației. Erau şoselele incredibil de aglomerate? Ningea cu Nyoden D.?

Am continuat să apăs pe butoane în speranța că voi găsi pe cineva cu informații temeinice. O femeie, care s-a prezentat ca editor pentru problemele consumatorilor, a început o discuție despre problemele medicale ce ar putea rezulta din contactul direct cu evenimentul toxic aeropurtat. Eu şi Babette am schimbat o privire prudentă. Ea a început imediat să le vorbească fetelor în vreme ce eu am dat radioul mai încet ca să le împiedic să afle cine ştie ce lucruri care, şi-ar putea închipui ele, le aşteaptă în viitorul imediat.

— Convulsii, comă, avort, a spus vocea bine informată şi vioaie.

Am trecut pe lângă un motel cu trei etaje. Toate camerele erau luminate, toate ferestrele ticsite de oameni care se holbau la noi. Noi eram o paradă de bezmetici, expuşi nu

numai efectelor precipitațiilor chimice, dar şi judecății batjocoritoare a altor oameni. De ce nu erau ei afară aici, în haine groase, aşezați în spatele ştergătoarelor de parbriz în zăpada mută? Părea presant să ajungem la Tabăra Cercetaşilor, să închidem etanş uşile, să ne înghesuim pe paturile de campanie, cu sucul şi cafeaua noastră, să aşteptăm semnalul că pericolul a trecut.

Maşinile au început să se urce pe taluzul acoperit cu iarbă de la marginea drumului, creând o a treia bandă de circulație, înclinată periculos. Noi eram situați în ceea ce fusese banda din dreapta, aşa că nu ne rămânea decât să privim cum maşinile astea ne depăşeau la o uşoară ridicătură şi, cu o smucitură de volan îndrăzneață, se abăteau de la orizontală.

Ne-am apropiat lent de un pasaj suprateran şi am văzut acolo oameni care mergeau pe jos. Cărau cutii şi valize, obiecte învelite în pături, un lung şir de oameni care înfruntau aplecați zăpada viscolită. Oameni ce țineau în brațe animăluțe şi copii mici, un bătrân cu o pătură petrecută peste pijama, două femei care duceau pe umeri o carpetă făcută sul. Erau oameni pe biciclete, copii traşi pe sănii şi în cărucuri. Oameni care împingeau cărucioare de super-market, oameni îmbrăcați în tot felul de echipamente voluminoase, care priveau afară din capişoane adânci. Era o familie înfăşurată complet în plastic, o singură foaie mare de polietilenă transparentă. Mergeau sub scutul lor în cadență, băgați unul în altul, bărbatul şi femeia la câte un capăt, trei copii între ei, cu toții înfăşurați suplimentar în haine de ploaie care luceau. Întreaga acțiune arăta că fusese bine pusă la punct şi avea în ea un aer de mulțumire de sine, de parcă aşteptaseră luni întregi ca să-şi prezinte semeți materialul. Oameni apăreau întruna din spatele unui val înalt de pământ şi înaintau greu pe şoseaua suspendată, cu umerii pudrați cu zăpadă, sute de oameni ce se deplasau cu un fel de hotărâre predestinată. S-a pornit o nouă rundă de sirene. Oamenii care de-abia se târau nu şi-au iuțit pasul, nu s-au uitat în jos la noi sau spre cerul nopții după un semn al norului purtat de

vânt. Continuau doar să traverseze podul prin petice de lumină cu zăpadă învolburată. Afară în aer liber, ținându-şi copiii aproape, ducând cu ei ce puteau, păreau că fac parte dintr-un destin antic, legați întru fatalitate şi ruină de o întreagă istorie a oamenilor ce traversau peisaje părăginite. Se simțea la ei o calitate epică şi asta mă făcea să mă minunez pentru prima oară de anvergura situației noastre primejdioase.

Radioul a spus: „Holograma curcubeu e cea care conferă acestei cărți de credit perfectă siguranță comercială."

Ne deplasam încet pe sub pasajul suprateran, auzeam vacarmul de claxoane de automobil şi vaierul implorator al unei ambulanțe blocate în trafic. La cincizeci de yarzi în față traficul se restrângea la o singură bandă şi curând am văzut de ce. Una dintre maşini patinase de pe taluz şi intrase într-un vehicul de pe banda noastră. Claxoane măcăiau pe toată întinderea convoiului. Un elicopter staționa chiar deasupra noastră şi proiecta un fascicul luminos pe masa de metal turtit. Oameni stăteau buimăciți pe iarbă şi primeau îngrijiri de la o pereche de paramedici bărboşi. Doi oameni sângerau. Se vedea sânge pe o fereastră spartă. Sânge răzbătea prin zăpada proaspăt căzută. Picături de sânge pătau o poşetă aurie. Scena oamenilor răniți, a medicilor, a oțelului fumegând, totul scăldat într-o puternică lumină lugubră, avea elocința unei compoziții îngrijite. Am trecut pe lângă ei în tăcere, simțindu-ne neobişnuit de respectuoşi, chiar înălțați sufleteşte de priveliştea mormanului de automobile şi a oamenilor căzuți.

Heinrich a continuat să se uite prin fereastra din spate, folosind din nou binoclul pe când scena se micşora în depărtare. Ne-a descris amănunțit numărul şi poziția trupurilor, urmele de la frânare, avariile vehiculelor. Când fiarele contorsionate nu s-au mai văzut, el a povestit tot ce se întâmplase de la momentul când a sunat alarma antiaeriană în timpul cinei şi până atunci. Vorbea cu entuziasm şi se simțea că prețuieşte ceea ce e puternic şi neaşteptat.

Credeam că noi toți suntem în aceeaşi stare de spirit, copleşiți, îngrijorați, derutați, şi nu-mi trecuse prin minte că unul dintre noi ar putea găsi aceste evenimente formidabil de incitante. L-am privit în oglinda retrovizoare. Stătea gârbovit în vestonul lui de camuflaj cu arici Velcro, cufundat cu mare încântare în dezastru. Vorbea despre zăpadă, trafic, oamenii care de-abia îşi târau picioarele. Făcea presupuneri despre cât de departe ne aflam de tabăra abandonată, despre condițiile de cazare primitive care ar putea fi disponibile acolo. Nu-l auzisem niciodată perorând despre ceva cu asemenea încântare şi însuflețire. Era aproape amețit. Probabil ştia că am putea să murim cu toții. Să fi fost euforia produsă de sfârşitul lumii? Căuta el să găsească într-un eveniment violent şi copleşitor modalitatea de a nu se mai gândi la propriile suferințe mărunte? Vocea lui trăda setea de lucruri groaznice.

— Iarna asta e blândă sau e o iarnă grea? a zis Steffie.

— În comparație cu ce? a zis Denise.

— Nu ştiu.

Am crezut că o văd pe Babette când îşi strecoară ceva în gură. Pe moment mi-am luat privirile de la şosea şi am urmărit-o atent. Ea se uita drept în față. M-am făcut că îmi îndrept din nou atenția spre şosea, dar m-am întors repede spre ea încă o dată şi am surprins-o cu garda lăsată când părea să mestece ce îşi băgase în gură.

— Ce-i aia? am zis.

— Tu fii atent, condu maşina, Jack.

— Am văzut cum ți se contractă beregata. Ai înghițit ceva.

— Doar o bomboană Life Saver. Vezi cum conduci, te rog!

— Îți bagi o Life Saver în gură şi o înghiți fără s-o sugi un timp?

— Ce să înghit? O am încă în gură.

Şi-a întins fața spre mine, folosindu-şi limba ca să-şi facă o mică umflătură în obraz. Cacealma clară, de amator.

— Dar ai înghițit ceva. Am văzut.

— Era doar salivă cu care nu ştiam ce să fac. Fii atent cum conduci, te rog.

Am simțit că pe Denise începea să o intereseze discuția şi am hotărât să nu mai continui. Nu era acum momentul potrivit ca s-o descos pe mama ei despre medicamente, efecte secundare şi aşa mai departe. Wilder dormea, sprijinit de brațul lui Babette. Ştergătoarele de parbriz descriau arcuri asudate. Am aflat de la radio că un centru de detectare a substanțelor chimice dintr-o parte îndepărtată din New Mexico a trimis în zonă câini antrenați să depisteze Nyoden D.

Denise a zis:

— S-au gândit vreodată ce pățesc câinii când se apropie destul de mult de substanța asta ca s-o miroasă?

— Câinii nu pățesc nimic, a zis Babette.

— De unde ştii?

— Fiindcă afectează doar ființele umane şi şobolanii.

— Nu te cred.

— Întreabă-l pe Jack.

— Întreabă-l pe Heinrich.

— S-ar putea să fie adevărat, a zis el mințind în mod clar. Ei folosesc şobolani pentru a testa maladiile pe care le pot căpăta ființele umane, ceea ce înseamnă că noi, şobolanii şi ființele umane, contractăm aceleaşi boli. De altminteri, n-ar folosi câini dacă ar crede că asta le face rău.

— De ce nu?

— Câinele e mamifer.

— La fel e şi şobolanul, a zis Denise.

— Şobolanul e un dăunător, a zis Babette.

— În general, a zis Heinrich, şobolanul e un rozător.

— Dar e şi un dăunător.

— Gândacul negru de bucătărie e un dăunător, a zis Steffie.

— Libarca e insectă. Îi numeri picioarele, ştii după numărul de picioare.

— Da' e şi dăunător.

— Libarca face cancer? Nu. Asta înseamnă probabil că şobolanul seamănă mai mult cu omul decât cu libarca, chiar

dacă ambii sunt dăunători, fiindcă şobolanul şi fiinţa umană se pot îmbolnăvi de cancer, dar gândacul negru nu.

— Cu alte cuvinte, a zis Heinrich, ea spune că două entităţi care sunt mamifere au mai multe în comun decât două care sunt doar dăunători.

— Adică, oameni buni, voi îmi spuneţi, a zis Babette, că şobolanul nu e numai dăunător şi rozător, ci şi mamifer?

Zăpada s-a transformat în lapoviţă, lapoviţa în ploaie.

Am ajuns în punctul unde separatorul de beton e înlocuit de o întindere de douăzeci de yarzi de separator median peisagistic cam. De înălţimea pietrelor de bordură. Dar în locul unui poliţist care să dirijeze traficul pe două benzi suplimentare, am văzut cum un bărbat în costum Mylex ne făcea semn să ne îndepărtăm de deschidere. Chiar în spatele lui se afla mormanul funerar de metal contorsionat al unei rulote Winnebago şi al unui plug de zăpadă. Sfărâmăturile chinuite şi uriaşe emiteau un firicel de fum ruginiu. Ustensile din plastic viu colorate erau împrăştiate pe o distanţă apreciabilă. Nu era niciun semn de sânge proaspăt, ceea ce ne-a determinat să credem că trecuse ceva timp de la momentul când rulota se urcase pe plug, probabil într-un moment când oportunismul a părut un cusur lesne de apărat, dată fiind situaţia. Probabil zăpada îl orbise pe şofer şi-l făcuse să treacă peste separatorul median fără să observe obiectul de pe partea cealaltă.

— Le-am mai văzut pe astea mai înainte, a zis Steffie.

— Cum adică? am zis.

— Asta s-a mai întâmplat o dată. Exact ca asta. Bărbatul în costum galben şi mască de gaze. Caroseria zdrobită, mare, care stă în zăpadă. A fost în întregime şi exact ca asta. Eram cu toţii aici în maşină. Ploaia făcea găuri mici în zăpadă. Totul, absolut totul.

Heinrich îmi spusese că expunerea la deşeuri chimice putea face ca o persoană să aibă senzaţia de *déjà-vu*. Steffie nu fusese acolo când el spusese asta, dar era posibil să fi auzit la radioul din bucătărie, unde ea şi Denise aflaseră probabil

despre palmele transpirate şi vomă înainte de a manifesta ele însele simptomele astea. Nu cred că Steffie ştia ce înseamnă *déjà-vu*, dar era posibil ca Babette să-i fi spus. Totuşi, *déjà-vu* nu mai era un simptom valabil al contaminării cu Nyoden. Fusese urmat şi înlocuit de comă, convulsii şi avort. Faptul că Steffie auzise despre *déjà-vu* la radio, dar apoi nu sesizase trecerea într-o fază superioară, spre condiții mai ucigătoare, putea să însemne că se afla în situația de a fi trişată de propriul aparat de sugestibilitate. Ea şi Denise rămăseseră în urma evenimentelor toată seara. Veniseră târziu cu palmele transpirate, întârziaseră cu grețurile, întârziaseră din nou cu *déjà-vu*. Ce însemnau toate astea? Îşi imagina cu adevărat Steffie că văzuse sfărâmăturile mai înainte sau îşi închipuia doar că îşi imaginase asta? E oare posibil să ai percepția falsă a unei halucinații? Există un *déjà-vu* adevărat şi un *déjà-vu* fals? Mă întrebam dacă palmele ei fuseseră într-adevăr transpirate sau dacă nu cumva ea îşi imaginase pur şi simplu o senzație de umed. Era ea atât de deschisă la sugestii încât să manifeste fiecare simptom pe măsură ce era anunțat?

Mă simt trist pentru oameni şi rolul ciudat pe care îl jucăm în propriile noastre dezastre.

Dar ce se-ntâmpla dacă ea nu auzise la radio, nu ştia ce e *déjà-vu*? Ce se-ntâmpla dacă ea manifesta simptome reale prin mijloace naturale? Poate oamenii de ştiință au avut dreptate prima dată, cu anunțurile lor inițiale, înainte de a le revizui şi agrava. Care era mai rea, condiția reală sau cea creată de ea, şi mai avea vreo importanță? Îmi puneam o mulțime de întrebări în legătură cu toate astea şi cu alte probleme înrudite. În timp ce conduceam maşina m-am pomenit în postura de examinator şi totodată de examinat într-un examen oral ce se baza pe genul de despicare a firului în patru care îi delectase pe leneşii Evului Mediu vreme de câteva veacuri. Ar putea o fată de nouă ani să sufere un avort prin forța sugestiei? Trebuia să fie mai întâi gravidă? Putea forța sugestiei să fie îndeajuns de puternică pentru a acționa retro în această manieră, de la avort la graviditate la

menstruație la ovulație? Ce e mai întâi, menstruația sau ovulația? Vorbim despre simple simptome sau condiții adânc înrădăcinate? E simptomul un semn sau un lucru? Ce e un lucru şi cum ne dăm seama că nu e un alt lucru?

Am închis radioul, dar nu ca să mă ajute să gândesc ci ca să mă împiedice să gândesc. Vehiculele se clătinau şi derapau. Cineva a aruncat pe o fereastră laterală ambalajul de la o gumă de mestecat şi Babette a ținut un discurs indignat despre oamenii lipsiți de bun-simț care împrăştie gunoi pe autostrăzi şi în ținutul rural.

— Am să vă spun un lucru, ceva care s-a întâmplat mai înainte, a zis Heinrich. Ni se termină benzina.

Acul cadranului tremura pe E.

— Totdeauna mai e o rezervă, a zis Babette.

— Cum poate fi totdeauna o rezervă de benzină?

— Fiindcă aşa e construit rezervorul. Ca să nu rămâi fără benzină dintr-odată.

— Nu poate exista la nesfârşit o rezervă. Când continui să mergi, rămâi fără benzină.

— Ei, doar n-o să mergi la infinit.

— De unde ştii când să opreşti? a zis el.

— Când dai de o stație de benzină, i-am spus eu, şi iată că a şi apărut, un scuar pustiu, spălat de ploaie, cu pompe falnice ce stăteau sub numeroase benere multicolore.

Am intrat acolo, am sărit din maşină, am alergat în jurul pompelor cu capul vârât sub gulerul ridicat al paltonului. Pompele nu erau blocate, ceea ce însemna că operatorii fugiseră pe neaşteptate şi în mod foarte curios abandonaseră lucrurile cum erau, aşa cum îşi lăsase o civilizație *pueblo* uneltele şi vasele de ceramică, pâinea în cuptor, masa pusă pentru trei persoane, un mister menit să obsedeze generațiile viitoare. Am înşfăcat furtunul pompei de la fără plumb. Benerele se zbăteau în vânt.

Câteva minute mai târziu, din nou pe şosea, am văzut o privelişte remarcabilă şi senzațională. A apărut pe cer în fața noastră şi spre stânga, determinându-ne să ne lăsăm în jos

pe banchetele noastre, să ne sucim gâturile ca să vedem mai bine, să strigăm unii către alții fraze neterminate. Era norul negru învolburat, evenimentul toxic aeropurtat, luminat de fasciculele clare proiectate de şapte elicoptere militare. Ele îi urmăreau deplasarea aeropurtată şi-l țineau sub observație permanentă. În fiecare maşină, capetele se întorceau, şoferii sunau din claxoane să-i prevină pe alții, fețe apăreau în ferestrele laterale, cu expresii de uluire neobişnuită.

Masa neagră şi enormă se deplasa asemenea unei corăbii a morții dintr-o legendă scandinavă, escortată prin noapte de către creaturi blindate şi cu aripi în spirală. Nu ştiam deloc cum să reacționăm. Vedeam un lucru groaznic, atât de aproape, atât de jos, doldora de cloruri, benzeni, fenoli, hidrocarburi, sau substanța toxică exactă. Dar era şi spectaculos, parte a grandorii unui eveniment de anvergură, ca scena vie din triaj sau oamenii ce abia se târau pe şoseaua suspendată acoperită de zăpadă, cu copii, hrană, lucruri personale, o armată tragică a deposedaților. Frica noastră era însoțită de un sentiment de respect vecin cu religiozitatea. Cu siguranță e posibil să fii înfricoşat de lucrul care-ți amenință viața, să-l percepi ca pe o forță cosmică, mult mai mare decât tine, mai puternică, forță creată de ritmuri primare şi îndărătnice. Asta era o moarte creată-n laborator, definită şi măsurabilă, dar la momentul acela noi ne-am gândit la ea în mod simplu şi primitiv, ca la o anumită perversitate a pământului, asemenea inundației sau tornadei, ceva ce nu poate fi controlat. Neputința noastră nu părea compatibilă cu ideea unui eveniment provocat de om.

Pe bancheta din spate copiii se luptau pe binoclu.

Întreaga privelişte era uimitoare. Se părea că ei luminau norul pentru noi, ca şi cum asta făcea parte dintr-un spectacol de sunet şi lumină, în timp ce o ceață ce definea starea de spirit plutea peste tumul înalt unde a fost asasinat un rege. Dar noi nu eram martori ai unei istorii. Era ceva putred şi tainic, o emoție visată care-l însoțeşte pe cel ce a visat după ce se trezeşte din somn. De la elicoptere veneau şi

se stingeau rachete de semnalizare, explozii smântânoase de lumină roşie şi albă. Şoferii îşi sunau claxoanele şi copiii se îngrămădeau la ferestre, cu feţele înclinate, cu mâini roz lipite de geam.

Drumul a cotit îndepărtându-se de norul toxic şi o vreme circulaţia s-a desfaşurat ceva mai liberă. La o intersecţie din apropiere de Tabăra Cercetaşilor, au pătruns pe firul principal al traficului două autobuze pentru elevi, ambele transportând nebunii din Blacksmith. I-am recunoscut pe şoferi, am remarcat la ferestre feţe cunoscute, oameni pe care în mod obişnuit îi vedeam stând pe şezlonguri dincolo de gardurile vii rare ale ospiciului sau mergând în cercuri cu raza tot mai mică, cu viteză din ce în ce mai mare, asemenea maselor ce se învârtesc într-un dispozitiv rotativ. Noi am simţit o afecţiune stranie pentru ei şi o senzaţie de uşurare că autorităţile se ocupau de ei într-o manieră atentă şi profesionistă. Părea să însemne că structura era intactă.

Am trecut pe lângă un indicator pentru hambarul cel mai fotografiat din America.

A fost nevoie de o oră ca să se strecoare traficul în singura bandă ce permitea apropierea de tabără. Bărbaţi în costume Mylex agitau lanterne, puneau marcaje reflectorizante Day-Glow, şi ne dirijau spre parcare, spre terenurile de sport şi spre alte zone sub cerul liber. Oameni ieşeau din pădure, unii purtau lămpaşe, alţii cărau pungi de cumpărături, copii, animăluţe dragi. Noi ne hurducam pe drumuri desfundate, peste făgaşe şi movile. Lângă clădirile principale am văzut un grup de bărbaţi şi femei care ţineau clipboarduri şi walkie-talkie, oficiali fără costume Mylex, experţi în ştiinţa cea nouă a evacuării. Steffie s-a cufundat alături de Wilder într-un somn intermitent. Ploaia s-a potolit. Oamenii şi-au stins farurile, au rămas în maşinile lor nehotărâţi. Călătoria lungă şi stranie se încheiase. Aşteptam să ne cuprindă un sentiment de mulţumire, o stare sufletească în atmosfera reuşitei calme, oboseala binemeritată care promite un somn liniştit şi profund. Dar oamenii stăteau în maşinile lor în

întuneric şi se uitau unii la alții prin ferestrele închise. Heinrich mânca o bomboană. Noi ascultam sunetul dinților lui care se înțepeneau în caramel şi în miezul de glucoză. În cele din urmă o familie de cinci persoane a coborât dintr-un Datsun Maxima. Purtau veste de salvare şi duceau rachete de semnalizare.

Grupuri mici se strângeau în jurul anumitor oameni. Aici erau sursele de informare şi de zvonuri. O persoană lucra într-o uzină chimică, alta auzise întâmplător o remarcă, o a treia persoană era ruda unui funcționar dintr-o agenție de stat. Informații adevărate, false şi de tot felul se difuzau prin dormitor de la aceste grupuri compacte.

S-a spus că ni se va permite să ne ducem acasă la prima oră a dimineții; că guvernul se angajase într-o acțiune de muşamalizare; că un elicopter intrase în norul toxic şi nu mai apăruse din nou; că sosiseră câinii din New Mexico, paraşutați într-o poiană printr-o lansare nocturnă îndrăzneață; că oraşul Farmington va fi nelocuibil vreme de patruzeci de ani.

Remarcile existau într-o stare de plutire permanentă. Nu exista niciun lucru care să fie mai plauzibil sau mai puțin plauzibil decât orice alt lucru. Cum oamenii se smulgeau din realitate, noi eram scutiți de nevoia de a observa deosebirea.

Unele familii au hotărât să doarmă în maşinile lor, altele au fost nevoite să facă aşa fiindcă nu mai era loc şi pentru ele în cele şapte sau opt clădiri de pe terenuri. Noi eram într-o hală mare, una dintre cele trei clădiri de acest fel din tabără, şi cu generatorul care acum funcționa ne simțeam destul de bine. Crucea Roşie adusese paturi de campanie, radiatoare portabile, sandvişuri şi cafea. Erau şi lămpi cu petrol ca să suplimenteze lămpile din tavan. Mulți oameni aveau radiouri, hrană în plus, pe care s-o împartă cu alții, pături, şezlonguri, haine în plus. Locul era aglomerat, şi încă destul de rece, dar vederea asistentelor medicale şi a echipelor de voluntari ne făcea să simțim că aici copiii erau în siguranță, iar prezența altor suflete neajutorate, femei tinere cu sugari, oameni

bătrâni sau infirmi, ne dădea tărie şi voință, o înclinație altruistă destul de pronunțată pentru a funcționa ca identitate comună. Zona asta mare şi cenuşie, umedă şi goală, pierdută pentru istorie doar cu câteva ore în urmă, era în acest moment un loc ciudat de agreabil, plin de înflăcărarea comunității şi a vocii.

Căutătorii de ştiri treceau de la un pâlc de oameni la altul, şi aveau tendința să zăbovească lângă grupurile mai mari. M-am deplasat în felul ăsta prin hală. Am aflat că erau nouă centre de evacuare, incluzându-le pe ăsta şi Kung Fu Palace. Iron City nu fusese evacuat; nici majoritatea celorlalte oraşe din zonă. Se spunea că guvernatorul era pe drum, venea de la capitoliu într-un elicopter al administrației. Va ateriza probabil într-un câmp de fasole din afara unui oraş părăsit, ceea ce îi va da guvernatorului posibilitatea să-şi facă apariția, fălcos şi sigur de sine, într-o cămaşă saharianã, în raza de acțiune a unei camere de luat vederi, timp de zece sau cincisprezece secunde, ca dovadă a indestructibilității sale.

Dar ce surpriză am avut când mi-am deschis cu grijă drum de la marginea unuia dintre grupurile cele mai mari şi am descoperit că în centrul atenției se afla chiar fiul meu, care perora cu vocea lui proaspăt descoperită, cu tonul lui de entuziasm pentru calamitatea pribegiei. El vorbea despre evenimentul toxic aeropurtat într-un mod tehnic, deşi vocea lui aproape psalmodia dezvăluiri profetice. El a rostit chiar şi numele, Derivat de Nyoden, cu o plăcere indecentă, şi chiar felul în care suna i-a produs o delectare morbidă. Oamenii îl ascultau cu atenție pe adolescentul ăsta în veston şi şapcă de campanie, cu binoclul prins pe după gât cu o cureluşă şi un aparat de fotografiat Instamatic fixat la curea. Oamenii care-l ascultau erau fără doar şi poate impresionați de vârsta lui. Trebuie să fie demn de crezare şi serios, întrucât nu urmăreşte niciun interes aparte; are cunoştințe despre mediu; cunoştințele lui de chimie sunt proaspete şi aduse la zi.

L-am auzit spunând:

— Substanța pe care au pulverizat-o pe scurgerea cea mare din triaj a fost probabil sodă calcinată. Dar a fost situația specifică de prea puțin şi prea târziu. Bănuiala mea e că în zori ei vor înălța în văzduh avioane pentru stropit culturile; acestea vor bombarda norul toxic cu o cantitate mult mai mare de sodă calcinată, care îl va sparge şi îl va împrăştia în milioane de norişori inofensivi. Sodă calcinată e numele obişnuit dat carbonatului de sodiu, care e folosit la fabricarea sticlei, ceramicii, detergenților şi săpunurilor. De asemenea e ceea ce se foloseşte la prepararea bicarbonatului de sodiu, substanță pe care probabil mulți dintre dumneavoastră au înghițit-o după o noapte petrecută în oraş.

Oamenii veneau mai aproape de el, impresionați de cunoştințele şi de istețimea băiatului. Era ceva deosebit să-l auzi cum se adresează cu atâta dezinvoltură unei mulțimi de oameni necunoscuți. Se descoperea oare pe el însuşi învățând cum să-şi stabilească valoarea după reacțiile altora? Era posibil ca din tulburarea şi talazul produse de acest eveniment cumplit el să învețe cum să-şi croiască drum în viață?

— Vă întrebați probabil cu toții ce este exact acest Nyoden D. de care auzim întruna. Bună întrebare. Noi am studiat asta la şcoală, am văzut filme despre şobolani care aveau convulsii şi aşa mai departe. Deci, OK, în esență e simplu. Derivatul de Nyoden e un întreg grup de lucruri reunite, lucruri care sunt produse secundare ale fabricării insecticidului. Substanța originală omoară gândacii negri de bucătărie, produsele secundare ucid ceea ce a mai rămas în viață. O glumiță făcută de profesorul nostru.

A pocnit din degete, şi şi-a lăsat piciorul stâng să descrie un mic arc de cerc.

— În formă de pulbere e incolor, inodor şi foarte periculos, atâta doar că nimeni nu pare să ştie exact ce necazuri poate provoca ființelor umane sau urmaşilor acestora. Ani în şir au făcut teste şi cercetătorii fie nu ştiu absolut sigur, fie ştiu şi

nu spun. Unele lucruri sunt atât de înspăimântătoare încât nu se cade să le dai publicității.

Şi-a arcuit sprâncenele, a început să se schimonosească într-un fel comic, limba îi atârna într-un colț al gurii. Am fost surprins când i-am auzit pe oameni râzând.

— După ce se scurge în sol persistă încă patruzeci de ani. Adică, mai mult decât viața multor oameni. După cinci ani veți observa că apar diverse specii de mucegaiuri între ferestrele voastre obişnuite şi ferestrele duble, ca şi în hainele şi alimentele voastre. După zece ani plasele şi paravanele metalice vor rugini şi vor începe să se corodeze şi să strice. Tencuiala exterioară se va umfla. Se vor înregistra geamuri sparte şi traume ale animalelor de companie. După douăzeci de ani va trebui să vă baricadați în atic şi să aşteptați, să vedeți ce se mai întâmplă. Cred eu că toată întâmplarea asta are şi ceva pozitiv. Ajungem să cunoaştem substanțele chimice.

N-am vrut să mă vadă acolo. L-ar fi intimidat, i-ar fi amintit de viața lui de mai înainte, viața de băiat posomorât şi pribeag. Să-l lăsăm să înflorească, dacă cumva asta se-ntâmpla cu el, în numele nenorocirii, al groazei şi al dezastrului întâmplător. Aşa că m-am îndepărtat pe furiş, depăşind un bărbat care purta şoşoni înfăşurați în folie de plastic, şi m-am îndreptat către capătul îndepărtat al halei, unde ne instalasem mai devreme.

Eram lângă o familie de negri Martori ai lui Iehova. Un bărbat şi o femeie, cu un băiat de vreo doisprezece ani. Tatăl şi fiul dădeau broşuri oamenilor din apropiere şi păreau să găsească lesne primitori şi ascultători binevoitori.

Femeia i-a spus lui Babette:

— Ce zici de nenorocirea asta?

— Pe mine nu mă mai surprinde nimic, a zis Babette.

— Asta-i adevărul, dar ce adevăr!

— Eu aş fi surprinsă dacă n-ar mai fi surprize.

— Pare destul de corect.

— Sau dacă ar exista surprize mici-mititele. Asta da surpriză. În loc de întâmplări cum e asta.

— Dumnezeul Iehova ne rezervă o surpriză mai mare decât asta, a zis femeia.

— Dumnezeul Iehova?

— Chiar El drăguțul.

Steffie şi Wilder dormeau pe unul dintre paturile de campanie. Denise stătea la capătul celălalt cufundată în *Ghidul medicului*. Câteva saltele pneumatice erau stivuite lângă perete. Era o coadă lungă la telefonul de urgență, oamenii îşi sunau rudele sau încercau să prindă centrala telefonică pentru o emisiune interactivă de la un post sau altul de radio. Radiourile de aici erau fixate mai ales pe asemenea show-uri. Babette stătea pe un scaun pliant şi scotocea într-o pungă de canava plină de chipsuri şi alte provizii. Am observat borcane şi cutii de carton care stătuseră în frigider sau în bufet luni întregi.

— M-am gândit că ăsta ar fi momentul potrivit să mai reduc din lucrurile grase.

— De ce neapărat acum?

— Ăsta e timpul pentru disciplină, tărie mintală. Ne aflăm practic la ananghie.

— Cred că e interesant că un dezastru posibil pentru tine, pentru familia ta şi pentru mii de alți oameni ți se pare un prilej potrivit să mai reduci din alimentele grase.

— Adopți disciplina acolo unde o poți găsi, a zis ea. Dacă nu-mi mănânc iaurtul acum, aş putea la fel de bine să nu mai cumpăr niciodată chestia asta. Cred că am să fac totuşi o excepție, o să trec peste germenii de grâu.

Marca fabricii părea străină. Am luat borcanul de germeni de grâu şi am cercetat foarte atent eticheta.

— E în germană, i-am spus. Ia şi mănâncă.

Erau oameni în pijama şi papuci. Un bărbat cu o puşcă în bandulieră. Puşti care intrau de-a buşilea în sacii de dormit. Babette a făcut un semn cu mâna, voia să vin mai aproape de ea.

— Să ținem radioul închis, a şoptit ea. Să nu audă fetele. Ele n-au depăşit faza de *déjà-vu*. Vreau să rămână aşa.

— Şi dacă simptomele sunt reale?

— Cum ar putea să fie reale?

— De ce n-ar putea să fie reale?

— Ele au simptomele doar după ce le difuzează la radio, a şoptit ea.

— Steffie a aflat de *déjà-vu* de la radio?

— Probabil.

— De unde ştii? Ai fost cu ea când s-a difuzat?

— Nu-s sigură.

— Gândeşte-te bine.

— Nu-mi pot aminti.

— Ții mine să-i fi spus ce înseamnă *déjà-vu*?

A luat o linguriță de iaurt din cutia de carton, a părut să facă o pauză, adâncită în gânduri.

— Asta s-a întâmplat mai înainte, a spus ea în cele din urmă.

— Ce s-a întâmplat mai înainte?

— Mâncam iaurt stând aici şi discutând despre *déjà-vu*.

— Nu vreau s-aud aşa ceva.

— Iaurtul era în linguriţa mea. Am văzut într-o străfulgerare, întreaga întâmplare. Natural, integral, cu grăsime puțină.

Iaurtul era încă în linguriță. Am privit-o cum îşi bagă linguriţa în gură, gânditoare, încercând să compare acțiunea cu nălucirea unui original identic. Stăteam pe vine şi i-am făcut semn să se aplece mai mult.

— Heinrich pare să iasă din cochilia lui, am şoptit.

— Unde e? Nu l-am mai văzut.

— Vezi ceata aia de oameni? El e chiar în mijloc. Le spune ce ştie el despre evenimentul toxic.

— Şi ce ştie el?

— Destul de multe, după cum se vede.

— Nouă de ce nu ne-a spus? a şoptit ea.

— Probabil s-a săturat de noi. Nu crede că merită să se ostenească să fie glumeț şi fermecător în fața familiei sale. Aşa sunt fiii. Noi reprezentăm genul nefericit de provocare.

— Glumeț şi fermecător?

— Cred că le avea în el tot timpul. Trebuia doar să găsească momentul potrivit să-şi manifeste harurile.

Ea s-a tras mai aproape, capetele noastre aproape se atingeau.

— Nu crezi c-ar trebui să te duci acolo? a zis ea. Să te vadă în mulțime. Să-i arăți că tatăl lui e prezent la momentul lui de glorie.

— Dacă mă vede în mulțime precis se indispune.

— De ce?

— Fiindcă-s tatăl lui.

— Deci, dacă te duci acolo, o să strici lucrurile, o să-l stânjeneşti şi o să-l blochezi din cauza relației tată-fiu. Dacă nu te duci, n-o să ştie niciodată că l-ai văzut în momentul lui de glorie şi o să creadă că trebuie să se poarte în prezența ta aşa cum s-a purtat întotdeauna, oarecum țâfnos şi în defensivă, şi nu în această manieră nouă, încântătoare şi exuberantă.

— O situație dilematică!

— Ce-ar fi să mă duc eu acolo? a şoptit ea.

— O să creadă că te-am trimis eu.

— Ei, şi ce mare grozăvie?

— Crede că mă folosesc de tine ca să-l determin să facă ceea ce vreau eu.

— S-ar putea să fie ceva adevăr în asta, Jack. Dar de, la ce-s buni părinții vitregi, dacă nu pot fi folosiți în disputele mărunte dintre rudele de sânge?

M-am tras şi mai aproape, mi-am coborât încă o dată vocea.

— Doar o bomboană Life Saver.

— Ce?

— Doar nişte salivă cu care nu ştiai ce să faci.

— A fost o bombonică Life Saver, a şoptit ea, formând un O cu degetul mare şi cu arătătorul.

— Dă-mi şi mie una.

— A fost ultima.

— Ce gust, ce gust? — Hai, *repede*!

— De cireşe.

Mi-am ţuguiat buzele şi am produs mici sunete ca de supt. Bărbatul negru, cel cu broşurile, a venit şi s-a aşezat pe vine lângă mine. Ne-am angajat într-o strângere de mână sinceră şi prelungită. El m-a studiat făţiş, dându-mi impresia că nu îşi părăsise familia şi nu parcursese distanţa asta presărată cu tot felul de obstacole ca să scape de evenimentul chimic, ci ca să găsească singura persoană în stare să înţeleagă ce avea el de spus.

— Se întâmplă şi prin alte părţi, aşa-i?

— Mai mult sau mai puţin, am zis eu.

— Şi ce face guvernul în privinţa asta?

— Nimic.

— Dumneata ai spus-o, nu eu. Există în limbă doar un singur cuvânt care descrie ceea ce se întreprinde şi dumneata l-ai găsit cu exactitate. Nu-s deloc surprins. Dar dacă te gândeşti bine, în fond ce *pot* să facă ei? Fiindcă ce va să vie, vine fără doar şi poate. Niciun guvern din lume nu-i în stare să-l oprească. Da' un bărbat ca dumneata ştie cât de mare e armata permanentă a Indiei?

— Un milion.

— N-am spus-o eu, ci dumneata. Un milion de soldaţi şi nu pot să se opună. Ştii cine are cea mai mare armată permanentă din lume?

— Fie China, fie Rusia, deşi ar trebui să menţionăm şi armata vietnameză.

— Ia spune-mi dumneata, a zis el. Pot vietnamezii să se opună, să împiedice venirea lui ce va să vie?

— Nu.

— E aici, nu-i aşa? Oamenii simt. Îi intuim venirea. Venirea împărăţiei lui Dumnezeu.

Era un bărbat înalt, subţire, cu părul rar şi un gol între cei doi dinţi din faţă. Stătea pe vine fără efort, părea suplu şi

zdravăn. Am observat că poartă costum şi cravată şi pantofi de sport.

— Sunt zilele astea măreţe? a zis el.

I-am studiat faţa, încercând să găsesc un indiciu pentru răspunsul corect.

— Simţi că vine? Că se apropie? Dumneata *vrei* ca să vină?

Se sălta în vârful picioarelor în timp ce vorbea.

— Războaie, foamete, cutremure, erupţii vulcanice. Totul începe să prindă formă. Cum ai spus dumneata, există oare ceva care poate să împiedice să vie ce va să vină, odată ce venirea a început să se producă?

— Nu.

— Dumneata ai spus-o, nu eu. Inundaţii, tornade, epidemii de boli noi, boli ciudate. E ăsta un semn? E ăsta adevărul? Eşti pregătit?

— Au oamenii o presimţire? am zis.

— Veştile bune circulă repede.

— Vorbesc oamenii despre asta? În vizitele făcute de dumneata ai avut impresia că oamenii o doresc?

— Problema nu-i dacă o doresc ei. Problema e unde mă duc ca să mă înrolez. Problema e scoate-mă de aici chiar acum. Oamenii întreabă: „Sunt schimbări de anotimp în împărăţia lui Dumnezeu?” Ei întreabă: „Există taxe de pod şi sticle returnabile?” Cu alte cuvinte, spun eu, asta îi preocupă foarte tare pe oameni.

— Dumneata simţi că e un val de sentimente, de reacţii.

— O întrunire neaşteptată. Exact exprimat. Te-am privit doar o dată şi am ştiut. Iată omul care înţelege.

— Cutremurele nu s-au înmulţit, din punct de vedere statistic.

Mi-a zâmbit cu îngăduinţă. Simţeam că merit pe deplin zâmbetul lui, deşi nu eram sigur de ce. Poate era o afectare să citezi statistica în faţa credinţelor, temerilor, dorinţelor puternice.

— Cum plănuieşti să-ţi petreci reînvierea? a zis el, ca şi cum mă întreba despre un lung sfârşit de săptămână ce va să

vină.

— Avem cu toții o reînviere?

— Te găseşti fie printre cei păcătoşi, fie printre cei mântuiți. Păcătoşii încep să putrezească în timp ce străbat strada. Încep să simtă cum ochii le alunecă din orbite. O să-i recunoşti după vâscoşenie şi părțile din trup pierdute. Oameni care aduc pe tălpi mâzga produsă de ei. Toată strălucirea țipătoare, de fațadă, a lui Armaghedon stă în putreziciune. Cei mântuiți se cunosc între ei prin curățenia şi reținerea lor. Cel mântuit nu are căi spectaculoase, iată cum recunoşti o persoană izbăvită.

Era un om al faptelor, serios şi practic, din cap până-n vârful pantofilor lui de atletism. Mă uimea la el siguranță de sine ciudată, faptul că nu era tulburat de îndoieli. Să fie asta esența lui Armaghedon? Gata cu ambiguitățile, gata cu îndoielile! Era pregătit să intre oricând în lumea cealaltă. El silea lumea cealaltă să se infiltreze în conştiința mea, evenimente uluitoare care i se păreau obişnuite, de la sine înțelese, rezonabile, iminente, reale, legitime. N-am avut revelația lui Armaghedon, dar îmi făceam griji pentru toți acei oameni care au avut-o, care erau pregătiți pentru asta, dorind cu putere, dând telefoane şi retrăgând bani din bancă. Dacă sunt destui oameni care doresc să se întâmple aşa ceva, se va întâmpla oare? Câți oameni constituie destui oameni? De ce discutăm unii cu alții din această poziție de ghemuire primitivă?

Mi-a dat o broşură numită „Douăzeci de Greşeli Curente în legătură cu Sfârşitul Lumii”. M-am chinuit să mă ridic din poziția ghemuit, simțind amețeală şi dureri de şale. În partea din față a halei o femeie spunea ceva despre expunerea la agenții toxici. Vocea ei slabă se cam pierdea în vuietul târşâit al halei, genul acela de freamăt înăbuşit produs în mod curent de ființele umane în spații mari şi închise. Denise îşi pusese deoparte lucrarea de referință şi mă privea cu severitate. Era privirea pe care de obicei o păstra pentru tatăl ei şi pentru cea mai recentă slăbire a autorității lui.

— Ei, ce s-a întâmplat? i-am spus eu.
— Ai auzit ce-a zis vocea?
— Expunere.
— Exact, a zis ea tăios.
— Şi ce legătură are cu noi?
— Cu noi, nu, a zis ea. Cu tine!
— Cu mine? De ce?
— N-ai coborât tu din maşină să faci plinul cu benzină?
— Unde se afla evenimentul aeropurtat când am făcut asta?
— Chiar în fața noastră. Nu-ți aminteşti? Te-ai urcat din nou în maşină, am mai mers puțin şi pe urmă a apărut prins de toate luminile alea.
— Adică, spui tu, când m-am dat jos din maşină, norul a fost probabil destul de aproape ca să se scuture peste mine.
— Nu-i vina ta, a spus ea nerăbdătoare, dar ai fost practic chiar în raza de acțiune a norului cam două minute şi jumătate.

Mi-am croit drum până în partea din față a sălii. Se formau două cozi. A-la-M şi N-la-Z. În capătul fiecărei cozi se afla o masă pliantă cu un microcomputer pe ea. Tehnicienii mişunau, bărbați şi femei cu insigne la rever şi brasarde în culori de cod. M-am aşezat în spatele familiei cu veste de salvare. Membrii ei păreau senini, fericiți şi bine instruiți. Vestele portocalii groase nu păreau deosebit de deplasate chiar dacă noi ne aflam pe un teren mai mult sau mai puțin uscat, mult peste nivelul mării, la multe mile depărtare de cea mai apropiată şi mai amenințătoare întindere de ape. Răsturnările viguroase scot la iveală tot felul de aberații, bizare prin însuşi caracterul neaşteptat al producerii lor. Pete de culoare şi idiosincrazii au marcat scena de la început până la sfârşit.

Cozile nu erau lungi. Când am ajuns la biroul A-la-M, bărbatul aşezat acolo a introdus date în calculatorul lui. Numele meu, vârsta, istoricul sănătății mele, şi aşa mai departe. Era un tânăr uscățiv care se arăta bănuitor față de conversația ce se abătea de la anumite indicații neprecizate.

Pe mâneca stângă a vestonului kaki purta o brasardă verde pe care se vedea cuvântul SIMUVAC.

I-am relatat împrejurările presupusei mele expuneri.

— Cât timp ați stat afară, acolo?

— Două minute şi jumătate, am zis eu. E un interval lung sau scurt?

— Orice lucru care te pune în contact cu emanații reale înseamnă că avem o situație delicată.

— De ce ploaia şi vântul nu dispersează norul care pluteşte în derivă?

— Norul nu-i cirusul dumitale de zi cu zi. E un eveniment de înaltă precizie. Conține concentrații mari de produse secundare. Ai putea aproape să înfigi un cârlig acolo în el şi să-l remorchezi în largul mării, ceea ce evident este o exagerare, una sugestivă.

— Ce se-ntâmplă cu oamenii ceilalți din maşină? A trebuit să deschid portiera ca să ies şi apoi ca să intru înapoi.

— Se cunosc diferite grade de expunere. Aş spune că riscurile lor sunt minime, asta-i situația lor. Dar cele două minute şi jumătate cât ai stat direct în raza lui de acțiune mă pun într-adevăr pe gânduri. Contactul real cu pielea şi cu orificiile. Asta e Derivatul de Nyoden. O întreagă generație nouă de deşeuri toxice. Ceea ce noi numim tehnologie de vârf. O parte la un milion de milioane de părți poate pune şobolanul într-o stare de agitație permanentă.

M-a privit cu aerul de superioritate neînduplecată a unui veteran de război. În mod evident, n-avea o părere bună despre oamenii ale căror vieți mulțumite şi ultraprotejate nu iau în considerare posibilitatea unor contacte cu şobolani în moarte cerebrală. Voiam ca omul ăsta să fie de partea mea. El avea acces la informații. Mă pregăteam să fiu slugarnic şi linguşitor, dacă asta l-ar împiedica să facă întâmplător remarci devastatoare despre gradul meu de expunere şi şansele de supraviețuire.

— Aveți acolo un fel de brasardă. Ce înseamnă SIMUVAC? Pare ceva important.

— Prescurtare de la evacuare simulată. Un nou program de stat pentru care încă se zbat să obțină fonduri.

— Dar evacuarea asta nu-i simulată. E reală.

— Ştim asta. Da' ne-am gândit că am putea s-o folosim ca model.

— O formă de practică? Vrei să spui că ați văzut o şansă să folosiți un eveniment real ca să faceți o repetiție a simulării?

— Noi am luat-o direct din străzi.

— Şi cum merge? am zis eu.

— Curba de inserție nu e atât de lină pe cât ne-ar fi plăcut. Există exces de probabilitate. În plus, nu avem victimele acolo unde am vrea să fie ele, dacă asta ar fi o simulare reală. Cu alte cuvinte, suntem siliți să ne luăm victimele pe măsură ce le găsim. N-am avut un avantaj inițial față de traficul de pe computer. Pur şi simplu a apărut brusc, tridimensional, pe întreg peisajul. Trebuie să fii îngăduitor, căci fiecare lucru pe care-l vedem astă-seară e real. Mai avem de făcut o mulțime de finisări. Dar cam ăsta e obiectivul urmărit de acest exercițiu.

— Dar ce e cu computerele? Operați cu informații adevărate în sistem sau e doar material pentru practică?

— Fii atent, a zis el.

A pierdut o cantitate apreciabilă de timp tastând şi apoi studiind răspunsurile codate de pe ecranul cu informații – un timp considerabil mai lung, mi s-a părut mie, decât cel dedicat oamenilor care fuseseră înaintea mea la coadă. De fapt, am început să simt că sunt privit de alți oameni. Stăteam în picioare, cu brațele încrucişate, încercând să creez imaginea unui bărbat calm, la coadă într-un magazin cu articole de menaj, care aşteaptă ca fata de la casa de marcat să înregistreze suma pentru funia lui foarte rezistentă. Părea singura cale de a neutraliza evenimente, de a contracara trecerea punctelor computerizate, care înregistrau viața şi moartea mea. Nu te uita la nimeni, nu dezvălui nimic, rămâi nemişcat. Mintea primitivă poate reda neputința omenească în modalități nobile şi frumoase. Asta e geniul ei.

— Dumneata generezi numere mari, a zis el privind atent ecranul.

— Am fost acolo afară doar două minute şi jumătate. Câte secunde înseamnă asta?

— Nu-i numai faptul că ai fost acolo afară atâtea şi atâtea secunde. E vorba de întregul dumitale profil de date. Am pătruns în istoria dumitale. Primesc numere în paranteză, cu steluțe care pulsează.

— Ce înseamnă asta?

— Ar fi mai bine să nu ştii.

A făcut un gest de tăcere ca şi cum pe ecran apărea ceva care prezenta un interes morbid, deosebit. Mă întrebam ce a vrut să spună când a zis că a intrat în istoria mea. Unde era ea situată cu exactitate? O agenție de stat sau federală, o companie de asigurări sau firmă de credit sau bancă de date? La ce istorie se referea el? Eu i-am spus câteva lucruri esențiale. Înălțime, greutate, bolile din copilărie. Ce altceva ştia el? Ştia de nevestele mele, de legătura mea cu Hitler, de visurile şi spaimele mele?

Avea un gât sfrijit şi urechi ca două toarte de urcior, care se asortau cu craniul lui împuținat – înfățişarea nevinovată a criminalului de la țară din perioada antebelică.

— O să mor?

— N-o lua chiar aşa, a zis el.

— Ce vrei să spui?

— Nu cu atâtea cuvinte.

— De câte cuvinte e nevoie?

— Nu e vorba de cuvinte. E vorba de ani. O să ştim mai multe lucruri peste cincisprezece ani. Între timp, avem categoric o situație delicată.

— Şi ce-o să ştim peste cincisprezece ani?

— Dacă vei fi în viață la momentul acela, o să ştim mai mult decât ştim acum. Derivatul de Nyoden are o persistență de treizeci de ani. Vei fi parcurs jumătate din acest interval.

— Credeam că e de patruzeci de ani.

— Patruzeci de ani, în sol. Treizeci de ani, în corpul omului.

— Deci, pentru a supraviețui mai mult acestei substanțe, va trebui să reuşesc să trec de optzeci de ani. Atunci pot să încep să mă relaxez.

— Ştiind ceea ce ştim în momentul acesta.

— Dar consensul general pare a fi că nu ştim de-ajuns în momentul ăsta ca să fim siguri de ceva.

— Permite-mi să răspund cam aşa. Dacă aş fi şobolan aş vrea să fiu oriunde în afara razei de două sute de mile de la evenimentul aeropurtat.

— Dar dacă ai fi ființă umană?

M-a privit foarte atent. Stăteam în picioare cu brațele încrucişate, privind peste capul lui spre uşa din față a halei. Dacă l-aş fi privit, ar fi însemnat să-mi recunosc vulnerabilitatea.

— Eu nu mi-aş face griji în legătură cu ceea ce nu pot să văd ori să simt, a zis el. Aş merge înainte şi mi-aş trăi viața. M-aş însura, m-aş aşeza la casa mea, aş avea copii. Nu e niciun motiv pentru care să nu poți face lucrurile astea, ştiind ceea ce ştiu.

— Dar ai spus că avem o situație delicată.

— N-am spus eu aşa ceva. A spus-o computerul. O spune întregul sistem. E ceea ce numim o masivă evidență în baza de date. Gladney, J. A. K. Eu introduc numele, substanța, timpul de expunere şi apoi intru în istoria dumitale înregistrată în computer. Genetica dumitale, datele personale, datele medicale, datele psihologice, date legate de poliție şi spitale. Se întorc ca stele care pulsează. Nu înseamnă că o să ți se întâmple dumitale ca atare, cel puțin nu azi sau mâine. Înseamnă doar că dumneata eşti suma totală a datelor dumitale. Niciun om nu scapă de asta.

— Şi această aşa-zisă evidență masivă nu e o simulare, în ciuda brasardei pe care o porți. E reală.

— E reală, a zis el.

Am rămas complet nemişcat. Dacă ar crede că sunt ca şi mort, ei ar fi tentați, probabil, să mă lase-n pace. Cred că m-am simțit cum m-aş fi simțit dacă un doctor ar fi ținut o

radiografie în lumină, o radiografie pe care se vede o gaură în formă de stea în centrul unuia dintre organele mele vitale. Moartea a pătruns. E în tine. Ți se spune că ai început să mori şi totuşi eşti detaşat de murire, poți să te gândeşti la ea pe îndelete, să vezi efectiv pe o radiografie sau pe un ecran de computer logica înfiorător de stranie a întregii afaceri. Când însă moartea e redată grafic, televizată ca să zicem aşa, doar atunci simți o separare amenințătoare între tine şi condiția ta. A fost introdusă o rețea de simboluri, o întreagă tehnologie teribilă smulsă de la zei. Te face să te simți străin în propria murire.

Îmi lipseau roba academică şi ochelarii cu lentile fumurii.

Când m-am întors la capătul celălalt al halei, cei trei copii mai mici dormeau, Heinrich făcea însemnări pe o hartă a şoselei şi Babette era aşezată la oarecare distanță împreună cu Bătrânul Treadwell şi câțiva alți orbi. Le citea dintr-un teanc mic de tabloide de supermarket viu colorate.

Aveam nevoie de ceva care să-mi distragă atenția. Am găsit un scaun pliant şi l-am pus lângă perete în spatele lui Babette. Erau patru orbi, o soră medicală şi trei oameni văzători aranjați în semicerc în fața lectorului. Din când în când se opreau şi alții să asculte un articol sau două, apoi plecau. Babette îşi folosea vocea de povestitoare, aceeaşi tonalitate sinceră şi cadențată pe care o folosea când îi citea poveşti lui Wilder sau pasaje erotice soțului ei în patul lor de bronz mult deasupra vuietului năvalnic al traficului.

Ea a citit titlul unei povestiri anunțate pe prima pagină. „Viața de după Moarte Garantată prin Cupoane Bonus.” Apoi s-a dus la pagina indicată.

— „Oamenii de ştiință de la celebrul Institut pentru Studii Avansate de la Princeton au uluit lumea când au prezentat dovada incontestabilă a vieții după moarte. Un cercetător al acestui institut cunoscut în întreaga lume a folosit hipnoza pentru a determina sute de oameni să-şi amintească experiențele lor dintr-o viață anterioară în calitate de

constructori de piramide, studenți dintr-o țară străină şi extratereştri.”

Babette şi-a schimbat glasul ca să interpreteze dialogul.

— „«Numai în ultimul an», declară hipnotizatorul reîncarnării Ling Ti Wan, «am ajutat sute de oameni să se retragă sub hipnoză spre viețile lor anterioare. Unul dintre subiecții cei mai uimitori a fost o femeie care a reuşit să-şi amintească viața ei ca vânător-cu- legător în era mezolitică acum zece mii de ani. A fost nemaipomenit să asculți cum această pensionară minionă în pantaloni din poliester îşi descrie viața de bărbat mătăhălos, căpetenie a unui grup care locuia într-o zonă mlăştinoasă şi vâna mistreți cu arc şi săgeți primitive. Ea a fost în stare să identifice trăsături ale acelei epoci despre care doar un arheolog bine pregătit putea să aibă cunoştințe. Ba chiar a rostit câteva fraze în limba acelor vremuri, o limbă surprinzător de asemănătoare cu germana modernă.»”

Vocea lui Babette îşi reluă tonul de simplă narațiune.

— „Dr. Shiv Chatterjee, guru de fitness şi fizician de energii înalte, a uluit recent audiența în direct la TV când a relatat cazul bine documentat a două femei, care nu se cunoşteau între ele. Femeile au venit la el în aceeaşi săptămână pentru întoarcerea la starea anterioară şi au descoperit că ele fuseseră surori în Atlantida, oraşul pierdut, cu cinci mii de ani în urmă. Ambele femei descriu oraşul, înainte de scufundare lui misterioasă şi catastrofală în mare, ca pe o municipalitate curată şi bine organizată unde te puteai plimba în siguranță aproape la orice oră din zi sau din noapte. Acum ele sunt nutriționiste la NASA.

Şi mai surprinzător e cazul lui Patti Weaver, o fetiță de cinci ani, care a susținut convingător în fața dr. Chatterjee că în viața ei anterioară a fost agent KGB, autorul nedescoperit al asasinatelor cărora le-au căzut victime personalități renumite ca Howard Hughes, Marilyn Monroe şi Elvis Presley. Cunoscut în cercurile internaționale de spionaj sub porecla «Vipera» pentru veninul mortal şi imposibil de depistat pe

care-l injecta în talpa piciorului victimelor celebrității, asasinul a murit într-o înfiorătoare prăbuşire de elicopter la Moscova cu câteva ore înainte ca micuța Patti Weaver să se fi născut în Popular Mechanics, Iowa. Nu numai că ea are aceleaşi semne pe corp ca şi Vipera, dar pare înzestrată cu un talent remarcabil pentru învățarea unor cuvinte şi expresii ruseşti.

«Am trimis acest subiect în trecut de cel puțin douăsprezece ori», zice dr. Chatterjee. «Am folosit tehnicile profesionale cele mai riguroase ca s-o fac să se contrazică. Dar povestirea ei e remarcabil de consecventă. E o poveste a binelui ce poate proveni din rău.» Zice micuța Patti: «În momentul când am murit ca Viperă, am văzut un cerc de lumină fierbinte. Părea să-mi spună bun venit, să mă cheme prin semne. A fost o experiență spirituală caldă. M-am dus direct spre ea şi atât. N-am fost tristă deloc.»”

Babette reda vocea doctorului Chatterjee şi pe cea a lui Patti Weaver. Chatterjee-ul ei vorbea o engleză cu accent indian, caldă şi dulce, cu frazare sincopată. Pe Patti a interpretat-o ca pe un copil-erou dintr-un film contemporan, singura persoană de pe ecran care nu e înspăimântată de misterioase fenomene pulsatile.

— „Într-o uimitoare completare ulterioară, micuța Patti a dezvăluit că acele trei supercelebrități au fost ucise din acelaşi motiv surprinzător. La momentul morții, fiecare dintre ele deținea în taină Sfântul Giulgiu din Torino, renumit pentru puterile sale tămăduitoare secrete. Animatorii Elvis şi Marilyn erau victime ale coşmarurilor provocate de băutură şi de droguri şi sperau în taină să readucă liniştea spirituală şi a trupului în viețile lor, dacă se ştergeau efectiv cu Sfântul Giulgiu după şedințe de curățire a porilor în saună. Miliardarul cu mai multe fețe Howard Hughes suferea de sindromul clipirii *stop-action*, maladie bizară care împiedică redeschiderea ochilor după o simplă clipeală, iar el spera în mod evident să folosească puterea uluitoare a Giulgiului până când Vipera a intervenit şi i-a injectat rapid veninul-fantomă.

Apoi Patti Weaver a dezvăluit sub hipnoză că KGB-ul căutase să intre în posesia Giulgiului din Torino, în numele membrilor Biroului Politic, renumitul comitet executiv al Partidului Comunist, membri care îmbătrâneau rapid şi erau chinuiți de dureri. Se spune că deținerea Giulgiului a fost motivul adevărat din spatele tentativei de asasinare a Papei Ioan Paul al II-lea la Vatican – tentativă eşuată doar pentru că Vipera murise într-o oribilă prăbuşire de elicopter şi renăscuse în forma unei fetițe cu fața pistruiată din Iowa.

Cuponul de bonus fară-nici-un-risc de mai jos vă oferă acces garantat la zeci de cazuri documentate de viață după moarte, viață veşnică, experiențe din viața anterioară, viața postumă în spațiul cosmic, transmigrația sufletelor şi renaşterea personalizată prin tehnicile computerizate ale fluxului conştiinței."

Am studiat fețele din semicerc. Nimeni nu părea uimit de această relatare. Bătrânul Treadwell şi-a aprins o țigară, nerăbdător cu propria-i mână care tremura, fiind forțat să scuture şi să stingă flacăra înainte ca aceasta să-l ardă. Nu se manifesta niciun interes pentru discuție. Povestirea ocupa un cotlon al credinței pasive. Se afla acolo, bine cunoscut şi consolator în stilul său ciudat, un set de enunțuri la fel de reale ca porția noastră zilnică de fapte notabile din gospodărie. Nici tonul vocii lui Babette nu trăda scepticism sau condescendență. Desigur, nu eram deloc în situația de a mă simți superior acestor ascultători mai vârstnici, orbi sau văzători. Mersul micuței Patti către lumina fierbinte care o întâmpina m-a găsit slăbit şi receptiv. Voiam să cred cel puțin partea asta din poveste.

Babette a citit un anunț publicitar. „Dieta de Trei Zile de Zdrobire a Particulelor în Acceleratorul Liniar de la Stanford."

A luat un alt tabloid. Articolul anunțat pe copertă privea mediile importante şi predicțiile lor pentru anul ce vine. Ea a citit fără grabă prezicerile.

— „Escadrile de OZN-uri vor invada Disney World şi Cape Canaveral. Printr-o răsturnare uluitoare, atacul va fi

prezentat ca o demonstrație a absurdității războiului, ducând la un tratat de interzicere a experiențelor nucleare între SUA şi Rusia.

Umbra lui Elvis Presley va fi văzută făcând plimbări solitare în zori pe lângă Graceland, vila lui muzicală.

Un consorțiu japonez va cumpăra Air Force One, avionul prezidențial american, şi îl va transforma într-un condominiu zburător de lux, cu posibilitate de realimentare în timpul zborului şi baterie de rachete aer-sol.

Bigfoot, precursor al ființei umane, îşi va face o apariție spectaculoasă la un loc de tabără din sălbaticul şi pitorescul Pacific Northwest. Omul-fiară, păros, biped, înalt de opt picioare, care poate fi veriga lipsă a evoluției, îi va întâmpina cu blândețe pe turiştii strânşi în jurul lui, dovedindu-se astfel un apostol al păcii.

OZN-urile vor ridica oraşul pierdut Atlantida din mormântul său de apă din Marea Caraibilor prin mijloace telecinetice şi cu ajutorul unor cabluri solide care au proprietăți ce nu se cunosc la materialele de pe pământ. Rezultatul va fi un «oraş al păcii», unde banii şi paşapoartele nu vor exista.

Spiritul lui Lyndon B. Johnson va lua legătura cu directorii de la CBS pentru a stabili un interviu televizat în direct ca să demonteze acuzațiile formulate în cărți recente.

Mark David Chapman, asasinul unuia dintre Beatles, îşi va schimba legal numele în John Lennon şi va începe o nouă carieră ca textier rock din celula lui din secția ucigaşilor condamnați la moarte.

Membrii unui cult al accidentelor aeriene vor deturna un avion cu reacție şi îl vor face să se prăbuşească peste Casa Albă într-un act de devotament orb față de liderul lor misterios şi retras, cunoscut doar ca Unchiul Bob. Preşedintele şi Prima Doamnă vor supraviețui în mod miraculos doar cu zgârieturi neînsemnate, potrivit unor prieteni apropiați ai celor doi.

Multimiliardarul mort Howard Hughes va apărea în mod misterios pe cerul de deasupra Las Vegasului.

Medicamente-minune produse în cantități mari la bordul laboratoarelor farmaceutice de pe OZN-uri în mediu spațial imponderabil vor fi folosite pentru tratarea anxietății, a obezității şi pentru stările de spirit schimbătoare.

De dincolo de mormânt, legenda vie decedată John Wayne va comunica prin telepatie cu Preşedintele Reagan, pe care îl va ajuta să elaboreze politica externă a SUA. Domolit de moarte, actorul vânjos va sprijini o politică de pace şi iubire dătătoare de speranță.

Superucigaşul anilor şaizeci, Charles Manson, va evada din închisoare şi va teroriza zona rurală din California vreme de săptămâni înainte de a-şi negocia predarea în direct la TV în birourile Managementului Creator Internațional.

Satelitul unic al pământului, luna, va exploda într-o noapte umedă de iulie, zăpăcind mareele şi revărsând o ploaie de noroi şi sfarâmături peste cea mai mare parte a planetei noastre. Dar echipajele de curățenie OZN vor contribui la prevenirea unui dezastru mondial, semnalând o eră de pace şi armonie."

Am privit auditoriul. Brațe încrucişate, capete uşor aplecate. Previziunile nu li se păreau nesăbuite. Ei se mulțumeau să schimbe remarci scurte şi fără legătură, ca pe timpul unei pauze publicitare la televiziune. Viitorul din tabloid, cu mecanismul lui de răsucire promițătoare spre evenimente apocaliptice, nu era probabil foarte îndepărtat de experiența lor imediată. Uită-te la noi, m-am gândit eu. Scoşi cu forța din casele noastre, vărsați energic în noaptea înverşunată, urmăriți de un nor toxic, înghesuiți în adăposturi improvizate, condamnați în mod dubios la moarte. Noi devenisem o parte a materialului public al dezastrului prezentat de mass-media. Micul auditoriu format din bătrâni şi orbi a recunoscut prezicerile clarvăzătorilor ca evenimente atât de aproape de a se întâmpla încât trebuiau modelate cu anticipație după nevoile şi dorințele noastre. Datorită unui sentiment persistent al distrugerii pe scară mare, noi inventăm întruna speranța.

Babette a citit o reclamă pentru ochelari de soare care ajută la slăbit. Bătrânii ascultau cu interes. M-am dus înapoi în zona noastră. Voiam să fiu lângă copii, să-i privesc cum dorm. Când privesc cum dorm copiii simt că devin cucernic, parte a unui sistem spiritual. Atunci mă apropii cel mai mult de Dumnezeu. Dacă ar exista un echivalent laic al şederii într-o catedrală imensă cu fleşe, coloane de marmură şi torente de lumină mistică, lumină ce pătrunde pieziş prin ferestrele gotice pe două rânduri, acesta ar fi să priveşti copiii când dorm tun în pătucurile lor. Mai ales fetele.

Cele mai multe lumini se stinseseră acum. Larma din hală se potolise. Oamenii se adaptau. Heinrich era încă treaz, stătea pe podea, complet îmbrăcat, cu spatele lipit de perete, şi citea un manual de reanimare al Crucii Roşii. Oricum, nu era copilul al cărui somn senin să-mi aducă linişte. Băiatul avea somnul agitat, scrâşnea din dinți, cădea uneori din pat şi în lumina zorilor îl găseam făcut ghem şi tremurând pe podeaua din lemn de esență tare.

— Par să aibă lucrurile sub control, am zis eu.

— Cine?

— Aia de-afară, care sunt la comandă.

— Cine e la comandă?

— Nu contează.

— E ca şi cum am fi fost proiectați înapoi în timp, a zis el. Iată-ne în Epoca de Piatră. Noi cunoaştem toate lucrurile astea extraordinare dobândite după secole de progres, dar ce putem face pentru a uşura viața celor din epoca de piatră? Putem face un frigider? Putem explica măcar cum funcționează? Ce e electricitatea? Ce e lumina? Utilizăm lucrurile astea în fiecare zi a vieții, dar la ce ne-ar fi de folos dacă ne-am pomeni proiectați înapoi în timp şi n-am putea să le spunem oamenilor nici măcar principiile fundamentale şi cu atât mai puțin să facem în realitate ceva ce ar îmbunătăți condițiile de viață. Hai, spune un lucru pe care l-ai putea face. Ai putea face un simplu chibrit din lemn pe care să-l poți trage pe o piatră ca să facă flacără? Noi credem că

suntem extraordinari şi moderni. Aselenizări, inimi artificiale. Da' ce se-ntâmplă dacă am fi proiectaţi într-o distorsiune a timpului şi am ajunge faţă-n faţă cu grecii antici. Grecii au inventat trigonometria. Făceau autopsii şi disecţii. Ce ai putea să-i spui unui grec din Antichitate şi el să nu poată răspunde „Ei, mare scofală!"? Ai putea să-i vorbeşti despre atom? Atom e un cuvânt grecesc. Grecii ştiau că evenimentele de mare însemnătate din univers nu pot fi văzute de ochiul omului. Sunt undele, sunt razele, sunt particulele.

— Noi o ducem acceptabil.

— Noi stăm în încăperea asta imensă mucezită. E ca şi cum suntem proiectaţi înapoi.

— Avem căldură, avem lumină.

— Astea-s lucruri ale Epocii de Piatră. Ei aveau căldură şi lumină. Aveau focul. Frecau două bucăţi de cremene şi produceau scântei. Dacă ai vedea o bucată de cremene, ai recunoaşte-o? Dacă un om din Epoca de Piatră te-ar întreba ce e un nucleotid, i-ai putea spune? Cum fabricăm noi indigoul? Ce e sticla? Dacă mâine te-ai trezi în Evul Mediu şi ar bântui o epidemie, ce ai putea face ca s-o opreşti, ştiind ceea ce ştii despre progresul medicinei şi despre boli? Iată, mai avem puţin şi intrăm în secolul douăzeci şi unu, şi ai citit sute de cărţi şi reviste şi ai văzut sute de emisiuni TV consacrate ştiinţei şi medicinei. Ai putea să le spui acelor oameni un singur lucru crucial, unul mic, dar care ar putea salva un milion şi jumătate de vieţi?

— Să vă fierberi apa, asta le-aş spune.

— Cum să nu! Dar ce zici de „Spălaţi-vă după urechi"? Îndemnul e la fel de folositor.

— Eu continui să cred că o ducem acceptabil. Nu s-a mai dat nicio avertizare. Avem alimente, avem aparate de radio.

— Zău? Şi ce e un radio? Hai, dă-i înainte, explică. Stai în mijlocul acestui cerc de oameni. Ei utilizează unelte din piatră. Mănâncă larve. Explică ce e un radio.

— Nu-i niciun mister. Emiţători puternici trimit semnale. Care circulă prin văzduh şi sunt culese de receptori.

— Călătoresc prin văzduh? Cum? Ca păsările? De ce să nu le spunem magie? Ele călătoresc prin văzduh în unde magice. Ce e un nucleotid? Aşa-i că habar n-ai? Totuşi astea sunt elemente constitutive ale vieții. La ce e bună cunoaşterea, dacă pluteşte prin văzduh, şi-atât? Circulă de la un calculator la altul. Se schimbă şi sporeşte în fiecare secundă a fiecărei zile. Dar nimeni nu ştie mai nimic.

— Da, dar tu ştii ceva. Ai cunoştințe despre Derivatul de Nyoden. Te-am văzut cu oamenii ăia.

— A fost un capriciu de moment.

Heinrich s-a întors la lectura lui. Afară erau câteva grupuri de oameni în picioare, strânşi în jurul focurilor aprinse în containere cilindrice de cincizeci şi cinci de galoane. Un bărbat vindea băuturi şi sendvişuri dintr-un vehicul cu obloanele laterale coborâte. În apropiere erau parcate autobuze şcolare, motociclete, furgonete micuțe numite ambulete. M-am învârtit pe-acolo o vreme. Unii oameni dormeau în maşini, alții întindeau corturi. Fascicule de lumină virau prin pădure, sunete insistente de căutare, voci calme chemau. Am trecut pe lângă o maşină încărcată cu prostituate din Iron City. Lumina era aprinsă în interior, fețele ocupau ferestrele. Semănau cu femeile de la casele de marcat din supermarket, blonzii, cu guşă, resemnate. Un bărbat se rezema de portiera din față de pe partea şoferului, discuta printr-o mică deschidere a ferestrei şi respirația lui se vedea albă. Un radio a zis: „Atracția pentru contractele pe termen la porci a scăzut, adăugând o cădere a prețurilor pe piață.”

Mi-am dat seama că bărbatul care discuta cu prostituatele era Murray Jay Siskind. M-am dus acolo, l-am aşteptat să-şi termine fraza înainte de a-l aborda. El şi-a scos mănuşa dreaptă ca să dea mâna cu mine. Fereastra maşinii a fost ridicată.

— Credeam că eşti în New York pe timpul vacanței mici dintre semestre.

— M-am întors mai devreme să văd nişte filme cu accidente de automobil. Alfonse a aranjat o săptămână de proiecții, vrea să mă ajute să-mi pregătesc seminarul. Eram în autobuzul aeroportului şi ne îndreptam spre Iron City când au început să sune sirenele. Şoferul n-a avut încotro şi a urmat traficul până aici.

— Unde îți petreci noaptea?

— Întregul autobuz a fost repartizat la una dintre clădirile auxiliare. Am auzit un zvon despre pârțotine şi am ieşit să cercetez. Una dintre ele e în ținută leopard de bar sub palton. Mi-a arătat. Alta spune că fofoloanca ei muşcă. Ce crezi că vrea să spună cu asta? Sunt puțin îngrijorat, totuşi, în legătură cu toate izbucnirile astea de boli lumeşti. Am totdeauna cu mine un prezervativ cu nervuri întărite. O mărime universală. Dar am senzația că nu oferă cine ştie ce protecție împotriva inteligenței şi capacității de adaptare a virusului modern.

— Femeile nu par ocupate, am zis eu.

— Nu cred că ăsta e genul de dezastru care duce la excese sexuale. Unul sau doi indivizi ar putea în cele din urmă să iasă afară pe furiş, dar nu va fi o hoardă orgiastică, oricum nu în noaptea asta.

— Presupun că oamenii au nevoie de timp pentru a parcurge anumite faze.

— Evident, a zis el.

I-am spus că am petrecut două minute şi jumătate expus la norul toxic. Apoi am rezumat interviul meu cu tipul de la SIMUVAC.

— Răsuflarea scurtă a Nyodenului a plantat moartea în trupul meu. Acum e ceva oficial, potrivit calculatorului. Am moartea în mine. Problema e dacă pot sau nu pot să supraviețuiesc. Are o existență de treizeci de ani. Treizeci de ani. Chiar dacă nu mă va ucide direct, probabil va trăi mai mult decât mine în propriul meu corp. Aş putea să mor într-un accident de avion şi Derivatul de Nyoden va prospera în timp ce rămăşițele mele ar fi îngropate.

— Asta-i natura morții moderne, a zis Murray. Are o viață independentă de noi. Creşte în prestigiu şi dimensiune. Are o anvergură cum n-a mai avut până acum. Noi o studiem cu obiectivitate. Putem prezice apariția ei, îi putem urmări drumul prin corp. Putem face fotografii ale secțiunilor ei transversale, putem să-i înregistrăm tremurul şi undele. Niciodată n-am mai fost atât de aproape de ea, atât de obişnuiți cu deprinderile şi atitudinile ei. O cunoaştem în profunzime. Dar ea continuă să crească, să dobândească lățime şi proporții, noi debuşeuri, noi căi şi mijloace. Cu cât ştim mai multe lucruri, cu atât mai mult creşte. E asta o lege a fizicii? Fiecare progres în cunoaştere şi tehnică este egalat de un nou gen de moarte, o nouă specie. Moartea se adaptează, asemenea unui agent viral. E asta o lege a naturii? Sau una dintre superstițiile mele? Simt că morții n-au fost niciodată atât de aproape de noi. Simt că noi populăm acelaşi văzduh ca şi morții. Aminteşte-ți de Lao Tse. „Nu-i nicio deosebire între cei vii şi cei morți. Ei constituie un canal al vitalității.” A spus asta cu şase sute de ani înainte de Hristos. E încă o dată adevărat, poate niciodată n-a fost mai adevărat.

Şi-a pus mâinile pe umerii mei şi m-a privit cu tristețe în față. Mi-a spus în cele mai simple cuvinte că îi pare nespus de rău pentru ceea ce mi s-a întâmplat. Mi-a vorbit de probabilitatea unei erori de calculator. Calculatoarele fac greşeli, a zis el. Electricitatea statică a covorului. O scamă sau un fir de păr în circuite. Nu credea ce spune şi nici eu nu-l credeam. Dar vorbea convingător, ochii i se umpluseră de emoție spontană, un sentiment generos şi profund. M-am simțit recompensat într-un mod bizar. Compasiunea lui era la înălțimea situației, o milă şi o mâhnire impresionante. Veştile rele aproape o meritau.

— După ce am împlinit douăzeci de ani, m-am temut, am fost îngrozit de moarte. Acum iată, s-a produs. Mă simt prins în laț, mă simt profund implicat. Nu-i de mirare că lucrul ăsta e numit eveniment toxic aeropurtat. E un eveniment

acceptabil. Marchează sfârşitul lucrurilor neinteresante. Şi e doar începutul. Aşteaptă şi o să vezi.

Un moderator de talk-show a zis: „Sunteți în direct.” Focurile ardeau în butoaiele de țiței. Vânzătorul de sendvişuri şi-a închis furgoneta.

— Ceva episoade de *déjà-vu* în grupul vostru?

— Nevasta şi fiica, am zis eu.

— Există o teorie despre *déjà-vu*.

— Nu vreau să o aflu.

— De ce credem că lucrurile astea s-au întâmplat mai înainte? Simplu. Ele s-au întâmplat într-adevăr înainte, în minţile noastre, ca viziuni ale viitorului. Fiindcă astea reprezintă clarviziune, nu putem integra materialul în sistemul nostru de conştiință aşa cum e structurat acum. Asta e în esență ceva supranatural. Noi vedem în viitor, dar n-am învățat cum să prelucrăm experiența. Şi astfel ea rămâne ascunsă până când clarviziunea se adevereşte, până când ajungem față-n față cu evenimentul. Acum suntem liberi să ni-l amintim, să-l experimentăm ca pe un material cunoscut.

— De ce au atât de mulți oameni aceste episoade acum?

— Fiindcă moartea pluteşte în aer, a spus el cu blândețe. Eliberează materialul suprimat. Ne aduce mai aproape de lucruri despre noi înşine pe care nu le-am aflat. Cei mai mulți dintre noi am văzut probabil propria noastră moarte, dar n-am ştiut cum să facem ca materialul să iasă la suprafață. Poate când vom muri, primul lucru pe care-l vom spune e: „Cunosc sentimentul ăsta. Am fost aici mai înainte.”

Şi-a pus din nou mâinile pe umerii mei, m-a studiat cu o tristețe reînnoită şi înduioşătoare. Le-am auzit pe prostituate strigând la cineva.

— Mi-ar plăcea să-mi pierd interesul față de mine însumi, i-am spus lui Murray. E cumva vreo şansă să se întâmple asta?

— Niciuna. Au încercat oameni mai buni.

— Cred că ai dreptate.

— Evident.

— Regret că n-am putut face nimic. Regret că n-am putut să gândesc mai profund problema.

— Munceşte mai susținut la Hitlerul dumitale, a zis el.

L-am privit. Cât de multe lucruri ştia el?

Geamul maşinii s-a deschis puțin. Una dintre femei i-a spus lui Murray:

— E-n regulă, o fac pe douăj'cinci de dolari.

— Te-ai consultat cu reprezentantul tău? a zis el.

Ea a coborât complet geamul şi l-a privit cu atenție.

Avea înfățişarea opacă a femeii cu părul pe bigudiuri de la ştirile serii a cărei casă fusese îngropată în noroi.

— Ştii la cine mă refer, a zis Murray. Tipul care se îngrijeşte de nevoile tale afective în schimbul unui procent de sută la sută din câştigurile tale. Tipul de care depinzi, care te snopeşte în bătaie când nu eşti cuminte.

— Aaa, Boby? E în Iron City, se fereşte de nor. Nu-i place să se expună dacă nu e absolut necesar.

Femeile au râs, şase capete s-au săltat. Era râsul unor persoane din interior, bine informate, un râs puțintel exagerat, menit să arate că femeile erau legate între ele în modalități pe care noi nu le prea apreciem.

O altă fereastră s-a deschis cam jumătate de inch, a apărut un botic vesel.

— Tipul de peşte, ăsta-i Bobby, îi place să-şi folosească mintea.

O a doua serie de râsete. N-am fost siguri dacă era pe socoteala lui Bobby, sau a noastră, sau a lor. Geamurile au fost ridicate.

— Nu-i treaba mea, am zis, dar ce anume e dispusă ea să facă cu tine pentru douăzeci şi cinci de dolari?

— Manevra Heimlich.

I-am cercetat partea de față ce se afla între şapca de turist şi barbă. Părea adâncit în gânduri, privind lung maşina. Ferestrele erau încețoşate, capetele femeilor acoperite de fum de țigară.

— Desigur, va trebui să găsim un spațiu vertical, a spus el distrat.

— Nu te aştepți, de fapt, ca ea să-şi înfigă o halcă de carne în trahee.

S-a uitat la mine pe jumătate speriat.

— Ce spui? Nu, nu va fi nevoie. Câtă vreme scoate sunete icnite şi de sufocare. Câtă vreme suspină adânc atunci când îi hurduc pelvisul. Câtă vreme se prăbuşeşte pe spate în îmbrățişarea mea salvatoare.

Şi-a scos mănuşa ca să-mi strângă mâna. Apoi s-a dus la maşină să pună la punct detaliile cu femeia în cauză. Am văzut că bate la portiera din spate. După o secundă portiera s-a deschis şi el s-a înghesuit pe banchetă. M-am dus la unul dintre butoaiele cu țiței. Trei bărbați şi o femeie stăteau în jurul focului şi pritoceau zvonuri.

Trei dintre căprioarele vii de la Kung Fu Palace muriseră. Guvernatorul era mort, pilotul lui şi copilotul erau grav răniți după o aterizare forțată într-o zonă comercială. Doi oameni din triaj muriseră, cu mici arsuri de acid vizibile pe costumele Mylex. Haite de ciobăneşti germani, câini dresați să depisteze Nyodenul, îşi abandonaseră paraşutele şi li se dăduse drumul în comunitățile afectate. Potop de apariții OZN în zonă. Un jaf generalizat făcut de bărbați în folii de plastic. Doi tâlhari au murit. Şase membri ai Gărzii Naționale au murit, ucişi în timp ce încercau să stingă incendiul izbucnit după un incident rasist. Circulau zvonuri despre avorturi, prunci născuți prematur. Au fost noi apariții de nori învolburați.

Oamenii care retransmiteau informațiile astea neverificate o făceau cu o anumită groază plină de respect, săltându-se în vârful picioarelor în frig, cu brațele încrucişate pe piept. Se temeau că povestirile ar putea fi adevărate, dar în acelaşi timp erau impresionați de caracterul dramatic al lucrurilor. Evenimentul toxic eliberase un duh al imaginației. Unii țeseau poveşti, alții ascultau vrăjiți. Respectul era tot mai mare pentru zvonul plin de culoare, pentru povestea cea mai înfricoşătoare. Eram la fel de dispuşi să credem sau să nu

credem o povestire cum fusesem mai devreme. Dar acum se simțea o apreciere mai mare. Începeam să ne minunăm de capacitatea noastră de a produce veneraţia.

Ciobăneştii germani. O ştire liniştitoare pe care am luat-o înăuntru cu mine. Corp robust, blană deasă şi închisă la culoare, cap fioros, limbă lipăitoare lungă. Îmi imaginam cum dau târcoale pe străzile pustii, mergând greoi, vigilenți. Capabili să audă sunete pe care noi nu le putem auzi, capabili să perceapă schimbările din fluxul informațiilor. Îi vedeam în casa noastră, băgându-şi botul în dulapuri, cu urechile înalte ciulite şi mirosind a căldură şi blană şi putere înmagazinată.

În hală dormea aproape toată lumea. Am mers de-a lungul peretelui slab luminat. Trupurile înghesuite dormeau buştean, părând să emită un singur oftat nazal. Figurile se agitau; un copil asiatic cu ochii larg deschişi mă urmărea cum păşesc printre zeci de saci de dormit îngrămădiți.

Babette se făcuse covrig pe o saltea pneumatică, înfăşurată în paltonul ei. Fiul meu dormea pe scaun ca un navetist pilit, cu capul căzut pe piept. Am dus un scaun pliant lângă patul de campanie unde erau copiii mai mici. Apoi am stat acolo, aplecat în față, să le veghez somnul.

O amestecătură întâmplătoare de capete şi de mădulare care se bălăbăneau. Pe fețele acelea calde, delicate, se citea o încredere atât de absolută şi de pură încât nu mi-am permis să cred că ar putea fi deplasată. Exista probabil ceva, undeva, mare şi impozant şi îndeajuns de înfricoşător ca să justifice această nădejde luminoasă şi credință implicită. M-a cuprins un sentiment de pietate deznădăjduită. Avea o natură cosmică, era plin de năzuințe şi strădanii. Vorbea de distanțe colosale, de forțe înspăimântătoare dar subtile. Cum dormeau, copiii ăştia semănau cu figurile dintr-un anunț publicitar pentru rosacrucieni, unde figurile trăgeau după ele un fascicul de lumină puternic venind de undeva din afara paginii. Steffie s-a întors puțin, apoi a murmurat ceva în somn. Părea important să ştiu ce-a spus. În starea mea de

spirit de atunci, sub apăsarea de moarte produsă de norul Nyoden, eram dispus să caut oriunde semne şi indicii, sugestii de alinare ciudată. Am tras scaunul mai aproape. Fața ei în somnul ca în marsupiu putea fi o structură menită doar să-i apere ochii, globurile acelea extraordinare, mari şi temătoare, predispuse la faze colorate şi o agerime impetuoasă, la o percepere a durerii din alții. Am stat acolo şi am privit-o. Câteva momente mai târziu a vorbit din nou. Silabe clare de data asta, nu murmurul din timpul visului – ci un limbaj care nu prea era al acestei lumi. M-am căznit să înțeleg. Eram convins că fata spune ceva, îmbinând unități de sens stabile. I-am privit fața, am aşteptat. Au trecut zece minute. A rostit două cuvinte, care s-au auzit clar, familiare şi totodată insesizabile, cuvinte ce păreau să aibă un sens ritual, parte dintr-o formulă magică sau o psalmodiere extatică.

Toyota Celica.

A trecut ceva timp până când mi-am dat seama că era numele unui automobil. Adevărul n-a făcut decât să mă uimească şi mai mult. Rostirea era frumoasă şi misterioasă, poleită cu uimire nedesluşită. Era ca numele unei puteri antice din cer, înscrisă în cuneiforme pe tăblițe. M-a făcut să simt că plana deasupra ei un anumit lucru. Dar cum era posibil? Un simplu nume de marcă, o maşină obişnuită. Cum puteau aceste cuvinte aproape absurde, murmurate în somnul agitat al unei copile, să mă facă să simt o semnificație, o prezență? Nu făcea decât să imite o voce de la televizor. Toyota Corolla, Toyota Celica, Toyota Cressida. Nume supra-naționale, generate de computer, în general destul de uşor de pronunțat. Parte a zgomotului cerebral al fiecărui copil, regiunile încărcate cu electricitate substatică prea adânci ca să poată fi cercetate. Oricare ar fi sursa ei, rostirea a avut asupra mea impactul unui moment de splendidă transcendență.

Mă bazez pe copiii mei în privința asta.

Am mai stat câteva momente, privind-o pe Denise, privindu-l pe Wilder, simțindu-mă altruist şi mare din punct de vedere spiritual. Pe podea era o saltea pneumatică, dar am vrut să stau pe cea a lui Babette şi m-am lăsat cu grijă lângă trupul ei, o movilă care visa. Mâinile, picioarele şi fața ei erau băgate sub paltonul protector; rămânea afară doar un smoc de păr rebel. Am căzut imediat într-o uitare marină, o conştiință tăcută şi fără vise ca a crabului care locuieşte în adâncuri.

Mi s-a părut că trecuseră doar câteva minute, când deodată am fost înconjurat de zgomot şi agitație. Am deschis ochii şi am descoperit-o pe Denise care mă lovea peste brațe şi umeri. Când a văzut că m-am trezit, a început s-o bumbăcească pe mamă-sa. În jurul nostru oamenii se îmbrăcau şi împachetau. Zgomotul cel mai mare ieşea de la sirenele ambulanțelor de afară. O voce ne dădea instrucțiuni printr-un megafon. În depărtare s-au auzit dangăte de clopot şi apoi o serie de claxoane de automobil, preludiul la ceea ce avea să devină un muget universal, o panică de cireadă, un vaier de proporții înfricoşătoare când vehicule de toate mărimile şi tipurile încercau să ajungă la şosea în cel mai scurt timp posibil.

Am reuşit să mă ridic în capul oaselor. Amândouă fetele încercau s -o trezească pe Babette. Încăperea se golea. Am văzut că Heinrich mă privea atent, rânjind enigmatic. Vocea din amplificator spunea: „Schimbare de vânt, schimbare de vânt. Norul şi-a schimbat direcția. Toxic, toxic, se îndreaptă încoace.”

Babette s-a răsucit pe saltea, oftând fericită.

— Încă cinci minute, a zis ea.

Fetele au plouat cu lovituri peste capul şi brațele ei.

M-am ridicat în picioare şi m-am uitat în jur căutând o toaletă pentru bărbați. Wilder era îmbrăcat, mânca un biscuit şi aştepta. Vocea a vorbit din nou, aşa cum sporovăia glasul cântat de la megafonul unui magazin universal, printre

tejghele parfumate şi sunet de sonerii: „Toxic, toxic. Duceți-vă la vehiculul vostru, duceți-vă la vehiculul vostru.”

Denise, care o ținea pe mama ei de încheietura mâinii, i-a aruncat tot brațul pe saltea.

— De ce trebuie să spună fiecare lucru de două ori? Am înțeles de prima dată. Vrea doar să se audă vorbind.

Au ridicat-o pe Babette în patru labe. M-am îndepărtat grăbit spre toaletă. Aveam cu mine pasta de dinți, dar n-am putut să găsesc periuța. Am întins nişte pastă pe arătător şi mi-am frecat dinții cu degetul. Când m-am întors, ei erau îmbrăcați şi pregătiți, îndreptându-se spre ieşire. O femeie cu brasardă ne-a distribuit măşti la uşă, măşti chirurgicale albe subțiri, care acopereau nasul şi gura. Am luat şase şi am ieşit din hală.

Era încă întuneric. Ploua năprasnic. În fața noastră se desfăşura o scenă de dezordine panoramică. Maşini înnămolite, maşini blocate, maşini de-abia târându-se pe ruta de scăpare cu o singură bandă, maşini care o luau pe scurtătură prin pădure, maşini înconjurate de copaci, de bolovani, de alte maşini. Sirene răsunau şi se stingeau, claxoane urlau exasperate şi protestau. Se vedeau bărbați fugind, corturi proiectate de vânt în copaci, familii întregi care-şi părăseau vehiculele şi se îndreptau pe jos spre şosea. Din adâncul pădurii se auzeau motociclete care-şi ambalau motoarele, voci ce scoteau țipete incoerente. Parcă asistam la căderea unei capitale de colonie în mâinile unor rebeli consacrați. O mare dramă grandioasă, copleşitoare, cu elemente de umilință şi vinovăție.

Ne-am pus măştile şi am alergat prin ploaia torențială spre maşina noastră. La nici zece yarzi depărtare un grup de bărbați se deplasa calm spre un Land Rover. Păreau nişte instructori în războiul din jungă, bărbați cu trupuri zvelte şi capete ca nişte cutii lungi. Ei au pornit cu maşina direct prin lăstărişul des, nu doar departe de drumul desfundat, dar departe de toate celelalte maşini ce se hazardau pe scurtături. Abțibildul de pe bara de protecție a Roverului lor spunea

CONTROLUL ARMELOR E CONTROLUL MINȚII. În situații de acest fel, vrei să te ții aproape de oameni în grupurile marginale de dreapta, care au exersat cum să rămână în viață. I-am urmat cu oarecare dificultate, brecul nostru mai micuț se zguduia cumplit în încâlceala tufărişului, sus pe pante, peste pietroaie ascunse. După nici cinci minute Land Roverul nu se mai vedea.

Ploaia s-a transformat în lapoviță, lapovița în zăpadă.

Am văzut un şir de faruri departe în dreapta şi am condus cincizeci de yarzi în direcția aia printr-o albie de torent, cu maşina aplecată mult în față ca pe tobogan. Se părea că nu ne apropiam de lumini. Babette a dat drumul la radio şi am aflat că oamenii evacuați din Tabăra Cercetaşilor urmau să se îndrepte spre Iron City, unde se făceau pregătiri pentru a furniza hrană şi adăpost. Am auzit claxoane care sunau şi am crezut că e o reacție la anunțul difuzat de radio, dar ele au continuat într-o cadență rapidă şi alarmată, transmițând prin noaptea viforoasă o avertizare şi senzația de frică animalică.

Apoi am auzit palele de rotor. Prin copacii dezgoliți am văzut norul toxic imens, luminat acum de cincisprezece elicoptere – imens dincolo de capacitatea de înțelegere, dincolo de legendă şi zvon, o masă în formă de limax umflat, care se învolbura. Părea să genereze propriile furtuni interioare. Se auzeau pârâituri şi sfârâituri, se vedeau străfulgerări, fâşii lungi şi răsucite de flacără chimică. Claxoanele maşinilor urlau şi gemeau. Elicopterele vibrau ca nişte dispozitive uriaşe. Noi stăteam în maşină, în pădurea acoperită de zăpadă, fără să scoatem o vorbă. Dincolo de miezul lui învolburat, norul grandios apărea argintat în lumina reflectoarelor. Se deplasa ca un limax, îngrozitor, prin noapte, elicopterele păreau să se agite fără succes în jurul lui. Cu dimensiunea lui colosală, cu amenințarea lui sumbră şi masivă, şi cu aparatele de zbor care-l escortau, norul semăna cu o reclamă națională pentru moarte, o campanie de multe milioane de dolari susținută de spoturile radiodifuzate, litere groase şi panou publicitar,

saturație, supralicitare TV. S-a produs o descărcare de înaltă tensiune. Lumină intensă. Claxonatul a devenit mai puternic.

Mi-am amintit şocat că din punct de vedere tehnic eram mort. Interviul cu tehnicianul SIMUVAC mi-a revenit în minte îngrozitor de amănunțit. M-am simțit bolnav pe câteva niveluri.

Singurul lucru pe care-l puteam face era să-mi pun familia la adăpost. Am continuat să înaintez spre faruri şi spre sunetul furios al claxoanelor. Wilder dormea, planând în spații uniforme. Am apăsat pe accelerație, am tras de volan, mi-am măsurat forța brațelor cu maşina printr-un pâlc din specia *Pinus Strobus*.

Heinrich a zis prin masca lui:

— Te-ai uitat vreodată cu adevărat la ochiul tău?

— Ce vrei să spui? a zis Denise, arătându-se imediat interesată, ca şi cum ne-am fi pierdut vremea trândăvind pe veranda din față într-o zi din miez de vară.

— Propriul tău ochi. Ştii cum se numesc părțile lui?

— Cum ar fi irisul, pupila?

— Alea sunt părțile cărora li se face publicitate. Ce zici de corpul vitros? Ce zici de lentila numită cristalin? Cristalinul e înşelător. Câți oameni ştiu că au lentile? Ei cred că lentilă e la aparatul de fotografiat.

— Ce zici de ureche? a zis Denise cu vocea înăbuşită.

— Dacă ochiul e un mister, uită complet de ureche. Spune-i cuiva doar despre „melcul urechii" şi o să te privească întrebându-se parcă „Cine mai e şi ăsta?". În corpul nostru există o întreagă lume.

— Nu-i pasă nimănui, a zis ea.

— Cum pot trăi oamenii toată viața fără să ştie numele părților corpului lor?

— Da' de glande ce spui? a zis ea.

— Glandele de animale se pot mânca. Arabii mănâncă glande.

— Francezii mănâncă glande, a zis Babette prin tifon. Arabii mănâncă ochi, că tot ați vorbit despre ochi.

— Ce părți? a zis Denise.
— Ochiul întreg. Ochiul de oaie.
— Dar nu mănâncă genele, a zis Heinrich.
— Oile au gene? a zis Steffie.
— Întreabă-l pe tatăl tău, a zis Babette.

Maşina a trecut prin vadul unui pârâu despre care n-am ştiut că e acolo până când n-am intrat în el. M-am chinuit să ajung pe malul celălalt. Ningea bogat în lumina proiectată spre cer de farurile maşinii. Dialogul cu voce scăzută a continuat. M-am gândit că situația dificilă în care ne găseam părea să fie doar de interes colateral pentru unii dintre noi. Voiam ca ei să dea atenție evenimentului toxic. Voiam să fiu apreciat pentru eforturile mele de a ajunge cu bine la autostradă. M-am gândit să le spun despre evidența de pe computer, despre moartea condiționată de timp, pe care o purtam în cromozomii şi în sângele meu. Autocompătimirea se infiltra în sufletul meu. Am încercat să mă relaxez şi să mă mulțumesc cu asta.

— Dau oricui din maşina asta cinci dolari, a zis Heinrich prin masca lui de protecție, dacă-mi poate spune când au murit mai mulți oameni, la construcția piramidelor din Egipt sau la construcția Marelui Zid al Chinei – şi trebuie să-mi spuneți câți anume au murit în fiecare loc, cu o aproximație de cel mult cincizeci de oameni.

Am mers peste un câmp deschis după trei sănii cu motor. Ele transmiteau o stare de spirit de amuzament inteligent. Evenimentul toxic se vedea încă, trasoarele chimice puşcau în arcuri de moale din interiorul său. Am depăşit familii care mergeau pe jos, am văzut cum un şir de lumini roşii pereche şerpuia prin beznă. Când ne-am îndepărtat de marginea pădurii, oameni din alte maşini ne-au aruncat priviri somnoroase. Ne-au trebuit nouăzeci de minute ca să ajungem la autostradă şi încă treizeci să ajungem la intersecția de autostrade pe două niveluri, unde ne-am rotit şi am ieşit îndreptându-ne spre Iron City. Aici ne-am întâlnit cu grupul de la Kung Fu Palace. Claxoane care țipau întruna, copii care

făceau semne cu mâna. Asemenea convoaielor de căruțe care se întâlneau pe drumul spre Santa Fe. Norul atârna încă în oglinda retrovizoare.

Krylon[26], Rust-Oleum[27], Red Devil[28].

Am ajuns la Iron City în zori. Erau puncte de control la toate ieşirile de pe şosea. Polițişti şi voluntari de la Crucea Roşie distribuiau instrucțiuni copiate la şapirograf privind centrele de evacuare. După o jumătate de oră ne-am pomenit împreună cu alte patruzeci de familii într-un studio de karate părăsit, situat la ultimul etaj al unei clădiri cu patru niveluri de pe strada principală. Nu existau paturi ori scaune. Steffie a refuzat să-şi scoată masca.

Pe la 9 a.m. au fost aduse saltele gonflabile, mâncare şi cafea. Am văzut prin ferestrele prăfuite un grup de elevi cu turban, membri ai comunității Sikh din localitate, care stăteau în stradă cu o pancartă scrisă cu litere de mână: IRON CITY UREAZĂ BUN VENIT EVACUAȚILOR DIN ZONĂ. Nu ni se permitea să părăsim clădirea.

Pe peretele sălii erau ilustrații de mărimea unui poster ale celor şase suprafețe de lovire ale mâinii omului.

La amiază, un zvon a străbătut oraşul. Din elicopterele militare au fost coborâți tehnicieni în curele ca să planteze microorganisme în miezul norului toxic. Organismele astea erau recombinări genetice, care aveau încorporat apetitul pentru agenții toxici specifici din Derivatul de Nyoden. Ele urmau să devoreze efectiv norul învolburat, să-l mănânce în întregime, să-l distrugă, să-l descompună.

Invenția asta, atât de asemănătoare ca natură cu un lucru peste care am putea să dăm în *The National Enquirer* sau în *The Star*, ne-a făcut să ne simțim oarecum sătui în mod iluzoriu, ca după o petrecere cu alimente fără valoare nutritivă, dar uşor de preparat. M-am plimbat prin încăpere, aşa cum făcusem în hala Cercetaşilor, deplasându-mă de la un cerc de conversație la altul. Nimeni nu părea să ştie cum putea un grup de microorganisme să consume suficient

material toxic şi să scape cerul de un nor atât de dens şi mare. Nimeni nu ştia ce se va întâmpla cu deşeurile toxice după ce au fost mâncate sau cu microorganismele după ce au terminat de mâncat.

Copiii se maimuțăreau în toată încăperea, luau poziții comice de karate. Când m-am întors la zona noastră, Babette stătea singură, împodobită cu o eşarfă şi o căciuliță tricotată.

— Nu-mi place ultimul zvon, a zis ea.

— Prea tras de păr? Crezi că nu e nicio şansă ca un pumn de organisme să-şi croiască drum prin evenimentul toxic mâncându-l.

— Cred că sunt toate şansele din lume. Nu mă îndoiesc nicio clipă că au ambalat organismele astea mici în carton cu bule din plastic transparente, ca rezervele de pix. Iată ce mă îngrijorează.

— Însăşi existența unor organisme făcute la comandă.

— Însăşi ideea, însăşi existența, inventivitatea fenomenală. Pe de altă parte o admir, categoric. Numai când mă gândesc că acolo există oameni care pot să-şi imagineze asemenea lucruri. Un microb care mănâncă norul sau cam aşa ceva. Nu există limite pentru surprize. Toată uimirea care a mai rămas în lume e microscopică. Însă mă pot împăca cu gândul ăsta. Dar au studiat toate detaliile, toate consecințele? Asta mă înspăimântă.

— Ai o presimțire nedesluşită, am spus eu.

— Simt că ei acționează asupra părții superstițioase a naturii mele. Fiecare progres e mai rău decât cel dinainte fiindcă mă face să mă tem şi mai tare.

— De ce anume să te temi?

— De cer, de pământ, ştiu şi eu.

— Cu cât e mai mare progresul ştiințific, cu atât frica e mai primitivă.

— Oare de ce? a zis ea.

La trei p.m., Steffie purta în continuare masca de protecție. Umbla pe lângă pereți, doi ochi verzi, pătrunzători, vigilenți, secretoşi. Se uita la oameni ca şi cum ei nu puteau să vadă că

îi priveşte, ca şi cum masca îi acoperea ochii în loc să-i lase expuşi. Oamenii credeau că ea se joacă. Îi făceau cu ochiul, îi spuneau „bună”. Eram sigur că trebuie să mai treacă pe puțin o zi înainte ca ea să se simtă oarecum în siguranță şi să-şi scoată dispozitivul de protecție. Ea lua în serios avertismentele, interpreta pericolul ca pe o stare prea lipsită de detalii şi precizie ca să fie redusă la un anumit timp şi loc. Ştiam că va trebui pur şi simplu să aşteptăm ca ea să uite vocea din amplificatoare, sirenele, cursa nocturnă prin pădure. Masca îi scotea în evidență ochii şi, totodată, dramatiza sensibilitatea ei la episoade de stres şi alarmă. Părea să o apropie de preocupările adevărate ale lumii, o ascuțea în răsuflarea ei.

La şapte p.m., un bărbat care ducea un televizor micuț se plimba încet prin încăpere şi ținea un discurs în timp ce mergea. Era de vârstă mijlocie sau mai în vârstă, un bărbat cu ochi limpezi, foarte drept, care purta o căciulă căptuşită cu blană, cu clapele lăsate peste urechi. Ținea televizorul ridicat în aer, departe de trup, şi cât timp a cuvântat s-a rotit de câteva ori în vreme ce se deplasa pentru a arăta ecranul alb tuturor celor din cameră.

— Nu e nimic pe rețea, ne-a spus el. Niciun cuvânt, nicio imagine. Pe canalul Glassboro apreciem cincizeci şi două de cuvinte potrivit calculului real. Nicio secvență filmată, nicio relatare în direct. Evenimente de genul ăsta se întâmplă atât de des încât nu mai interesează pe nimeni? Oamenii ăia nu ştiu prin ce trecem noi? Am fost teribil de speriați. Şi suntem şi acum. Ne-am părăsit casele, am mers cu maşinile prin viscol, am văzut norul. Era o arătare ucigaşă, chiar acolo deasupra noastră. E admisibil ca nimeni să nu transmită un reportaj complet pentru un astfel de eveniment? Jumătate de minut, douăzeci de secunde? Vor cumva să ne spună că e nesemnificativ, e neînsemnat? Sunt ei atât de nemiloşi? S-au plictisit atât de tare de scurgeri şi de contaminări şi de deşeuri? Cred ei că asta e doar la televiziune? „Există prea multă televiziune — de ce să arătăm şi mai multă?” Ăştia nu

ştiu că e ceva real? N-ar trebui ca pe străzi să mişune cameramanii şi oamenii cu sonorizarea şi reporterii? N-ar trebui să strigăm la ei de la ferestre: „Lăsați-ne în pace, am pătimit destul, ieşiți afară de aici cu instrumentele voastre abjecte de imixtiune”? Trebuie ca ei să aibă două sute de morți, secvențe de dezastru rare, ca să vină într-un anumit loc, să dea buzna cu elicopterele şi cu limuzinele lor de serviciu? Ce anume ar trebui să se întâmple înainte ca ei să ne vâre microfoanele în față şi să ne hăituiască până în pragul caselor noastre, tăbărând pe peluzele noastre, creând obişnuitul circ mediatic? Nu ne-am câştigat oare dreptul de a dispreţui întrebările lor idioate? Uitați-vă la noi în locul ăsta. Suntem în carantină. Suntem precum leproşii în vremurile medievale. Ăştia n-or să ne dea voie să ieşim de aici. Ne lasă mâncare în fața scărilor şi o şterg în vârful picioarelor să se pună la adăpost. E perioada cea mai înfricoşătoare din viețile noastre. Lucrurile pe care le îndrăgim şi pentru care am muncit sunt serios amenințate. Dar ne uităm în jur şi nu vedem nicio reacție de la organele oficiale ale mass-mediei. Evenimentul toxic aeropurtat e un lucru înspăimântător. Frica noastră e enormă. Chiar dacă nu s-au pierdut multe vieți, nu merităm noi nicio atenție pentru suferințele noastre, pentru nelinişştea noastră omenească, pentru groaza noastră? Frica nu e ştire?

Aplauze. O explozie prelungită de strigăte şi aplauze. Vorbitorul s-a mai întors încet încă o dată, arătând micul televizor auditoriului. Când şi-a încheiat rondul, a ajuns față-n față cu mine, la o distanță de cel mult zece inchi. Pe fața lui bătută de vânt s-a produs o schimbare, o uşoară buimăceală, şocul produs de un fapt minor zgomotos.

— Am văzut asta mai înainte, mi-a spus el în cele din urmă.

— Ce-ai văzut mai înainte?

— Dumneata stăteai acolo în picioare, eu stăteam aici. Ca un salt într-o a patra dimensiune. Trăsăturile dumitale incredibil de precise şi de clare. Păr blond, ochi spălăciți, nas roz, gură şi bărbie greu de descris, tipul de ten care transpiră

tot timpul, fălci potrivite, umeri căzuți, mâini şi picioare mari. Toate astea s-au petrecut mai înainte. Abur care şuieră în țevi. Perişori ce ies din porii dumitale. Expresia feței dumitale, identică.

— Ce expresie? am spus eu.

— Chinuită, cadaverică, pierdută.

Era cu opt zile înainte ca ei să ne spună că ne putem întoarce acasă.

III. DYLARAMA

22

Supermarketul e plin de oameni în vârstă, care par pierduți printre gardurile vii uluitoare. Unii sunt prea scunzi şi nu ajung la rafturile de sus; alții blochează intervalele cu cărucioarele lor; unii sunt neîndemânatici şi reacționează lent; alții sunt uituci, unii zăpăciți; alții se deplasează bombănind şi au expresia prudentă a oamenilor de pe coridoarele de spital.

Mi-am împins căruciorul de-a lungul intervalului. Wilder stătea în cărucior pe polița rabatabilă şi încerca să înhațe articolele care-i stimulau sistemul de analiză senzorială prin formă şi strălucire. Erau două noi amenajări în supermarket, colțul de măcelărie şi o brutărie, iar aroma pâinii şi a prăjiturii din cuptor combinată cu imaginea unui bărbat mânjit cu sânge care bătea fâşii de carne de vițel proaspătă era destul de incitantă pentru noi toți.

„Dristan Ultra, Dristan Ultra.”[29]

Cealaltă incitare era zăpada. S-au anunțat ninsori abundente, în cursul zilei sau în timpul nopții. Anunțul a scos afară mulțimile, pe cei ce se temeau că drumurile vor fi curând impracticabile, cei prea bătrâni, care nu puteau merge în siguranță pe zăpadă şi pe gheață, cei ce credeau că viscolul îi va izola în casele lor zile şi săptămâni întregi. În special oamenii mai în vârstă sunt sensibili la ştirile despre iminența unei calamități prognozate la televizor de bărbați gravi, postați în picioare în fața unor hărți radar digitale sau a unor fotografii pulsatile ale planetei. Înnebuniți, bătrânii s-au dus în mare grabă la supermarket să se aprovizioneze înainte ca frontul atmosferic să-şi facă apariția. Atenționare pentru zăpadă, spuneau meteorologii. Alarmă pentru zăpadă. Pluguri pentru zăpadă. Zăpadă amestecată cu zloată şi ploaie rece ca gheața. În vest începuse să ningă. Ninsoarea se deplasa spre est. Ei au prins ştirea din zbor. Ninge abundent. Ninge

viscolit. Avertizări despre zăpadă. Ninge violent. Ninge în rafale. Troiene şi strat gros de zăpadă. Troiene, distrugeri. Bătrânii cumpărau cuprinşi de panică. Când nu-i înfuria, televiziunea îi băga în sperieți. Şopteau între ei în rândurile de la casele de marcat. Sfaturi pentru călători, vizibilitate zero. Când o să ne lovească? Câți inchi? Câte zile? Au devenit secretoşi, şireți, păreau să ascundă de alții ştirile cele mai recente şi mai proaste, păreau să combine zorul lor cu viclenia, încercau să iasă în grabă, înainte de a fi interogați în legătură cu volumul cumpărăturilor. Făceau stocuri secrete în vreme de război. Lacomi, vinovați.

L-am zărit pe Murray în zona alimentelor obişnuite, neprotejate de înregistrarea mărcii; ducea o tigaie de Teflon. Am stat un timp să-l privesc. A discutat cu patru sau cinci persoane, oprindu-se uneori să mâzgălească nişte note într-un caiet cu spirală. Reuşea să scrie cu tigaia înfiptă cu stângăcie sub braț.

Wilder l-a strigat, țipând ca din vârf de copac, şi eu am împins căruciorul în direcția lui.

— Ce mai face soața dumitale cumsecade?

— Foarte bine, am zis.

— Puştiul ştie să vorbească?

— Uneori. Îi place să-şi aleagă locurile.

— Ştii problema la care mi-ai dat ajutor? Lupta Elvis Presley pentru putere.

— Sigur că da. Am venit şi am vorbit şi eu la cursul tău.

— Se dovedeşte, în mod tragic, că oricum aş fi câştigat.

— Ce s-a întâmplat?

— Cotsakis, rivalul meu, nu mai e printre cei vii.

— Adică?

— Adică e mort.

— Mort?

— Dispărut în surf în largul plajei din Malibu. În vacanța mică dintre semestre. Am aflat acum o oră. Am venit imediat aici.

Am devenit deodată conştient de textura densă a mediului înconjurător. Uşile automate se deschideau şi se închideau, respirând pe neaşteptate. Culorile şi mirosurile păreau mai puternice. Sunetul picioarelor care alunecau lin se distingea dintre zeci de alte zgomote, de la zumzăitul, asemănător valurilor de lângă țărm, al sistemelor de întreținere, de la foşnetul hârtiei de ziar în timp ce cumpărătorii îşi scanau horoscoapele în tabloidele de la intrare, de la şoaptele femeilor mai bătrâioare cu fețe pudrate cu talc, până la zdrăngănitul constant al maşinilor care treceau peste capacul prost pus al unui canal din fața intrării. Tălpi care alunecă. Le aud clar, un târşâit amorțit, trist, pe fiecare interval.

— Cum se simt fetele? a zis Murray.

— Perfect.

— S-au dus la şcoală?

— Da.

— Acum spaima a trecut.

— Da. Steffie nu mai poartă masca de protecție.

— Vreau să cumpăr nişte biftec New York, a zis el făcând un semn spre măcelar.

Expresia mi se părea cunoscută, dar ce anume însemna?

— Carne neambalată, pâine proaspătă, a continuat el. Fructe exotice, brânzeturi superioare. Produse din douăzeci de țări. Ca şi cum am fi la nişte răscruci ale lumii antice, într-un bazar persan sau un oraş înfloritor de pe Tigru. Jack, tu cum te simți?

Ce vrea să spună cu „tu cum te simți?”

— Bietul Cotsakis, dispărut în surf, am zis eu. Bărbatul ăla enorm.

— Chiar el.

— Nu ştiu ce să zic.

— Era masiv, aşa e.

— Ba chiar enorm.

— Ştiu şi eu ce să zic? Doar atât, mai bine el decât eu.

— Avea probabil vreo trei sute de livre.

— Oh, cu siguranță.

— Tu ce crezi, două sute nouăzeci, trei sute?
— Trei sute, cu siguranță.
— Mort. Un bărbat masiv ca ăsta.
— Ce putem spune?
— Credeam că eu sunt masiv.
— El era la alt nivel. Tu eşti masiv la nivelul tău.
— Nu fiindcă l-aş fi cunoscut. Nu-l cunoşteam deloc.
— Mai bine să nu-i cunoşti pe cei ce mor. Mai bine ei decât noi.
— Să fii atât de masiv. Şi apoi să mori.
— Să dispari fără urmă. Să fii măturat de valuri.
— Mi-l pot imagina atât de clar.
— Într-un fel, e straniu, nu-i aşa, a zis el, că noi ni-i putem imagina pe cei morți.

L-am dus pe Wilder pe lângă lădițele cu fructe. Fructele erau sclipitoare şi ude, bine delimitate. Exista aici o calitate conştientă de sine. Părea respectată cu mare grijă, ca fructul în patru culori dintr-un ghid al fotografiei. Am virat la dreapta la recipientele din plastic cu apă plată şi ne-am îndreptat spre casa de marcat. Îmi plăcea să fiu împreună cu Wilder, fiindcă atunci lumea era o suită de plăceri trecătoare. El înhăța ce putea, apoi imediat uita, prins de febra unei plăceri ulterioare. Îi invidiam uituceala, i-o admiram.

Femeia de la casa de marcat i-a pus câteva întrebări şi a dat tot ea răspunsurile cu voce ca de copil.

Unele case din oraş arătau semne de neglijare. Băncile din parc trebuiau reparate, străzile stricate, reasfaltate. Semne ale timpurilor. Dar supermarketul nu s-a schimbat sau, mai exact, s-a schimbat în bine. Era bine aprovizionat, luminos, avea muzică ambientală. Asta era explicația, ni se părea nouă. Totul era bine, va continua să fie bine, în cele din urmă va fi şi mai bine, câtă vreme supermarketul n-o ia la vale.

În seara aceea devreme am dus-o pe Babette cu maşina la cursul ei de ținută. Ne-am oprit pe pasajul suprateran şi am coborât să privim apusul de soare. De când cu evenimentul toxic aeropurtat, apusurile de soare deveniseră aproape

insuportabil de frumoase. Să fi existat vreo legătură observabilă între proprietățile deosebite ale Derivatului de Nyoden (adăugate la scurgerea zilnică de ape uzate, poluanți, impurități şi de substanțe ce provoacă delirul) şi saltul estetic de la apusurile de soare splendide la peisaje ale cerului panoramice, copleşitoare, vizionare, cu nuanțe terifiante de ocru roşu? Nimeni n-a putut s-o dovedească.

— Putem crede altceva? a zis Babette. Putem da o altă explicație?

— Nu ştiu.

— Nu suntem la țărmul oceanului sau la marginea deşertului. Ar trebui să avem apusuri de soare timide, de iarnă. Dar uită-te la cerul în flăcări. E atât de frumos şi de impresionant. Apusurile de soare durau de obicei cinci minute. Acum durează o oră.

— De ce oare?

— Chiar, de ce? a zis ea.

Locul ăsta de pe pasajul suprateran oferea o perspectivă largă spre vest. Oamenii începuseră să vină aici de când asistaseră la primul dintre noile apusuri de soare; îşi parcau maşinile, stăteau şi se învârteau pe-acolo în vântul tăios, discutau nervoşi şi priveau. Acum se strânseseră patru maşini, altele cu siguranță urmau să vină. Podul bulevardului devenise loc de observare, de contemplare a peisajului. Polițiştii se fereau să pună în aplicare interzicerea de staționare. Era una dintre acele situații delicate, cum sunt jocurile olimpice pentru handicapați, care fac ca toate restricțiile să pară meschine.

Mai târziu m-am înapoiat cu maşina la biserica Congregațională s-o iau pe Babette. Denise şi Wilder au venit cu mine să se plimbe. Babette în blugi şi jambiere oferea o imagine frumoasă şi impresionantă. Jambierele confereau o notă de importanță paramilitară, o sugestie de campanie militară arhaică. Când dădea zăpada cu lopata, purta şi o bentiță îmblănită. Asta mă făcea să mă gândesc la secolul cinci d.H. Bărbați care stăteau înjurai focurilor de tabără şi

discutau cu voci scăzute în dialectele turcice şi mongole. Ceruri limpezi. Moartea exemplară, neînfricată, a lui Attila Hunul.

— Cum a fost ora? a zis Denise.

— Merge atât de bine încât vor să le predau şi un alt curs.

— Despre ce? am zis eu.

— Despre mâncat şi băut. Se numeşte „Mâncatul şi Băutul: Constante Esențiale”. Ceea ce, recunosc, e un pic mai stupid decât ar trebui, categoric.

— Ce-ai putea să le spui? a zis Denise.

— Tocmai asta e. Practic, subiectul e inepuizabil. Mâncați alimente uşoare pe vreme caldă. Beți multe lichide.

— Păi, toată lumea ştie asta.

— Cunoştințele se schimbă cu fiecare zi. Oamenilor le place să li se consolideze convingerile. Nu vă culcați după ce ați mâncat mâncăruri grele. Nu beți băuturi tari pe stomacul gol. Dacă trebuie să înotați, aşteptați cel puțin o oră după ce ați mâncat. Pentru adulți lumea e mai complicată decât pentru copii. În perioada când noi am crescut mari, n-au prea existat faptele şi atitudinile astea schimbătoare. Intr-o zi ele au început să apară şi gata. Aşadar oamenii simt nevoia să fie convinşi din nou, de o persoană într-o poziție de autoritate, că un anumit mod de a face un lucru e modul corect sau modul greşit, cel puțin deocamdată. Sunt persoana cea mai apropiată pe care o puteau găsi, asta-i tot.

O scamă electrizată s-a lipit de ecranul televizorului.

Stăteam liniştiți, întinşi în pat, cu capul meu între sânii ei, ascuns de vreo lovitură necruțătoare. Eram hotărât să nu-i spun despre verdictul computerului. Ştiam că ar fi distrusă când ar afla că moartea mea va surveni aproape sigur înaintea morții ei. Trupul ei a devenit forța fermității mele, a tăcerii mele. În fiecare noapte mă trăgeam spre sânii ei, băgându-mi nasul în locul ăsta desemnat, ca un submarin avariat în docul de reparare. Căpătăm curaj de la sânii ei, de la gura ei caldă, de la mâinile ei scotocitoare, de la vârfurile degetelor ei care îmi mângâiau delicat spatele. Cu cât era

atingerea mai uşoară, cu atât eram eu mai hotărât s-o împiedic să afle. Doar propria ei disperare ar putea să-mi înfrângă voința.

Odată am fost gata-gata s-o rog să-şi pună jambierele înainte să facem dragoste. Dar părea o rugăminte cu rădăcinile înfipte mai adânc în patetism decât în sexualitate anormală şi m-am gândit că asta ar face-o să suspecteze că ceva nu e în regulă.

23

L-am rugat pe profesorul meu de germană să adauge o jumătate de oră la fiecare lecție. Părea mai presant ca oricând să învăț limba. Camera lui era rece. Tipul purta haine pentru vreme rea şi părea că îngrămădeşte treptat mobilă în dreptul ferestrelor.

Stăteam față-n față în semiîntuneric. Mă descurcam nemaipomenit de bine cu vocabularul şi regulile de gramatică. Aş fi trecut cu uşurință un test scris, luând calificative foarte mari. Dar aveam în continuare dificultăți la pronunțarea cuvintelor. Dunlop nu dădea semne că l-ar deranja. El pronunța clar, iarăşi şi iarăşi, pentru mine şi sclipiri de salivă uscată zburau spre fața mea.

Am trecut la trei lecții pe săptămână. El părea să renunțe la maniera lui absentă, părea să se implice ceva mai mult. Mobilă, ziare, cutii de carton, folii de polietilenă se adunau întruna pe lângă pereți şi în dreptul ferestrelor – articole culese de prin râpe. El se uita țintă în gura mea în timp ce făceam exercițiile de pronunție. Odată şi-a băgat mâna dreaptă în gura mea pentru a-mi aşeza limba în poziție corectă. A fost un moment straniu şi groaznic, un act de intimitate obsedantă. Până atunci nimeni nu-mi manevrase limba cu mâna.

Ciobăneştii germani patrulau încă prin oraş, însoțiți de bărbați în costume Mylex. Câinii erau bineveniți, ne obişnuisem cu ei, îi hrăneam şi îi mângâiam, dar nu ne prea

împăcăm cu vederea bărbaților costumați, cu cizme căptușite şi furtunuri legate de măştile lor. Asociam echipamentul ăsta cu sursa necazurilor şi fricii noastre.

La masă Denise a zis:

— De ce nu pot să se-mbrace în haine normale?

— Asta poartă ei la serviciu, a zis Babette. Nu înseamnă că ne paşte vreun pericol. Câinii au găsit doar câteva urme de material toxic la marginea oraşului.

— Asta şi trebuie să credem, a zis Heinrich. Dacă ar da publicității adevăratele descoperiri ale investigației, ar urma procese de miliarde de dolari. Ca să nu mai pomenim de demonstrații, panică, violență şi tulburări sociale.

Perspectiva asta părea să-i facă plăcere. Babette a zis:

— Nu crezi că e puțin excesiv?

— Ce-i excesiv, ce-am spus sau ce se va întâmpla?

— Şi una, şi alta. Nu există motive să credem că rezultatele publicate nu sunt adevărate.

— Tu chiar crezi ce spui? a zis el.

— Şi, mă rog, de ce n-aş crede?

— Industria s-ar prăbuşi dacă s-ar publica rezultatele adevărate ale oricăror investigații.

— Ce investigații?

— Cele care se desfăşoară în toată țara.

— Ei, aici e aici, a zis ea. În fiecare zi la ştiri se anunță o altă scurgere toxică. Solvenți cancerigeni din bazine de depozitare, arsenic din coşuri de fabrici, apă radioactivă de la centrale electrice. Cât de grav poate fi dacă se întâmplă tot timpul? Nu se fundamentează definiția unui eveniment grav pe faptul că nu e un episod zilnic?

Cele două fete s-au uitat la Heinrich, anticipând o replică iscusită şi precisă.

— Lăsați scurgerile astea, a zis el. Scurgerile astea sunt un fleac.

Nimeni nu se aşteptase ca el să ia atitudinea asta. Babette l-a privit foarte atentă. Băiatul a tăiat o foaie de lăptucă în două bucăți egale pe farfuria lui de salată.

— N-aş zice că sunt un fleac, a spus ea prudentă. Sunt mici scurgeri zilnice. Pot fi ținute sub control. Dar nu sunt fleacuri. Trebuie să le urmărim.

— Cu cât uităm mai repede scurgerile astea, cu atât mai repede putem începe să abordăm serios problema reală.

— Şi care-i problema reală? am zis eu.

El vorbea cu gura plină de lăptucă şi castravete.

— Problema reală o constituie genul de radiație care ne înconjoară zi de zi. Radioul, televizorul, cuptorul cu microunde, liniile de înaltă tensiune chiar în dreptul uşii, zona controlată de radar de pe autostradă. Ani în şir ni s-a spus că dozele astea reduse nu sunt periculoase.

— Şi-acum? a zis Babette.

L-am privit cum foloseşte lingura pentru a modela cartofii piure din farfuria lui în forma unui munte vulcanic. A turnat sos, cu mare grijă, în craterul din vârf. Apoi s-a apucat să-şi curețe cotletul de grăsime, de vine şi de alte imperfecțiuni. Mi-a trecut prin cap că mâncatul e singura formă de profesionalism atinsă de cei mai mulți oameni.

— Asta-i neliniştea cea mare şi nouă, a zis el. Lăsați-le-ncolo de scurgeri, pulberi radioactive, prelingeri. Lucrurile din jurul tău, din propria casă, sunt cele ce te răzbesc mai devreme sau mai târziu. Sunt câmpurile electrice şi magnetice. Cine din camera asta m-ar crede dacă aş spune că procentul de sinucideri atinge un record absolut printre oamenii care trăiesc în apropierea liniilor de înaltă tensiune? Ce-i face pe oamenii ăştia să fie atât de trişti şi deprimați? Numai vederea firelor urâte şi a stâlpilor de susținere? Sau se întâmplă ceva în celulele creierului lor în urma expunerii la raze constante?

A cufundat o bucată de cotlet în sosul care se afla în depresiunea vulcanică, apoi a băgat-o în gură. Dar n-a început să mestece până când n-a excavat nişte cartofi de pe versantele inferioare, pe care i-a adăugat cărnii. Se părea că începe să se instaleze o tensiune legată de întrebarea dacă el

va putea să termine sosul înainte ca piureul să se prăbuşească.

— Lăsaţi durerile de cap şi stările de oboseală, a zis el în timp ce mesteca. Ce ziceţi de bolile de nervi, de comportamentul ciudat şi violent în familie? Sunt constatări ştiinţifice. De unde credeţi voi că provin copilaşii deformaţi? De la radio şi televiziune, iată de unde.

Fetele îl priveau cu admiraţie. Eu voiam să-l contrazic. Voiam să-l întreb de ce ar trebui să cred aceste constatări ştiinţifice dar nu şi rezultatele care indicau că noi suntem feriţi de pericolul contaminării cu Nyoden. Dar ce puteam zice ţinând seama de situaţia mea? Voiam să-i spun că argumentele statistice de felul celor din care cita el erau prin natura lor neconvingătoare şi înşelătoare. Voiam să-i spun că va învăţa să privească toate constatările catastrofice de felul ăsta cu sânge rece, echilibrat, pe măsură ce se va maturiza, va depăşi exactitatea lui limitativă, va manifesta un spirit de investigaţie informat şi sceptic, va progresa în înţelepciune şi judecată fundamentată, va îmbătrâni, va fi în declin, va muri.

Dar tot ce am spus a fost:

— Informaţiile înfricoşătoare constituie acum o industrie în sine. Firme diferite se concurează ca să vadă cât de tare ne pot speria.

— Am ştiri noi pentru tine, a zis el. Creierul unui şobolan alb eliberează ioni de calciu când e expus la unde de frecvenţă radio. Ştie cineva dintre cei de-aici de la masă ce înseamnă asta?

Denise s-a uitat la mama ei.

— Asta vă învaţă la şcoală în ziua de azi? a zis Babette. Ce s-a întâmplat cu educaţia civică, cum devine lege un proiect de lege? Pătratul ipotenuzei e egal cu suma pătratelor celor două catete. Ţin minte şi-acum teoremele mele. Lupta de la Bunker Hill[30] s-a dat, de fapt, la Breed's Hill. Încă una. Letonia, Estonia şi Lituania.

— Care s-a scufundat, *Monitor* sau *Merrimac*[31]? am zis eu.

— Nu ştiu, dar au fost şi Tippecanoe[32] şi Tyler[33].

— Ce-a fost ăla?

— Vreau să spun că el era un indian care candida pentru postul de preşedinte. Încă una. Cine a inventat secerătoarea mecanică şi cum a schimbat asta fața agriculturii americane?

— Încerc să-mi amintesc cele trei feluri de roci, am zis eu. Vulcanice, sedimentare şi încă de-un fel.

— Dar de logaritmi ce ziceți? Ce ziceți de cauzele nemulțumirii economice care au condus la Marea Depresiune? încă una. Cine a câştigat disputele dintre Lincoln şi Douglas[34]? Fii atent. Nu e atât de evident pe cât pare.

— Antracit şi bituminos, am zis eu. Isoscel şi scalen.

Cuvintele misterioase îmi reveneau în minte într-o aglomerare de imagini confuze de sală de clasă.

— Încă una. Angli, saxoni şi iuți.

Déjà-vu continua să fie o problemă în zonă. Fusese inaugurată o linie telefonică specială fără taxă. Acolo erau consilieri de serviciu zi şi noapte ca să discute cu oamenii care erau tulburați de episoade recurente. Probabil *déjà-vu* şi alte ticuri ale minții erau produsele durabile ale evenimentului toxic aeropurtat. Dar după o oarecare vreme a fost posibil să se interpreteze aceste lucruri ca semne ale izolării tot mai profunde pe care începeam s-o simțim. Nu era un oraş mare şi nu provoca un chin mai vast pe care să-l putem eventual folosi pentru a înțelege dilema noastră personală într-o perspectivă oarecum consolatoare. Nu era un oraş mare ca să-l blamăm pentru sentimentul nostru de victimizare. Nu era un oraş pe care să-l urâm şi de care să ne temem. Nici megacentru palpitant, care să ne absoarbă suferința, să ne abată atenția de la sentimentul permanent al timpului – al timpului ca agent al năruirii noastre, al fracturării cromozomilor noştri, al țesuturilor ce se înmulțesc în mod isteric.

— Baby, am şoptit între sânii ei, în acea noapte în pat.

Deşi noi suntem feriți de resentimente, ceea ce e remarcabil pentru un orăşel, absența unei metropole călăuzitoare ne face să ne simțim puțintel însinguraţi în momentele noastre de intimitate.

24

Am descoperit Dylarul în noaptea următoare. Un flacon chihlimbariu din plastic uşor. Lipit cu scotch sub masca radiatorului din baie. L-am găsit când caloriferul a început să trosnească şi am dat la o parte masca să examinez serios şi metodic valva, încercând să ascund de mine însumi neputința pe care o resimțeam.

M-am dus numaidecât s-o caut pe Denise. Era în pat şi se uita la televizor. I-am spus ce descoperisem, ne-am dus fără zgomot în baie şi ne-am uitat la flacon împreună. Era uşor să vezi cuvântul Dylar prin banda adezivă transparentă. N-am atins niciun obiect, atât de mare era surprinderea provocată de descoperirea medicamentelor ascunse în felul ăsta. Am privit tabletele micuțe neliniştiți şi solemni. Apoi am schimbat o privire plină de tâlc.

Fără să scoatem un cuvânt, am pus la loc masca radiatorului, cu flaconul neatins, şi ne-am întors în odaia lui Denise. Vocea de la capătul patului spunea: „Între timp, iată o garnitură de lămâie apetisantă, uşor de preparat şi potrivită pentru orice fel de fructe de mare.”

Denise s-a aşezat pe pat, privind pe lângă mine, pe lângă televizor, pe lângă postere şi suveniruri. Ochii i se îngustaseră, fața îi încremenise într-o crispare meditativă.

— Nu-i spunem nimic lui Baby.

— S-a făcut, i-am zis eu.

— Ea o să spună doar că nu-şi aminteşte de ce l-a pus acolo.

— Ce e Dylarul? Asta vreau să ştiu. Sunt doar trei sau patru locuri unde s-ar fi putut duce să facă rețeta, la o distanță rezonabilă. Un farmacist ne poate spune pentru ce e

substanța asta. Dimineață la prima oră mă duc să mă interesez.

— Am fost eu, a zis ea.

— Când?

— Pe la Crăciun. Am fost la trei farmacii şi am vorbit cu asistenții de farmacie indieni din spate.

— Cred că sunt pakistanezi.

— Cam aşa ceva.

— Ce ți-au spus despre Dylar?

— N-au auzit de el.

— I-ai rugat să-l caute? Au probabil liste cu medicamentele cele mai recente. Suplimente, ultimele noutăți.

— Au căutat. Nu e pe nicio listă.

— Deci, nu-i pe listă, am zis.

— Trebuie să-l sunăm pe doctorul ei.

— ÎI sun chiar acum. ÎI sun acasă.

— Ia-l prin surprindere, a zis ea cu o anumită cruzime.

— Dacă îl găsesc acasă, n-o să fie protejat de persoana care răspunde la serviciu, o secretară, o asistentă medicală, doctorul tânăr şi amabil, cel ce împarte cu el camerele cabinetului şi al cărui rol în viață e să trateze pacienții refuzați de doctorul titular. Odată ce eşti mutat de la doctorul mai în vârstă la doctorul mai tânăr înseamnă că tu şi boala ta sunteți de mâna a doua, neinteresanți.

— Sună-l acasă, a zis ea. Trezeşte-l. Păcăleşte-l şi fă-l să ne spună ceea ce vrem să aflăm.

Singurul telefon era în bucătărie. Am parcurs agale coridorul, m-am uitat în dormitor să mă asigur că Babette era încă acolo, călca nişte bluze şi asculta o emisiune interactivă la radio, o formă de distracție de care devenise dependentă în ultima vreme. Am coborât în bucătărie, am găsit numele doctorului în cartea de telefon şi am format numărul lui de acasă.

Numele doctorului era Hookstratten. Părea oarecum german. ÎI întâlnisem o dată – un bărbat cocârjat, cu guşă şi voce joasă. Denise spusese să-l păcălesc, dar singurul mod de

a face asta era într-un context de onestitate şi bună-credinţă. Dacă mă prefăceam că sunt un străin care caută informaţii despre Dylar, el putea fie să închidă telefonul, fie să-mi spună să vin la cabinet.

A răspuns la al patrulea sau al cincilea ţârâit. I-am spus cine sunt şi că sunt îngrijorat în legătură cu Babette. De-ajuns de îngrijorat ca să-i telefonez acasă – un demers nesăbuit, recunosc, dar pe care el va fi în stare să-l înţeleagă. I-am spus că sunt foarte sigur că problema e creată de medicaţia prescrisă de el pentru ea.

— Ce problemă?

— Problema cu memoria. Lapsusuri.

— Adică, dumneata îl suni pe doctor acasă ca să discuţi despre lapsusuri. Dacă toţi cei cu lapsusuri ar telefona doctorului acasă, unde am ajunge? Efectul ondulatoriu ar fi îngrozitor.

I-am spus că lapsusurile erau frecvente.

— Frecvente!? O ştiu eu pe nevasta dumitale. E nevasta care a venit la mine într-o seară cu un copil care plângea. „Copilu' meu plânge." Vine la un medic internist care e o corporaţie particulară şi îl roagă să-i trateze copilul de plâns. Acu' ridic receptorul şi e soţul. Dumneata îi telefonezi doctorului acasă la el după ora zece seara. Şi ce-i spui? „Lapsusuri." De ce nu mi-ai spune că are gaze? Să-mi telefonezi acasă fiindcă s-a balonat?

— Frecvente şi prelungite, domnule doctor. Probabil e de vină medicaţia.

— Ce medicaţie?

— Dylar.

— N-am auzit de medicamentul ăsta.

— O tabletă albă, micuţă. Într-un flacon de culoarea chihlimbarului.

— Adică, dumneata spui că tableta e mică şi albă şi speri ca doctorul să-ţi dea răspunsul, acasă, după ora zece seara. De ce nu-mi spui şi că e rotundă? Un detaliu crucial pentru cazul nostru.

— E un medicament neînregistrat.

— Nu l-am văzut niciodată. Şi, absolut sigur, nu l-am prescris niciodată soției dumitale. Ea e o femeie foarte sănătoasă, în măsura în care e de competența mea să constat asemenea lucruri, fiind şi eu predispus la aceleaşi erori umane ca oricare semen al meu.

Suna ca o dezmințire a unui eventual tratament greşit. Poate citea de pe un cartonaş tipărit, asemenea detectivului care-l informează pe suspect despre drepturile lui constituționale. I-am mulțumit, am pus telefonul în furcă, i-am telefonat acasă medicului meu. A răspuns la al şaptelea țârâit, a spus că după el Dylar e o insulă din Golful Persic, unul dintre acele terminale de petrol cruciale pentru supraviețuirea Occidentului. În fundal o femeie prezenta buletinul meteo.

Am urcat la etaj şi i-am spus Denisei să nu-şi facă griji. Am să iau o tabletă din flacon şi o s-o dau pentru analiză unei persoane de la catedra de chimie din colegiu. Mă aşteptam să-mi spună că a făcut deja asta. Dar ea a dat din cap crispată şi eu am luat-o pe coridor şi m-am oprit la odaia lui Heinrich să-i spun noapte bună băiatului. El făcea exerciții de tracțiune în mâini în debara la o bară fixată de cadrul uşii.

— De unde ai luat aia?

— E a lui Mercator.

— Cine-i ăsta?

— E din ultimul an şi eu stau mult în preajma lui. Are aproape nouăsprezece ani şi e încă elev de liceu. Asta ca să-ți faci o idee.

— Idee despre ce?

— Despre cât e de mare. El stă întins pe bancă şi ridică acele cantități impresionante.

— Tu de ce vrei să faci exerciții de tracțiune în mâini? Ce realizează tracțiunea în mâini?

— Ce anume realizează cutare sau cutare lucru? Poate vreau doar să-mi fortific trupul ca să compensez alte lucruri.

— Care alte lucruri?

— Linia frontală a părului care se retrage, ca să-ți citez numai unul.

— Nu se retrage. Întreab-o pe Baby, dacă pe mine nu mă crezi. Ea are privirea ageră şi observă lucruri ca ăsta.

— Mama mi-a spus să mă duc la dermatolog.

— Nu cred că-i necesar în stadiul ăsta.

— Am şi fost.

— El ce ți-a spus?

— Era o ea. Mama mi-a spus să mă duc la o femeie.

— Şi ea ce ți-a spus?

— Mi-a spus că am o zonă donatoare bogată.

— Adică?

— Poate lua păr de pe alte porțiuni ale capului meu şi le poate implanta chirurgical unde e nevoie. Nu văd mare diferență. Aş prefera să chelesc. Mă pot vedea liniştit complet chel. Sunt puştani de vârsta mea care au cancer. Din cauza chimioterapiei le cade părul. De ce-aş fi eu altfel?

Stătea în debara şi mă cerceta cu privirea. M-am hotărât să schimb subiectul.

— Dacă tu crezi că lucrul la bară îți foloseşte, de ce să nu stai în fața debaralei şi să faci exercițiile cu fața spre ea? De ce să stai în spațiul ăsta muced şi întunecat?

— Dacă tu crezi că asta e o ciudățenie, ar trebui să vezi ce face Mercator.

— Ce face el?

— Se antrenează să stea într-o cuşcă plină de şerpi veninoşi şi să bată recordul mondial de rezistență, pentru *Guinness Book of Records.* Se duce la Glassboro de trei ori pe săptămână unde e magazinul ăla exotic de animale de companie. Patronul îl lasă să hrănească şarpele mamba şi vipera africană. Ca să se obişnuiască. Să uite complet de crotalul nord-american. Vipera africană e şarpele cel mai veninos din lume.

— De fiecare dată când văd la ştiri reportaje despre cineva în a patra săptămână de şedere într-o cuşcă plină de şerpi, mă pomenesc dorind ca tipul să fie muşcat.

— La fel pățesc şi eu, a zis Heinrich.

— Oare de ce?

— Fiindcă tipul o caută cu lumânarea.

— Aşa e. Cei mai mulți dintre noi ne petrecem viața ferindune de pericole. Indivizii ăştia cine se cred?

— O caută cu lumânarea. Şi-atunci n-au decât s-o pățească.

M-am oprit câteva clipe, bucurându-mă de momentul rar de acord.

— Ce mai face prietenul tău ca să se antreneze?

— Stă perioade lungi într-un loc, ca să-şi obişnuiască băşica udului. Nu mai ia decât două mese pe zi. Doarme stând în şezut, câte două ore odată. Vrea să se deprindă să se trezească progresiv, fără mişcări bruşte, care ar speria un mamba.

— Pare o ambiție bizară.

— Şerpii mamba sunt sensibili.

— Dar dacă asta îl face fericit…

— El crede că e fericit, dar e vorba doar de o celulă nervoasă din creierul lui, care primeşte prea mulți sau prea puțini stimuli.

M-am sculat din pat în mijlocul nopții şi m-am dus la odăița de la capătul coridorului să-i privesc pe Steffie şi Wilder dormind. Am stat la îndatorirea asta, nemişcat, aproape o oră şi m-am simțit reconfortat, m-am destins în moduri greu de numit.

Am fost surprins, când am intrat în dormitorul nostru, să o găsesc pe Babette stând la fereastră şi privind afară în noaptea de oțel. Nu dădea semne că ar fi observat absența mea din pat şi nu părea să audă când m-am băgat din nou sub cuverturi.

25

Ziarul ni-l aduce un iranian de vârstă mijlocie, care vine cu un Nissan Sentra. Maşina asta are ceva care îmi dă o stare de neliniște – în zori, automobilul aşteaptă cu farurile aprinse în

timp ce bărbatul pune ziarul pe treptele de la intrare. Îmi spun că am ajuns la o anumită vârstă, vârsta la care amenințarea nu inspiră încredere. Lumea e plină de înțelesuri abandonate. Locul comun îmi dezvăluie teme şi intensități neaşteptate.

M-am aşezat la biroul meu de la catedră şi m-am uitat îndelung la tableta albă. Avea o formă mai mult sau mai puțin asemănătoare cu a unei farfurii zburătoare, un disc aerodinamic cu o gaură extrem de mică la un capăt. Am reuşită să descopăr gaura de-abia după mai multe momente de examinare intensă.

Tableta nu era cretoasă ca aspirina, nici lucioasă ca o capsulă. O țineam în mână şi aveam o senzație ciudată, era uimitor de fină la pipăit, dar în acelaşi timp crea impresia că e sintetică, insolubilă, minuțios proiectată.

M-am dus la clădirea mică numită Observatorul fiindcă avea cupolă şi i-am dat tableta lui Winnie Kichards, o tânără neurochimistă a cărei activitate de cercetare era considerată strălucită. Era o femeie ascunsă, înaltă şi stângace, care se înroşea la față când cineva spunea un lucru haios. Unora dintre emigranții din New York le făcea plăcere să o viziteze în cabinetul ei şi să debiteze serii de glume decoltate doar ca s-o vadă roşind.

Am privit-o două sau trei minute cum stătea la masa de lucru pe care se învălmăşeau o mulțime de obiecte şi rotea tableta între degetul mare şi arătător. A lins tableta şi a ridicat din umeri.

— Nu are miros, categoric.

— Cât durează analiza conținutului?

— Mă aşteaptă un creier de delfin, dar vino peste patruzeci şi opt de ore.

Winnie era binecunoscută pe Deal pentru faptul că se deplasa dintr-un loc în altul fără să fie văzută. Nimeni nu ştia cum reuşeşte sau de ce consideră necesar să se furişeze. Poate era conştientă de corpul ei uşchit, de aspectul ei de cocor şi de mersul ciudat, parcă în salturi. Poate avea fobie

față de spațiile deschise, deşi spațiile la colegiu erau mai ales confortabile, plăcute şi pitoreşti. Probabil lumea oamenilor şi a lucrurilor avea un asemenea impact asupra ei, o izbea cu forța unui corp gol şi brutal – o făcea, de fapt, să roşească – încât considera că e mai simplu să evite contactele frecvente. Poate obosise să se tot spună că e strălucită. Oricum, n-am reuşit s-o reperez tot restul săptămânii. N-o vedeam pe pajişte şi pe alei, intram în cămăruța ei să o caut şi n-o găseam.

Acasă, lui Denise i s-a părut că e important să nu aducă vorba despre Dylar. N-a vrut să mă preseze şi chiar a evitat contactul vizual, ca şi cum cunoaşterea noastră secretă nu putea suporta un schimb semnificativ de priviri. Babette, la rândul ei, nu putea să pară că produce o privire lipsită de semnificație. În mijlocul conversației ea se întorcea şi privea într-un mod sculptural şi etern ninsoarea, apusurile de soare sau maşinile parcate. Contemplațiile astea au început să mă îngrijoreze. Ea fusese totdeauna o femeie ce privea spre exterior, cu un simț stenic al particularității specifice şi încredere în palpabil şi real. Privirea asta personală era o formă de înstrăinare nu numai față de noi, cei din preajma ei, ci şi față de înseşi lucrurile pe care le privea atât de absorbită.

Noi rămăsesem la masa pentru micul dejun după ce copiii mai mari plecaseră.

— Ai văzut noul câine al familiei Stover?

— Nu, am zis eu.

— Ei cred că e extraterestru. Da' ei nu glumesc. Am fost acolo ieri. Animalul *este* într-adevăr ciudat.

— Te supără ceva?

— Mă simt perfect, a zis ea.

— Aş dori să-mi spui. Noi ne spunem unul altuia absolut tot. Aşa am făcut mereu.

— Jack, ce-ar putea să mă supere?

— Priveşti îndelung pe fereastră. Te-ai schimbat oarecum. Nu prea vezi lucrurile şi nu reacționezi la lucruri aşa cum o făceai înainte.

— Exact asta face câinele lor. Se uită întruna pe fereastră. Dar nu pe orice fereastră. El urcă în atic şi îşi pune labele pe pervaz ca să privească pe geamul cel mai de sus. Stoverii cred că el aşteaptă instrucțiuni.

— Denise m-ar ucide dacă ar şti că am să-ți spun asta.

— Ce?

— Am găsit Dylarul.

— Care Dylar?

— Era lipit cu scotch de masca radiatorului.

— De ce-aş lipi cu scotch ceva pe masca unui calorifer?

— Denise a prezis că exact asta vei spune.

— De obicei are dreptate.

— Am vorbit cu Hookstratten, doctorul tău.

— De fapt, sunt într-o formă grozavă.

— Asta mi-a spus şi el.

— Ştii ce mă fac să doresc zilele astea reci, plumburii?

— Ce?

— Să mă vâr în pat cu un bărbat bine. Am să-l pun pe Wilder în tunelul lui de joacă. Tu du-te, bărbiereşte-te şi spală-te pe dinți. Ne întâlnim în dormitor peste zece minute.

În după-amiaza aia am văzut cum Winnie Richards se strecoară pe o uşă laterală a Observatorului şi traversează în pas săltat pajiştea mică spre clădirile noi. Am ieşit în grabă din cabinetul meu şi m-am luat după ea. Ea se prelingea pe lângă ziduri, deplasându-se cu paşi foarte mari. Am simțit că făcusem reperarea importantă a unui animal aflat în primejdie sau a unei fenomenale creaturi subumane ca un Yeti[35] ori un Sasquatch[36]. Era rece şi cerul încă plumburiu. Am constatat că n-o pot ajunge din urmă dacă n-o iau la trap. A ocolit grăbită prin spatele Clădirii Facultății şi eu am iuțit pasul fiindcă mă temeam că am s-o pierd. Mă simțeam ciudat fugind. Nu mai alergasem de ani de zile şi nu-mi recunoşteam trupul în acest format nou, nu recunoşteam lumea de sub tălpile mele, cu suprafața dură şi neaşteptată. Am dat colțul

şi am prins viteză, conştient că trupul meu plana. Sus, jos, viață, moarte. Roba zbura în spatele meu.

Am ajuns-o din urmă pe coridorul pustiu al unei clădiri cu un etaj, care mirosea a lichide pentru îmbălsămare. În tunică verde-pal şi pantofi de tenis, Winnie stătea rezemată de perete. Eram cu sufletul la gură şi nu mai puteam vorbi, aşa că am înălțat brațul şi i-am cerut un răgaz. Ea m-a condus la o masă dintr-o odăiță plină de creieri îmbuteliați. Masa era prevăzută cu chiuvetă şi acoperită de blocnotesuri şi instrumente de laborator. Mi-a dat apă într-o ceaşcă de hârtie. Am încercat să disociez gustul apei de la robinet de vederea creierilor şi de miasma generală de antiseptice şi dezinfectante.

— Te ascunzi de mine? am zis eu. Ți-am lăsat bilețele, mesaje telefonice.

— Nu de tine, Jack, sau de o anumită persoană.

— Atunci de ce-ai fost atât de greu de găsit?

— Păi nu despre asta e vorba în secolul al douăzecilea?

— Ce anume?

— Oamenii se ascund şi atunci când nu-i caută nimeni.

— Tu chiar crezi că aşa stau lucrurile?

— Este evident, a zis ea.

— Ce-mi spui despre tabletă?

— O realizare tehnologică interesantă. Cum se numeşte?

— Dylar.

— N-am auzit de ea, a zis ea.

— Ce-mi poți spune despre ea? Încearcă să nu fii prea strălucitoare. Încă n-am luat masa.

Am văzut că roşeşte.

— Nu-i o tabletă în vechiul înțeles, a spus ea. E un sistem de administrare a medicamentului. Nu se dizolvă imediat sau nu-şi eliberează ingredientele imediat. În Dylar medicamentul e încapsulat într-o membrană de polimer. Apa din tractul gastrointestinal se infiltrează prin membrană cu o viteză bine controlată.

— Şi ce face apa?

— Dizolvă medicamentul închis în membrană. Încet, treptat, exact. Apoi medicamentul iese din tableta de polimer printr-un singur orificiu mic. Şi din nou viteza de ieşire e bine controlată. Mi-a trebuit ceva timp ca să descopăr orificiul. Fiindcă e perforat cu laserul. E foarte mic, dar cu dimensiuni uimitor de precise.

— Laseri, polimeri.

— Jack, nu-s specialistă nici în laseri, nici în polimeri, dar îți pot spune că e un mic sistem formidabil.

— Şi la ce serveşte toată precizia asta?

— Aş crede că dozarea controlată e menită să elimine efectul pilulelor şi capsulelor, efect bazat pe întâmplare. Medicamentul e administrat în proporții anumite pe perioade întinse. Se evită schema clasică a supradozării urmate de dozare insuficientă. Nu suporți o explozie de medicamente urmată de o vagă prelingere. Fără tulburări stomacale, grețuri, stări de vomă, crampe musculare etcetera. E un sistem eficient.

— Sunt impresionat. Ba chiar uluit. Da' ce se-ntâmplă cu tableta din polimer după ce medicamentul e pompat afară din ea?

— Se autodistruge. Se fărâmă din interior, prin propria gravitație masivă. Am intrat în domeniul fizicii. De îndată ce membrana din plastic se reduce la particule microscopice, e uşor eliminată din corp în felul consfințit de uzaj.

— Fantastic. Acum spune-mi la ce serveşte medicamentul. Ce e Dylarul? Care sunt componentele chimice?

— Nu ştiu, a zis ea.

— Nu se poate, tu ştii. Eşti strălucită. Toți spun asta.

— Ce ar putea să spună? Mă ocup de neurochimie. Nimeni nu ştie ce e asta.

— Alți oameni de ştiință au o oarecare idee. Trebuie să aibă. Şi ei spun că eşti strălucită.

— Toți suntem străluciți. Nu se gândeşte aşa pe-aici prin jur? Tu spui că sunt strălucită, eu spun că tu eşti strălucit. E o formă de eu colectiv.

— Nimeni nu spune despre mine că sunt strălucit. Spun că-s isteț. Spun că m-am prins de ceva grandios. Am umplut un gol de a cărui existență nu ştia nimeni.

— Există goluri şi pentru strălucire. E rândul meu, asta-i tot. De altfel, am o constituție uşchită şi un mers uşchit. Dacă n-ar spune că sunt strălucită, ar fi nevoiți să spună lucruri cumplite despre mine. Ar fi îngrozitor pentru toată lumea.

A strâns câteva dosare la piept.

— Jack, tot ce-ți pot spune cu certitudine e că substanța conținută în Dylar e un fel de produs psiho-farmaceutic. Probabil e conceput pentru a interacționa cu o parte îndepărtată din cortexul uman. Uită-te-n jur. Creieri pretutindeni. Rechini, balene, delfini, maimuțe mari. Niciunul nu egalează în complexitate creierul uman. Nici pe departe. Creierul uman nu e domeniul meu. Am doar cunoştințe minimale despre creierul uman, cunoştințele necesare pentru activitatea mea, dar sunt suficiente pentru a mă face să fiu mândră că sunt cetățean american. Creierul tău are trilioane de neuroni şi fiecare neuron are zece mii de mici dendrite. Sistemul de intercomunicare e copleşitor. E ca o galaxie pe care o poți ține în mână, doar mai complexă, mai misterioasă.

— De ce te face asta mândră că eşti americancă?

— Creierul pruncului se dezvoltă reacționând la stimuli. Noi conducem încă lumea în ce priveşte stimulii.

Mi-am sorbit apa.

— Regret că nu ştiu mai mult, a zis ea. Natura exactă a medicamentului îmi scapă. Pot să-ți spun un lucru. Nu se găseşte pe piață.

— Dar l-am găsit într-un flacon de rețetă obişnuită.

— Nu mă interesează unde l-ai găsit. Sunt destul de sigură că aş recunoaşte elementele componente ale unui medicament cunoscut care e absorbit de receptorii din creier. Medicamentul ăsta e necunoscut.

A început să arunce priviri rapide spre uşă. Avea ochi luminoşi şi temători. Mi-am dat seama că erau zgomote pe

coridor. Voci, târşâit de tălpi. Am văzut-o cum se retrage de-a-ndăratelea spre o uşă din spate. Mi-am spus că vreau s-o fac să roşească din nou. Ea a dus o mână în spatele ei, a descuiat uşa, s-a întors rapid şi a luat-o la goană prin după-amiaza cenuşie. Am încercat să mă gândesc să spun ceva nostim.

26

Stăteam în fund pe pat cu notițele mele de gramatică a limbii germane. Babette stătea într-o rână şi privea un radio cu ceas şi asculta o emisiune interactivă. Am auzit o femeie spunând: „În 1977 m-am privit în oglindă şi am văzut persoana în care mă voi metamorfoza. N-am putut sau n-am vrut să mă mai dau jos din pat. La marginea câmpului meu vizual se mişcau figuri, cu paşi repezi parcă. Primeam telefoane de la o bază de rachete Pershing. Simțeam nevoia să discut cu alții care au împărtăşit aceste experiențe, aceste trăiri. Aveam nevoie de un program de sprijin, ceva în care să mă înscriu."

M-am întins peste trupul soției şi am închis radioul. Ea continua să se uite în gol. Am sărutat-o drăgăstos pe cap.

— Murray spune că ai păr important.

A zâmbit palid, istovită. Am pus jos notițele şi am răsturnat-o uşurel astfel că ea se uita drept în sus în timp ce-i vorbeam.

— E vremea să avem o discuție foarte serioasă. Ştim amândoi, şi tu şi eu. O să-mi spui totul despre Dylar. Dacă nu de dragul meu, atunci de dragul fetiței tale. Ea a fost îngrijorată – bolnavă de îngrijorare. În plus, nu ți-a mai rămas loc de întors. Te-am pus cu spatele la zid. Denise şi eu. Am găsit flaconul ascuns, am luat o tabletă, am dat-o unui specialist s-o analizeze. Discurile albe şi mititele sunt splendid realizate. Tehnologie laser, material plastic modern. Dylar e aproape la fel de ingenios ca norul învolburat. Cine ar fi crezut că există o mică tabletă albă care acționează ca o pompă sub presiune în corpul omului şi administrează

medicația în siguranță şi eficient şi apoi se şi autodistruge. Sunt impresionat de frumusețea tabletei. Dar noi mai ştim ceva, ceva teribil de păgubos pentru cazul tău. Ştim că Dylarul nu e disponibil pentru marele public. Ei, chiar faptul ăsta ne îndreptățeşte să cerem o explicație. De fapt, nu-ți mai rămâne mult de spus. Ne spui doar ce fel de medicament e. Ştii foarte bine că nu-mi stă-n fire să hărțuiesc oamenii. Dar Denise are o altă fire. Am făcut tot ce-am putut ca s-o țin în frâu. Dacă, nu-mi spui ceea ce vreau să ştiu, am s-o dezlănțui pe fetița ta. O să te atace cu toate armele ei. N-o să-şi piardă timpul încercând să te facă să te simți vinovată. Denise crede în atacul frontal. Şi o să dea de pământ cu tine fără menajamente. Babette, tu ştii că am dreptate.

S-au scurs cam cinci minute. Stătea întinsă acolo şi se uita în tavan.

— Lasă-mă să-ți spun cum văd eu lucrurile, a zis ea cu voce slabă.

— Vrei ceva de băut, o tărie?

— Nu, mulțumesc.

— Ia-o încet, am zis eu. Avem la dispoziție toată noaptea. Dacă vrei sau ai nevoie de ceva, spune direct. Trebuie doar să spui. Nu plec de-aici oricât ar dura.

S-au scurs alte clipe.

— Nu ştiu când a-nceput. Poate acum un an şi jumătate. Am crezut că trec printr-o fază, un fel de perioadă-geamandură din viața mea.

— Punct de reper, am spus eu. Sau cumpăna apelor, cotitură.

— Un fel de perioadă de acomodare, m-am gândit eu. Vârsta mijlocie. Cam aşa ceva. Starea asta va trece şi am s-o uit definitiv. Dar n-a trecut. Am început să cred că nici nu va mai trece.

— Ce stare?

— Acu' nu mai are importanță.

— Ai fost deprimată în ultima vreme. Nu te-am mai văzut niciodată aşa. Ăsta e întregul şarm al lui Babette. E o

persoană veselă. Nu se lasă doborâtă de deznădejde sau de autocompătimire.

— Jack, lasă-mă să vorbesc.

— Te rog.

— Ştii cum sunt eu. Cred că orice lucru poate fi îndreptat. Prin atitudine adecvată şi efort propriu, o persoană poate schimba o stare de spirit dăunătoare prin reducerea acesteia la cele mai simple elemente constitutive. Se pot întocmi liste, inventa categorii, născoci scheme şi diagrame. Eu reuşesc în felul ăsta să-i învăț pe cursanții mei cum să stea în picioare, să stea jos şi să meargă, chiar dacă ştiu că tu consideri că subiectele astea sunt prea evidente, cețoase şi generalizate ca să fie descompuse în elemente constitutive. Nu sunt o persoană prea ingenioasă, dar ştiu cum să descompun lucrurile, cum să separ şi să clasific. Putem analiza ținuta, putem analiza mâncatul, băutul şi chiar respiratul. Voi înțelegeți altfel lumea, dar cum? Iată modul meu de a privi lucrurile.

— Sunt aici, lângă tine, am zis eu. Dacă doreşti ceva sau îți trebuie ceva, spune şi se va împlini.

— Când am văzut că starea asta nu avea să dispară, am început s-o înțeleg mai bine reducând-o la elementele ei constitutive. Mai întâi a trebuit să aflu dacă are componente. M-am dus la biblioteci şi la librării, am citit reviste obişnuite şi tehnice, am vizionat televiziunea prin cablu, am făcut liste şi diagrame, am făcut foi de observație multicolore, am dat telefoane la publicişti de specialitate şi la oameni de ştiință, am vorbit cu un sfânt Sikh din Iron City şi chiar am studiat ocultismul, ascunzând cărțile în atic astfel încât tu şi Denise să nu le găsiți şi să vă întrebați ce se întâmplă.

— Şi toate astea fără ca eu să ştiu. Esența întreagă a lui Babette e că vorbeşte cu mine, se destăinuie şi se confiază.

— Asta nu-i o povestire despre dezamăgirea ta din cauza tăcerii mele. Tema povestirii e suferința mea, precum şi încercările mele de a-i pune capăt.

— Am să fac nişte ciocolată fierbinte. Ce zici, ți-ar plăcea?

— Stai aici. E o parte crucială. Toată energia asta, cercetarea asta, studiul şi tăinuirea, dar nu ajungeam nicăieri. Starea nu dispărea. Plana deasupra vieții mele, nu îmi dădea pace. Apoi, într-o zi, când îi citeam domnului Treadwell din *The National Examiner*, mi-a atras atenția un anunț publicitar. Nu contează ce spunea cu exactitate. Aveau nevoie de voluntari pentru o cercetare secretă. Asta-i tot ce trebuie să ştii.

— Credeam că numai fostele mele neveste practicau viclenia. Dulci amăgitoare. Agitate, respirând sonor, cu pomeții proeminenți, bilingve.

— Am răspuns la anunț şi am fost intervievată de o mică firmă care face cercetări în psihobiologie. Ştii ce e asta?

— Nu.

— Ştii cât de complex e creierul uman?

— Am o oarecare idee.

— Nu, n-ai! Să-i spunem companiei *Gray Research*[37], deşi nu-i numele ei adevărat. Să-i spunem omului meu de contact domnul Gray. Domnul Gray e un personaj compozit. Până la urmă am intrat în legătură cu încă trei sau patru oameni de la firmă.

— Una dintre clădirile alea lungi, joase, din cărămidă galbenă, cu gard electrificat şi tufăriş care ascunde tot.

— N-am văzut niciodată sediul lor central. Nu contează de ce. Esențial e că am luat test după test. Emoțional, psihologic, reacție motorie, activitate a creierului. Domnul Gray a zis că suntem trei finalişti şi eu am fost una dintre ei.

— Finalişti la ce?

— Urma să fim subiecți de test în punerea la punct a unui medicament experimental şi foarte secret, nume de cod Dylar, la care domnul Gray lucrase ani în şir. El descoperise un receptor, Dylar, în creierul uman şi făcea ultimele retuşări ale tabletei. Totodată, mi-a spus că administrarea testelor pe o ființă umană e periculoasă. Puteam să mor. Puteam să trăiesc, dar creierul meu putea să moară. Putea să moară

partea stângă a creierului meu, dar partea dreaptă putea să trăiască. Asta ar însemna că partea stângă a trupului meu va trăi, dar partea dreaptă va muri. Existau numeroase efecte secundare cumplite. Puteam ajunge să merg pieziş, dar nu în față. Puteam ajunge în situația de a nu distinge cuvintele de lucruri, astfel încât dacă cineva ar fi spus „glonț în mare viteză", m-aş fi lăsat repede jos şi m-aş fi adăpostit. Domnul Gray a vrut ca eu să cunosc toate riscurile. Au fost declarații şi alte documente pe care le-am semnat. Firma avea avocați, preoți.

— Te-au lăsat să continui, ca animal uman pentru realizarea testului.

— Nu, nu m-au lăsat. Au spus că era mult prea riscant – din punct de vedere legal, etic şi aşa mai departe. Au continuat să experimenteze cu molecule şi creieri proiectați pe computer. Am refuzat să accept asta. Ajunsesem atât de departe, ajunsesem atât de aproape. Vreau ca tu să înțelegi ce s-a întâmplat după aceea. Dacă tot am să-ți spun povestea, trebuie să includă şi acest aspect al ei, acest colțişor murdar al inimii omului. Tu spui că Babette se destăinuie şi se confiază.

— E partea esențială a lui Babette.

— Bine. Mă voi destăinui şi confia. Domnul Gray şi eu am făcut o înțelegere particulară. Dă-i încolo de preoți, avocați, psiho-biologi. Vom face experimentul pe cont propriu. Eu mă voi vindeca de starea mea, el va fi aclamat pentru o realizare medicală epocală.

— Ce e atât de murdar în asta?

— Implica o indiscreție. Era singurul mod în care-l puteam face pe domnul Gray să mă lase să folosesc medicamentul. Ultima mea şansă, ultima mea speranță. Mai întâi, i-am oferit mintea. Acum, i-am oferit trupul.

Am simțit o senzație de căldură care îmi urca pe spinare şi radia spre exterior prin umeri. Babette privea drept în sus. Eu mă sprijineam într-un cot, privind-o în față, studiindu-i trăsăturile. În cele din urmă am vorbit cu o voce cumpătată şi

iscoditoare – vocea bărbatului care încearcă sincer să înțeleagă o eternă enigmă.

— Cum îți oferi tu trupul unui compus format din trei sau mai multe persoane? Asta e o persoană compozită. E ca o schiță a poliției cu sprâncenele unei persoane, nasul altei persoane. Da' hai să ne concentrăm asupra organelor genitale. Despre câte seturi discutăm noi?

— Doar o persoană, Jack. Atât. O persoană-cheie, managerul proiectului.

— Deci, nu ne mai referim la domnul Gray care e compozit.

— Acum el e o persoană. Noi ne-am dus într-o cameră mică şi murdară de motel. Nu contează unde şi când. Avea televizorul sus, aproape de tavan. E tot ce țin minte. Murdar, de prost gust. Eram deprimată. Dar atât, atât de disperată.

— Tu numeşti asta indiscreție ca şi cum n-am fi avut o revoluție în limbajul îndrăzneț şi sincer. Spune-i pe nume, descrie-o cinstit, acordă-i considerația pe care o merită. Tu ai intrat într-o cameră de motel, ai fost excitată de impersonalitatea, de funcționalismul şi de mobila ei de prost gust. Ai călcat în picioarele goale pe covorul ignifug. Domnul Gray s-a apucat să deschidă uşi, în căutarea unei oglinzi de înălțime normală. A privit cum te dezbraci. V-ați întins pe pat, îmbrățişându-vă. Apoi a intrat în tine.

— Nu folosi termenul ăla. Ştii că nu suport utilizarea asta.

— El a efectuat ceea ce se cheamă pătrundere. Cu alte cuvinte, s-a introdus. Un minut a fost complet îmbrăcat, punând cheile de la maşina închiriată pe masa de toaletă. În minutul următor era în tine.

— Nimeni nu a fost în nimeni. E o utilizare stupidă a limbii. Eu am făcut ce trebuia să fac. Eram la mare distanță. Acționam în afara mea. Era o tranzacție capitalistă. Tu îndrăgeşti nevasta care îți spune totul. Mă străduiesc din răsputeri să fiu acea persoană.

— E-n regulă, încerc doar să înțeleg. De câte ori te-ai dus la motelul ăsta?

— Câteva luni, mai mult sau mai puțin cu regularitate. Aşa a fost înțelegerea.

Simțeam cum dogoarea se ridica spre ceafa. Am urmărit-o cu mare atenție. În ochii ei a apărut întristarea. M-am întins pe spate şi am privit tavanul. S-a pornit radioul. Babette a început să plângă încetişor.

— Mai sunt nişte jeleuri cu felii de banane, am zis eu. Făcute de Steffie.

— E o fată bună.

— Nu mi-e greu să-ți aduc câteva.

— Nu, mulțumesc.

— De ce s-a pornit radioul?

— S-a defectat ceasul automat. Îl duc la reparat mâine.

— ÎI duc eu.

— E-n regulă, a zis ea. Nu-i nicio problemă. Nu mi-e greu să-l duc.

— Ți-a plăcut să faci sex cu el?

— Țin minte doar că de sus, aproape de tavan, televizorul privea în jos spre noi.

— Tipul avea simțul umorului? Cunosc femei care apreciază bărbații care pot glumi despre sex. Din păcate, eu nu pot şi după întâmplarea asta sunt puține şanse să fiu în stare să învăț.

— E mai bine să-l ştii ca domnul Gray. Asta-i tot. Nu e înalt, bondoc, tânăr sau bătrân. Nu râde, nu plânge. E spre binele tău.

— Am o întrebare. De ce Gray Research n-a efectuat teste pe animale? În multe privințe animalele sunt probabil mai bune decât computerele.

— Tocmai asta-i problema. Niciun animal nu are starea asta. Asta e o stare specifică omului, condiției umane. Animalele se tem de multe lucruri, spunea domnul Gray. Dar creierele lor nu sunt destul de sofisticate pentru a găzdui această stare de spirit deosebită.

Pentru prima oară am început să bănuiesc vag despre ce vorbise ea tot timpul. Mi s-a răcit corpul. M-am simțit gol în

interior. M-am ridicat din poziția culcat pe spate şi m-am proptit din nou într-un cot ca să mă uit în jos la ea. Ea a început din nou să plângă.

— Babette, tu trebuie să-mi spui. M-ai dus atât de departe, m-ai făcut să trec prin atât de multe. Trebuie să ştiu. Ce e starea asta?

Cu cât plângea mai mult, cu atât eram mai sigur că ştiu ce avea să spună. Am simțit impulsul să mă îmbrac şi să plec, să-mi iau o cameră undeva până ce acest lucru se va stinge cu totul. Babette şi-a înălțat fața întristată şi palidă spre mine, ochii ei arătau o dezolare neputincioasă. Stăteam față-n față, sprijiniți în coate, ca sculptura unor filosofi tolăniți într-o academie din epoca clasică. Radioul s-a oprit singur.

— Mă tem că o să mor, a zis ea. Nu scap de gândul ăsta. Mă chinuie tot timpul.

— Nu-mi spune mie asta. E ceva groaznic.

— Nu mă pot stăpâni. Ce pot să fac?

— Nu vreau să ştiu. Las-o pentru la bătrânețe. Eşti încă tânără, faci o mulțime de exerciții. Nu e o teamă rezonabilă.

— Nu-mi dă pace, Jack. Nu mi-l pot scoate din minte. Ştiu că nu trebuie să trăiesc frica asta atât de conştient şi atât de constant. Da' ce pot să fac? E chiar acolo. De-aia am şi observat atât de repede anunțul domnului Gray în tabloidul din care citeam cu glas tare. Titlul a nimerit la țintă. TEAMA DE MOARTE, spunea el. Mă gândesc la asta tot timpul. Eşti dezamăgit. Îmi dau seama.

— Dezamăgit?

— Credeai că starea ar fi mai specifică. Regret că n-a fost. Dar nimeni nu caută luni şi luni să bage la colț soluția unei mici indispoziții zilnice.

Am încercat s-o fac să nu se mai gândească la asta.

— Cum poți fi sigură că de moarte te temi? Moartea e atât de vagă. Nimeni nu ştie ce e, cum e simțită sau cum arată. Poate ai o problemă personală care iese la suprafață în forma unui mare subiect universal.

— Ce problemă?

— Ceva ce ascunzi de tine însăți. Poate greutatea ta.

— Am mai pierdut din greutate. Ce spui de înălțimea mea?

— Ştiu că ai mai slăbit. Tocmai asta sugerez eu. Tu efectiv radiezi sănătate. Tu plesneşti de sănătate. O confirmă Hookstratten, doctorul tău personal. E probabil altceva, o problemă de substrat.

— Ce poate fi mai de substrat decât moartea?

Am încercat s-o conving că problema nu era atât de gravă cum credea ea.

— Baby, toți ne temem de moarte. De ce ai fi tu altfel? Ai spus tu singură mai înainte că e o stare specifică omului. Nu există nicio persoană trecută de vârsta de şapte ani care să nu se neliniştească atunci când e vorba de moarte.

— La un anumit nivel toți ne temem de moarte. Eu o simt chiar aici în față. Nu ştiu cum şi de ce s-a întâmplat. Dar nu se poate să fiu singura în situația asta, altminteri de ce ar cheltui Gray Research milioane pe o pilulă?

— Asta am spus şi eu. Nu eşti singura. Sunt sute de mii de oameni. Nu e reconfortant să ştii asta? Eşti ca femeia de la radio care a primit apeluri telefonice de la o bază de rachete. Ea voia să găsească şi alte persoane ale căror experiențe psihotice ar face-o să nu se mai simtă atât de izolată.

— Dar domnul Gray a zis că eu sunt ultrasensibilă la groaza morții. Mi-a dat o mulțime de teste. Iată de ce dorea foarte tare să mă folosească.

— Asta mi se pare ciudat. Tu ți-ai ascuns groaza atâta vreme. Dacă ai fost în stare să ascunzi un asemenea lucru față de soț şi de copii poate nu e chiar atât de grav.

— Nu-i povestea minciunii unei soții. Nu poți ocoli povestea adevărată, Jack. E prea mare.

Mi-am stăpânit bine vocea. I-am vorbit aşa cum unul dintre acei filosofi întinşi pe-o parte şi sprijiniți în cot ar putea să i se adreseze unui membru tânăr al academiei, cineva a cărui lucrare e promițătoare, strălucită pe ici pe colo, dar poate prea dependentă de erudiția mai vârstnicului său coleg.

— Baby, în familia noastră eu sunt cel obsedat de moarte. Aşa am fost dintotdeauna.

— N-ai spus niciodată.

— Ca să vă feresc de griji. Să vă păstrez însufleţiţi, plini de viaţă, energici şi fericiţi. Voi sunteţi cei fericiţi. Eu sunt bufonul condamnat. Iată ce nu-ţi pot ierta. Îmi spui că nu eşti femeia aceea pe care o credeam eu. Sunt rănit, sunt devastat.

— Întotdeauna te-am considerat persoana care ar putea să *mediteze* asupra morţii. Tu puteai să faci plimbări şi să meditezi. Dar de câte ori am discutat despre cine va muri primul, n-ai spus niciodată că ţi-e frică de moarte.

— E valabil şi pentru tine. „De îndată ce copiii sunt mari." Ai făcut asta să semene cu o călătorie în Spania.

— Vreau cu adevărat să mor prima, a zis ea, dar nu înseamnă că nu mi-e frică. Sunt teribil de îngrozită. Sunt îngrozită tot timpul.

— Tema m-a cuprins din adolescenţă.

— Ce-ai vrea să spun? Că spaima ta e mai veche şi mai înţeleaptă decât a mea?

— Mă trezesc din somn transpirat. Sunt copleşit de spaime ucigaşe.

— Eu mestec gumă fiindcă mi se contractă beregata.

— Eu n-am trup. Sunt numai minte sau un eu singur într-un spaţiu imens.

— Eu mă blochez, a zis ea.

— Eu sunt prea slab ca să mă mişc. Îmi lipseşte orice simţ al fermităţii, al hotărârii.

— M-am gândit că mama o să moară. Apoi ea a murit.

— Mă gândesc la moartea fiecăruia. Nu numai la moartea mea. Cad în cele mai îngrozitoare reverii.

— Eu mă simt atât de vinovată. Am crezut că moartea ei are legătură cu faptul că m-am gândit la asta. Simt acelaşi lucru despre propria mea moarte. Cu cât mă gândesc mai mult la moarte, cu atât se va întâmpla mai curând.

— Ce ciudat e. Noi avem spaimele astea persistente, groaznice, grave în legătură cu noi şi cu cei pe care-i iubim. Şi

totuşi hoinărim, vorbim cu oamenii, mâncăm şi bem. Reuşim să funcționăm. Sentimentele sunt profunde şi adevărate. N-ar trebui să ne paralizeze? Cum se face că totuşi noi le supraviețuim, cel puțin o vreme? Conducem maşina, ținem lecții la şcoală. Cum se face că nu vede nimeni cât de profund speriați am fost noaptea trecută, azi-dimineață? E ceva ce ascundem unii de alții de comun acord? Sau suntem părtaşi la acelaşi secret dar fără să-l cunoaştem? Purtăm aceeaşi mască.

— Dar dacă moartea nu e nimic altceva decât sunet?

— Zgomot electric.

— ÎI auzim tot timpul. Sunet de jur împrejur. Înfiorător!

— Uniform, alb.

— Uneori mă copleşeşte, a zis ea. Uneori se strecoară în mintea mea, puțin câte puțin. Încerc să vorbesc cu ea. „Moarte, nu acum."

— Stau întins în întuneric şi mă uit la ceas. Totdeauna numere fără soț. Unu şi treizeci şi şapte dimineața. Trei cincizeci şi nouă dimineața.

— Moartea are numerotare fără soț. Aşa mi-a spus Sikh-ul. Sfântul din Iron City.

— Tu eşti tăria mea, forța mea vitală. Cum te pot convinge eu că asta e o greşeală îngrozitoare? Te privesc când îl îmbăiezi pe Wilder, când îmi calci halatul. Plăceri profunde şi simple pierdute acum. Nu vezi ce monstruozitate ai făcut?

— Uneori mă izbeşte ca o lovitură fizică, a zis ea. Vreau aproape fizic să sufăr.

— De-aia m-am căsătorit cu Babette? Ca ea să ascundă de mine adevărul, să ascundă de mine obiecte, să intre într-o conspirație sexuală pe spinarea mea? Toate comploturile duc într-o singură direcție, i-am spus eu neînduplecat.

Ne-am ținut strâns unul de altul mult timp, trupurile noastre s-au încleştat într-o îmbrățişare care conținea elemente de dragoste, durere, tandrețe, sex şi luptă. Şi cât de subtil am trecut din emoție în emoție, am găsit nuanțe, folosind mişcarea cea mai economică a brațelor, a coapselor

noastre, inspirația cea mai uşoară, ca să ajungem la o înțelegere în privința spaimei noastre, ca să ne încurajăm rivalitatea, ca să ne afirmăm dorințele originare pe fundalul haosului din sufletele noastre.

Cu plumb, fără plumb, super fără plumb.

Stăteam goi după ce făcusem dragoste, uzi şi sclipitori. Am tras pledurile în sus, peste noi. Câteva momente am vorbit în şoapte somnolente. Radioul s-a pornit de capul lui.

— Sunt aici, chiar aici, am zis. Orice vrei sau orice îți trebuie, oricât ar fi de dificil, spune-mi şi se-mplineşte.

— Un pahar cu apă.

— Bineînțeles.

— Vin cu tine, a zis ea.

— Rămâi, odihneşte-te.

— Nu vreau să fiu singură.

Ne-am pus halatele, ne-am dus la baie pentru apă. Ea a băut în timp ce eu m-am pişat. Când ne întorceam în dormitor, am cuprins-o cu brațul şi am mers pe jumătate răsturnați unul peste altul, precum adolescenții pe o bancă. Am aşteptat lângă pat în timp ce ea a îndreptat şi a întins bine cearşafurile, a pus pernele la loc. S-a făcut covrig pentru somn, dar erau încă lucruri pe care voiam să le ştiu, lucruri pe care trebuia să le spun.

— De fapt, ce au realizat oamenii de la Gray Research?

— Au izolat zona frica-de-moarte din creier. Dylar grăbeşte liniştirea în sectorul ăsta.

— De necrezut!

— Nu e doar un sedativ puternic. Mai exact, medicamentul interacționează cu neurotransmițătorii din creier asociați cu frica de moarte. Fiecare emoție sau senzație are neurotransmițători proprii. Domnul Gray a descoperit frica de moarte şi apoi s-a apucat să lucreze pentru a găsi substanțele chimice care să stimuleze creierul să-şi creeze propriii săi inhibitori.

— Uluitor şi înspăimântător.

— Tot ce se petrece în viața ta e rezultatul moleculelor care lucrează febril undeva în creierul tău.

— Teoriile lui Heinrich despre creier. Sunt toate adevărate. Noi suntem suma stimulilor noştri chimici. Să nu-mi spui asta. Mi se pare insuportabil gândul.

— Se poate face legătura între tot ce spui, faci şi simți şi numărul de molecule dintr-o anumită zonă.

— Ce se-ntâmplă cu binele şi cu răul în sistemul ăsta? Cu pasiunea, invidia şi ura? Devin cumva o încâlceală de neuroni? Vrei să-mi spui că o întreagă tradiție de slăbiciuni s-a încheiat, că laşitate, sadism, molestare sunt termeni lipsiți de sens? Ni se cere să privim cu nostalgie lucrurile astea? Cum rămâne cu furia asasină? Asasinul avea o anumită dimensiune înspăimântătoare. Crima lui era impresionantă. Ce se-ntâmplă când reducem totul la celule şi molecule? Fiul meu joacă şah cu un criminal. El mi-a spus toate astea. N-am vrut să aud.

— Pot să dorm acum?

— Mai stai. Dacă Dylar grăbeşte calmarea, de ce ai fost atât de tristă zilele trecute, de ce te uitai în zare?

— Simplu. Medicamentul n-are niciun efect.

I s-a frânt vocea când a spus cuvintele astea. Şi-a acoperit capul cu cuvertura. Eu puteam doar să privesc terenul deluros. Un bărbat a spus la discuția de la radio: „Primeam mesaje amestecate despre sexualitatea mea.” I-am mângâiat capul şi trupul peste cuvertura matlasată.

— Poți să dezvolți, Baby? Eu sunt chiar aici. Vreau să te-ajut.

— Domnul Gray mi-a dat şaizeci de tablete în două flacoane. Mai mult decât suficiente, a zis el. O tabletă la şaptezeci şi două de ore. Eliberarea medicamentului e atât de progresivă şi de precisă că nu se produce nicio suprapunere de la o pilulă la alta. Am terminat primul flacon la sfârşitul lui noiembrie, începutul lui decembrie.

— L-a găsit Denise.

— L-a găsit?

— De-atunci a fost pe urmele tale.

— Unde l-am lăsat?

— În coşul de gunoi din bucătărie.

— De ce-am făcut asta? De ce-am fost neglijentă?

— Şi al doilea flacon? am zis.

— Tu ai găsit al doilea flacon.

— Ştiu. Te întreb câte tablete ai luat.

— Am luat acum douăzeci şi cinci din flaconul ăsta. Asta face cu totul cincizeci şi cinci. Au rămas cinci.

— Au rămas patru. Una am dat-o eu la analiză.

— Mi-ai spus cumva asta?

— Da. Şi s-a produs vreo schimbare în starea ta?

De sub cuvertură i-a apărut creştetul capului.

— La început, aşa am crezut. Perioada de început a fost cea mai încurajatoare. De atunci nicio îmbunătățire. M-am descurajat din ce în ce mai mult. Acum lasă-mă să dorm, Jack.

— Îți aminteşti că am luat cina la Murray într-o seară? La întoarcere, pe drum, am discutat despre lapsusurile tale. Tu ai spus că nu ştii sigur dacă iei sau nu medicamente. Nu puteai să-ți aminteşti, ai spus tu. Mințeai, bineînțeles.

— Cred că da, a zis ea.

— Dar nu mințeai în legătură cu lapsusurile în general. Denise şi eu am presupus că uitucenia ta era efectul secundar al medicamentului pe care-l luai tu.

A apărut tot capul.

— Complet greşit. Nu era efectul secundar al medicamentului. Era efectul secundar al stării. Domnul Gray spunea că pierderea mea de memorie e o tentativă disperată de a neutraliza frica de moarte. E ca un război al neuronilor. Sunt în stare să uit multe lucruri, dar dau greş când e vorba de moarte. Iar acum a dat greş şi domnul Gray.

— El ştie asta?

— I-am lăsat un mesaj pe robotul telefonic.

— Ce ți-a spus când te-a sunat?

— Mi-a trimis o casetă prin poştă, pe care am luat-o la Stoveri s-o ascult. El spune că efectiv îi pare rău, indiferent ce ar vrea să însemne asta. Spune că, în definitiv, nu am fost subiectul potrivit. E sigur că va funcționa într-o bună zi, curând, cu altă persoană, în alt loc. Spunea că a făcut o greşeală cu mine. A fost prea la întâmplare. Dar a fost atât de nerăbdător.

Era miezul nopții. Eram amândoi sleiți de puteri. Dar ajunsesem atât de departe, spusesem atât de multe, încât ştiam că nu ne puteam opri chiar în momentul ăsta. Apoi m-am întins pe spate, uitându-mă în tavan. Am inspirat adânc. Babette s-a întins peste trupul meu ca să stingă veioza. Apoi a apăsat butonul de pe radio şi a ucis vocile. O mie de alte seri se încheiaseră mai mult sau mai puțin ca asta. Am simțit-o cum se cufundă în pat.

— E un lucru pe care îmi promisesem să nu ți-l spun.

— Nu poate aştepta până dimineață? a zis ea.

— Deocamdată sunt programat să mor. N-o să se-ntâmple mâine sau poimâine. Dar se pregăteşte.

I-am spus în continuare de expunerea mea la Nyoden D., vorbind impasibil, monoton, cu propoziții declarative scurte. I-am povestit despre tehnicianul de la computer, modul în care a pătruns în istoria mea şi a produs o evidență masivă, pesimistă. Noi suntem suma tuturor informațiilor despre noi, i-am spus eu, tot aşa cum suntem suma tuturor stimulilor chimici. Am încercat să-i explic cât de tare m-am luptat să nu afle ea informația. Dar după dezvăluirile făcute de ea, mi s-a părut greşit să țin un astfel de secret.

— Aşadar, noi nu mai vorbim acum despre frică şi groază nedeterminată, am zis eu. E chiar adevărul brutal şi profund.

Încet şi-a făcut apariția de sub cuverturi. S-a suit pe mine plângând cu suspine. Am simțit cum degetele ei îmi râcâiau umerii şi gâtul. Pe buzele mele au picat lacrimi fierbinți. M-a bătut în piept, mi-a apucat mâna stângă şi a muşcat carnea dintre degetul mare şi arătător. Suspinele ei s-au transformat în sunet mormăit, plin de efort teribil, disperat. Mi-a luat

capul în mâini, delicată şi totuşi aprigă, şi l-a clătinat încoace şi încolo, act pe care nu-l puteam asocia cu nimic din ceea ce făcuse ea până atunci, nimic din ce părea să fie ea.

Mai târziu, după ce se dăduse jos de pe trupul meu şi căzuse într-un somn agitat, am continuat să privesc fix în întuneric. Radioul a pornit singur. Am dat la o parte cuverturile şi m-am dus la baie. Prespapierurile pitoreşti ale lui Denise stăteau pe o policioară plină de praf de lângă uşă. Am lăsat apa să-mi curgă pe mâini şi pe încheieturile mâinilor. M-am stropit cu apă rece pe față. Singurul prosop din preajmă era un şervet mic şi roz cu un imprimeu în carouri. M-am şters încet şi cu grijă. Apoi am înclinat masca radiatorului, depărtând-o de perete, şi mi-am vârât mâna sub ea. Flaconul de Dylar dispăruse.

27

Am fost la al doilea control medical de după eveniment. N-au apărut niciun fel de numere surprinzătoare pe foaia imprimată. Moartea era încă prea în adânc şi nu putea fi întrezărită. Doctorul meu, Sundar Chakravarty, m-a întrebat despre avalanşa bruscă de controale. Înainte vreme îmi era totdeauna teamă să aflu.

I-am spus că şi-acum îmi e teamă. A zâmbit larg, aşteptând poanta. I-am strâns mâna, m-am îndreptat spre uşă şi am ieşit din cabinet.

În drumul spre casă am luat-o pe Elm la vale cu gândul să fac un scurt popas la supermarket. Strada era plină de vehicule ale ambulanței. Ceva mai încolo am văzut trupuri împrăştiate peste tot. Un bărbat cu brasardă m-a fluierat şi s-a postat în fața maşinii mele. Am zărit şi alți bărbați în costume Mylex. Brancardieri traversau strada în fugă. Când bărbatul cu fluierul s-a apropiat am putut să desluşesc literele de pe brasarda lui: SIMUVAC.

— Dă înapoi, a zis el. Strada e închisă.

— Oameni buni, sunteți pregătiți pentru o simulare? Sunteți siguri? Poate ați vrea să aşteptați o scurgere şi mai

puternică. Să vă consemnați sincronizarea?

— Pleacă de-aici, pleacă de-aici. Eşti în fâşia de expunere.

— Şi ce înseamnă asta?

— Înseamnă că eşti mort, mi-a spus el.

Am dat înapoi, am ieşit de pe stradă şi am parcat maşina. Apoi am luat-o agale în jos pe Elm, încercând să las impresia că sunt de prin partea locului. Am mers pe lângă vitrinele magazinelor, amestecându-mă cu tehnicieni şi ofițeri de poliție, cu personal în uniforme. Se vedeau autobuze, maşini ale poliției, ambulete. Oameni cu echipament electronic păreau că încearcă să detecteze radiația sau pulberile toxice. Încet-încet m-am apropiat de victimele voluntare. Erau vreo douăzeci, cu fața la pământ, pe spate, prăbuşite peste borduri, stând pe jos în stradă cu un aer năuc.

Am fost uimit şi speriat când mi-am văzut fiica printre ele. Stătea întinsă pe spate în mijlocul străzii, cu un braț aruncat într-o parte şi capul înclinat în partea cealaltă. Nici nu-mi venea să mă uit. Aşa se vede pe sine la vârsta de nouă ani – deja o victimă, care încearcă să-şi perfecționeze talentul? Cât de firesc arăta ea, cât de profund pătrunsă de ideea unui dezastru total. E ăsta viitorul pe care şi-l imaginează?

M-am dus lângă ea şi m-am lăsat pe vine.

— Steffie? Tu eşti?

A deschis ochii.

— N-ai ce căuta aici dacă nu eşti victimă, a zis ea.

— Vreau doar să mă asigur că te simți bine.

— O să am necazuri dacă eşti văzut aici.

— E frig. O să te-mbolnăveşti. Baby ştie că eşti aici?

— M-am înscris la şcoală acum o oră.

— Ar trebui cel puțin să vă dea pături, am zis.

A închis ochii. I-am mai spus câteva cuvinte, dar nu mi-a răspuns. Nu era nici urmă de iritare sau de respingere în tăcerea ei. Era doar conştiinciozitate. Îşi propusese să fie sinceră, serioasă în condiția ei de victimă.

Am revenit pe trotuar. Vocea amplificată a unui bărbat a bubuit peste stradă de undeva din interiorul

supermarketului.

— Vă urez bun venit tuturora în numele firmei de consultanță Advanced Disaster Management[38], o firmă particulară care concepe şi conduce evacuările simulate. Noi interacționăm cu douăzeci şi două de organisme de stat în desfăşurarea acestui exercițiu elaborat de dezastru. Primul, sper eu, dintre multe altele. Cu cât facem repetiții ale dezastrului, cu atât vom fi mai feriți de lucrul adevărat. Aşa pare să acționeze viața, nu-i aşa? Iei umbrela cu tine la serviciu şaptesprezece zile la rând, nicio picătură de ploaie. În prima zi când o uiți acasă, ploaie torențială fără precedent. Niciodată nu dă greş, este? Asta e mecanismul pe care sperăm să-l folosim noi, printre altele. 'N regulă, înapoi la treabă. Când sirena sună prelung şi puternic de trei ori, mii de evacuați selecționați cu grijă îşi vor părăsi casele şi locurile de muncă, se vor urca în vehiculele lor şi se vor îndrepta spre adăposturi de urgență bine echipate. Regulatori de circulație vor goni spre stațiile lor computerizate. Sistemele de difuzare SIMUVAC vor publica instrucțiuni actualizate. Oamenii care culeg mostre de aer vor fi desfăşurați de-a lungul benzii de expunere la nor. În următoarele trei zile, culegători de mostre din fabrici şi din magazine de produse lactate vor testa laptele şi alimentele de-a lungul benzii de ingerare. Astăzi nu simulăm o scurgere anumită. Aceasta e o scurgere sau prelingere universală, pentru toate scopurile. Pot fi vapori radioactivi, norişori chimici, o ceață de origine necunoscută. Lucrul importapt e mişcarea. Scoaterea oamenilor din banda de expunere. În noaptea norului învolburat am învățat multe lucruri. Dar nu există ceva care să înlocuiască o simulare planificată. Dacă realitatea intervine pe neaşteptate în forma unui accident de circulație sau o victimă care cade de pe targa, e important să ținem minte că noi nu suntem aici ca să reparăm oase sau să stingem incendii adevărate. Noi suntem aici ca să simulăm. Întreruperile pot costa vieți omeneşti în cazul unui pericol adevărat. Dacă acum învățăm să lucrăm

evitând întreruperile, o să fim în stare să le evităm şi mai târziu, când acest lucru are mare importanță. Când sirena va emite două vaiete melancolice, căpitanii de stradă vor face cercetări din casă-n casă ca să-i depisteze pe cei uitați şi abandonați din cauza zăpăcelii. Păsări, peşti, oameni bătrâni, oameni handicapați, invalizi, bolnavi netransportabili, internați şi alții. Cinci minute, victime. Voi toți cei din personalul de salvare, țineți minte că treaba de acum nu e o simulare de explozie. Victimele voastre sunt copleşite dar nu traumatizate. Păstrați grija voastră iubitoare şi delicată pentru ciuperca nucleară din iunie. Suntem la patru minute şi socotim. Victime, şchiopătați. Şi țineți minte că nu sunteți aici să țipați sau să vă agitați nervoşi. Nouă ne plac victimele discrete. Aici nu suntem în New York sau L.A. Gemetele slabe sunt de-ajuns.

M-am hotărât să nu mai stau să mă uit. M-am întors la maşină şi m-am îndreptat spre casă. Sirenele au emis primele trei şuierături în timp ce opream în fața casei. Heinrich stătea pe treptele de la intrare, îmbrăcat cu o vestă reflectorizantă şi şapca lui de camuflaj. Alături de el se afla un alt băiat. Acesta avea un corp tasat şi puternic, cu pigmentație incertă. Nimeni de pe strada noastră nu părea să se evacueze. Heinrich consulta un clipboard.

— Ce se-ntâmplă?

— Sunt căpitan de stradă, a zis el.

— Ştiai că Steffie e victimă?

— Zicea ea că s-ar putea să fie.

— De ce nu mi-ai spus?

— Deci ei o ridică şi o pun într-o ambulanță. Care-i problema?

— Nu ştiu care-i problema.

— Dacă ea vrea să facă asta, trebuie s-o facă.

— Pare atât de bine adaptată la rol.

— S-ar putea să-i salveze viața într-o zi, a zis el.

— Cum îți poate salva viața faptul că te prefaci acum că eşti rănit sau mort?

— Dacă ea o face acum, s-ar putea să nu mai trebuiască s-o facă mai târziu. Cu cât exersezi mai mult ceva, cu atât mai puțin e probabil să se întâmple în realitate.

— Asta a spus consultantul.

— E o găselniță publicitară, dar e de efect, funcționează.

— Cine-i băiatul?

— E Orest Mercator. O să mă ajute să-i verific pe cei uitați, abandonați.

— Tu eşti cel ce vrea să stea într-o cuşcă plină de şerpi ucigători. Poți să-mi spui de ce?

— Fiindcă vreau să bat recordul, a zis Orest.

— De ce vrei să fii omorât încercând să dobori un record?

— Cum adică omorât? A zis cineva vreo vorbă despre omorât?

— O să fii înconjurat de reptile rare şi ucigătoare.

— Ele sunt cele mai bune la ceea ce fac. Eu vreau să fiu cel mai bun la ceea ce fac.

— Şi, mă rog, ce faci tu?

— Stau într-o cuşcă şaizeci şi şapte de zile. Câte zile îmi trebuie ca să bat recordul.

— Înțelegi că rişti să mori pentru câteva rânduri într-o carte broşată?

S-a uitat cercetător la Heinrich, considerându-l răspunzător pentru această direcție de interogare idioată.

— Or să te muşte, am continuat eu.

— N-or să mă muşte.

— De unde ştii?

— Fiindcă ştiu.

— Ăştia-s şerpi adevărați, Orest. O muşcătură şi s-a terminat.

— O muşcătură în caz că muşcă. Dar n-or să muşte.

— Sunt şerpi adevărați. Tu eşti la fel de real. Oamenii sunt muşcați mereu. Veninul e mortal.

— Oamenii sunt muşcați. Dar eu n-o să fiu muşcat.

M-am pomenit că-i spun:

— Ba o să fii, o să fii. Şerpii ăştia nu ştiu că ție moartea ți se pare ceva de neconceput. Ei nu ştiu că eşti tânăr şi puternic şi crezi că moartea se aplică tuturora, dar nu şi ție. Ei or să muşte şi tu o să mori.

M-am oprit, jenat de argumentarea mea pătimaşă. Am fost surprins să-l văd că mă priveşte cu un anumit interes, un oarecare respect, împotriva voinței lui. Poate că forța deplasată a izbucnirii mele l-a făcut să devină conştient de seriozitatea misiunii lui, l-a umplut cu presimțirea unei sorți apăsătoare.

— Dacă vor să muşte, muşcă, a zis el. Cel puțin eu mă duc imediat. Şerpii ăştia sunt cei mai buni, cei mai rapizi. Dacă mă muşcă o viperă africană, mor în câteva secunde.

— De ce atâta grabă? Ai nouăsprezece ani. O să găseşti sute de modalități de a muri mai convenabile decât şerpii.

Ce fel de nume e Orest? I-am studiat trăsăturile. Putea să fie hispanic, din Orientul Mijlociu, din Asia Centrală, est-european cu pielea măslinie, negru cu pielea mai deschisă la culoare. Vorbea cu accent? Nu eram sigur. Era samoan, băştinaş nord-american, evreu sefard? E tot mai greu să ştii ce nu se cade să le spui oamenilor.

El mi-a spus:

— Câte kilograme puteți să ridicați întins pe bancă?

— Nu ştiu. Nu foarte multe.

— Ați pocnit vreodată pe cineva în mutră?

— Poate o lovitură piezişă, o dată, cu multă vreme în urmă.

— Mă gândesc să lovesc pe cineva în față. Cu pumnii goi. Cât pot de tare. Să aflu cum e, cum te simți.

Heinrich a zâmbit cu gura până la urechi ca un turnător din filme. Sirena a început să sune – două sunete melancolice puternice. Eu am intrat în casă, în timp ce băieții verificau numerele de telefon de pe clipboard. Babette era în bucătărie şi îi dădea ceva de mâncare lui Wilder.

— El poartă o vestă reflectorizantă, am zis eu.

— Pentru cazul când ar fi ceață, să nu fie lovit de vehicule.

— Nu cred că cineva se deranjează să fugă. Tu cum te simți?

— Mai bine, a spus ea.

— La fel şi eu.

— Cred că prezența lui Wilder mă ajută să mă refac.

— Ştiu ce vrei să spui. Întotdeauna mă simt bine când sunt cu Wilder. Oare pentru că plăcerile nu se lipesc de el? Este egoist dar nu hrăpăreț, egoist în mod nelimitat şi firesc. E nemaipomenit felul în care abandonează un lucru şi înhață altul. Mă deranjează când ceilalți copii nu prețuiesc cum se cuvine momentele sau prilejurile speciale. Ei lasă să le scape lucruri care ar trebui păstrate şi savurate. Dar când Wilder face asta, văd cum lucrează spiritul geniului.

— S-ar putea să fie adevărat, dar el are altceva care mă binedispune. Ceva mai mare, mai impresionant, un ce pe care nu reuşesc să-l definesc.

— Aminteşte-mi să-l întreb pe Murray, am zis eu.

Ea i-a băgat copilului lingura cu supă în gură, făcând strâmbături pe care el să le imite şi spunând: „Da da da da da da".

— Trebuie să te întreb un lucru. Unde e Dylarul?

— Las-o moartă, Jack. Piritã, sau care o fi termenul adecvat.

— O iluzie crudă. Ştiu. Dar aş vrea să păstrez tabletele într-un loc sigur, dacă nu pentru altceva măcar ca dovadă concretă că Dylarul există. Dacă partea stângă a creierului tău se va hotărî să moară, vreau să pot da pe cineva în judecată. Au rămas patru tablete. Unde sunt?

— Vrei să-mi spui că nu mai sunt în spatele măştii caloriferului?

— Exact.

— Nu le-am luat eu, zău aşa.

— E posibil să le fi aruncat într-un moment de supărare sau de deprimare. Eu le vreau doar de dragul exactității istorice. Ca benzile înregistrate de la Casa Albă. Le duc la arhivă.

— Tu n-ai fost supus la un test preliminar, a zis ea. Chiar înghițirea unei singure pilule poate să fie periculoasă.

— Nu vreau să le înghit.

— Ba da, vrei.

— Suntem convinşi să ieşim din banda de ingerare. Unde e domnul Gray? Poate o să vreau să-l dau în judecată, ca o chestiune de principiu.

— Noi am făcut o înțelegere, el şi cu mine.

— Marțea şi vinerea. Motelul Grayview.

— Nu-i vorba despre asta. Am promis să nu divulg adevărata lui identitate. Ținând seama de ceea ce urmăreşti tu, promisiunea mea se dublează. Mai mult spre binele tău decât spre binele lui. Nu-ți spun, Jack. Hai să ne continuăm viața. Să ne spunem unul altuia că vom face tot ce vom putea. Da da da da da.

M-am dus cu maşina la şcoala elementară şi am parcat pe partea cealaltă a străzii în dreptul intrării principale. După douăzeci de minute au început să năvălească afară aproape trei sute de copii, care sporovăiau voioşi, apucați întâmplător de amoc. Îşi strigau ocări formidabile, obscenități savante şi ample, se pocneau cu ghiozdanele, cu şepcile tricotate. Stăteam pe locul şoferului şi scanam mulțimea de figuri, simțindu-mă ca un traficant de droguri sau ca un pervers.

Când am ochit-o pe Denise am claxonat şi ea a venit spre maşină. Era pentru prima oară când o luam de la şcoală şi ea mi-a aruncat o privire prudentă şi grea în timp ce trecea prin fața maşinii — o privire care arăta că nu are chef să audă veşti despre o separare sau un divorț. Am luat-o spre casă pe malul râului. Ea îmi studia profilul.

— E vorba de Dylar, am zis eu. Medicamentul n-are legătură cu problemele de memorie ale lui Baby. De fapt, e exact invers. Baby ia Dylar ca să-şi îmbunătățească memoria.

— Nu te cred.

— De ce?

— Fiindcă n-ai venit să mă iei de la şcoală doar ca să-mi spui asta. Fiindcă noi am aflat deja că nu poți obține Dylarul

pe rețetă. Fiindcă am vorbit cu doctorul ei şi el n-auzise de medicamentul ăsta.

— L-ai sunat acasă?

— La cabinet.

— Dylar e puțintel cam prea deosebit pentru un medic generalist.

— E mama dependentă de droguri?

— Te ştiam ceva mai deşteaptă, am zis eu.

— Nu, nu sunt.

— Noi am vrea să ştim ce ai făcut cu flaconul. Rămăseseră câteva tablete.

— De unde ştii că le-am luat eu?

— O ştiu, ştiu şi gata.

— Dacă cineva ar vrea să-mi explice ce e cu adevărat Dylarul, poate am ajunge la o înțelegere.

— E un anumit lucru pe care tu nu-l ştii, am zis. Mama ta nu mai ia medicamentul. Oricare ar fi el, motivul care te face să păstrezi flaconul nu mai e valabil.

Am făcut un ocol către vest şi acum mergeam prin campusul colegiului. În mod reflex am căutat în jachetă ochelarii cu lentile fumurii şi mi i-am pus.

— Atunci am să-l arunc, a zis ea.

În următoarele câteva zile am încercat o paletă de argumente, unele care aproape îți taie răsuflarea prin textura lor delicată ca o pânză de păianjen. Ba chiar am făcut apel la Babette şi am convins-o că flaconul trebuie să se afle în mâinile unui adult. Dar voința fetei era absolut inflexibilă. Viața ei ca entitate legitimă fusese modelată de negocierea şi cearta altor oameni şi ea era hotărâtă să respecte un cod extrem de rigid care nu permitea compromisul, aranjamentul. Ea va ține ascuns obiectul până când o să-i spunem secretul lui.

Probabil, aşa era mai bine. Medicamentul putea fi periculos, la urma urmelor. Iar eu nu aveam încredere în soluțiile facile – înghiți ceva şi gata, ai scăpat de frica antică din suflet. Dar nu reuşeam să nu mă gândesc la tableta aia în formă de

farfurie zburătoare. Va avea vreodată efectele scontate, ar putea să aibă efect pentru unii şi să n-aibă pentru alţii? Era pandantul benign al ameninţării Nyode- nului. Dylarul. Se prăvăleşte de pe fundul limbii în jos în stomac; miezul medicamentului se dizolvă şi eliberează substanţe chimice favorabile în circuitul meu sangvin, inundând partea frică-de-moarte din creier. Pilula însăşi se autodistruge în linişte într-o mică explozie interioară, o implozie a polimerului, discretă şi precisă şi delicată.

Tehnologie cu faţă umană.

28

Wilder stătea pe un taburet înalt în faţa plitei şi urmărea cum fierbe apa într-o crăticioară emailată. Părea să fie fascinat de proces. Mă întrebam dacă descoperise vreo splendidă legătură între lucruri pe care le crezuse totdeauna separate. Bucătăria e în mod curent bogată în astfel de momente, probabil pentru mine la fel de mult ca şi pentru el.

Steffie a intrat şi a spus:

— Sunt singura persoană căreia îi plac miercurile.

Părea s-o intereseze concentrarea lui Wilder. S-a dus şi s-a oprit lângă el, încercând să-şi imagineze ce anume îl atrăgea la apa agitată. S-a aplecat deasupra crăticioarei căutând un ou.

Un spot publicitar pentru produsul numit Ray-Ban Wayfarer a început să-mi răsune în cap.

— Cum a mers evacuarea?

— Mulţi oameni nu s-au prezentat. Noi am aşteptat acolo, văitându-ne.

— Or să se prezinte ca oameni reali în condiţii reale, am zis.

— Atunci e prea târziu.

Lumina era puternică, rece şi făcea obiectele să strălucească. Steffie era îmbrăcată pentru afară, o dimineaţă de şcoală, dar a rămas lângă plită, uitându-se când la Wilder, când la crăticioară şi invers, încercând să intersecteze liniile curiozităţii şi ale uimirii lui.

— Baby spune că ai primit o scrisoare.

— Mama vrea s-o vizitez de Paşte.

— Bine. Vrei să te duci? Desigur, te duci. Ție îți place mama ta. E în Mexico City acum, aşa e?

— Cine mă duce?

— La aeroport te duc eu. Mama ta te culege de la capătul celălalt. E uşor, Bee face asta tot timpul. Ție îți place Bee.

Enormitatea misiunii, aceea de a zbura cu avionul într-o țară străină, cu o viteză aproape supersonică, la treizeci de mii de picioare altitudine, singură, într-un container ghebos din titaniu şi oțel, a facut-o să amuțească pe moment. Priveam cu toții cum fierbe apa.

— M-am înscris din nou să fiu victimă. Exact înaintea Paştelui. Aşa că trebuie să rămân aici.

— Altă evacuare? Acum care mai e cauza?

— Un miros ciudat.

— Adică o substanță chimică de la o uzină de peste râu?

— Aşa cred.

— Ce faci tu ca victimă a unui miros?

— Nu ne-au spus încă.

— Sunt sigur că nu se vor supăra şi te vor scuza de data asta. Am să le scriu un bilet, am zis eu.

Prima mea căsătorie şi a patra au fost cu Dana Breedlove, care e mama lui Steffie. Prima căsătorie mersese destul de bine, ceea ce ne-a încurajat să încercăm din nou de îndată ce ni s-a părut reciproc convenabil. Când am facut-o, după epocile melancolice Janet Savory şi Tweedy Browner, lucrurile au pornit să se destrame. Dar nu înainte ca Stephanie Rose să fi fost zămislită, într-o noapte înstelată în Barbados. Dana era acolo să mituiască un oficial.

Mi-a vorbit foarte puțin despre munca ei de spionaj. Ştiam că face recenzii ale cărților pentru CIA, mai ales romane serioase şi lungi cu structuri codate. Munca o istovea şi o făcea irascibilă, rareori capabilă să se bucure de mâncare, de sex sau de conversație. Vorbea în spaniolă la telefon cu cineva, era o mamă hiperactivă, care strălucea cu o

intensitate de lumină lugubră de furtună. Romanele lungi veneau întruna prin poştă.

E ciudat că am avut mereu parte de compania unor vieți ale spionajului. Dana lucra ca spion cu jumătate de normă. Tweedy provenea dintr-o familie veche şi distinsă, cu o lungă tradiție în spionaj şi contraspionaj, iar acum era măritată cu un agent secret de nivel înalt, în junglă. Înainte de a se retrage la ashram, Janet fusese analist valutar şi făcea cercetare pentru un grup secret de teoreticieni de prima mână care aveau legături cu un grup consultativ de experți pentru futurologie socială şi militară, un grup controversat. Tot ce mi-a spus ea e că experții nu se întâlneau niciodată de două ori în acelaşi loc.

O parte din adorația mea pentru Babette a fost probabil alinarea pură, simplă. Ea nu era păstrătoare de secrete, cel puțin nu până când frica de moarte a antrenat-o în delirul cercetării clandestine şi al înşelăciunii erotice. Mă gândeam la domnul Gray şi la mădularul lui care se bălăngăne. Imaginea era cețoasă, neterminată. Bărbatul era literalmente cenuşiu şi producea un zumzet vizual.

Apa a ajuns la fierberea cu băşici. Steffie l-a ajutat pe băiat să coboare de pe cocoțament. Am dat nas în nas cu Babette în drum spre uşa din față. Am schimbat întrebarea simplă dar foarte sinceră pe care ne-o puneam reciproc de două sau trei ori pe zi de când cu noaptea revelațiilor Dylar. „*Cum te simți*?” Puneam întrebarea şi auzeam că ni se pune, ceea ce ne făcea pe amândoi să ne simțim mai bine. Am urcat în fugă scările să-mi iau ochelarii.

La televizor era *The National Cancer Quiz*[39].

În sala de mese din Centenary Hall l-am privit pe Murray care-şi adulmeca ustensilele. Fețele emigranților din New York aveau o paloare deosebită. În special fețele lui Lasher şi Grappa. Ei aveau paloarea obsesiei, a apetiturilor puternice închise în spații mici. Murray spunea că Elliot Lasher avea o față *film noir*. Trăsăturile lui erau bine conturate, părul

parfumat cu o esență uleioasă. Mi-a venit ideea ciudată că oamenii ăştia erau nostalgici, trăiau nostalgia alb-negrului, năzuințele lor fiind dominate de valori acromatice, extreme personale ale cenuşiului urban postbelic.

Alfonse Stompanato stătea şi radia agresiune şi amenințare. Părea să mă urmărească pe mine, un şef de catedră măsurând aura altui şef de catedră. Pe piepții robei sale era cusută emblema Brooklyn Dodger.

Lasher a făcut ghemotoc un şervețel de hârtie şi i l-a aruncat cuiva aflat la două mese depărtare. Apoi l-a fixat cu privirea pe Grappa.

— Cine ți-a influențat cel mai mult viața? a zis el pe un ton ostil.

— Richard Widmark în *Kiss of Death*. Momentul când Richard Widmark a împins-o pe bătrâna doamnă din scaunul cu rotile în jos pe şirul ăla de trepte a fost pentru mine ceva epocal. A rezolvat câteva conflicte. Am copiat râsul sadic al lui Richard Widmark şi l-am folosit timp de zece ani. M-a ajutat să trec prin câteva perioade afective grele, dure. Richard Widmark în rolul lui Tommy Udo în filmul *Kiss of death* al lui Henry Hathaway. Ți-aduci aminte de râsul ăla înfiorător? Cu o față ca de hienă. Chicoteală macabră. A limpezit o sumedenie de lucruri din viața mea. M-a ajutat să devin cineva.

— Ai scuipat vreodată în sticla ta cu apă gazoasă ca să nu fii nevoit să împărți băutura cu alți puştani?

— Era un gest reflex. Unii gagii scuipă chiar în sendvişurile lor. După ce jucam cu banul la perete, cumpăram mâncare şi băutură. Era totdeauna o aversă de scuipături. Gagii scuipă pe floricelele cu caramel, pe fursecurile cu cremă.

— Câți ani aveai când ți-ai dat seama că tatăl tău e un idiot?

— Doisprezece şi jumătate, a zis Grappa. Stăteam la balcon la Fairmont, cinemtograful lui Loew, şi vedeam filmul lui Fritz Lang *Clash by Night*, cu Barbara Stanwyck în rolul lui Mae Doyle, Paul Douglas în cel al lui Jerry d'Amato şi marele

Robert Ryan în rolul lui Earl Pfeiffer. În alte roluri importante, J. Carroll Naish, Keith Andes şi Marilyn Monroe în prima ei fază. Turnat în treizeci şi două de zile. Alb-negru.

— Ai avut vreodată erecție provocată de igienista dentară care se freca de brațul tău când îți curăța dinții?

— De nenumărate ori.

— Când muşti piele moartă de pe degetul mare de la mână, o mănânci sau o scuipi?

— O mestec repede, apoi o propulsez de pe vârful limbii.

— Închizi vreodată ochii, a zis Lasher, în timp ce conduci pe o autostradă?

— Am închis ochii pe autostrada 95 North timp de opt secunde pline. Opt secunde reprezintă recordul meu personal. Am închis ochii până la şase secunde pe şosele de țară şerpuite, dar numai la treizeci sau treizeci şi cinci de mile la oră. Pe autostrăzile cu multe benzi de circulație o las de obicei la şaptezeci de mile înainte de a închide ochii. Asta se face pe porțiuni în linie dreaptă. Am închis ochii până la cinci secunde pe porțiuni drepte când aveam şi alți oameni în maşină. Aştepți până când ceilalți încep să moțăie şi atunci poți s-o faci.

Grappa avea o față îngrijorată, rotundă şi umedă. O față de băiat dulce trădat. L-am urmărit cum îşi aprinde țigara, scutură chibritul şi îl aruncă în salata lui Murray.

— Câtă plăcere aveai, copil fiind, a zis Lasher, când îți imaginai că ai murit?

— Nu numai când eram copil, a zis Grappa. Am plăcerea asta tot timpul. Ori de câte ori mă supără ceva mi-i imaginez pe toți prietenii, rudele şi colegii mei strânşi la catafalcul meu. Sunt foarte, foarte necăjiți că nu s-au purtat mai frumos cu mine cât am trăit. M-am străduit foarte mult să păstrez autocompătimirea. De ce să renunți la ea fiindcă te-ai maturizat? Copiii sunt mari specialişti în autocompătimire, ceea ce înseamnă probabil că mila de sine e firească şi importantă. A te imagina mort e cea mai satisfăcătoare, cea mai dubioasă, cea mai ieftină formă de autocompătimire

infantilă. Ce trişti şi cât de plini de remuşcări şi vinovaţi sunt toţi oamenii ăia care stau lângă sicriul tău mare din bronz. Nici măcar nu se pot privi unul pe altul în ochi fiindcă ştiu că moartea acestui bărbat decent şi milos e rezultatul unei conspiraţii la care ei au luat parte cu toţii. Sicriul e acoperit de grămezi de flori şi înconjurat cu un material mătăsos roz-portocaliu sau de culoarea piersicii. În ce uimitori curenţi contradictorii de autocompătimire eşti în stare să te bălăceşti când te vezi întins în costum negru şi cravată, părând bronzat, în formă şi odihnit, aşa cum se spune despre preşedinţi după vacanţe. Dar există ceva şi mai copilăresc şi mulţumitor decât autocompătimirea, ceva care explică de ce încerc să mă văd mort în condiţii obişnuite, un mare confrate înconjurat de îndoliaţi smiorcăiţi. E modul meu de a pedepsi oamenii care cred că vieţile lor sunt mai importante decât viaţa mea.

Lasher i-a zis lui Murray:

— Ar trebui să avem o Zi a Morţilor oficială. Precum mexicanii.

— Păi avem. Se numeşte Super Bowl Week[40].

Nu voiam să mai ascult. Trebuia să mă ocup de propria mea murire, independentă de fantezii. Nu fiindcă aş fi crezut că observaţiile lui Grappa sunt nefondate. El avea simţul conspiraţiei şi acesta a stârnit în mine o undă de reacţie deosebită. Iată ce iertăm noi pe patul de moarte, nu lipsa de dragoste sau cupiditatea. Noi îi iertăm pentru capacitatea lor de a lua distanţă, de a unelti în tăcere împotriva noastră, pentru a ne distruge efectiv.

Am urmărit cum Alfonse îşi reafirmă prezenţa greoaie printr-un gest de rotire a umerilor. Am luat asta drept semn că îşi face încălzirea să vorbească. Voiam s-o iau la goană, s-o şterg brusc, să fug.

— În New York, a zis el uitându-se la mine, lumea întreabă dacă ai un internist bun. Iată unde se află adevărata putere. Organele interne. Ficat, rinichi, stomac, intestine, pancreas.

Medicina internă e fiertura magică. De la un bun internist dobândeşti forță şi carismă, pe lângă tratamentul pe care ți-l prescrie. Oamenii întreabă de avocați specializați în impozite, de planificatori imobliari, de traficanți de droguri. Dar cel ce contează cu adevărat e internistul. „Cine-i internistul tău?" o să spună cineva pe un ton provocator. Întrebarea implică faptul că dacă numele internistului tău nu e prea cunoscut, poți fi sigur că o să mori de o tumoră în formă de ciupercă la pancreas. Eşti sortit să te simți inferior şi condamnat nu doar pentru că organele tale interne lasă poate să picure sânge, ci fiindcă nu ştii pe cine să consulți, cum să stabileşti legăturile, cum să-ți croieşti drumul în viață. Fă abstracție de complexul militar-industrial. Adevărata putere este exercitată în fiecare zi de oameni la fel ca noi, în aceste mici provocări şi intimidări.

Am înfulecat desertul şi am şters-o pe furiş de la masă. Afară l-am aşteptat pe Murray. Când a apărut, l-am prins de braț deasupra cotului şi am traversat campusul ca o pereche de pensionari europeni, cu capetele aplecate şi prinşi într-o conversație.

— Cum de asculți aşa ceva? am zis. Moarte şi boală. Ăştia discută tot timpul în felul ăsta?

— Când prezentam sporturile, eram de obicei mereu împreună cu ceilalți reporteri pe drum. Camere de hotel, avioane, taxiuri, restaurante. Singurul subiect de conversație era „sex şi moarte".

— Păi, sunt două subiecte.

— Ai dreptate, Jack.

— Mi-ar displăcea profund să cred că ele sunt indisolubil legate.

— Atât că pe drum toate lucrurile se leagă. Toate şi niciunul, ca să fiu mai exact.

Am trecut pe lângă movile mici de zăpadă care se topea.

— Cum merge seminarul tău despre accidentele de maşină?

— Ne-am uitat la sute de secvențe de accidente. Automobile cu automobile. Automobile cu autocamioane. Camioane cu

autobuze. Motociclete cu automobile. Automobile cu elicoptere. Autocamioane cu autocamioane. Studenții mei cred că filmele astea sunt profetice. Marchează dorința suicidală a tehnologiei. Calea spre sinucidere, iureşul smintit spre sinucidere.

— Tu ce le spui?

— Acestea sunt mai ales filme de serie B, filme TV, filme pentru cinematografe rurale pe care le vizionezi din maşină. Le spun studenților mei să nu caute apocalipsa în astfel de locuri. Pentru mine, accidentele de maşină fac parte dintr-o lungă tradiție a optimismului american. Sunt evenimente pozitive, pline de vechiul spirit „pot-să-fac". Fiecare accident de maşină e sortit să fie mai bun decât accidentul precedent. Există o perfecționare constantă a uneltelor şi a calificărilor, o întâlnire a provocărilor. Un regizor spune: „Am nevoie ca autocamionul ăsta platformă să facă un dublu salt în văzduh, salt care produce o minge de foc portocalie cu diametrul de treizeci şi şase de picioare, pe care cameramanul o va utiliza pentru a lumina scena." Le spun studenților că dacă vor să introducă aici tehnologia, trebuie să țină cont şi de tendința spre fapte mărețe, către împlinirea unui vis.

— Un vis? Cum reacționează studenții tăi?

— Exact cum ai făcut şi tu. „Un vis?" Tot sângele şi sticla asta, cauciucul ăsta care scârțâie. Ce să spui despre irosirea pură, senzația că o civilizație e în stare de declin?

— Ce să spui despre asta? am zis.

— Le spun că ceea ce văd nu e declin ci inocență. Filmul se desprinde de pasiunile umane complicate şi ne prezintă ceva stihinic, ceva aprig şi sonor şi frontal. E satisfacția împlinirii simbolice a unei dorințe, năzuința spre naivitate. Vrem să fim din nou simpli, neprefăcuți. Vrem să inversăm fluxul experienței, al deşertăciunii lumeşti şi al responsabilităților acesteia. Studenții mei spun: „Priviți trupurile zdrobite, membrele retezate. Ce fel de inocență e asta?"

— Şi tu ce le răspunzi?

— Le spun să nu se gândească la un accident de maşină dintr-un film ca la un act violent. E o celebrare. O reafirmare a valorilor şi credinţelor tradiţionale. Eu fac legătura între accidentele de maşină şi sărbători precum Ziua Recunoştinţei şi Patru Iulie. Noi nu bocim morţii şi nici nu ne bucurăm de miracole. Astea-s zile de optimism laic, de autocelebrare. Noi vom fi mai buni, vom prospera, ne vom perfecţiona. Ia oricare accident auto din orice film american. E un moment de îndrăzneală ca şi acrobaţiile aviatice de modă veche, ca mersul pe aripile avionului. Oamenii care pun în scenă accidentele sunt în stare să redea o voioşie, o desfătare lipsită de griji, de care accidentele de maşină din filmele străine nu se vor apropia niciodată.

— Priveşte dincolo de violenţă.

— Exact. Priveşte dincolo de violenţă, Jack. Există un extraordinar şi debordant spirit al inocenţei şi al distracţiei.

29

Babette şi eu ne-am deplasat pe intervalul larg, fiecare cu un cărucior care strălucea. Am depăşit o familie care făcea cumpărături prin limbajul semnelor. Eu vedeam întruna lumini colorate.

— Cum te simţi? a zis ea.

— Foarte bine. Mă simt excelent. Dar tu?

— De ce să nu-ţi faci un control? Nu te-ai simţi mai bine dacă ai afla că acolo nu se află nimic?

— Am fost de două ori la control. Nu e nimic acolo.

— Ce a zis dr. Chakravarty?

— Ce putea să zică?

— Engleza lui e foarte frumoasă. Îmi place să-l ascult cum vorbeşte.

— Da' lui îi place foarte mult să vorbească.

— Cum adică îi place să vorbească? Vrei să spui că profită de orice prilej ca să vorbească? E doctor. Trebuie să vorbească. Într-un sens foarte real tu îl plăteşti ca să

vorbească. Vrei să spui că el se împăunează cu engleza lui frumoasă? Vrea să te ruşineze?

— Avem nevoie de nişte Glass Plus.

— Nu mă lăsa singură, a zis ea.

— Mă duc doar până la intervalul cinci.

— Nu vreau să rămân singură, Jack. Cred că ştii asta.

— O să trecem cu bine şi de lucrul ăsta, am zis eu. Poate o să fim mai puternici ca niciodată. Suntem hotărâți să fie bine. Babette nu e o persoană nevrotică. E puternică, sănătoasă, prietenoasă, pozitivă. Ea spune da lucrurilor. Asta e esențial pentru Babette.

Am rămas împreună pe intervale şi la casa de marcat. Babette a cumpărat trei tabloide pentru întâlnirea următoare cu Bătrânul Treadwell. Le-am citit împreună în timp ce aşteptam la coadă. Apoi ne-am dus împreună la maşină. Am încărcat mărfurile, am stat aproape lipiți unul de altul în timp ce am condus spre casă.

— Cu excepția ochilor, am zis eu.

— Ce vrei să spui?

— Chakravarty crede că ar trebui să văd un doctor de ochi.

— Apar din nou petele colorate?

— Da.

— Nu mai purta ochelarii ăia cu lentile fumurii.

— Nu pot ține cursul Hitler fără ei.

— De ce?

— Am nevoie de ei, asta-i tot.

— Sunt stupizi, inutili.

— Mi-am construit o carieră, am zis eu. Poate nu înțeleg toate elementele implicate, dar ăsta e un motiv în plus să nu fac schimbări.

Centrele pentru criza *déjà-vu* s-au închis. Linia telefonică directă a fost deconectată pe tăcute. Oamenii păreau pe punctul de a uita. N-aveam de ce să-i acuz, chiar dacă m-am simțit abandonat, oarecum tras pe sfoară.

Am continuat conştiincios lecțiile de germană. Am început să lucrez cu profesorul meu la lucrurile pe care le-aş putea

spune când le voi ura bun venit delegaților la Conferința Hitler, până la care mai erau doar câteva săptămâni. Ferestrele erau complet blocate de mobilă şi de tot felul de resturi. Howard Dunlop stătea în mijlocul încăperii, fața lui plutea în lumina prăfuită, de şaizeci de wați. Am ajuns să cred că sunt singura persoană cu care discuta. Am început de asemenea să cred că el avea mai multă nevoie de mine decât eu de el. Un gând tulburător şi groaznic.

Pe o masă dărăpănată de lângă uşă era o carte în limba germană. Titlul era scris cu negru, cu litere groase, rău prevestitoare: *Das Aegyptische Todtenbuch*.

— Ce-i asta? am zis eu.

— *Cartea Egipteană a Morților*, a şoptit el. Un bestseller în Germania.

De foarte multe ori, când Denise nu era acasă, mă plimbam prin camera ei. Ridicam lucruri, le puneam jos, mă uitam după o perdea, aruncam o privire într-un sertar deschis, băgăm piciorul sub pat şi pipăiam prin jur. Scotocire distrată.

Babette asculta mesele rotunde difuzate la radio.

Am început să arunc lucruri. Lucruri din partea de sus şi de la fundul dulapului meu, lucrurile în cutii de la subsol şi din atic. Am aruncat corespondență, cărți broşate vechi, reviste pe care le păstrasem să le citesc, creioane boante. Am aruncat pantofi de tenis, ciorapi flauşați, mănuşi cu degete zdrențuite, curele şi cravate vechi. Am dat peste teancuri de situații şcolare ale studenților, vergele rupte pentru fundul scaunelor de la catedră. Le-am aruncat pe toate. Am aruncat atomizoarele care n-aveau pulverizator.

Gazometrul producea un zgomot specific.

În noaptea aceea la TV am urmărit un buletin de ştiri cu polițişti care scoteau un sac cu un cadavru din grădina din spatele casei unei persoane din Bakersville. Reporterul a spus că fuseseră găsite două cadavre, dar se credea că sunt îngropate mai multe în aceeaşi curte. Mult mai multe, probabil. Poate douăzeci de cadavre, treizeci de cadavre –

nimeni nu ştia sigur. El şi a arătat cu un gest larg zona. Era o grădină mare.

Reporterul era un bărbat de vârstă mijlocie, care vorbea clar şi energic şi totuşi cu un anumit grad de intimitate, transmiţând senzaţia că are contacte frecvente şi interese comune cu publicul său bazate pe încredere reciprocă. Săpăturile vor continua în timpul nopţii, a spus el, şi postul va reveni la scenă de îndată ce evenimentele o vor cere. Cuvintele lui păreau promisiunea unui îndrăgostit.

Trei nopţi mai târziu m-am abătut prin camera lui Heinrich, unde era instalat temporar televizorul. Băiatul stătea pe podea într-un tricou cu glugă şi urmărea relatarea în direct de la locul scenei. Grădina din spatele casei era luminată de proiectoare, bărbaţi cu cazmale şi lopeţi lucrau printre movile de pământ. În prim-plan stătea reporterul, cu capul gol, într-un cojoc, pe o ninsoare uşoară, şi transmitea ultimele noutăţi. Poliţiştii spuneau că au informaţii serioase, săpătorii procedau metodic şi cu profesionalism, activitatea continuase vreme de şaptezeci şi două de ore. Dar nu se mai descoperiseră alte cadavre.

Sentimentul aşteptărilor neîmplinite era total. Peste scenă pluteau tristeţea şi senzaţia de gol. Deprimare şi o amărăciune plină de regrete. Am simţit-o şi noi, fiul meu şi eu, urmărind relatarea în tăcere. Era în încăpere, se infiltra în aer de la torentele de electroni care pulsau. Reporterul a fost la început conciliant, parcă îşi cerea scuze. Dar în timp ce continua să discute absenţa gropilor comune, a devenit din ce în ce mai nefericit, făcând gesturi spre săpători, clătinând din cap, gata să ne cerşească simpatia şi înţelegerea.

Am încercat să nu mă simt dezamăgit.

30

În întuneric mintea funcţionează ca o maşină devoratoare, singurul lucru treaz din univers. Am încercat să desluşesc pereţii, masa de toaletă din colţ. Era vechiul sentiment al lipsei de apărare. Mic, slab, destinat morţii, singur. Panica,

zeul codrilor şi al coclaurilor, jumătate capră. Mi-am mutat capul la dreapta şi mi-am amintit de ceasul-radio. Am urmărit schimbarea cifrelor, înaintarea minutelor digitale, impare spre pare. Cifrele luminau discret în întuneric.

După câteva minute am trezit-o pe Babette. În timp ce s-a întors spre mine din trupul ei s-a înălțat aer cald. Aer mulțumit. Un amestec de uitucealã şi somn. Unde-s eu, cine eşti tu, ce visam eu?

— Trebuie să discutăm, am zis.

Ea a mormăit ceva, a părut să se apere de o anumită prezență care se rotea prin jur. Când am întins mâna spre veioză, mi-a dat o lovitură de rever peste braț. Lumina s-a aprins. Ea s-a retras spre radio, acoperindu-şi capul şi gemând.

— Nu poți scăpa atât de uşor. Sunt lucruri pe care trebuie să le discutăm. Vreau să am acces la domnul Gray. Vreau numele adevărat al lui Gray Research.

N-a fost în stare decât să geamă.

— Nu.

— Sunt rezonabil în privința asta. Am simțul perspectivei. Fără mari speranțe şi aşteptări. Vreau numai să verific, să fac o încercare. Nu cred în obiecte magice. Spun doar atât: „Să încerc, să văd şi eu.” Zac aici de ore întregi practic paralizat. Sunt scăldat în sudoare. Pipăie-mi pieptul, Babette.

— Încă cinci minute. Trebuie să dorm.

— Hai, pipăie. Dă-mi mâna. Să vezi cât e de ud.

— Toți asudăm, a zis ea. Ce e sudoarea?

— Aici sunt pârâiaşe.

— Vrei să ingerezi. Nu-i bine, Jack.

— Vreau să stau câteva minute singur cu domnul Gray, să aflu dacă sunt apt.

— O să creadă că vrei să-l omori.

— Dar e o nebunie. Ar trebui să fiu nebun. Cum pot să-l omor?

— Îşi va da seama că ți-am spus despre motel.

— Problema motelului e încheiată definitiv. Nu pot schimba motelul. Să omor singurul om care-mi poate alina suferința? Pipăie-mă subsuoară dacă nu mă crezi.

— O să-şi închipuie că eşti un soț ranchiunos.

— Sincer să-ți spun, motelul e o suferință mică, zău aşa. ÎI omor şi mă simt mai bine? Nu trebuie să ştie cine sunt. Îmi născocesc o identitate, inventez un context. Ajută-mă, te rog.

— Să nu-mi spui că asuzi. Ce e sudoarea? I-am dat omului cuvântul meu.

Dimineața stăteam la masa din bucătărie. Uscătorul de haine era în funcțiune pe coridorul de la intrare. Ascultam păcănitul nasturilor şi al fermoarelor în timp ce se izbeau de suprafața tobei.

— Ştiu bine ce vreau să-i spun. Voi fi descriptiv, clinic. Fără filosofie sau teologie. Voi face apel la omul pragmatic din el. Trebuie să se lase impresionat de faptul că, de fapt, sunt programat să mor. Sinceri să fim, mai mult nu mi se poate pretinde. Am o nevoie stringentă. Cred că va reacționa pozitiv. În plus, nu se poate să nu-l tenteze o nouă încercare pe un subiect viu. Aşa-s oamenii ăştia.

— De unde ştiu că n-o să-l omori?

— Eşti nevasta mea. Sunt eu criminal?

— Eşti bărbat, Jack. Cunoaştem cu toții firea bărbaților şi furia lor nebunească. Bărbații se pricep foarte bine la asta. Gelozie dementă şi violentă. Furie asasină. Când oamenii se pricep la ceva, e cât se poate de firesc ca ei să caute un prilej să facă lucrul ăsta. Dacă m-aş pricepe, asta aş face. Întâmplător nu mă pricep. Aşa că în loc să mă las în voia unei furii asasine, eu îi citesc unui orb. Cu alte cuvinte, îmi cunosc limitele. Sunt dispusă să mă mulțumesc cu mai puțin.

— Ce-am făcut eu ca să merit asta? Nu-i în firea ta să fii sarcastică, batjocoritoare.

— Las-o naibii de treabă, a zis ea. Dylarul a fost greşeala mea. Nu te las să faci şi tu aceeaşi greşeală.

Am ascultat pocnetele nasturilor şi ale fermoarelor. Se făcuse vremea să plec la şcoală. Vocea de la etaj remarca: „Un

grup de experți în probleme politice, sociale şi economice din California spune că următorul război mondial s-ar putea declanşa din cauza sării."

Toată după-masa am stat la fereastra cabinetului meu şi am pândit Observatorul. Începuse să se întunece când Winnie Richards a apărut la uşa laterală, s-a uitat în ambele direcții, apoi a început să se deplaseze cu paşi de lup de-a lungul gazonului. Am ieşit din cabinet şi am coborât scările în fugă. În câteva secunde am ajuns afară pe o cărare pavată, alergând. Am simțit aproape imediat o exaltare stranie, fiorul acela care marchează redobândirea unei plăceri pierdute. Am văzut-o când a dat colțul într-o derapare controlată înainte de a dispărea după o clădire administrativă. Am alergat cât am putut de repede, tăind aerul, alergând cu pieptul scos în afară, cu capul sus, cu brațele pompând energic. Ea a apărut din nou lângă bibliotecă, o siluetă vigilentă care se furişa pe sub ferestrele boltite, aproape pierdută în amurg. Când s-a apropiat de trepte, a accelerat brusc, mergând complet aplecată ca şi cum luase startul din picioare. O manevră iscusită şi încântătoare pe care am fost în stare s-o apreciez, deşi m-a dezavantajat. M-am hotărât să tai prin spatele bibliotecii şi s-o ajung pe drumul de acces lung şi drept care ducea la laboratorul de chimie. Pe scurt, am alergat alături de membrii unei echipe de lacrosse care ieşeau de pe teren după antrenament. Am alergat în pas cu jucătorii, care-şi agitau bețele ca într-un ritual şi scandau ceva, dar n-am înțeles ce spuneau. Când am ajuns la cărarea lată de-abia îmi mai trăgeam sufletul. Winnie nu se vedea nicăieri. Am alergat prin parcarea pentru cadrele didactice, pe lângă capela ultramodernă, în jurul clădirii administrației. Acum vântul se auzea desluşit, scârțâind în ramurile goale de sus. Am alergat spre est, m-am răzgândit, m-am oprit şi am privit înjur, mi-am scos ochelarii să mă uit atent. Voiam să alerg, eram dispus să alerg. O să alerg cât pot de departe, o să alerg prin noapte, o să alerg să uit de ce alerg. După câteva momente am văzut o siluetă care urca în fugă, cu paşi mari, un deal de

la marginea campusului. Ea trebuia să fie. Am început să alerg din nou, ştiind că ea e prea departe, o să dispară peste coama dealului şi n-o să apară din nou săptămâni întregi. Am pus toată energia şi voința în iureşul cățărării finale, şarjând peste beton, iarbă, apoi pietriş, şi plămânii îmi ardeau în piept şi în picioare simțeam o greutate care părea însăşi forța de atracție a pământului, judecata lui cea mai intimă şi frapantă, legea corpurilor care cad.

Când m-am apropiat de vârful dealului am fost foarte surprins să văd că Winnie se oprise. Purta o jachetă Gore-Tex umflată cu vatelină şi se uita spre apus. M-am îndreptat încet spre ea. După ce am trecut de şirul de case particulare am văzut ce o făcuse să se oprească. Marginea pământului tremura într-o ceață uşoară dar întunecoasă. Soarele era pe marginea pământului şi cobora ca o corabie într-o mare în flăcări. Un alt apus de soare postmodern, bogat în imagini romantice. De ce aş încerca să-l descriu? E de-ajuns să spun că fiecare lucru din câmpul nostru vizual părea să existe ca să adune lumina acestui eveniment. Nu fiindcă ar fi fost unul dintre cele mai impresionante apusuri de soare. Alte amurguri avuseseră culori mai dinamice şi produseseră o senzație mai profundă a desfăşurării narative.

— Salut, Jack. Nu ştiam că tu vii aici sus.

— De obicei mă duc la pasajul suprateran al autostrăzii.

— Aşa-i că e formidabil?

— E într-adevăr foarte frumos.

— Mă face să mă gândesc. Zău aşa.

— Tu ce crezi despre asta?

— La ce *poți* să te gândeşti în fața acestui fel de frumusețe? Mă înspăimântă. Ştiu asta.

— Nu-i unul dintre cele mai înspăimântătoare apusuri de soare.

— Pe mine mă înspăimântă. Băiete, priveşte.

— L-ai văzut pe cel de marțea trecută? Un apus de soare puternic şi uluitor. Ăsta e de categorie medie. Poate că apusurile încep să intre în declin.

— Sper să nu fie aşa, a zis ea. Le-aş duce dorul.

— Poate scad reziduurile toxice din atmosferă.

— Există o şcoală de gândire conform căreia aceste apusuri de soare nu sunt produse de reziduurile din nor. Sunt reziduurile microorganismelor care au mâncat norul.

Am stat acolo urmărind amândoi o volbură de lumină roşie, ca o inimă care pompează într-un documentar la televiziunea color.

— Ți-aduci aminte de pilula în formă de farfurie zburătoare?

— Bineînțeles, a zis ea. O superpiesă de inginerie.

— Am aflat pentru ce e proiectată. E proiectată să rezolve o problemă veche de când lumea. Frica de moarte. Încurajează creierul să producă inhibitori ai fricii-de-moarte.

— Şi totuşi murim.

— Murim cu toții, da.

— Atât doar că nu vom mai fi înspăimântați, a zis ea.

— Aşa e.

— Interesant, presupun.

— Dylar a fost proiectat de un grup de cercetare secret. Cred că unii dintre oamenii ăştia erau psihobiologi. Mă întreb dacă ai auzit zvonuri despre un grup care lucra în taină la problema fricii de moarte.

— Aş fi ultima care ar afla. Nimeni nu mă poate găsi niciodată. Când totuşi mă găsesc e ca să-mi spună ceva important.

— Ce ar putea fi mai important?

— Tu vorbeşti de cleveteală, de zvonuri. E o substanță subțire, Jack. Cine sunt oamenii ăia, unde-i baza lor?

— Iată de ce te vânez. Credeam că poate ştii ceva despre ei. Nici măcar nu ştiu ce e un psihobiolog.

— E un termen cuprinzător şi vag. Interdisciplinar. Munca reală se află în subterane.

— Nu-mi poți spune nimic?

Probabil o inflexiune a vocii mele a făcut-o să se întoarcă şi să mă privească. Nu ştiu dacă Winnie împlinise treizeci de ani, dar avea o minte echilibrată şi antrenată pentru

dezastrele pe jumătate ascunse care alcătuiesc o viață. O figură îngustă, ascunsă de cârlionți şaten ciufuliți, ochi strălucitori şi intenşi. Avea nasul coroiat şi oasele fără măduvă ale unei creaturi mari care înaintează cu greu prin apă. Gura mică exagerat de pudică. Un zâmbet în conflict permanent cu o anumită cenzură interioară la adresa forței de seducție a umorului. Murray mi-a spus odată că îi căzuse cu tronc, întrucât găsea că stângăcia ei fizică e semnul unei inteligențe care lucra prea rapid, şi cred că ştiu ce a vrut să spună. Ea împungea şi înhăța lumea înconjurătoare, depăşind-o uneori.

— Nu ştiu în ce fel eşti implicat în privința acestei substanțe, a zis ea, dar cred că e o greşeală să pierzi simțul morții, chiar frica de moarte. Nu-i moartea hotarul de care avem nevoie? Nu dă ea o textură prețioasă vieții, un sens al definirii? Trebuie să-ți pui întrebarea dacă ceea ce faci în viața asta ar avea frumusețe şi sens dacă n-ai şti în sinea ta că există o linie finală, o graniță sau limită.

Văd cum lumina se cațără în vârfurile rotunjite ale norilor de mare altitudine. Clorets, Velamints, Freedent[41].

— Oamenii cred că sunt trăsnită, a zis ea. Şi bineînțeles, am o teorie trăsnită despre frica omenească. Imaginează-ți, Jack, o persoană obişnuită să stea mai mult pe lângă casă, un individ sedentar care se pomeneşte deodată că umblă prin adâncul pădurii. Observi ceva cu coada ochiului. Ştii doar că lucrul ăla e foarte mare şi că nu îl poți plasa în sistemul tău obişnuit de referință. Un defect în tabloul lumii. Sau el n-ar trebui să fie acolo, sau tu n-ar trebui să fii acolo. Acum lucrul ăla devine perfect vizibil. E un urs grizzly, enorm, cafeniu-lucios, care merge țanțoş, şi de pe colții lui dezgoliți picură bale. Jack, tu n-ai văzut niciodată un animal mare în sălbăticie. Vederea acestui grizzly e atât de electrizant de stranie încât îți dă o impresie reînnoită despre tine însuți, o conştiință a eului – eul în funcție de o situație unică şi îngrozitoare. Te percepi pe tine însuți într-un fel nou şi

intens. Te redescoperi. Vezi foarte clar propria dezmembrare iminentă. Fiara ridicată pe picioarele din spate ți-a dat posibilitatea să vezi pentru prima oară cine eşti tu, scos din mediul tău cunoscut, singur, distinct, întreg. Numele pe care-l dăm acestui proces complicat e frică.

— Frica e conştiința de sine ridicată la un nivel mai înalt.

— Aşa e, Jack.

— Şi moartea? am zis eu.

— Eu, eu, eu. Dacă moartea ar fi privită ca fiind mai puțin ciudată şi nereferențială, sentimentul eului în raport cu moartea se va atenua şi tot aşa şi frica ta.

— Cum să fac moartea mai puțin stranie? Cum să fac asta?

— Nu ştiu.

— Să risc moartea atacând curbele în mare viteză? Trebuie să mă duc să mă cațăr pe stânci la sfârşit de săptămână?

— Nu ştiu, a zis ea. Regret că nu ştiu.

— Să escaladez fațada verticală a unei clădiri de nouăzeci de etaje, purtând o centură prinsă cu clamă? Ce să fac, Winnie? Să stau într-o cuşcă plină cu şerpi africani, ca prietenul cel mai bun al fiului meu? Iată ce fac oamenii în ziua de azi.

— Cred că trebuie să uiți de medicamentul din tableta aia, Jack, asta trebuie să faci. După cum se vede, nu e niciun medicament.

Avea dreptate. Toți aveau dreptate. Să-mi văd de viața mea, să-mi cresc copiii, să îi învăț pe studenți. Să încerc să nu mă gândesc la persoana aia nemişcată din Motelul Grayview care-şi pune mâinile neterminate pe soția mea.

— Sunt tot trist, Winnie, dar tu i-ai dat tristeții mele o bogăție şi o profunzime pe care nu le-a mai cunoscut până acum.

Ea a întors capul, roşind.

Am zis:

— Eşti mai mult decât un prieten de vreme bună – eşti un adevărat duşman.

Ea s-a înroşit foarte tare.

Am zis:

— Oamenii străluciți nu se gândesc niciodată la viețile pe care le strivesc, tocmai fiindcă sunt străluciți.

O priveam cum roşeşte. Şi-a folosit ambele mâini ca să-şi tragă pe urechi bereta tricotată. Am privit încă o dată cerul şi am început să coborâm dealul.

31

ȚI-AI AMINTIT: 1) să-ți completezi cecul la Waveform Dynamics[42]? 2) să-ți scrii numărul de cont pe cec? 3) să semnezi cecul? 4) să trimiți plata în întregime, întrucât noi nu acceptăm plata parțială? 5) să anexezi documentul original de plată, nu o copie? 6) să anexezi documentul în aşa fel încât adresa să apară în fereastră? 7) să detaşezi porțiunea verde a documentului de-a lungul liniei punctate ca să o păstrezi pentru evidența ta? 8) să dai adresa corectă şi codul poştal? 9) să ne informezi cu cel puțin trei săptămâni înainte de data când plănuieşti să te muți? 10) să lipeşti clapa plicului? 11) să lipeşti un timbru pe plic, fiindcă oficiul poştal nu distribuie scrisoarea netimbrată? 12) să expediezi plicul cu cel puțin trei zile înainte de data înscrisă în caseta albastră?

SĂNĂTATE PRIN CABLU, VREMEA PRIN CABLU,
ŞTIRI PRIN CABLU, NATURA PRIN CABLU.

În seara aceea n-a vrut să gătească nimeni. Ne-am urcat cu toții în maşină şi ne-am dus la zona comercială aflată pe un teren viran dincolo de hotarul oraşului. Neonul care nu se mai termina. Am oprit la un local specializat în bucăți de pui prăjit şi praline. Ne-am hotărât să mâncăm în maşină. Maşina era de-ajuns pentru nevoile noastre. Voiam să mâncăm, nu să ne zgâim la lumea din jur. Voiam să ne umplem stomacurile şi să scăpăm de grija asta. Nu aveam nevoie de lumină şi spațiu. Şi categoric nu simțeam nevoia să ne privim peste masă în timp ce mâneam, construind o rețea încrucişată complexă şi subtilă de semnale şi de coduri. Eram

mulțumiți să mâncăm cu fețele îndreptate în aceeaşi direcție şi să privim doar la câțiva inchi pe lângă mâinile noastre. Era un gen de rigoare în asta. Denise a adus mâncarea afară la maşină şi a împărțit şervețele de hârtie. Ne-am pus pe mâncat, ca acasă. Am mâncat complet îmbrăcați, cu pălării şi paltoane groase, fără să vorbim, ne-am băgat mâinile şi dinții în bucățile de pui. Era o stare de concentrare intensă, minții convergând spre o singură idee irezistibilă. Am constatat cu surprindere că mi-era foame, o foame de lup. Mestecam şi mâncam, privind doar la câțiva inchi pe lângă mâinile mele. Iată cum foamea contractă lumea. Iată marginea universului observabil al mâncării. Steffie a tras pielea crocantă de pe un piept şi i-a dat-o lui Heinrich. Ea nu mânca niciodată pielea. Babette sugea un os. Heinrich negocia aripile cu Denise, una mare pentru una mică. El credea că aripile mici sunt mai gustoase. Oamenii îi dădeau lui Babette oasele, să le curețe şi să le sugă. Am respins o imagine a domnului Gray lenevind gol pe un pat de motel, o imagine indecisă, cu marginile prăbuşite. Am trimis-o pe Denise să ne mai aducă mâncare şi am aşteptat-o în tăcere. Apoi am început din nou, pe jumătate năuciți de dimensiunile plăcerii noastre.

Steffie a întrebat liniştită:

— Cum plutesc astronauții?

A urmat o pauză ca un ticăit sărit al eternității.

Denise s-a oprit din mâncat ca să spună:

— Sunt mai uşori decât aerul.

Ne-am oprit cu toții din mâncat. A urmat o tăcere uşor tensionată.

— Nici pomeneală de aer, a zis Heinrich în cele din urmă. Ei nu pot fi mai uşori decât ceva ce nu se află acolo. Spațiul e un vid, dacă facem abstracție de existența moleculelor grele.

— Credeam că spațiul e rece, a zis Babette. Dacă nu e aer, cum poate să fie rece? Cum se produce căldura sau răceala? Aerul, sau cel puțin aşa am crezut. Dacă nu e aer, n-ar trebui să fie rece. Ca un gen de non-ziuă.

— Cum să nu fie nimic acolo? a zis Denise. Ceva trebuie să fie.

— Există ceva, a zis Heinrich exasperat. Sunt moleculele grele.

— Am eu nevoie de o zi mai plăcută? a zis Babette.

A urmat o altă pauză. Am aşteptat să aflăm dacă dialogul s-a încheiat. Apoi ne-am pus din nou pe mâncat. Am negociat în tăcere între noi părțile nedorite, ne-am înfipt degetele în cutiile cu cartofi prăjiți ondulați. Lui Wilder îi plăceau cartofii albi şi moi şi toată lumea îi alegea pentru el şi îi dădea. Denise a distribuit ketchup în pliculețe mici şi moi. Interiorul maşinii mirosea a grăsime şi carne linsă. Negociam părțile de pui şi rodeam.

Steffie a zis cu voce subțire:

— Cât de rece e spațiul?

Din nou, am aşteptat cu toții. Apoi Heinrich a zis:

— Depinde de altitudine. Cu cât te ridici mai sus, cu atât se face mai rece.

— Ia stai puțin, a zis Babette. Cu cât te ridici mai sus, ajungi mai aproape de soare. Deci, se face mai cald.

— Ce te face să crezi că soarele e sus?

— Cum ar putea soarele să fie jos? Ca să vezi soarele trebuie să priveşti în sus.

— Da' cum rămâne cu noaptea? a zis el.

— E pe partea cealaltă a pământului. Dar oamenii tot în sus privesc.

— Ideea fundamentală a lui Sir Albert Einstein, a zis el, e „cum poate fi sus soarele dacă tu stai pe soare?".

— Soarele e o mare bilă topită, a zis ea. E imposibil să stai pe soare.

— El spune doar „dacă". În esență nu există sus şi jos, fierbinte sau rece, zi sau noapte.

— Şi-atunci ce este?

— Molecule grele. Întreaga esență a spațiului e să dea moleculelor ocazia să se răcească după ce vin puşcate de pe suprafața stelelor uriaşe.

— Dacă nu există fierbinte sau rece, cum se pot răci moleculele?

— Fierbinte şi rece sunt cuvinte. Gândeşte-te la ele ca la nişte cuvinte. Noi trebuie să folosim cuvinte. Nu putem numai să mormăim.

— Se numeşte corola soarelui, i-a spus Denise lui Steffie într-un aparteu. Am văzut-o acum câteva seri pe canalul TV meteo.

— Corolla am crezut că e o maşină, a zis Steffie.

— Orice lucru e o maşină, a zis Heinrich. Trebuie să înțelegeți că stelele gigantice au explozii nucleare adevărate adânc în interiorul miezului lor. Să uitați complet de acele IBM-uri ruseşti despre care se spune că sunt teribile. Noi vorbim despre explozii de o sută de milioane de ori mai puternice.

A urmat o pauză lungă. N-a mai vorbit nimeni, doar cât timp ne-a trebuit ca să băgăm o îmbucătură în gură şi s-o mestecăm.

— Se presupune că paranormalii ruşi ar provoca vremea asta nebună, a zis Babette.

— Care vreme nebună? am zis eu.

Heinrich a zis:

— După toate probabilitățile, noi avem paranormali, ei au paranormali. Vor să ne distrugă recoltele influențând vremea.

— Vremea a fost normală.

— Pentru această perioadă a anului, a intervenit prompt Denise.

Asta a fost săptămâna când un polițist a văzut un corp aruncat dintr-un OZN. S-a întâmplat în timp ce se afla într-o patrulare de rutină la periferia oraşului Glassboro. În noaptea aceea târziu a fost găsit cadavrul udat de ploaie al unui bărbat neidentificat, complet îmbrăcat. Autopsia a dezvăluit că moartea fusese provocată de fracturile numeroase şi de atacul de cord – rezultatul probabil al unui şoc groaznic. Sub hipnoză, polițistul, Jerry Tee Walker, a retrăit în toate detaliile spectacolul deconcertant al obiectului strălucitor ca neonul

care semăna cu o sfarlează enormă în timp ce se rotea la optzeci de picioare deasupra câmpului. Ofițerul Walker, veteran din Vietnam, a spus că scena bizară i-a amintit de echipajele de elicopter care-i aruncau pe suspecții Viet-Cong pe uşă afară. În timp ce privea s-a deschis o trapă şi leşul a căzut ca un bolovan pe pământ şi, incredibil, Walker a simțit cum creierului său îi era transmis pe cale psihică un mesaj înfiorător, amenințător. Hipnotizatorii poliției plănuiesc să sporească numărul şedințelor în încercarea de a descifra mesajul.

Au fost apariții în toată zona. Un curent mintal energizant, o lumină discretă perfidă părea să treacă din oraş în oraş. Nu conta dacă credeai sau nu în lucrurile astea. Ele erau o desfătare, o undă, un freamăt. O voce sau un zgomot va brăzda cerul şi noi vom fi sculați din moarte. Oamenii mergeau gânditori cu maşinile până la marginea oraşelor, de unde unii făceau cale-ntoarsă, alții hotărau să se aventureze spre zone mai îndepărtate, care păreau să se afle sub o vrajă, o aşteptare binecuvântată. Aerul se îmblânzea, se liniştea. Câinele unui vecin lătra în noapte.

Ne-am mâncat pralinele în parcare. Bucățele de bomboane ni se lipeau de podul palmelor. Noi le înghițeam repede, ne lingeam degetele. Când mai aveam puțin până să terminăm, întinderea fizică a conştiinței noastre a început să crească. Hotarele mâncării au cedat în favoarea unei lumi mai largi. Priveam dincolo de mâinile noastre. Ne uitam pe ferestre la maşini şi la lumini. Ne uitam la oamenii care ieşeau din restaurant – bărbați, femei şi copii cărau cutii cu mâncare, aplecați în vânt. O nerăbdare a început să se reverse de la cele trei trupuri de pe bancheta din spate. Voiau să fie acasă, nu aici. Voiau să se pomenească, cât ai clipi din ochi, cu lucrurile lor, nu să stea înghesuiți într-o maşină pe şesul de beton măturat de vânt. Călătoriile spre casă erau totdeauna un test. Am pornit maşina, ştiind că era doar o chestiune de secunde înainte ca nervozitatea condensată să capete elemente de amenințare. Babette şi eu o simțeam cum vine.

Acolo în spate se clocea o amenințare ursuză. Ne vor ataca folosind strategia clasică a înfruntării dintre ei. Dar pentru ce să ne atace? Pentru că nu-i ducem acasă mai repede? Pentru că mai crescuseră un pic – în vârstă şi mărime – şi aveau o stare sufletească oarecum mai constantă decât o avuseseră înainte? Ne vor ataca din cauza statutului nostru de protectori – protectori care probabil mai devreme sau mai târziu or să dea greş? Sau pur şi simplu ne vor ataca pe noi ăştia care eram cum eram, cu vocile noastre, trăsăturile, gesturile, felul de a umbla şi de a râde, culoarea ochilor noştri, nuanța pielii, cromozomii şi celulele noastre?

Parcă pentru a le abate atenția, ca şi cum nu putea să suporte implicațiile amenințării lor, Babette a spus pe un ton amabil:

— Cum se face că aceste OZN-uri sunt văzute mai ales în zonele puțin populate din nord? Cele mai bune apariții sunt în nord. Sunt răpiți şi luați la bord. Fermierii văd urme arse unde au aterizat farfurii zburătoare. O femeie dă naştere unui copil OZN, cel puțin aşa susține ea. Totdeauna în nordul statului.

— Păi acolo sunt munții, a zis Denise. Vehiculele spațiale se pot ascunde de radar şi altele de genul ăsta.

— De ce sunt munții în nordul statului? a zis Steffie.

— Munții sunt totdeauna în nord, departe de capitala statului, i-a spus Denise. În felul ăsta zăpada se topeşte conform planificării primăvara şi curge la vale spre rezervoarele de lângă oraşe, care sunt amplasate în partea de jos a statului tocmai din acest motiv.

M-am gândit, pe moment, că ar putea să aibă dreptate. Ceea ce spusese părea oarecum logic, o logică bizară. Dar era logică? Sau era ceva nebunesc? Trebuiau să fie oraşe mari în partea de nord a unor state. Sau ele se aflau numai la nord de frontieră în partea sudică a statelor situate chiar în nord? Nu putea să fie adevărat ceea ce spusese ea şi totuşi pe moment am avut oarecare dificultăți. Nu puteam cita oraşe sau munți ca să dovedesc falsitatea spuselor ei. Probabil erau

munți în partea de sud a unor state. Sau ei aveau tendința să fie sub hotarul statului, în partea de nord a statelor situate spre sud? Am încercat să citez capitale, guvernatori de state. Cum ar putea să fie nordul sub sud? Asta să mi se fi părut deconcertant? Să fie asta esența erorii lui Denise? Sau, în mod ciudat, ea avea oarecare dreptate?

Radioul a spus: „Exces de sare, fosfor, magneziu."

Târziu în noaptea aceea Babette şi eu stăteam şi beam cacao. Pe masa din bucătărie, printre cupoane, chitanțe de la supermarket lungi de un cot, cataloage de comenzi prin poştă, era o ilustrată de la Mary Alice, fiica mea cea mai mare. Ea e fructul de aur al primului meu mariaj cu Dana Breedlove, spioana, şi, prin urmare, e sora bună a lui Steffie, deşi între ele se interpun zece ani şi două căsătorii. Mary Alice are acum nouăsprezece ani şi trăieşte în Hawaii, unde lucrează cu balenele.

Babette a luat un tabloid pe care îl lăsase cineva pe masă.

— Țipetele şoarecelui au fost măsurate şi se ridică la patruzeci de mii de cicluri per secundă. Unii chirurgi utilizează benzi de înaltă frecvență înregistrate cu țipete de şoarece pentru a distruge tumori din corpul omenesc. Crezi asta?

— Da.

— Şi eu.

A pus jos ziarul. După o clipă mi-a spus alarmată:

— Jack, cum te simți?

— Mă simt bine. Mă simt excelent. Pe bune. Dar tu?

— Regret că ți-am spus despre starea mea.

— De ce?

— Atunci nu mi-ai fi spus că tu o să mori mai întâi. Două lucruri doresc eu cel mai mult pe lumea asta. Ca Jack să nu moară primul. Şi Wilder să rămână aşa cum e pe vecie.

32

Murray şi eu ne plimbam prin campus în maniera noastră europeană, păşind meditativ şi senini, cu capetele plecate în

timp ce discutam. Uneori unul dintre noi îl prindea pe celălalt aproape de cot, gest de intimitate şi de sprijin fizic.

— Germana ta s-a mai îmbunătățit?

— Vorbesc încă destul de prost. Cuvintele îmi fac necazuri. Howard lucrează cu mine la observațiile introductive pentru conferință.

— Îi spui Howard?

— Nu în față. Când sunt cu el nu-i spun în niciun fel şi el nu-mi spune în niciun fel. Genul ăsta de relație. Dar tu îl vezi vreodată? În definitiv, locuiți sub acelaşi acoperiş.

— Întrezăriri fugare. Ceilalți din pensiune par să prefere felul ăsta. El nu prea există, după cum simțim noi.

— Se întâmplă ceva cu el. Nu ştiu sigur şi exact ce e.

— Are pielea roz, a zis Murray

— Aşa e. Dar nu mă simt prost din cauza asta. Mâini moi, umede.

— Asta să fie?

— Mâinile moi, umede, la un bărbat îmi taie orice avânt. Pielea gingaşă, moale. Pielea de bebeluş. Nu cred că se bărbiereşte.

— Şi altceva?

— Firicele de scuipici uscat în colțurile gurii.

— Ai dreptate, am zis eu cu entuziasm. Scuipici uscat. Simt cum scuipiciul mă loveşte în față când se apleacă înainte ca să articuleze. Şi altceva?

— Şi un mod de a privi peste umărul unei persoane.

— Tu vezi toate astea în întrezăriri fugare. E remarcabil. Şi altceva? i-am cerut eu.

— Şi ținuta rigidă care pare să nu se împace cu mersul lui târşâit.

— Da, merge fără să-şi mişte brațele. Şi altceva, şi altceva?

— Şi încă ceva, ceva deasupra şi dincolo de toate astea, ceva ciudat şi îngrozitor.

— Exact. Dar ce anume? Ceva ce îmi scapă.

— Are o expresie stranie, o anumită stare sufletească, un sentiment, o prezență, o emanație.

— Da, dar ce? am zis eu, surprins să mă trezesc profund şi personal preocupat, şi petele colorate dansau la marginea câmpului meu vizual.

Mersesem vreo treizeci de paşi când Murray a început să dea din cap. Îi urmăream expresia feței în timp ce ne plimbam. El a continuat să dea din cap când a traversat strada şi a ținut-o aşa tot drumul pe lângă biblioteca de muzică. M-am plimbat cu el pas cu pas, apucându-l de cot, privindu-i fața, aşteptându-l să vorbească, fără să mă intereseze faptul că mă dusese departe de drumul meu obişnuit, şi el tot mai dădea din cap în timp ce ne apropiam de intrarea în Wilmot Grange, o clădire din secolul al nouăsprezecelea, restaurată, de la marginea campusului.

— Dar ce? am zis eu. Dar ce?

Dar de-abia peste patru zile mi-a telefonat acasă la ora unu noaptea şi mi-a şoptit îndatoritor în ureche: „Pare bărbatul pentru care trupurile moarte sunt erotice.”

M-am dus la o ultimă lecție. Pereții şi ferestrele erau ascunse de obiecte acumulate, care acum păreau să se strecoare spre mijlocul camerei. Bărbatul cu fața banală din fața mea închidea ochii şi vorbea, recitând propoziții turistice folositoare. „Unde mă aflu?” „E noapte şi m-am rătăcit.” De-abia mă stăpâneam să nu plec. Observația lui Murray i-a stabilit pe vecie o identitate plauzibilă. Ceea ce fusese insesizabil la Howard Dunlop era acum definit exact. Ceea ce fusese straniu şi oarecum dătător de fiori era acum morbid. Trupul său radia o senzualitate sinistră care părea să circule prin camera baricadată.

Adevărul e că or să-mi lipsească lecțiile. O să duc şi dorul câinilor, ciobăneştilor germani. Într-o zi ei au dispărut pur şi simplu. Probabil era nevoie de ei în altă parte sau au fost trimişi din nou în deşert să-şi rafineze talentele. Totuşi oamenii în costume Mylex erau încă prezenți, cărau instrumente ca să măsoare şi să sondeze, bântuiau prin oraş în echipe de şase sau opt în vehicule bondoace în formă de cuier care semănau cu jucăriile Lego.

Am stat lângă patul lui Wilder şi am privit cum doarme. Vocea de alături spunea: „În Nabisco Dinah Shore, de patru sute de mii de dolari.”

Asta a fost noaptea când a ars azilul de nebuni. Heinrich şi eu ne-am urcat în maşină şi ne-am dus să ne uităm. Erau şi alți bărbați la fața locului, împreună cu băieții lor adolescenți. Evident, tații şi fiii caută să aibă relații de camaraderie la asemenea evenimente. Incendiile îi ajută să se apropie, furnizează pretextul pentru conversație. E de evaluat echipamentul, e de discutat şi criticat tehnica pompierilor. Bărbăția stingerii incendiilor – am putea spune virilitatea focurilor – e potrivită pentru genul de dialog laconic pe care îl pot angaja tații şi fiii fără dificultate şi reținere.

— Cele mai multe dintre incendiile din clădirile vechi încep de la instalația electrică, a spus Heinrich. Instalație prost făcută. O expresie pe care nu se poate să n-o auzim curând dacă mai stăm pe-aici.

— Cei mai mulți oameni nu mor arşi, am zis. Mor din cauza fumului inhalat.

— Asta-i o altă expresie curentă.

Flăcările țâşneau prin lucarne. Noi stăteam pe partea cealaltă a străzii şi urmăream cum se prăbuşeşte o parte a acoperişului, un coş înalt se îndoaie încet şi se scufundă, dispare. Continuau să sosească maşini de pompieri din alte oraşe, bărbații coborau greoi în cizmele lor de cauciuc şi căştile demodate. Oamenii montau furtunuri şi le trăgeau după ei, o scară telescopică a înălțat o siluetă deasupra acoperişului lucios. Am privit cum porticul începe să cadă, o coloană mai îndepărtată înclinându-se. O femeie în cămaşă de noapte cuprinsă de flăcări traversa peluza. Noi căscasem gura, aproape cu admirație. Era căruntă şi slăbuță, înconjurată de aerul care ardea, şi noi vedeam că e nebună, atât de rătăcită în visare şi frenezie încât focul din jurul ei părea aproape secundar. Nimeni nu scotea o vorbă. În arşița şi zgomotul lemnului care trosnea, ea a adus tăcerea sa. Cât de puternică şi de reală. Ce lucru profund e nebunia. Un

căpitan de pompieri s-a dus în fugă spre ea, a ocolit-o puțin, descumpănit, ca şi cum, de fapt, ea nu era persoana pe care se aştepta s-o întâlnească aici. Femeia a căzut într-o explozie albă, ca spargerea unei ceşti de ceai. Patru bărbați erau acum în jurul ei şi băteau flăcările cu căştile şi pălăriile.

Grandioasa acțiune de stăpânire a incendiului a continuat, o trudă care părea la fel de veche şi pierdută precum construirea de catedrale, bărbații fiind impulsionați de spiritul măiestriei comunitare nobile. Un dalmațian stătea în cabina unei maşini de pompieri cu scări mobile extensibile.

— E nostim să te uiți şi să te tot uiți la el, a zis Heinrich. Exact ca un foc într-un şemineu.

— Vrei să spui că aceste două feluri de foc sunt în egală măsură captivante?

— Spun doar că poți să te uiți şi să te tot uiți.

— Omul a fost totdeauna fascinat de foc. Asta vrei să spui.

— E prima clădire pe care o văd arzând. Ce ai cu mine? a zis el.

Tații şi fiii se îngrămădeau pe trotuar şi arătau spre o parte sau alta a structurii devastate. Murray, al cărui apartament era într-o clădire aflată la câțiva yarzi depărtare, s-a apropiat oarecum furişându-se şi a dat mâna cu noi fără să scoată o vorbă. Ferestrele explodau. Am văzut cum se strecoară prin acoperiş un alt coş şi câteva cărămizi desprinse se rotogolesc pe peluză. Murray ne-a strâns încă o dată mâinile, apoi s-a făcut nevăzut.

Curând s-a simțit un miros de substanță iritantă. Putea să fi fost izolația care ardea – căptuşeli din polistiren pentru țevi şi fire electrice – ori una sau mai multe din zeci de alte substanțe. O împuțiciune înțepătoare şi cumplită a umplut aerul, biruind mirosul de fum şi piatră calcinată. Asta a schimbat starea de spirit a oamenilor de pe trotuar. Unii şi-au dus batistele la nas, alții au plecat brusc, dezgustați. Ceea ce produsese mirosul îi făcea pe oameni să se simtă trădați. O dramă antică, mare şi teribilă era compromisă de ceva nefiresc, o imixtiune măruntă şi scârboasă. Au început să ne

usture ochii. Mulțimea s-a împrăştiat. Ca şi cum fusesem siliți să recunoaştem existența unui al doilea gen de moarte. Una era autentică, celalaltă sintetică. Miasma ne-a îndepărtat, dar dincolo de ea şi mult mai rea era senzația că moartea venea pe două căi, uneori simultan, şi modul cum moartea intra în nasul şi gura ta, cum mirosea moartea, putea să aibă oarecare importanță pentru sufletul tău.

Ne-am grăbit să ajungem la maşinile noastre gândindu-ne la cei fără case, la nebuni, la morți, dar acum şi la noi. Iată ce a făcut miasma acelui material care ardea. A complicat tristețea noastră, ne-a adus mai aproape de taina sfârşitului nostru definitiv.

Acasă am pregătit lapte cald pentru amândoi. Am fost surprins văzând că îl bea. Heinrich ținea strâns cana cu amândouă mâinile, a vorbit despre zgomotul produs de incendiu, impactul combustiei alimentate de aer, ca forța de propulsie a unui reactor. Aproape mă aşteptam să-mi mulțumească pentru focul frumos. Am stat acolo şi am băut lapte. După un timp s-a dus la debaraua lui să facă tracțiuni la bară.

Am stat treaz până târziu gândindu-mă la domnul Gray. Cu trup cenuşiu, nemişcat, neterminat. Imaginea tremura şi se rostogolea, marginile corpului său se lărgeau cu distorsiuni întâmplătoare. În ultima vreme mă pomeneam gândindu-mă deseori la el. Uneori la domnul Gray compozitul. Patru sau mai mulți indivizi angajați într-o muncă de pionierat. Oameni de ştiință, vizionari. Trupurile lor vălurite treceau unul prin altul, amestecându-se, combinându-se, contopindu-se. Cam ca extratereştrii. Mai inteligenți decât noi ăştilalți, altruişti, neinteresați de sex, hotărâți să ne scape de frica noastră. Dar după ce trupurile fuzionau eu rămâneam cu o singură persoană, managerul proiectului, un seducător cenuşiu, estompat, care se mişca unduind într-o cameră de motel. Spre pat, spre conjurație. Am văzut cum soția mea se întinde pe-o parte, rotunjită cu voluptate, eternul nud în aşteptare. Am văzut-o în timp ce el făcea treaba. Dependentă, supusă,

captivă din punct de vedere afectiv. Simțeam autoritatea lui şi controlul. Ascendentul poziției lui. Bărbatul ăsta pe care nu-l văzusem niciodată, semi-imaginea asta, fărâma asta de spirit neînsemnată, punea stăpânire pe mintea mea. Mâinile lui palide cuprindeau un piept roz-alb. Cât de vie şi clară era imaginea, ce deliciu tactil, cu pulbere de pistrui roşcați în jurul sfârcului. Am trăit chinul auditiv. I-am auzit şoptind în preludiul partidei lor de amor, le-am auzit uguitul dragostei şi agitația cărnii. Le auzeam aplecările şi țocăiturile, plescăitul gurilor ude, afundarea arcurilor patului. Un interval de adaptare mormăită. Apoi întunericul a pătruns în jurul patului cu cearşafuri cenuşii şi cercul s-a închis încet.

Panasonic.

33

Ce oră să fi fost când am deschis ochii şi am simțit că în apropiere e cineva sau ceva? Să fi fost o oră cu număr fără soț? Camera era liniştită ca o pânză de păianjen. Mi-am întins picioarele, am clipit, m-am concentrat încet asupra unui obiect familiar. Era Wilder, care stătea la două picioare depărtare de pat şi mă privea drept în față. Am petrecut destul de mult timp contemplându-ne reciproc. Capul lui mare şi rotund, aşezat pe trupul scund, cu membre micuțe, îi dădea înfățişarea unei figurine primitive din lut, un idol al unei familii de sorginte cultică obscură. Aveam senzația că vrea să-mi arate ceva. Când m-am dat încetişor jos din pat, el a ieşit din cameră cu botoşeii săi matlasați. L-am urmat pe coridor şi spre fereastra care dă spre grădina noastră din spatele casei. Eram în picioarele goale şi fără halat şi simțeam cum răcoarea trece prin poliesterul pijamalei mele, fabricate în Hong Kong. Wilder stătea şi se uita pe fereastră, cu bărbia la aproximativ un inch deasupra pervazului. Se părea că îmi petrecusem toată viața în pijamale într-un peş, cu nasturii cămăşii introduşi în butoniere nepotrivite, cu prohabul descheiat şi lăsat în jos. Se luminase oare de ziuă? Se auzeau croncănind în copaci ciorile alea?

În grădina din spatele casei se afla cineva. Un bărbat cărunt care stătea foarte drept pe vechiul scaun din nuiele de răchită, o siluetă încremenită şi stranie. Eram înmărmurit şi somnoros şi la început n-am ştiut ce să cred despre ce vedeam. Părea să fie nevoie de o interpretare mult mai atentă decât cea pe care o puteam oferi pe moment. Eram însă convins că individul fusese *introdus* acolo cu un anumit scop. Apoi a început să mă cuprindă fiica, o teamă concretă şi copleşitoare, şi am simțit cum în piept se încleşta un pumn. Cine era individul, ce se întâmpla aici? Mi-am dat seama că Wilder nu mai e lângă mine. Am ajuns la uşa camerei lui la timp ca să văd cum capul i se afundă în pernă. La momentul când am ajuns lângă pat, el dormea buştean. Nu ştiam ce să fac. Îmi era frig, simțeam că sunt alb la față. M-am strecurat până la fereastră, prinzând strâns un mâner rotund de uşă, o balustradă, de parcă încercam să-mi aduc aminte de natura şi de existența lucrurilor reale. El era tot acolo şi se uita fix la gardurile vii. L-am văzut din profil în lumina şovăitoare; era nemişcat şi foarte atent. Să fie oare atât de bătrân cum crezusem la început – sau părul alb era pur emblematic, parte din forța lui alegorică? Asta era, fireşte. El era Moartea, sau solul Morții, un tehnician cu ochii duşi în fundul capului din era ciumei, din era Inchiziției, a războaielor interminabile, a balamucurilor şi a leprozeriilor. Putea să fie cel ce rostea aforisme despre ultimele lucruri, care-mi arunca privirea cea mai goală – civilizată, ironică – în timp ce-şi rostea versul iscusit şi elegant despre călătoria mea dincolo. L-am pândit multă vreme aşteptând să mişte o mână. Încremenirea lui impunea. Simțeam cum pălesc din ce în ce mai tare cu fiecare secundă. Ce înseamnă să păleşti? Cum e să vezi Moartea întrupată venită să te cosească? Spaima îmi intrase în măduva oaselor. Îmi era când frig, când foarte cald, mă simțeam uscat şi ud, eu însumi şi altcineva. Pumnul s-a încleştat în pieptul meu. M-am dus la scară, m-am aşezat pe treapta de sus şi mi-am privit palmele. Cam atât mi-a rămas. Cuvintele şi lucrurile toate erau ornamente perlate ale creației

luminoase. Mâna mea simplă, cu linii haşurate, dispuse într-o rețea expresivă, un teritoriu al vieții, putea să fie ea însăşi obiectul studierii unei persoane şi un miracol ani în şir. O cosmologie în contrast cu vidul.

M-am ridicat în picioare şi m-am întors la fereastră. El era tot acolo. M-am dus în baie să mă ascund. Am pus capacul pe vasul de toaletă şi m-am aşezat acolo puțin, întrebându-mă ce urma să fac. Nu voiam ca individul să intre în casă.

M-am plimbat încet, cu paşi măsurați. Am dat drumul la apă rece peste mâinile şi peste încheieturile mâinilor mele, m-am stropit cu apă pe față. Mă simțeam uşor şi greu, tulburat şi vigilent. Am luat un prespapier de pe raftul de lângă uşă. În interiorul discului din material plastic plutea o imagine 3-D a Marelui Canion, culorile se năpusteau şi se retrăgeau în timp ce întorceam obiectul în lumină. Planuri fluctuante. Îmi plăcea expresia! Părea însăşi muzica existenței. Măcar de am putea vedea moartea doar ca pe o altă suprafață pe care o să locuim o vreme. O altă fațetă a rațiunii cosmice. O mişcare rapidă pe şoseaua Bright Angel Trail din Marele Canion.

M-am întors la lucrurile imediate. Dacă nu voiam să-l las în casă, nu-mi rămânea altceva de făcut decât să ies eu afară. Mai întâi am să trec în fugă pe la copiii mai mici. M-am deplasat în tăcere prin camere în picioarele goale şi albe. Căutam să aranjez un pled, să iau o jucărie din strânsoarea caldă a unui copil, simțind că mă rătăcisem într-un moment TV. Lucrurile erau liniştite şi bine. Ar privi ei moartea unuia dintre părinți doar ca pe o altă formă de divorț?

Am trecut şi pe la Heinrich. Ocupa colțul din stânga sus al patului şi trupul lui era încolăcit strâns ca aparatul ăla viclean care se descolăceşte brusc când e atins. Am rămas în prag dând din cap.

Am trecut pe la Babette. Coborâse câteva niveluri în trecut, era din nou fata, persoana care aleargă într-un vis. Am sărutat-o pe cap şi am adulmecat aerul stătut şi cald ce se ridica din somn. Am ochit exemplarul meu din *Mein Kampf* intr-un teanc de cărți şi de reviste. Radioul a pornit singur.

M-am grăbit să ies din cameră, temându-mă că vreo voce intrată în direct, lamentația din suflet a unui străin ar putea să fie ultimul lucru auzit de mine pe lumea asta.

Am coborât la bucătărie. M-am uitat pe fereastră. El era acolo, pe fotoliul din nuiele de răchită pe iarba udă. Am deschis uşa care dădea spre interior şi apoi uşa de apărare împotriva furtunii. Am ieşit afară, cu exemplarul din *Mein Kampf* lipit de burtă. Când uşa pentru furtună s-a închis cu zgomot, capul bărbatului s-a mişcat brusc şi picioarele i s-au descrucişat. S-a ridicat în picioare şi s-a întors spre mine. Senzația încremenirii stranii şi de neînvins, aura cunoaşterii, sentimentul că el deține o taină antică şi înfiorătoare s-au evaporat. Din ruinele misterioase ale primei persoane începea să se ivească o a doua persoană, începea să prindă formă reală, să se împlinească în lumina rece ca un set de mişcări, linii şi caracteristici, un contur, un personaj viu ale cărui trăsături fizice distinctive mi se păreau din ce în ce mai familiare în timp ce priveam puțin uimit cum iau naştere.

În fața mea nu stătea Moartea ci Vernon Dickey, socrul meu.

— Dormeam cumva? a zis el.

— Ce naiba faci aici afară?

— N-am vrut să vă trezesc din somn, neamule.

— Ştiam că o să vii?

— N-am ştiut nici eu până ieri după-masă. Am condus fără oprire până aici. Paisprezece ore.

— Babette o să fie fericită să te vadă.

— Sunt absolut sigur.

Am intrat în casă. Am pus ibricul de cafea pe plită. Vernon s-a aşezat la masă în haina lui de doc jerpelită şi se juca cu capacul unei brichete vechi. Avea înfățişarea unui fustangiu aflat în perioada de declin rapid a carierii. Părul lui argintiu avea o nuanță ştearsă, o decolorare gălbuie, şi el îl pieptăna la spate în coadă de rățoi. Avea barba țepoasă, nerasă de vreo patru zile. Tuşea lui cronică dobândise un fel de ascuțiş zimțat, un element de iresponsabilitate. Pe Babette o îngrijora

mai puțin starea lui cât faptul că găsea o plăcere sardonică în propriile accese de tuse seacă şi convulsivă, ca şi cum ar fi fost ceva fatalmente atrăgător în zgomotul ăsta groaznic. El purta şi acum un centiron cu o cataramă din corn.

— Păi ce mama dracului. Iată-mă. Mare scofală.

— Cu ce te mai ocupi acum?

— Aici pun şindrilă, colo dau cu anticorosive. Lucrez şi noaptea, atât că nu prea mai e la ce. Acolo nu mai e decât lumina lunii.

I-am observat mâinile. Cu cicatrice, distruse, crestate, tighelite permanent cu unsoare şi noroi. S-a uitat prin cameră, încercând să descopere ceva care trebuia înlocuit sau reparat. Astfel de defecte erau mai ales prilej pentru discurs. Ele îi ofereau lui Vernon ocazia să discute despre garnituri şi şaibe, despre cimentare, ştemuire, chituire. Erau momente când părea să mă atace intenționat cu termeni ca burghiu cu clichet şi joagăr. Pentru el nepriceperea mea în astfel de treburi era semnul unei incompetențe mai profunde sau al prostiei. Lumea a fost construită cu lucrurile astea. Să nu le ştii sau să nu-ți pese de ele era o trădare, trădarea unor principii fundamentale, trădarea genului, a speciei. Ce putea fi mai inutil decât un bărbat incapabil să repare un robinet care picură – esențialmente inutil, mort pentru istorie, pentru mesajele din genele lui? Nu ştiu sigur dacă nu-i dădeam dreptate.

— Îi spuneam lui Babette zilele trecute: „Tatăl tău nu aduce deloc a văduv, asta-i sigur.”

— Şi ea ce ți-a zis?

— Ea crede că eşti un pericol pentru tine însuți. „O să adoarmă fumând. O să moară într-un pat cuprins de flăcări, cu o femeie dispărută lângă el. O persoană oficial dispărută. Vreo biată femeie trecută prin multe divorțuri, neidentificată, pierdută.”

Vernon a tuşit apreciind intuiția ei. O serie de gâfaieli. Auzeam cum mucozitățile fibroase se năpusteau înainte şi înapoi în pieptul lui. I-am turnat cafeaua şi am aşteptat.

— Şi ca să ştii exact ce gânduri am, Jack, există o femeie care vrea să se mărite cu mandea. Ea se duce la biserică într-o rulotă. Să nu-i spui lui Babette.

— E ultimul lucru pe care l-aş face.

— O să se îngrijoreze de-a binelea. Pentru început, îmi va telefona în orele când tariful e redus.

— Ea crede că nu eşti bun pentru căsnicie, ai devenit prea dezordonat.

— Beleaua când e vorba de căsnicie în ziua de azi e că nu mai trebuie să ieşi din casă pentru acele mici suplimente. Poți obține tot ce vrei în cotloanele unei case americane. Astea-s timpurile în care trăim, de bine de rău. Nevestele fac diverse chestii. Vor să facă diverse chestii. Nu trebuie niciun fel de apropouri. Singurul lucru disponibil în căminul american era actul firesc, fundamental. Acum ai şi posibilitatea de a alege. Actul e stupid, dă-mi voie să-ți spun. Cu cât ai mai multe posibilități de alegere în casa ta, cu atât se văd pe străzi mai multe prostituate – iată o observație uimitoare asupra vremurilor noastre. Tu cum vezi lucrurile, Jack? Eşti profesor. Ce înseamnă asta?

— Habar n-am.

— Nevestele poartă chiloți comestibili. Ele cunosc cuvintele, utilizările. Între timp, prostituatele stau pe străzi pe orice fel de vreme, zi şi noapte. Pe cine aşteaptă ele? Pe turişti? Pe oamenii de afaceri? Bărbați care s-au transformat în obsedați sexuali? Ca şi cum tot ce era secret ar fi ieşit la iveală. Păi n-am citit eu pe undeva că japonezii se duc la Singapore? Avioane pline ochi cu masculi. Ei, remarcabil popor.

— Te gândeşti serios să te căsătoreşti?

— Ar trebui să fiu nebun să mă însor cu o femeie care merge să se închine într-o rulotă.

Se simțea la Vernon o anumită agerime, calitatea de mască a unei inteligențe vii şi pătrunzătoare, o ascuțime a minții care aşteaptă un prilej ispititor. Asta o enerva pe Babette. Ea îl văzuse cum se ducea piezişş spre femei în locuri publice şi le punea câte o întrebare indiscretă în stilul său şiret şi ager, cu fața imobilă ca o mască. Ea refuza să se ducă la restaurante cu el, de teama remarcilor deocheate adresate chelnerițelor, remarci intime, aparteuri şi observații desăvârşite din punct de vedere tehnic, debitate cu vocea de noapte târzie a unui bătrân crainic radio. El îi dăduse câteva momente tensionate,

perioade de furie şi de stingherealã, în multe dughene cu imitații de piele.

Babette a intrat acum, îmbrăcată în trening şi pregătită pentru urcarea rapidă a treptelor stadionului imediat după ivirea zorilor. Când şi-a văzut tatăl aşezat la masă, corpul ei a părut să-şi piardă forța motrice. A încremenit acolo în picioare, îndoită de genunchi. N-a mai rămas nimic în afară de capacitatea ei de a privi cu gura căscată. Părea că imită o persoană care rămâne cu gura căscată. Era tabloul uluirii, idealul strălucit, la fel de derutată şi tulburată cum fusesem şi eu când l-am văzut stând în grădină, încremenit. Am observat cum uimirea amorțită i se răspândeşte pe toată fața.

— Ne-ai anunțat cumva că o să vii? a zis ea. De ce n-ai telefonat? Tu nu telefonezi niciodată.

— Dar sunt aici, iată-mă. Ce mare scofală. Îmi fac singur reclamă.

Ea a rămas cu genunchii îndoiți, încercând să asimileze prezența lui aspră, trupul vânos şi aerul său obosit. I se părea probabil o adevărată forță epică, dacă a putut să vină neanunțat şi să se întrupeze în bucătăria ei în felul ăsta – părinte, tată, cu mulțimea şi avantajul anilor, cu întreaga istorie densă a asocierilor şi legăturilor sale – ca să-i aducă aminte cine era ea, să-i dea jos masca şi să pună deodată stăpânire pentru o vreme pe viața ei bramburită.

— Aş fi putut pregăti lucrurile. Arăți îngrozitor. Unde o să dormi?

— Unde am dormit data trecută?

S-au uitat amândoi la mine, încercând să-şi amintească.

În timp ce am pregătit şi am luat micul dejun, în timp ce copiii au coborât şi s-au apropiat precauți de Vernon pentru pupături şi ciufulirea părului, în timp ce orele treceau şi Babette se obişnuia cu imaginea persoanei care mergea cu paşi mărunți în blugi peticiți, am început să observ cu ce plăcere se învârtea în jurul lui, făcând mici lucruri pentru el, fiind acolo să-l asculte. O încântare conținută în gesturi obişnuite şi ritmuri reflexe. Câteodată trebuia să-i amintească

lui Vernon mâncărurile lui preferate, cum îi plăceau lui să fie gătite şi potrivite, bancurile spuse de el cu mult succes, care persoane din trecut erau pur şi simplu proaste şi care erau eroii comici. Se revărsau din ea spicuiri dintr-o altă viață. Cadențele rostirii ei s-au schimbat, au căpătat o mireasmă rurală. Cuvintele, referințele s-au schimbat. Iată, era fata care-şi ajutase tatăl să frece cu şmirghel şi să finiseze lemnul bătrân de stejar, să ridice calorifere de pe duşumea. Anii lui de dulgher, aventura lui cu motocicletele, tatuajele lui de pe bicepşi.

— Eşti tot mai slăbănog, tati. Termină cartofii ăia. Mai avem pe plită.

Şi Vernon îmi spunea:

— Maică-sa făcea cei mai proşti cartofi prăjiți, cum nu cred că ai vrea să mănânci vreodată. Cum sunt cartofii prăjiți dintr-un parc public.

Apoi se întorcea spre ea şi spunea:

— Jack ştie ce problemă am cu parcurile publice. Ele nu-ți înduioşează inima.

L-am mutat pe Heinrich jos pe sofa şi i-am dat lui Vernon camera băiatului. Era descurajant să-l găseşti în bucătărie la şapte dimineața, la şase, la oricare oră cenuşie, când Babette sau eu coboram să facem cafeaua. Lăsa impresia că are de gând să ne păcălească, să ne facă să ne simțim vinovați, arătându-ne că oricât de puțin am dormi noi, el dormea şi mai puțin.

— Fii atent la ce-ți spun eu, Jack. Îmbătrâneşti, afli că eşti pregătit pentru ceva dar nu ştii despre ce e vorba. Te pregăteşti întruna. Îți piepteni părul stând în picioare la fereastra care dă spre stradă. Am senzația că o persoană mică şi cu ifose zumzăie în jurul meu tot timpul. De-asta am sărit în maşină şi am mânat val-vârtej tot drumul până aici.

— Ca să rupi vraja, am spus eu. Să fugi de lucrurile obişnuite. Lucrurile obişnuite pot fi mortale, Vern, dacă sunt împinse la extrem. Am un prieten care spune că de-aia îşi iau oamenii concedii. Nu ca să se relaxeze sau să găsească

desfătări sau să vadă locuri noi. Ci ca să fugă de moartea care există în lucrurile obişnuite.

— Ce e tipul, evreu?

— Nu văd legătura.

— Streaşina voastră atârnă, mi-a spus el. Ştii cum s-o dregi, nu-i aşa?

Lui Vernon îi plăcea să se învârtă prin fața casei, să-i aştepte pe gunoieri, pe depanatorii de la telefoane, pe poştaş, pe băiatul care aduce ziarele de după-masă. Cineva cu care să vorbească despre tehnici şi proceduri. Seturi de metode speciale. Itinerarii, intervale de timp, echipament. Învăța cum se desfăşoară munca în zone din afara razei sale de acțiune şi îşi întărea astfel priza asupra lucrurilor.

Îi plăcea să-i tachineze pe copii în stilul său de seriozitate prefăcută. Ei răspundeau fără tragere de inimă la observațiile lui zeflemitoare. Copiii nu aveau încredere în niciuna dintre rude. Rudele reprezentau un subiect delicat, parte a trecutului tulbure şi dificil, viețile despărțite, amintirile care puteau fi readuse la suprafață de un cuvânt sau de un nume.

Îi plăcea să stea şi să fumeze în maşina lui chinuită, care avea o uşă şi în spate.

Babette îl privea de la o fereastră şi reuşea să exprime iubire, îngrijorare, exasperare şi disperare, speranță şi deznădejde, mai mult sau mai puțin simultan. Vernon trebuia doar să-şi schimbe puțin centrul de greutate ca să stârnească în ea o serie de emoții extreme.

Lui îi plăcea să se amestece în mulțimile care făceau cumpărături la mall.

— Jack, mă bazez pe tine să-mi spui.

— Ce să-ți spun?

— Tu eşti singura persoană cunoscută de mine care ai destulă educație ca să-mi dai un răspuns.

— Răspuns la ce?

— Erau oamenii chiar atât de tâmpiți înainte de televiziune?

Într-o noapte am auzit o voce şi am crezut că el geme în somn.

Mi-am pus halatul, am ieşit pe coridor şi mi-am dat seama că sunetul venea de la televizorul din camera lui Denise. Am intrat şi am închis aparatul. Ea adormise într-un morman de pleduri, cărți şi haine. Sub impulsul momentului m-am dus fără zgomot la dulapul deschis, am tras de şnurul luminii şi m-am uitat atent înăuntru căutând tabletele Dylar. Am tras uşa şi corpul meu a rămas jumătate înăuntru, jumătate afară din dulap. Am văzut un bogat sortiment de pânzeturi, pantofi, jucării, jocuri şi alte obiecte. Am scotocit, surprinzând când şi când urma unui parfum al copilăriei. Lut, pantofi de sport, aşchii de la ascuțitul creioanelor. Flaconul ar putea fi într-un pantof la care a renunțat, în buzunarul unei cămăşi vechi şi murdare îndesate într-un colț. Am auzit-o că se trezeşte. Am stat nemişcat, mi-am ținut respirația.

— Ce faci? a zis ea.

— Nu te nelinişti, sunt eu.

— Ştiu cine e.

Am continuat să cercetez dulapul, crezând că asta o să mă facă mai puțin vinovat.

— Şi ştiu ce cauți.

— Denise, recent am trăit o spaimă mare. Am crezut că o să se întâmple ceva îngrozitor. S-a dovedit că greşeam, slavă Domnului. Dar sunt efecte persistente. Am nevoie de Dylar. Mă poate ajuta să rezolv problema.

Am continuat să cotrobăiesc.

— Care-i problema?

— Nu-i de-ajuns pentru tine că există o problemă? Altminteri n-aş fi aici. Nu vrei să fii prietena mea?

— Sunt prietena ta. Da' nu vreau să fiu păcălită.

— Nici vorbă de păcăleală. Am doar nevoie să încerc medicamentul. Au rămas patru tablete. Le iau şi cu asta totul s-a încheiat.

Cu cât vorbeam mai calm, şansele mele de a ajunge la ea creşteau.

— N-o să le iei. O să i le dai mamei.

— Un lucru să fie clar, am spus ca un oficial guvernamental de rang înalt. Mama ta nu e dependentă de droguri. Dylar nu e acest gen de medicament.

— Şi atunci ce e? Spune-mi doar atât, ce e Dylarul?

Ceva în vocea ei sau în inima mea sau în absurditatea momentului mi-a permis să mă gândesc la posibilitatea de a-i răspunde la întrebare. O breşă. De ce să nu-i spun pur şi simplu? Fata era demnă de încredere, capabilă să aprecieze implicațiile unor lucruri serioase. Mi-am dat seama că Babette şi eu fusesem nesăbuiți tot timpul, ascunzându-i adevărul. Fata o să accepte adevărul, o să ne cunoască mai bine, o să ne iubească mai profund văzând slăbiciunea şi frica noastră.

M-am dus şi m-am aşezat la picioarele patului. Fata mă urmărea cu mare atenție. I-am spus povestea esențială, fără lacrimi, pasiuni, groază, oroare, fără expunerea mea la Nyoden D., fără aranjamentul sexual cu domnul Gray sau disputa noastră despre care dintre noi doi se teme mai mult de moarte. M-am concentrat asupra medicamentului, i-am spus tot ce ştiam despre viața lui în tubul gastrointestinal şi în creier.

Primul lucru menționat de ea au fost efectele secundare. Orice medicament are efecte secundare. Un medicament care ar elimina frica de moarte ar putea să aibă efecte secundare înspăimântătoare, mai ales dacă e încă în stadiul experimental. Fireşte, avea dreptate. Babette vorbise de moartea completă, moartea creierului, moartea părții stângi a creierului, paralizie parțială, alte stări cumplite şi bizare ale trupului şi ale minții.

I-am spus lui Denise că forța sugestiei poate fi mai importantă decât efectele secundare.

— Ții minte cum ai auzit la radio că norul învolburat provoca asudarea palmelor? Palmele tale erau asudate, aşa-i? Forța sugestiei îi îmbolnăveşte pe unii, îi face bine pe alții. S-ar putea să nu conteze dacă Dylarul e puternic sau slab. Dacă eu cred că o să mă ajute, mă va ajuta.

— Până la un punct.

— Noi discutăm despre moarte, am şoptit eu. În sensul foarte real nu contează ce e în tabletele alea. Ar putea fi zahăr, ar putea fi mirodenii. Ard de nerăbdare să-i fac pe plac, să mă las prostit.

— Nu e cam stupid?

— Asta-i ce pățesc, Denise, oamenii disperați.

A urmat o tăcere. Aşteptam ca ea să mă întrebe dacă disperarea e inevitabilă, dacă într-o zi va fi şi ea încercată de aceeaşi frică, dacă va suferi acelaşi calvar.

În schimb, ea a zis:

— Puternic sau slab, nu mai are importanță. Am aruncat flaconul.

— Nu, nu se poate. Unde?

— L-am pus în compactorul de gunoi.

— Nu te cred. Când?

— Acum vreo săptămână. M-am gândit că Baby are putea să se furişeze în camera mea şi să-l găsească. Şi-atunci am hotărât ca pur şi simplu să scap de tablete. Nimeni nu voia să-mi spună ce e Dylarul. Aşa că l-am aruncat împreună cu toate cutiile şi sticlele şi alte vechituri. Apoi le-am compactat.

— Ca pe o maşină uzată.

— Nimeni n-a vrut să-mi spună. Asta era tot ce trebuiau să facă. Am fost aici tot timpul.

— E-n regulă. Nu-ți face griji. Mi-ai făcut o favoare.

— Cam opt cuvinte, atât trebuiau să spună.

— Mă simt mai bine fără el.

— N-ar fi fost prima oară când mă păcăleau.

— Tu ai rămas totuşi prietena mea, am zis eu.

Am sărutat-o pe cap şi m-am îndreptat spre uşă. Mi-am dat seama că mi-era foame, o foame de lup. Am coborât la parter să caut ceva de mâncat. Lumina din bucătărie era aprinsă. Vernon stătea la masă complet îmbrăcat, fuma şi tuşea. Scrumul țigării lui era lung de un inch şi începea să se încline. Era obiceiul lui să lase scrumul să atârne. Babette credea că el face asta pentru a induce sentimente de suspans

şi nelinişte în alții. Asta făcea parte din vremea furtunoasă în care se mişca el.

— Uite omul pe care vreau să-l văd.

— Vern, e miezul nopții. Tu chiar nu dormi niciodată?

— Hai să ieşim afară la maşină, a zis el.

— Vorbeşti serios?

— Ceea ce avem noi aici e o situație delicată pe care ar trebui s-o tratăm în taină. Casa asta-i plină de muieri. Greşesc cumva?

— Aici suntem singuri. Despre ce vrei să discutăm?

— Ele aud şi prin somn, a zis el.

Am ieşit pe uşa din spate ca să nu-l trezim pe Heinrich. M-am ținut după el pe poteca de pe latura casei şi am coborât treptele spre drumul de acces. Turismul lui mic stătea în întuneric. S-a aşezat la volan şi eu m-am furişat lângă el, strângându-mi mai bine halatul de baie şi simțindu-mă prins ca într-o capcană în spațiul limitat. Automobilul păstra un miros ca vaporii periculoşi din adâncurile unui magazin de fierărie şi scule, un amestec de metal obosit, de zdrențe inflamabile şi de cauciuc ars. Tapiseria era sfâşiată. În lumina slabă a unui felinar de stradă am văzut fire care atârnau din bord şi din instalația de deasupra capului.

— Vreau să-ți dau ție asta, Jack.

— Ce să-mi dai?

— ÎI am de mulți ani. Acum vreau să ți-l dau ție. Cine ştie dacă am să vă mai văd vreodată, neamule? Ce mama dracului. Cui îi pasă. Mare scofală.

— Îmi dai mie automobilul tău? Nu-mi trebuie. E o groaznic!

— În întreaga ta viață de bărbat în lumea de azi, ai avut vreodată o armă de foc?

— Nu, am zis eu.

— Îmi închipuiam eu. Mi-am zis, iată ultimul bărbat din America ce nu deține mijloace de apărare.

A băgat mâna într-o gaură din bancheta din spate şi a scos un obiect mic şi negru. ÎI ținea în palma mâinii drepte.

— Ia-l, Jack.

— Ce-i ăsta?

— Cântăreşte-l bine. Obişnuieşte-te cu el. E încărcat.

Mi l-a pasat. Am zis din nou, prosteşte: „Ce-i ăsta?” Experiența ținerii în mână a unei arme avea în ea ceva nefiresc. Am continuat să mă uit la obiect, întrebându-mă care ar putea fi motivul lui Vernon. În definitiv, să fie el cumva mesagerul întunecat al Morții? O armă încărcată. Cât de repede a produs o schimbare în mine, amorțindu-mi mâna chiar în timp ce stăteam şi mă holbam la obiect, fără să doresc să-i dau un nume. Avea Vernon intenția să stimuleze gândul, să ofere vieții mele un proiect nou, un program, frumusețe? Voiam să-i dau arma înapoi.

— E un lucruşor micuț-micuț, dar trage cu gloanțe adevărate; e tot ce poate să pretindă pe cinstite de la o armă de foc un bărbat în situația ta. Nu-ți face griji, Jack. Nu poate fi descoperită.

— De ce ar vrea cineva s-o descopere?

— Am senzația că dacă îi dai cuiva o armă încărcată, ar trebui să-i furnizezi nişte detalii. Asta e un pistol automat Zumwalt, calibrul 25. Marcă germană. Nu are forța de oprire a unei arme de mare calibru, dar tu n-o să te confrunți cu un rinocer, nu-i aşa?

— Tocmai asta-i problema. Cu cine o să mă confrunt? De ce-mi trebuie mie obiectul ăsta?

— Să nu-i mai spui obiect. Respectă-l, Jack. E o armă bine proiectată. Practică, uşoară, nu-i greu s-o ascunzi. Să-ți cunoşti bine arma de mână. E doar o chestiune de timp până când o să vrei s-o foloseşti.

— Şi când o să vreau s-o folosesc?

— Trăim oare pe aceeaşi planetă? Ce secol mai e şi ăsta? Doar vezi cât de lesne am intrat în grădina ta. Forțez o fereastră şi sunt în casă. Putea fi un spărgător profesionist, un pârnăiaş evadat, unul dintre vagabonzii cu barbă rară. Un tip de ucigaş rătăcitor sub soare. Un ucigaş în masă, ucigaş de sfârşit de săptămână, care are o slujbă de birou. Alege.

— Poate ai nevoie de o armă acolo unde locuieşti tu. Ia-l înapoi. Noi n-avem nevoie de el.

— Eu mi-am făcut rost de un Magnum militar parcat lângă patul meu. Nu-mi place să-ți spun ce necaz poate produce în poziția trăsăturilor unui om.

Mi-a aruncat o privire şireată. M-am uitat din nou la pistol. Mi-a trecut prin minte că e mecanismul ultim cu ajutorul căruia se determină competența unei persoane în lume. L-am săltat în palmă, i-am adulmecat țeava de oțel. Ce înseamnă pentru un bărbat – dincolo de sentimentul competenței sale şi de senzația de bunăstare şi valoare personală – să poarte o armă mortală, să o mânuiască bine, să fie pregătit şi să vrea s-o folosească? O armă letală ascunsă. Era o taină, a doua viață, al doilea eu, un vis, o vrajă, un complot, un delir.

De fabricație germană.

— Să nu-i spui lui Babette. Şi-ar pierde într-adevăr cumpătul dacă ar şti că ții ascunsă o annă de foc.

— N-o vreau, Vern. Ia-o înapoi.

— Şi să n-o laşi în orice loc. Dacă un puşti dă peste ea, ai imediat o situație complicată. Fii deştept. Gândeşte-te unde s-o pui în aşa fel încât să fie la îndemână. Calculează dinainte câmpul de tragere. Dacă ai o situație gravă cu un intrus; pe unde va intra el, cum va ajunge la lucrurile de valoare? Dacă ai un psihopat, de unde o să vină spre tine? Psihopații sunt imprevizibili fiindcă ei înşişi nu ştiu ce fac. Ei te atacă din orice direcție, dintr-un arbore, de pe o cracă. Să te gândeşti să pui cioburi de sticlă pe pervazurile ferestrelor. Învață să te culci la pământ repede.

— Nu ne trebuie arme în orăşelul nostru.

— Fii şi tu deştept măcar o dată în viață, mi-a spus el în maşina cufundată în întuneric. Nu contează ce vrei tu, nu.

A doua zi dis-de-dimineață a venit o echipă să repare strada. Vernon a ieşit afară numaidecât, urmărindu-i cum perforează cu picamărul şi transportă asfalt, şi rămânând lângă ei în timp ce nivelau smoala care fumega. Când muncitorii au plecat, vizita lui părea să se fi încheiat,

prăbuşită în propriul elan slăbit. Am început să vedem un spațiu gol acolo unde a stat Vernon. El ne privea de la o distanță prudentă, de parcă am fi fost nişte străini cu resentimente secrete. În jurul eforturilor noastre de a face conversație s-a strâns o oboseală imposibil de definit.

Afară pe trotuar Babette îl strângea în brațe şi plângea. Pentru plecare, el se bărbierise, spălase maşina, îşi pusese o batistă albastră la gât. Ea nu părea să se sature de plâns. Îl privea în față şi plângea. Plângea îmbrățişându-l. I-a dat un coş din polistiren plin cu sendvişuri, pui şi cafea şi a plâns în timp ce el l-a aşezat în mijlocul căptuşelii scobite a banchetei şi al tapiseriei plesnite.

— E o fată bună, mi-a spus el cu severitate simulată.

Aşezat pe locul şoferului, şi-a trecut degetele prin coada de rățoi şi s-a privit în oglinda retrovizoare. Apoi a tuşit puțin, oferindu-ne încă un episod de flegmă abundentă. Babette a plâns din nou. Noi ne-am aplecat spre fereastra de pe partea pasagerului urmărindu-l cum se gheboşează şi ia poziția de pilotare, instalându-se degajat între portieră şi banchetă, lăsându-şi cotul stâng să atârne afară pe fereastră.

— Nu vă faceți griji pentru mine, a zis el. Şchiopătarea uşoară nu înseamnă nimic. Oamenii de vârsta mea şchioapătă. Şchiopătatul e firesc la o anumită vârstă. Nu luați în seamă tuşea. E sănătos să tuşeşti. Pritoceşti materialul. Materialul nu-ți poate face rău câtă vreme nu se fixează într-un punct şi nu stă acolo ani întregi. Deci, tuşea e sănătoasă. Ce câştig dacă dorm? Ajungi la o vârstă când fiecare minut de somn e un minut mai puțin pentru lucrurile utile pe care le poți face. Adică pentru tuse şi şchiopătat. Nicio grijă în privința femeilor. Femeile sunt convenabile. Împrumutăm o casetă şi facem sex. Sexul pompează sângele la inimă. Nu vă mai legați de țigări. Îmi place să-mi spun că am scăpat ieftin cu ele. N-au decât să se lase de fumat mormonii. Dar or să moară de ceva la fel de dăunător. N-am probleme cu banii. Sunt în întregime orientat spre venit. Zero pensii, zero economii, zero bonuri de valoare şi obligațiuni. Deci nu

trebuie să vă faceți griji în privința asta. Dinții sunt buni. Cu cât sunt mai slăbiți cu atât îi poți clătina mai bine cu limba. Îi dau limbii ceva de făcut. Nicio grijă în privința tremurăturilor. Tot omul are tremurători din când în când. Oricum sunt doar la mâna stângă. Poți să te delectezi cu tremurăturile prefăcându-te că e mâna altuia. Pierderea de greutate bruscă, neașteptată și inexplicabilă n-are nicio importanță. N-are rost să mănânci ce nu poți vedea. Nu vă îngrijorați din cauza ochilor. Ochii nu pot ajunge mai rău decât sunt acum. Nu luați în seamă mintea. Mintea se duce înaintea trupului. Așa trebuie să fie. Deci nu vă faceți griji în privința minții. Mintea e în stare perfectă. Să vă faceți griji în privința mașinii. Direcția funcționează prost. Frânele au fost reparate de trei ori. Capota sare pe un teren cu hopuri.

Cu seriozitate prefăcută, fața imobilă. Babette credea că această ultimă parte era nostimă. Partea cu mașina. Stăteam acolo uimit, privind-o cum se învârtește în mici cercuri ale veseliei, cu genunchii moi, târșâind picioarele, cu toate spaimele și fortificațiile ei plutind în derivă în istoria glumeață a vocii lui.

34

A sosit sezonul păianjenilor. Păianjeni în colțurile de sus ale camerei. Coconi înfășurați în țesătură de păianjen. Jurubițe argintii care dansau și păreau jocul pur al luminii, lumina ca știre evanescentă, idei legate de lumină. Vocea de la etaj a spus: „Acum fii atentă. Joanie încearcă să tragă un șut *bushido* năucitor în rotula lui Ralph. Ea stabilește contactul, el se ghemuiește, ea fuge.”

Denise i-a transmis lui Babette că Steffie își examina mereu pieptul căutând excrescențe. Babette mi-a spus mie.

Murray și cu mine am extins parcursul plimbărilor noastre contemplative. Într-o zi în oraș el s-a lansat în mici extazieri jenate în legătură cu parcarea în diagonală. Există un farmec și un simț autohton în rândurile de vehicule parcate oblic. Forma parcării e o parte indispensabilă a peisajului citadin

american, chiar când maşinile sunt de fabricație străină. Aranjamentul e practic şi, în plus, evită confruntarea, motivul agresiunii sexuale al parcării față-în-spate de pe străzile supraaglomerate.

Murray spune că e posibil să te cuprindă dorul de casă chiar când n-ai plecat de acolo.

Lumea cu două etaje a unei străzi principale obişnuite. Modestă, rezonabilă, comercială fără agitație, stilul antebelic, cu urme antebelice de detaliu arhitectural, care supraviețuiesc la etajele superioare, în cornişe de aramă şi ferestre plumbuite, în friza cu amfore deasupra intrării în magazinul cu mărfuri de zece cenți.

Iată ce m-a făcut să mă gândesc la Legea Ruinelor.

I-am spus lui Murray că Albert Speer voia să construiască structuri care să decadă cu măreție, impresionant, asemenea ruinelor romane. Niciun fel de epave ruginite sau mahalale de oțel zgrunțuros. Speer ştia că Hitler va fi de acord cu orice lucru care poate uimi posteritatea. El a făcut desenul unei structuri a Reichului care urma să fie construită cu materiale speciale, care să le permită să se năruie în mod romantic – desenul unor ziduri prăbuşite, jumătăți de coloane înfăşurate în glicină. Ruina e înzidită în creație, am zis eu, ceea ce arată o anumită nostalgie în spatele principiului puterii sau o tendință de a organiza năzuințele generațiilor viitoare.

Murray a zis:

— N-am încredere în nostalgia nimănui, am încredere doar în a mea. Nostalgia e produsul nemulțumirii şi al furiei. E o sedimentare a nemulțumirilor undeva între prezent şi viitor. Cu cât e mai puternică nostalgia, cu atât suntem mai aproape de violență. Războiul e forma luată de nostalgie când oamenii sunt presați să spună ceva bun despre țara lor.

Răstimp de vreme umedă. Am deschis frigiderul, m-am uitat în compartimentul congelatorului. Un pârâit ciudat s-a desprins din ambalajul din plastic al alimentelor, învelitoarea mulată pe lucrurile pe jumătate începute, pungi Ziploc cu ficăței şi coaste, toate scânteind din cristale apoase. Un

sfârâit uscat şi rece. Un sunet ca şi cum un element se defecta şi se descompunea în vapori de freon. O electricitate statică bizară, insistentă, dar aproape subliminală, care m-a făcut să mă gândesc la sufletele în hibernare, o formă de viață latentă, vegetativă, ce se apropie de pragul percepției.

Nimeni prin preajmă. Am traversat bucătăria, am deschis sertarul compactorului şi m-am uitat în punga de gunoi. Un cub zemuind format din cutii semizdrobite, umeraşe de haine, oase de animale şi alte resturi. Sticlele erau sparte, cutiile de carton, turtite. Culorile produselor erau vii, intense, nealterate. Grăsimi, sucuri şi mizerii grele se prelingeau prin straturi de materii vegetale presate. Mă simțeam ca un arheolog gata să cearnă fragmentele de unelte şi gunoiul de grotă asortat pe care le descoperise. Trecuseră aproape zece zile de când Denise compactase Dylarul. Rândul ăla de gunoi fusese aproape sigur dus afară şi fusese ridicat până acum. Dar chiar dacă nu fusese ridicat, maiul compactorului sfărâmase cu siguranță tabletele.

Faptele astea mă ajutau să mă conving că nu făceam decât să-mi omor timpul, scormonind întâmplător prin gunoi.

Am desfăcut gura sacului, am slăbit încuietoarea şi am scos afară sacul. Duhoarea m-a izbit cu o forță şocantă. Era duhoarea noastră? Ne aparținea? Noi am creat-o? Am scos sacul afară, l-am dus în garaj şi l-am deşertat. Volumul comprimat stătea acolo ca o modernă sculptură ironică, masiv, scund, batjocoritor. L-am străpuns cu capătul unei greble şi apoi am împrăştiat materialul pe podeaua de beton. Am scormonit atent, articol după articol, masă după masă amorfa, întrebându-mă de ce mă simțeam vinovat, violator al intimității, dezvăluind secrete intime şi probabil ruşinoase. Era greu să nu fii tulburat de unele lucruri pe care ei hotărâseră să le supună aparatului Juggernaut. Dar de ce mă simțeam ca un spion al casei, al familiei? E gunoiul atât de personal? Miezul lui radiază căldură personală, semne ale celei mai profunde naturi a unei persoane, indicii ale unor năzuințe tainice, ale unor metehne umilitoare? Ce obiceiuri,

fetişuri, vicii, înclinații? Ce acte solitare, făgaşe comportamentale? Am găsit schițe în creion ale unei figuri cu sâni bogați şi organe genitale bărbăteşti. Era o bucată lungă de şnur care conținea o serie de noduri şi lațuri. La prima vedere părea o construcție întâmplătoare. Privind mai atent, am crezut că detectez o relație complexă între mărime şi laț, între felul nodurilor (simple sau duble) şi intervalele dintre nodurile cu lațuri şi nodurile de sine stătătoare. Un gen de geometrie ocultă sau ghirlandă simbolică de obsesii. Am găsit o coajă de banană cu un tampon în interior. Să fie asta partea tenebroasă de dedesubt a conştiinței consumatorului? Am dat peste o ghem cleios, oribil, de păr, săpun, tampoane pentru urechi, libărci strivite, inele de deschidere a cutiilor, tampoane sterile murdărite cu puroi şi grăsime, crâmpeie de ață dentară destrămată, fragmente de rezerve de pix, scobitori în care se mai aflau încă înfipte fărâme de mâncare. Era şi o pereche de chiloței rupți cu urme de ruj pe ei, probabil un memento pentru Grayview Motel.

Dar niciun semn de flacon chihlimbariu sfărâmat sau de resturi ale tabletelor în formă de farfurie zburătoare. N-avea importanță. Voi înfrunta fără asistență chimică ceea ce trebuie să înfrunt. Babette a zis că Dylarul e bucuria nebunilor. Ea are dreptate, Winnie Richards are dreptate, Denise are dreptate. Ele-s prietenele mele şi au dreptate.

M-am hotărât să mă duc la alt control medical. Când au sosit rezultatele, m-am dus la dr. Chakravarty în cabinetul lui mic din dispensar. Doctorul, un bărbat cu fața grăsuță şi ochi umbriți, stătea cu mâinile sale lungi lipite de tăblia biroului, clătina uşor din cap şi citea listarea.

— Iată-te din nou, domnule Gladney. Te văd atât de des în ultima vreme. E plăcut să găseşti un pacient care-şi priveşte cu seriozitate condiția.

— Care condiție?

— Condiția de pacient. Oamenii au tendința să uite că sunt pacienți. Odată ce pleacă din cabinetul doctorului sau din spital, uită numaidecât că sunt pacienți. Vă place sau nu vă

place, voi sunteți cu toții pacienți. Eu sunt doctorul, dumneata pacientul. Doctorul nu încetează să rămână doctor şi la sfârşitul zilei. Pacientul ar trebui să rămână pacient şi la sfârşitul zilei. Oamenii speră ca doctorul să trateze lucrurile cu maximă seriozitate, pricepere şi experiență. Dar ce se poate spune despre pacient? Cât e de profesionist?

Nu şi-a ridicat ochii de pe listare în timp ce a rostit lucrurile astea în stilul lui cântat şi meticulos.

— Nu cred că-mi place prea mult potasiul dumitale, a continuat el. Uită-te aici. Un număr între paranteze, cu stele computerizate.

— Şi asta ce înseamnă?

— Nu-i important să ştii în faza asta.

— Cum a fost potasiul meu ultima oară?

— Oarecum mediu, de fapt. Dar probabil asta e o creştere falsă. Pe noi ne preocupă tot sângele. E o chestiune de barieră a gelului. Ştii ce înseamnă asta?

— Nu.

— N-am timp să-ți explic. Noi avem creşteri adevărate şi creşteri false. Asta-i tot ce trebuie să ştii.

— Şi, mă rog, cât de crescut e potasiul meu?

— A trecut prin acoperiş, în mod evident.

— Şi ar fi un semn? Pentru ce?

— Poate nu înseamnă nimic, poate înseamnă într-adevăr foarte mult.

— Cât de mult?

— Ei, acum intrăm în semantică, a zis el.

— Încerc să aflu dacă potasiul ăsta ar putea fi indiciul unei condiții care tocmai începe să se manifeste, vreo condiție produsă probabil de o ingerare, expunere, un consum involuntar de scurgere, vreo substanță din aer sau din ploaie?

— Ai intrat, de fapt, în contact cu o astfel de substanță?

— Nu, am zis eu.

— Eşti sigur?

— Absolut. De ce, arată numerele cumva vreun semn de posibilă expunere?

— Dacă n-ai fost expus, atunci ele n-ar avea de ce să arate un semn, ce zici?

— Atunci ne-am înțeles, am zis eu.

— Spune-mi, domnule Gladney, dar cu toată sinceritatea. Cum te simți?

— După câte ştiu, mă simt foarte bine. Excelent. Nu m-am simțit niciodată atât de bine, la modul relativ.

— Ce vrei să spui cu la modul relativ?

— Dat fiind faptul că acum sunt mai bătrân.

M-a privit cu atenție. Părea că încearcă să mă biruie cu privirea. Apoi a scris ceva pe fişa mea. Parcă eram un copil adus în fața directorului şcolii pentru o serie de absențe nemotivate.

Eu am zis:

— Cum putem afla dacă e adevărată sau falsă creşterea?

— Am să te trimit la Glassboro pentru alte analize. Ce zici? Ți-ar conveni? E acolo o instituție nou-nouță numită Autumn Harvest Farms[43]. Are aparatură nouă, sclipitoare. N-o să fii dezamăgit, aşteaptă şi ai să vezi. Strălucește, la modul absolut.

— S-a făcut. Dar potasiul e singurul lucru pe care trebuie să-l supraveghem?

— Cu cât ştii mai puțin, cu atât mai bine. Du-te la Glassboro. Spune-le să cerceteze amănunțit. Nicio piatră neîntoarsă. Spune–le să te trimită înapoi la mine cu rezultatele sigilate. Am să le analizez până în cele mai mici amănunte. Categoric, am să le iau separat. Cei de la Harvest Farms au know-how-ul, instrumentele cele mai sensibile, te asigur. Cei mai buni tehnicieni din Lumea a treia, procedurile cele mai recente.

Zâmbetul lui luminos atârna acolo ca o piersică într-un pom.

— Împreună, ca doctor şi ca pacient, putem face lucruri pe care niciunul dintre noi n-ar putea să le facă separat. Nu se pune destul accent pe prevenire. O uncie de prevenire, după

cum se spune. E asta un proverb sau o maximă? Sunt sigur că profesorul poate să ne spună.

— Îmi trebuie ceva timp ca să mă gândesc la asta.

— În orice caz, prevenirea e esențială, nu-i aşa? Adineaori am răsfoit ultimul număr din *American Mortician*[44]. Un tablou destul de şocant. Industria nu prea are capacitatea de a face față numărului enorm de morți.

Babette avea dreptate. Engleza lui era minunată. M-am dus acasă şi am început să arunc din lucruri. Am aruncat momeli pentru pescuit, mingi de tenis sparte, genți rupte. Am scotocit aticul căutând mobilă veche, abajururi aruncate, paravane deformate, vergele de perdele îndoite. Am aruncat rame de tablouri, calapoade, suporturi de umbrele, console, scaune înalte şi pătuțuri pentru copii, tăvi pliante pentru televizor, scaune cu perne umplute cu bobițe de plastic, platane de picup sparte. Am aruncat hârtie de ambalaj, papetărie de birou îngălbenită, manuscrise ale articolelor scrise de mine, şpalturi ale aceloraşi articole, revistele în care fuseseră publicate articolele. Cu cât aruncam mai multe lucruri, cu atât găseam mai multe. Casa era un labirint sepia de lucruri vechi şi obosite. Erau o groază de lucruri, o greutate împovărătoare, o legătură, murirea. Eu am străbătut camerele vânând lucruri şi aruncându-le în cutii de carton. Ventilatoare electrice din plastic, prăjitoare de pâine arse, broderii *Star Trek.* Mi-a trebuit mai bine de o oră ca să scot afară pe trotuar toate lucrurile. Nu m-a ajutat nimeni. N-aveam nevoie de ajutor sau de companie sau de înțelegere umană. Voiam doar atât, să dau afară din casă lucrurile alea. Am stat singur pe treptele din față aşteptând ca în aerul din jurul meu să se instaleze o senzație de tihnă şi pace.

O femeie care trecea pe stradă a spus: „Un decongestiv, un antihistaminic, un supresiv al tusei, un calmant al durerii."

35

Babette nu se mai sătura de mesele rotunde difuzate la radio. „Mi-e silă de fața mea", spunea o femeie. „E o problemă

permanentă pentru mine de ani de zile. Dintre toate fețele pe care le-aş fi putut căpăta, ca aspect, asta pe care o am s-a dovedit a fi cea mai nefericită. Dar cum aş putea să nu mă privesc? Chiar dacă aş îndepărta toate oglinzile, aş găsi eu un mod de a mă privi. Pe de o parte, cum să nu mă uit? Pe de altă parte, detest să mă privesc. Cu alte cuvinte, eu continui să mă privesc. Fiindcă, evident, a cui e fața asta? Şi eu ce să fac, să uit că e acolo, să mă prefac că e a altcuiva? Ceea ce încerc să fac cu acest telefon, Mei, e să găsesc alte persoane care îşi acceptă cu greu fața, înfățişarea. Iată câteva probleme de la care să pornim. Cum arătai înainte de a te naşte? Cum vei arăta în viața de apoi, indiferent de rasă sau de culoare?”

Babette purta treningul aproape tot timpul. Era un echipament gri simplu, larg şi şleampăt. Gătea îmbrăcată cu el, îi ducea pe copii la şcoală cu maşina, îl purta când se ducea la magazinul cu articole de menaj şi la papetărie. M-am gândit câteva momente la asta, am ajuns la concluzia că nu e nimic ciudat aici, nu e motiv de îngrijorare, nici motiv să cred că ea se cufundă în apatie şi disperare.

— Cum te simți? am zis eu. Spune adevărul.

— Ce e adevărul? Petrec mai mult timp cu Wilder. Wilder mă ajută să ies din impas.

— Mă bazez pe tine ca să redevii Babette cea de altădată, prietenoasă şi sănătoasă. Am nevoie de asta, tot aşa cum ai şi tu nevoie, dacă nu şi mai mult.

— Ce e nevoia? Noi toți avem nevoi. Unde e unicitatea în asta?

— Te simți în esență aceeaşi?

— Vrei să ştii dacă bolesc din cauza morții? Frica nu a dispărut, Jack.

— Trebuie să rămânem activi.

— Activitatea ajută, dar Wilder ajută mai mult.

— Mi se pare mie, am zis, sau acum el vorbeşte şi mai puțin ca înainte?

— E destulă vorbărie. Ce e vorbăria? Nu vreau ca el să vorbească. Cu cât vorbeşte mai puțin cu atât e mai bine.

— Denise îşi face griji în legătură cu tine.
— Cine?
— Denise.
— Conversația e radioul, a zis ea.

Denise nu-şi mai lăsa mama să se ducă să alerge decât dacă promitea să aplice straturi de gel de plajă. Fata ieşea după ea din casă să ungă o ultimă picătură de loțiune pe ceafa lui Babette, apoi se înălța în vârful picioarelor s-o întindă până intra în piele. Încerca să acopere toate punctele expuse. Sprâncenele, pleoapele. Se certau cumplit pe tema asta. Denise spunea că soarele reprezintă un risc pentru persoanele cu piele de blondă. Mama ei susținea că întreaga afacere era publicitate pentru boală.

— În plus, sunt alergătoare, a spus ea. Prin definiție alergătorul e mai puțin atins probabil de raze vătămătoare decât o persoană care stă în picioare sau umblă pe jos.

Denise s-a răsucit spre mine, cu brațele aruncate în afară, trupul ei implorându-mă să pun femeia la punct.

— Razele directe sunt cele mai periculoase, a spus Babette. Prin urmare, cu cât o persoană se mişcă mai repede, cu atât e mai probabil să primească doar atingeri parțiale, raze piezişe, refracții.

Denise a căscat gura, şi-a îndoit trupul până la genunchi. De fapt, nu eram chiar atât de sigur că mama ei greşeşte.

— Toate sunt intercondiționate ca într-o corporație, a spus Babette în rezumat. Crema de plajă, marketingul, frica, boala. Dacă vrei una, trebuie neapărat să le iei şi pe celelalte.

I-am dus pe Heinrich şi pe prietenul lui mânuitor de şerpi, Orest Mercator, să luăm masa în zona comercială din oraş. Era patru după-amiaza, momentul din zi când programul de antrenament al lui Orest prevedea pauza pentru masa principală. La cererea lui am mers la Casa Mario a lui Vincent, un fel de fortificație din bârne de lemn, cu ferestre înguste ca nişte fante, care păreau să facă parte din vreun sistem de apărare a țărmului.

M-am pomenit că mă gândesc la Orest şi la şerpii lui şi am vrut o ocazie să mai discut cu el.

Ne-am aşezat într-un separeu roşu ca sângele. Orest a apucat cu mâinile lui mari un meniu cu ciucuri. Părea şi mai lat în umeri şi capul serios era scufundat parțial între ei.

— Cum merge pregătirea? am zis eu.

— Am lăsat-o puțin mai moale. Nu vreau să ajung prea curând la forma de vârf. Ştiu cum să am grijă de corpul meu.

— Mi-a spus Heinrich că dormi stând în fund, ca să te pregăteşti pentru cuşcă.

— Asta am pus-o la punct. Acum fac alte exerciții.

— Cum ar fi?

— Încărcarea cu carbohidrați.

— De-aia am şi venit aici, a zis Heinrich.

— Adaug ceva în plus în fiecare zi.

— Din cauza energiei uriaşe pe care o va consuma în cuşcă, fiindcă trebuie să fie vigilent, se încordează când se apropie un mamba, mă rog.

Am comandat paste şi apă.

— Spune-mi, Orest. Pe măsură ce se apropie momentul, nu începi să devii mai neliniştit?

— Neliniştit? Da de unde!? Vreau doar să mă văd în cuşcă. Cu cât mai repede cu atât mai bine. Orest Mercator e preocupat doar de lucrul ăsta.

— Nu eşti nervos? Nu te gândeşti la ce s-ar putea întâmpla?

— Îi place să gândească pozitiv, a spus Heinrich. Aşa sunt atleții în ziua de azi. Nu insistă asupra alternativei negative.

— Bine. Spune-mi atunci care e negativul? La ce te gândeşti când te gândeşti la alternativa negativă?

— Iată la ce mă gândesc. Fără şerpi sunt un nimic. Asta-i singura alternativă negativă. Negativa e dacă tentativa nu mai are loc, dacă societatea omenească nu mă lasă să intru în cuşcă. Cum să fiu cel mai bun la treaba pe care o fac dacă nu sunt lăsat să o fac?

îmi plăcea să-l privesc pe Orest în timp ce mănâncă. Ingurgita mâncarea potrivit principiilor aerodinamice.

Diferențe de presiune, viteze de ingurgitare. El o aborda în tăcere şi cu un scop precis, încărcând, concentrându-se, dând impresia că devine mai plin de sine cu fiecare cocoloş de amidon trecut rapid peste limba lui.

— Ştii că poți fi muşcat. Am vorbit despre asta data trecută. Te gândeşti la ce se întâmplă după ce colții se închid pe încheietura mâinii tale? Te gândeşti la murire? Iată ce-aş vrea să aflu. Moartea te înspăimântă? Te obsedează? Am să pun cărțile pe masă, Orest. Ți-e frică să mori? Te încearcă frica? Te face frica să tremuri şi să năduşeşti? Simți că peste cameră cade o umbră când te gândeşti la cuşcă, la şerpi, la colți?

— Ce-am citit eu acu' câteva zile? În ziua de azi sunt mai mulți oameni morți decât în tot restul istoriei. Ce mai contează unul în plus? Aş prefera să mor în timp ce încerc să înscriu numele lui Orest Mercator în cartea recordurilor.

M-am uitat la fiul meu. Am zis:

— Încearcă el să ne spună că în perioada asta de douăzeci şi patru de ore mor mai mulți oameni decât în tot restul istoriei omenirii de până acum?

— El spune că în ziua de azi sunt mai mulți morți decât cei de până acum adunați la un loc.

— Care morți? Defineşte morții.

— Spune el că oamenii care acum sunt morți.

— Ce înțelegi prin acum sunt morți? Toți cei ce au murit sunt acum morți.

— El spune de oamenii din morminte. Morții cunoscuți. Cei pe care-i poți număra.

Ascultam cu mare atenție, încercând să pricep ce voiau ei să spună. A fost adusă a doua farfurie cu mâncare pentru Orest.

— Dar uneori oamenii rămân în morminte sute de ani. Spune el că sunt mai mulți oameni morți în morminte decât în alte locuri?

— Depinde de ce vrei să spui prin „în alte locuri".

— Nu ştiu ce vreau să spun. Cei înecați. Cei făcuți fărâme.

— Acum sunt mai mulți morți decât în vremurile de până acum adunate. Asta-i tot ce zice el.

L-am privit ceva mai mult. Apoi m-am întors spre Orest.

— Tu te confrunți cu moartea în mod deliberat. Tu vrei să faci ceea ce oamenii încearcă să nu facă. Ei își petrec viețile încercând să nu moară. Vreau să știu de ce.

— Instructorul meu zice: „Respiră, nu gândi.” El zice: „Fii șarpe și vei cunoaște nemișcarea șarpelui.”

— El are acum un instructor, a spus Heinrich.

— E musulman sunnit, a spus Orest.

— Sunt câțiva sunniți în apropierea aeroportului de lângă Iron City.

— Sunniții sunt în mare majoritate coreeni. Doar al meu e arab, așa cred.

Am zis:

— Vrei să spui că moonii[45] sunt în mare parte coreeni?

— El e sunnit, a zis Orest.

— Dar moonii sunt în mare parte coreeni. Atât că ei nu sunt coreeni, desigur. Doar liderii lor sunt coreeni.

Ei s-au gândit la asta. L-am urmărit pe Orest cum mănâncă. L-am privit cum îndeasă spaghetele cu furculița pe gâtlej. Capul serios stătea nemișcat, o poartă de intrare pentru mâncarea care se desprindea din furculița mecanică. Ce scop exprima el, ce sens al unui curs determinat al acțiunii urmărit la modul absolut? Dacă fiecare dintre noi e centrul existenței sale, Orest părea hotărât să dilate centrul, să-l facă să cuprindă totul. Asta fac oare atleții, își ocupă mai deplin eul? E posibil ca noi să-i invidiem pentru un eroism care nu prea are legătură cu sportul. Clădind spre un pericol, ei i se sustrag într-un sens mai profund, ei sălășluiesc într-o scanare angelică, fiind în stare să se desprindă printr-un salt de murirea cea de toate zilele. Dar era Orest atlet? El nu va face decât să stea – să stea șaizeci și șapte de zile într-o cușcă de sticlă, așteptând să fie mușcat în fața publicului.

— N-o să fii în stare să te aperi, am zis eu. Mai mult, vei fi într-o cuşcă cu fiinţele cele mai scârboase, mai de temut şi mai respingătoare de pe pământ. Şerpii! Oamenii au coşmaruri cu şerpi. Vertebrate cu sângele rece, care depun ouă, alunecă, se târăsc. Oamenii se duc la psihiatru. Şerpii au un loc scârbos, deosebit, în inconştientul nostru colectiv. Şi tu te bagi voluntar într-un spaţiu închis cu treizeci sau patruzeci dintre cei mai veninoşi şerpi din lume.

— Cum adică scârboase? Şerpii nu-s deloc scârboşi.

— Faimoasa lor scârboşenie e un mit, a zis Heinrich. El intră într-o cuşcă împreună cu vipere din Gabon, cu colţi de doi inchi. Poate o duzină de mamba. Întâmplător, mamba e cel mai rapid şarpe de uscat din lume. Nu e scârboşenia o caracterizare puţin deplasată?

— Tocmai ăsta-i argumentul mea. Colţi. Muşcătură de şarpe. În fiecare an mor cincizeci de mii de oameni din cauza muşcăturilor de şarpe. S-a dat la televizor aseară.

— Aseară televiziunea a prezentat tot soiul de lucruri, a zis Orest.

I-am admirat replica. Cred că l-am admirat şi pe el. Dintr-o aspiraţie de tabloid el crea un eu imperial. Se va antrena fără preget, va vorbi despre sine la persoana a treia, se va îndopa cu carbohidraţi. Instructorul lui se afla întotdeauna acolo, prietenii lui erau atraşi de aura riscului inspirat. Forţa lui vitală creştea pe măsură ce se apropia momentul.

— Instructorul îl învaţă cum să respire în modul de odinioară, modul musulmanilor sunniţi. Un şarpe e un lucru. O persoană poate fi o mie de lucruri.

— Poate fi şarpe, a zis Orest.

— A trezit interesul oamenilor, a zis Heinrich. E ca şi cum începe să se clădească. Ca şi cum are să reuşească. Ca şi cum acum îl cred. Tot pachetul.

Dacă eul e moarte, cum poate fi totodată mai tare decât moartea?

Am cerut nota de plată. Străfulgerări neesenţiale cu domnul Gray. O imagine burniţată în pantaloni scurţi şi şosete gri.

Am scos câteva bancnote din portofel, frecându-le insistent cu degetele ca să mă asigur că nu se mai lipiseră şi altele de ele. Într-o oglindă de motel era soția mea în mărime naturală, cu trup alb, piept îmbelşugat, genunchi roz, degetele de la picioare boante, purtând doar jambiere de culoarea mentei, ca o studentă în anul al doilea care conduce animația la o orgie.

Când am ajuns acasă am găsit-o călcând rufe în dormitor.

— Ce faci? am zis eu.

— Ascult la radio. Atât că tocmai s-a terminat.

— Dacă ai crezut că am încheiat cu domnul Gray, e timpul să te aduc pe tine la zi.

— Vorbeşti despre domnul Gray compozitul sau domnul Gray individul? Aici e toată deosebirea.

— Categoric, aşa e. Denise a compactat pilulele.

— Înseamnă asta că am tenninat complet povestea cu compozitul?

— Nu ştiu ce înseamnă.

— Înseamnă că ți-ai îndreptat atenția de mascul spre individul din motel?

— N-am spus aşa ceva.

— Nici nu trebuie să spui. Eşti mascul. Masculul urmează calea furiei asasine. E calea biologică. Calea biologiei masculine oarbe, idioate.

— Bravo! Stai şi calci batiste şi eşti foarte mulțumită de tine!

— Jack, când o să mori, eu o să cad uite-aşa pe podea şi acolo o să rămân. În cele din urmă, poate, după foarte multă vreme, or să mă găsească stând pe vine în întuneric, femeie fără grai sau gesturi. Dar până atunci n-am să te ajut să-l găseşti pe omul ăla sau medicamentul lui.

— Înțelepciunea eternă a celor care calcă şi cos.

— Întreabă-te ce doreşti mai mult, să-ți domoleşti frica ancestrală sau să-ți răzbuni orgoliul, tâmpit, infantil, de mascul lezat.

Am străbătut coridorul s-o ajut pe Steffie să împacheteze. Un crainic sportiv a zis: „Ei nu huiduie – ei spun: «Bruce,

Bruce».” Denise şi Wilder erau acolo înăuntru cu ea. Am dedus din atmosfera de taină că Denise dăduse sfaturi prieteneşti pentru vizitele la părinții aflați la mare distanță. Zborul lui Steffie va începe din Boston şi va avea două escale între Iron City şi Mexico City, dar ea nu va trebui să schimbe avioanele, astfel că situația nu era chiar dramatică.

— De unde ştiu că o să-mi recunosc mama?

— Ai văzut-o anul trecut, am zis eu. Şi ți-a plăcut.

— Şi dacă refuză să mă trimită înapoi?

— Trebuie să-i mulțumim lui Denise pentru ideea asta, aşa-i? Mulțumim, Denise. Nu-ți face griji. Te trimite înapoi.

— Şi dacă n-o trimite? a zis Denise. Se mai întâmplă, ştii asta.

— N-o să se-ntâmple de data asta.

— O să trebuiască s-o răpeşti şi s-o aduci înapoi.

— N-o să fie nevoie.

— Şi dacă o să fie? a zis Steffie.

— O răpeşti? a zis Denise.

— Nu se va întâmpla nici într-un milion de ani.

— Se-ntâmplă mereu, a zis ea. Un părinte ia copilul, celălalt părinte tocmeşte răpitori ca să-l aducă înapoi.

— Şi dacă mă reține? a zis Steffie. Ce-o să faci?

— Va trebui să trimită oameni în Mexico. E singurul lucru pe care-l poate face.

— Dar o să-l facă? a zis ea.

— Mama ta ştie că nu te poate reține, am zis eu. Ea călătoreşte tot timpul. Este exclus.

— Nu-ți face griji, i-a spus Denise. Nu contează ce spune acum, o să te recupereze el când va veni momentul.

Steffie m-a privit cu profund interes şi curiozitate. I-am spus că o să mă duc eu însumi în Mexico şi o să fac tot ce trebuie ca s-o aduc înapoi. Ea s-a uitat la Denise.

— E mai bine să angajezi oameni, a spus îndatoritoare fata mai mare. Ai astfel pe cineva care a mai făcut treaba asta.

Babette a intrat şi l-a luat pe Wilder.

— Ei, aici eraţi, a zis ea. Ne ducem la aeroport cu Steffie. Da, da, ne ducem. Da, da.

„Bruce, Bruce."

În ziua următoare a fost o evacuare din cauza unui miros vătămător. Vehiculele SIMUVAC erau pretutindeni. Bărbaţi în costume Mylex patrulau pe străzi, mulţi dintre ei cărau instrumente ca să măsoare daunele. Firma de consultanţă care concepuse evacuarea a adunat un mic grup de voluntari selectaţi de computer dintr-un microbuz de poliţie aflat în parcarea supermarketului. A urmat o jumătate de oră de icniri şi de vome autoprovocate. Episodul a fost înregistrat pe casetă video şi trimis undeva pentru analiză.

Trei zile mai târziu un miros efectiv dăunător a plutit peste râu. Peste oraş părea să se aştearnă pauza şi grija. Maşinile circulau mai lent, şoferii erau extrem de politicoşi. Nu s-a văzut niciun semn de activitate oficială, nici microbuze şi nici ambulete vopsite în culori primare. Oamenii evitau să se privească direct. O înţepătură iritantă în nări, un gust de cupru pe limbă. Pe măsură ce trecea timpul, voinţa de a nu face nimic părea să devină tot mai puternică, să se consolideze. Erau cei ce tăgăduiau că ar fi simţit vreun miros. Aşa se-ntâmplă întotdeauna cu mirosurile. Erau şi cei ce mărturiseau că nu înţeleg ironia pasivităţii lor. Ei luaseră parte la exerciţiul SIMUVAC dar n-aveau chef să fugă acum. Erau cei ce se întrebau ce a provocat mirosul, cei ce păreau îngrijoraţi, cei ce ziceau că absenţa personalului tehnic arăta că nu există motive de îngrijorare. Ochii au început să ne lăcrimeze.

Cam la trei ore după ce constatasem pentru prima oară mirosul, vaporii s-au înălţat brusc, scutindu-ne de deliberările noastre formale.

36

Din când în când mă gândeam la Zumwaltul automat ascuns în dormitor.

A sosit vremea insectelor atârnate. Case albe cu omizi care atârnau de streşini. Pietre albe pe drumuri de acces. Puteai să te plimbi noaptea pe mijlocul străzii şi să auzi femeile care vorbeau la telefon. Vremea mai caldă produce voci în întuneric. Ele vorbesc despre fiii lor adolescenți. Cât de mari s-au făcut, cât de iuți. Fiii sunt aproape înspăimântători. Mănâncă îngrozitor de mult. Felul în care-şi fac apariția în cadrul uşii. Astea sunt zilele în care viermuiesc insectele. Sunt în iarbă, fixate pe pereții caselor, atârnă în aer, atârnă din copaci şi de streşini, se lipesc de geamuri. Femeile au convorbiri telefonice interurbane cu bunicii băieților în creştere. Rudele bătrâne radioase în pulovere tricotate şi cu venituri fixe vorbesc la telefoane Trimline[46].

Ce se întâmplă cu ei când se termină reclama?

Eu însumi am fost sunat la telefon într-o noapte. Operatoarea a spus: „E o Maică Devi care doreşte o convorbire cu taxă inversă cu Jack Gladney. Acceptați?”

— Hello, Janet. Ce doreşti?

— Doar să-ți spun Hello. Să te întreb cum te simți. Noi n-am mai vorbit de-o veşnicie.

— Vorbit?

— *Swami*[47] vrea să ştie dacă fiul nostru vine la *ashram* în vara asta.

— Fiul nostru?

— Al tău, al meu şi al lui. *Swami* îi priveşte pe copiii discipolilor săi ca pe copiii lui.

— Am trimis o fiică în Mexic săptămâna trecută. După ce se întoarce sunt dispus să discutăm despre fiu.

— *Swami* spune că Montana o să-i priască băiatului. O să se dezvolte, să se împlinească. Aştia-s anii lui foarte dificili.

— De fapt, de ce m-ai sunat? Spune drept.

— Doar ca să te salut, Jack. Aici noi ne salutăm unii pe alții.

— Este el unul dintre acei *swami* ciudați, cu barbă albă ca zăpada? Oarecum distractiv să-i priveşti?

— Noi, cei de aici, suntem oameni serioşi. Ciclul istoriei are numai patru epoci. Întâmplător noi suntem în ultima epocă. Nu prea mai e timp pentru fantezii.

Vocea ei piţigăiată a sărit la mine dintr-o sferă goală de pe o orbită geosincronă.

— Dacă Heinrich doreşte să te viziteze în vara asta, n-am nimic împotrivă. Lasă-l să călărească, să pescuiască păstrăvi. Dar nu vreau să se implice în ceva personal şi intens, ca religia. Lumea vorbeşte de răpiri. Oamenii sunt neliniştiţi.

— Ultima epocă e Epoca Întunericului.

— Splendid. Hai, spune odată ce doreşti.

— Nimic. Am tot ce-mi trebuie. Liniştea cugetului, scop, fraternitate adevărată. Vreau doar să te salut. Te salut, Jack. Mi-e dor de tine. Mi-e dor de vocea ta. Vreau numai să vorbim puţin, să petrecem un moment sau două în amintiri prieteneşti.

Am închis telefonul şi m-am dus să mă plimb. Femeile erau în casele lor luminate şi vorbeau la telefon. Avea *swami* ochi care clipeau? Ar fi el în stare să dea răspunsuri la întrebările băiatului la care eu n-am reuşit să răspund, să-i ofere certitudini acolo unde eu am incitat la gâlceavă şi dezbatere? Cât de finală e Epoca Întunericului? Înseamnă distrugerea absolută, o noapte care înghite existenţa atât de complet încât sunt vindecat de propria mea murire însingurată? Am ascultat discuţiile dintre femei. Numai sunet, numai suflet.

Când am ajuns acasă am găsit-o pe Babette în treningul ei la fereastra dormitorului. Privea în noapte.

Au început să sosească delegaţii la conferinţa Hitler. În jur de nouăzeci de savanţi întru Hitler vor petrece cele trei zile ale conferinţei asistând la prelegeri, participând la comisii, vizionând filme. Vor uimi campusul cu numele scrise cu caractere gotice pe ecusoanele laminate prinse cu ace pe reverele lor. Vor face schimb de bârfe despre Hitler, vor răspândi obişnuitele zvonuri senzaţionale despre ultimele zile în *Führerbunker*.

Era interesant să-i vezi cât de bine semănau între ei în pofida diversității mari a mediului național şi regional. Erau voioşi şi pasionați, predispuşi să împroaşte cu scuipici atunci când râdeau, predispuşi la haine demodate, simplitate, punctualitate. Se pare că aveau preferință pentru dulciuri.

Le-am urat bun venit în capela ultramodernă. Am vorbit în germană, după note, timp de cinci minute. Am vorbit mai ales despre mama, fratele şi câinele lui Hitler. Câinele se numea Wolf. Cuvântul e acelaşi în engleză şi în germană. Cele mai multe cuvinte folosite în alocuțiunea mea erau aceleaşi sau aproape aceleaşi în ambele limbi. Petrecusem multe zile cu dicționarul şi compilasem liste cu astfel de cuvinte. Comentariile mele au fost în mod necesar dezlânate şi uneori ciudate. Am făcut multe trimiteri la Wolf şi mai multe la mama şi fratele lui Hitler, câteva la pantofi şi şosete, câteva la jaz, bere şi baseball. Dar fireşte şi la Hitler însuşi. Am rostit adesea numele, cu speranța că astfel voi acoperi structura sintactică nesigură a frazării mele.

În restul timpului m-am străduit să evit germanii din grup. Chiar şi cu roba mea neagră şi ochelarii cu lentile fumurii, cu numele meu în caractere naziste în dreptul inimii, mă simțeam neconvingător în prezența lor, predispus la moarte, când îi ascultam cum produc sunetele lor guturale, cuvintele lor, heavy metal-ul lor. Spuneau bancuri cu Hitler şi jucau pinacle. Tot ce puteam face era să mormăi o monosilabă întâmplătoare şi să mă zgudui de râs. Am petrecut mult timp în cabinetul meu, ascunzându-mă.

De câte ori îmi aminteam de arma care stătea ascunsă, la pândă, într-o grămadă de flanele de corp, ca o insectă tropicală, simțeam cum mă trec fiorii. Nu eram sigur dacă senzația e plăcută sau de temut. O ştiam mai ales ca pe un moment din copilărie, emoția profundă a păstrării unui secret.

Ce instrument viclean e o armă de mână. În special una atât de mică. Un obiect intim şi perfid, o istorie secretă a bărbatului care o deține. Îmi aminteam cum mă simțisem cu

câteva zile în urmă când încercasem să găsesc Dylarul. Asemenea unui bărbat care spionează gunoiul familiei. Mă afundam încetul cu încetul într-o viață secretă? Mă gândeam cumva că asta e ultima mea linie de apărare împotriva distrugerii pe care mi-a programat-o atât de întâmplător forța sau non-forța, principiul sau puterea sau haosul? Poate începeam să le înțeleg pe fostele mele neveste şi legăturile lor cu serviciile de informații, cu spionajul.

Savanții întru Hitler se adunau, se plimbau, mâncau cu lăcomie, râdeau printre dinții lor exagerat de mari. Eu stăteam la biroul meu în întuneric şi mă gândeam la secrete. Sunt secretele tunelul spre o lume de basm unde ții evenimentele sub control?

Seara m-am dus în grabă la aeroport să aştept avionul fiicei mele. Fata era entuziasmată şi fericită, purta lucruri mexicane. Spunea că oamenii care-i trimiteau cărți mamei sale pentru recenzare nu-i dădeau deloc pace. Dana primea zilnic romane voluminoase, scria recenzii pe care le microfilma şi le trimitea la o arhivă secretă. Se plângea că are nervii zdruncinați, perioade de oboseală spirituală profundă. Avea sentimentul că intră înăuntru venind din frig, după cum i-a spus lui Steffie.

Dimineața m-am dus în mare viteză la Glassboro să-mi fac analizele recomandate de doctorul meu, la Autumn Harvest Farms. Gravitatea unei asemenea împrejurări e direct proporțională cu numărul secrețiilor trupeşti pe care ți se cere să le aduni pentru analiză. Am adus cu mine câteva flacoane cu mostre, fiecare conținând resturi sau secrții dezolante. În compartimentul pentru mănuşi călătorea singur un medalion rău prevestitor, din plastic, pe care îl introdusesem cu respect în trei pungi interconectate, răsucite şi legate pe rând. Iată o mâzgăleală al celui mai solemn reziduu, care cu siguranță avea să fie examinată de tehnicienii de serviciu cu amestecul de stimă, venerație şi groază pe care am ajuns să-l asociem cu religiile exotice ale lumii.

Dar mai întâi trebuia să găsesc locul. S-a dovedit a fi o clădire din cărămidă galbenă, cu un etaj, cu podele de dale şi foarte bine luminată. De ce s-o chema un asemenea loc Autumn Harvest Farms? încercau astfel să echilibreze lipsa de suflet a echipamentului lor strălucitor de mare precizie? Ar putea să ne păcălească un nume pitoresc facându-ne să credem că noi trăim în vremuri pre-can- ceroase? Ce fel de maladie ne-am putea aştepta să fie diagnosticată într-un spital numit Autumn Harvest Farms? Tuse măgărească, anghină difterică? O formă uşoară de viroză? Necazurile obişnuite ale fermelor, care cer odihnă la pat, o frecție serioasă a pieptului cu unguentul calmant Vicks VapoRub. Ne va citi cineva din *David Copperfield*?

Am avut presimțirile mele. Ei mi-au luat mostrele, m-au aşezat la o consolă de computer. Am răspuns la întrebările de pe ecran şi am tastat, încetul cu încetul, povestea vieții şi a morții mele şi fiecare răspuns genera alte şi alte întrebări într-o progresie nemiloasă de serii şi de subserii. Am mințit de trei ori. Mi s-a dat un veşmânt larg şi o brățară de identificare. M-au trimis pe coridoare înguste pentru măsurători şi cântărire, pentru analiza sângelui, tomografia creierului, înregistrarea curenților care-mi traversau inima. M-au scanat şi examinat trecându-mă din cameră în cameră şi fiecare cămăruță părea o idee mai mică decât cea de dinaintea ei, mai crud luminată, mai golită de mobilier omenesc. Mereu alt tehnician. Mereu confrați-pacienți anonimi pe coridoarele ca de labirint, trecând din cameră în cameră, în halate identice. Niciunul nu saluta. M-au legat la un aparat care oscila, m-au întors cu capul în jos şi m-au lăsat să atârn şaizeci de secunde. Dintr-un aparat de alături a apărut o listare. M-au pus pe o bandă rulantă şi mi-au spus să alerg, să alerg. Pe coapsele mele erau prinse instrumente, pe pieptul meu erau plantați electrozi. M-au introdus într-un bloc de imagini, un gen de scaner computerizat. Cineva stătea şi tasta la pupitrul de comandă, transmițând un mesaj aparatului care avea să facă transparent corpul. Am auzit curenți magnetici, am văzut

fulgerări de aureolă boreală. Oamenii traversau coridoarele ca nişte suflete rătăcitoare, ținându-şi urina în sus în pahare de plastic galbene. Am stat într-o cameră de mărimea unui dulap în perete. Mi-au spus să țin un deget în fața mea, să închid ochiul stâng. Panoul s-a închis glisând, o lumină albă a străfulgerat. Tipii încercau să mă ajute, să mă salveze.

În cele din urmă, îmbrăcat din nou, m-am aşezat de partea cealaltă a biroului unui tânăr nervos, în halat alb. Mi-a studiat fişa, a bălmăjit că e nou în meserie. Am fost surprins că faptul ăsta nu m-a tulburat. Dimpotrivă, cred că am fost uşurat.

— În cât timp aveți rezultatele?

— Rezultatele sunt aici, a zis el.

— Credeam că suntem aici pentru o discuție cu caracter general. Partea umană. Ce nu poate detecta maşina. În două sau trei zile cifrele reale vor fi gata.

— Cifrele sunt gata.

— Nu ştiu dacă sunt eu pregătit. Toate aparatele alea care pâlpâie sunt un pic neliniştitoare. Nu-i greu să-mi închipui că o persoană perfect sănătoasă poate să se îmbolnăvească doar făcând analizele astea.

— De ce să se îmbolnăvească? Nu există nicăieri aparate de analiză mai precise. Avem computere sofisticate care analizează datele. Echipamentul ăsta salvează vieți. Crede-mă, am văzut cu ochii mei. Avem un echipament care funcționează mai bine decât cea mai recentă instalație de raze X sau decât scanerul CAT. Noi putem vedea mai adânc, mai exact.

Tânărul părea să capete încredere. Era un individ cu ochi blânzi şi ten urât şi îmi amintea de băieții de la supermarket care stau la capătul casei de marcat şi bagă mărfurile în pungi.

— Iată cum începem de obicei, a zis el. Eu pun întrebări care se bazează pe listare şi dumneata răspunzi cât te pricepi de bine. Când am terminat, îți dau printul într-un plic sigilat

şi dumneata îl duci doctorului dumitale pentru o consultație plătită.

— Bun.

— Bun. De obicei începem întrebând cum te simți.

— Bazându-te pe listare?

— Doar cum te simți, a zis el cu voce blândă.

— În mintea mea, în termeni reali, mă simt relativ sănătos şi aştept confirmarea.

— Apoi, de regulă, trecem la oboseală. Te-ai simțit obosit în ultima vreme?

— Ce zic oamenii de obicei?

— Răspunsul obişnuit e o uşoară oboseală.

— Aş putea spune exact asta fiind convins în mintea mea că e o descriere cinstită şi exactă.

Răspunsul meu a părut să-l mulțumească şi tânărul a făcut o notație în aldine pe pagina din fața lui.

— Cum stai cu pofta de mâncare? a zis el.

— Aş putea răspunde în amândouă felurile la asta.

— Cam tot aşa aş zice şi eu bazându-mă pe listare.

— Cu alte cuvinte, spui că uneori am poftă de mâncare, alteori nu.

— Dumneata ce faci, îmi răspunzi sau mă întrebi?

— Depinde de ce spun cifrele.

— Atunci ne-am înțeles.

— Bine.

— Bine, a zis el. Cum stăm cu somnul? Într-adevăr, de obicei dormim înainte de a întreba persoana dacă ar dori nişte cafea fără cofeină sau ceai. Nu oferim zahăr.

— Întâlniți mulți oameni care au probleme cu somnul?

— Doar în ultimele faze.

— Ultimele faze ale somnului? Vrei să spui că ei se trezesc dis-de-dimineață şi nu pot să adoarmă din nou?

— Ultimele faze ale vieții.

— Aşa m-am gândit. Bun. Singurul lucru pe care-l am e o animație liminală slabă.

— Bun.

— Devin puțin neliniştit. Dar cine nu devine?

— Cap sau pajură?

— Cap, am zis.

— Bun

— Bun.

A făcut câteva note. Se părea că lucrurile merg bine. Simțeam că prind curaj văzând cât de bine mergeau lucrurile. Am refuzat oferta lui de ceai, ceea ce a părut să-i placă. Mergeam drept înainte.

— Asta-i momentul când întrebăm despre fumat.

— E simplu. Răspunsul e nu. Şi nu fiindcă m-am lăsat în urmă cu cinci sau zece ani. Eu n-am fumat niciodată. Nici când eram adolescent. Nici n-am încercat. N-am simțit niciodată nevoia să încerc.

— Asta e totdeauna un punct pozitiv.

M-am simțit teribil de liniştit şi recunoscător.

— Mergem drept înainte, nu-i aşa?

— Unii ar dori s-o lungească, a zis el. Începe să îi intereseze propria stare. Devine un soi de hobby.

— Cine are nevoie de nicotină? Mai mult, eu beau rareori cafea şi niciodată cu cofeină, categoric. Nu pot înțelege ce văd oamenii în stimularea asta artificială. Eu mă simt excelent dacă mă plimb prin pădure.

— Fără cofeină ajută totdeauna.

Aşa e, m-am gândit eu. Să-mi răsplătească virtutea. Să-mi dea viață.

— Apoi e laptele, am zis eu. Oamenii nu se mulțumesc doar cu cofeina şi zahărul. Ei vor şi lapte. Acizii ăia graşi. N-am mai pus lapte în gură de când eram copil. N-am mai pus în gură smântână grasă. Mănânc alimente fără niciun fel de gust. Pun rareori în gură băuturi tari. N-am ştiut niciodată de ce se face atâta caz de ele. Apă. Asta-i băutura mea. Bărbatul trebuie să aibă încredere în paharul cu apă.

ÎI aşteptam să-mi spună că îmi prelungeam cu ani buni viața.

— Fiindcă veni vorba de apă, a zis el, ai fost vreodată expus la poluanți industriali?

— Poftim?

— Substanțe toxice în aer sau apă.

— Asta întrebi de obicei după întrebarea despre țigări?

— Nu-i o întrebare programată.

— Adică dacă lucrez cu substanțe ca azbestul? Categoric nu. Sunt profesor. Învățământul e viața mea. Îmi petrec viața într-un campus universitar. N-are de unde să fie azbest.

— Ai auzit cumva de Derivatul de Nyoden?

— Ar fi trebuit să aud, judecând după listare?

— Sunt urme în sistemul dumitale circulator.

— Cum se poate una ca asta dacă eu n-am auzit niciodată de substanța asta?

— Scanerul magnetic spune că substanța e acolo. Mă uit la cifrele în paranteză, cu steluțe.

— Vrei să spui că listarea prezintă primele semne ambigue de maladie aproape imperceptibilă provenind dintr-o expunere minimală acceptabilă la scurgere?

De ce vorbeam atât de bombastic?

— Scanerul magnetic e cât se poate de clar, a zis el.

Ce se întâmplase cu înțelegerea noastră tacită de a înainta rapid şi elegant prin program fără să irosim timpul şi fără săpături controversate?

— Ce se întâmplă când cineva are urme ale acestei substanțe în sânge?

— Se dezvoltă o masă nebuloasă, a spus el.

— Dar credeam că nimeni nu ştie sigur ce produce Nyoden D. La oameni. La şobolani, da.

— Da' tocmai mi-ai spus că n-ai auzit de substanța asta. De unde ştii ce produce sau nu produce?

Aici m-a avut. Simțeam că fusesem tras pe sfoară, dus cu vorba, luat de fraier.

— Cunoştințele se schimbă în fiecare zi, a zis el. Avem unele date contradictorii care spun că expunerea la substanța asta poate duce în mod sigur la dezvoltarea unei mase nebuloase.

Încrederea lui se înălța, creştea.

— Bine. Să trecem la subiectul următor. Eu mă cam grăbesc.

— Ăsta-i momentul când înmânez plicul sigilat.

— Mai e un exercițiu după asta? Răspunsul e: niciunul. ÎI detest, refuz să-l fac.

— Bine. Înmânez plicul.

— Ce e o masă nebuloasă, aşa, din pură curiozitate?

— O posibilă excrescență în corp.

— Şi se numeşte nebuloasă fiindcă nu obțineți o imagine clară a ei.

— Noi obținem imagini foarte clare. Blocul de imagini realizează fotografiile cele mai clare pe care le poate obține omul. Se numeşte masă nebuloasă fiindcă nu are configurație, formă sau limite precise.

— Ce poate face asta în eventualitatea celui mai negru scenariu?

— Provoacă moartea persoanei.

— Vorbeşte englezeşte, pentru numele lui Dumnezeu. Detest jargonul ăsta modern.

Suporta bine insultele. Cu cât mă înfuriam mai tare, cu atât mai mult îi plăcea. El radia energie şi sănătate.

— Am ajuns la momentul când îți spun să plăteşti la biroul de afară.

— Cum stăm cu potasiul? Am venit aici în primul rând fiindcă potasiul meu depăşise cu mult limitele normale.

— Noi nu facem analize pentru potasiu.

— Bine.

— Bine. Ultimul lucru pe care trebuie să ți-l spun e să duci plicul la doctorul dumitale. Doctorul dumitale cunoaşte simbolurile.

— Deci, cam asta e tot. Bine.

— Bine, a zis el.

M-am pomenit că-i strâng călduros mâna. Câteva minute mai târziu eram afară pe stradă. Un băiat traversa cu picioarele răsucite în afară pajiştea publică, înghiontind o

minge de fotbal în fața lui. Un al doilea puşti stătea pe iarbă şi îşi scotea şosetele apucându-le de călcâie şi smulgându-le. Ce literar, m-am gândit eu arțăgos. Străzi saturate de detaliile vieții năvalnice, în timp ce eroul meditează asupra ultimei faze a muririi lui. Era o zi cu cerul acoperit parțial, cu vântul care se domolea spre apusul soarelui.

În noaptea aceea am cutreierat străzile din Blacksmith. Lumina televizoarelor cu ochi albaştri. Vocile la telefoanele *touch-tone*[48]. În depărtare bunicii se înghesuie pe un scaun disputându-şi cu nesaț receptorul în timp ce undele purtătoare se transformă în semnale audibile. E vocea nepotului lor, a cărui față apare în pozele puse în jurul telefonului. Băiatul creşte. Bucuria se iveşte brusc în ochii lor, dar e aburită, marcată de o cunoaştere tristă şi complexă. Ce le spune băiețandrul? E nefericit din cauza tenului său mizerabil? Vrea să renunțe la şcoală şi să lucreze cu normă întreagă la Foodland, să pună în pungi articole de băcănie? El le spune că lui îi *place* să pună articolele de băcănie în pungi. E singurul lucru din viață pe care îl găseşte satisfăcător. Pune mai întâi înăuntru bidoanele de un galon, aranjează seturile de şase cutii de bere, pune pungă dublă pentru marfa grea. Face bine treaba asta, e îndemânatic, *vede* cum sunt aşezate articolele în pungă înainte de a atinge vreun lucru. E ca Zen, bunicule. Desfac rapid două pungi, şi o potrivesc pe una în interiorul celeilalte. Nu lovi fructele, fii atent cu ouăle, pune înghețata într-o pungă frigorifică. În fiecare zi trec prin fața mea o mie de oameni, dar niciunul nu mă vede. Îmi place asta, bunicuțo, e complet inofensiv, e aşa cum vreau să-mi petrec viața. Şi astfel ei ascultă întristați, şi îl iubesc chiar mai mult, cu fețele lipite de Trimline-ul lucios, Prințesa albă din dormitor, telefonul maro cu cadran Rotary din ascunzătoarea lambrisată din subsol a bunicului. Bătrânul gentleman îşi trece o mână prin claia de păr alb, femeia îşi ține ochelarii lipiți de față. Nori traversează în fugă luna care asfințeşte, anotimpurile se schimbă într-un montaj sumbru,

pătrunzând adânc în încremenirea hibernală, un peisaj al tăcerii şi gheții.

Doctorul dumitale cunoaşte simbolurile.

37

Plimbarea a început la amiază. Am crezut că va fi o meditație pe teme diverse, Murray şi Jack, un meandru de jumătate de oră prin campus. N-am ştiut că se va transforma într-o plimbare lungă. Dar a devenit o după-amiază foarte importantă, o plimbare socratică şerpuită şi serioasă, cu urmări practice.

M-am întâlnit cu Murray după seminarul lui de accidente de maşini şi am hoinărit amândoi pe la periferia campusului, pe lângă case acoperite cu şindrilă de cedru, situate între copaci în ținuta lor defensivă obişnuită – un grup de clădiri care se integrau atât de bine în mediul înconjurător încât păsările se izbeau întruna de geamurile lor.

— Fumezi pipă, am zis eu.

Murray a zâmbit şerpeşte.

— Mi se pare un lucru bun. Şi îmi place. Are efect.

Şi-a plecat privirile, zâmbind. Pipa avea coada îngustă şi lungă şi partea scobită, cubică. Era maro-deschis şi semăna cu o sculă de gospodărie folosită intens, poate un vechi şi prețios obiect Amish sau quaker. M-am întrebat dacă n-o alesese ca să fie în armonie cu favoriții lui oarecum severi. Deasupra gesturilor şi expresiilor lui părea să planeze o tradiție de virtute rigidă.

— De ce nu putem fi inteligenți când e vorba de moarte? am zis eu.

— Se-nțelege de la sine.

— Chiar aşa?

— Ivan Ilici a urlat trei zile. Cam la asta se reduce inteligența noastră. Tolstoi însuşi s-a zbătut să înțeleagă. Se temea îngrozitor de moarte.

— Ai zice că tocmai frica provoacă moartea. Dacă am învăța să nu ne mai temem, am putea trăi veşnic.

— Vorbăria ne duce la ea. Asta vrei să spui?

— Nu ştiu ce vreau să spun. Ştiu doar că tocmai parcurg mişcările trăirii. Tehnic vorbind, sunt mort. Corpul meu dezvoltă o masă nebuloasă. Ei urmăresc lucrurile astea ca nişte sateliți. Toată povestea e rezultatul produsului secundar al unui insecticid. Moartea mea are în ea ceva artificial. N-are profunzime, e neîmplinită. Nu sunt nici al pământului, nici al cerului. Pe piatra mea de mormânt ar trebui să se sculpteze un recipient cu aerosoli.

— Bine zis.

Ce-a vrut să spună cu „bine zis”? Voiam ca el să se certe cu mine, să înalțe murirea mea la un nivel superior, să mă facă să mă simt mai bine.

— Crezi că e nedrept? a zis el.

— Bineînțeles. Sau ăsta-i un răspuns răsuflat?

Mi s-a părut că ridică din umeri.

— Uite cum am trăit eu. A fost viața mea o goană nebunească după plăceri? Am fost cumva hotărât să mă autodistrug folosind medicamente nepermise, conducând maşini în mare viteză, bând excesiv? Puțin vin de Xeres, sec, la petrecerile de la facultate. Mănânc alimente inofensive, insipide.

— Nu, nu-i aşa.

A pufăit grav din lulea, obrajii i s-au scobit. Ne-am plimbat în tăcere o vreme.

— Crezi că moartea ta e prematură? a zis el.

— Oricare moarte e prematură. De ce n-am trăi până la o sută cincizeci de ani, dacă din punct de vedere ştiințific e posibil? Intr-adevăr, unii oameni trăiesc atât, potrivit unui titlu pe care l-am văzut la supermarket.

— Crezi că regretul tău cel mai profund e provocat de sentimentul că n-ai terminat tot ce voiai să realizezi? Există lucruri pe care speri încă să le realizezi. Lucrări de făcut, provocări intelectuale de înfruntat.

— Regretul cel mai profund este moartea. Singurul lucru pe care trebuie să-l înfrunt e moartea. Doar la asta mă gândesc.

Rămâne doar o concluzie. Vreau să trăiesc.

— Din filmul cu acelaşi nume al lui Robert Wise, cu Susan Hayward în rolul Barbarei Graham, o criminală condamnată. Partitura de jaz agresiv de Johnny Mandel.

M-am uitat la el.

— Prin urmare, Jack, tu spui că moartea ar fi la fel de amenințătoare chiar dacă ai fi realizat tot ce ai sperat să realizezi în viața şi opera ta.

— Eşti nebun? Bineînțeles. Asta-i o idee elitistă. N-ai vrea să întrebi un bărbat care pune în pungi articole de băcănie dacă se teme de moarte nu pentru că e moarte, ci pentru că mai sunt încă articole de băcănie interesante şi ar dori să le bage şi pe alea în pungi?

— Bine zis.

— Asta-i moartea. Nu vreau ca ea să întârzie ca să pot scrie o monografie. Vreau să stea la distanță vreme de şaptezeci sau optzeci de ani.

— Statutul de om condamnat conferă cuvintelor tale un anumit prestigiu şi autoritate. Asta îmi place. Când se va apropia timpul, vei constata, cred eu, că oamenii sunt dornici să audă ce ai de spus. Vor veni să te caute.

— Vrei să spui că e un prilej minunat de a-mi face prieteni?

— Spun că nu poți abandona trăirea ca să aluneci în autocompătimire şi disperare. Oamenii au încredere că vei fi curajos. Când au un prieten care trage să moară, oamenii aşteptă de la acesta un gen de nobilă încăpățânare exprimată energic, refuzul de a se da bătut presărat cu momente de umor invincibil. Prestigiul tău creşte chiar în momentul în care vorbim. Creezi o lumină începtoşată în jurul corpului tău. Trebuie să-mi placă.

Am luat-o la vale pe mijlocul unei străzi şerpuite şi povârnite. Înjur nici țipenie. Casele vechi dădeau impresia că se înalță amenințătoare, aşezate deasupra unor scări de piatră înguste şi pe alocuri năruite.

— Crezi că iubirea e mai puternică decât moartea?

— Nici peste un milion de ani.

— Bine, a zis el. Nimic nu e mai puternic decât moartea. Crezi că singurii oameni cărora le e frică de moarte sunt cei cărora le e fiică de viață?

— E sminteală curată. O mare stupizenie.

— Aşa e. Toți ne temem de moarte într-o măsură oarecare. Cei ce susțin contrariul se mint singuri. Oameni superficiali.

— Oameni cu poreclele pe plăcuțele de înmatriculare.

— Excelent, Jack. Crezi că viața fără moarte e oarecum incompletă?

— Cum să fie incompletă? Moartea o face incompletă.

— Ştim că există moarte. Nu devine astfel viața mai prețioasă?

— La ce bun ceva prețios, dar bazat pe fiică şi nelinişte? Un lucru palpitant, dătător de groază.

— Adevărat. Lucrurile profund prețioase sunt cele care ne fac să ne simțim în siguranță. Nevasta, copilul. Devine copilul mai prețios fiindcă suntem confruntați cu spectrul morții?

— Nu.

— Nu. N-avem de ce să credem că viața e mai prețioasă fiindcă e trecătoare. Iată un enunț. Unei persoane trebuie să i se spună că o să moară pentru ca ea să-nceapă să-şi trăiască viața din plin. E-adevărat sau fals?

— Fals. Odată ce moartea e stabilită, devine imposibil să trăieşti o viață mulțumitoare.

— Ai prefera să ştii data exactă şi momentul când o să mori?

— Categoric nu. E de-ajuns de rău să te temi de necunoscut. Puşi față-n față cu necunoscutul, putem să ne prefacem că nu-l vedem. Datele exacte i-ar face pe mulți să se sinucidă, măcar ca să înfrângă sistemul dacă nu pentru altceva.

Am traversat un vechi pod al autostrăzii, închis, pe care erau împrăştiate numeroase obiecte triste şi uzate. Am mers pe o potecă paralelă cu pârâul, ne-am apropiat de marginea terenului de sport al liceului. Unele femei îşi aduceau aici copiii mici să se joace în groapa pentru sărituri în lungime.

— Cum fac să depăşesc starea asta?

— Poți să-ți pui credința în tehnologie. Ea te-a băgat în necaz, ea te poate scoate. Asta-i punctul forte al tehnologiei. Pe de o parte, creează dorința de nemurire. Pe de altă parte, amenință cu extincția universală. Tehnologia e patimă care s-a îndepărtat de natură.

— Chiar aşa?

— Am inventat-o pentru a ascunde secretul îngrozitor al trupurilor noastre care se descompun. E totodată viață, nu crezi? Prelungeşte viața, furnizează organe noi în locul celor ce se uzează. Noi aparate, noi tehnici, în fiecare zi. Lasere, masere, ultrasunete. Lasă-te în seama ei. Crezi în ea. Or să te introducă într-un tub ce scânteiază, or să-ți iradieze corpul cu substanța de bază a universului. Lumină, energie, vise. Bunătatea lui Dumnezeu.

— Nu cred că vreau să mă mai duc la vreun doctor o vreme.

— În cazul ăsta poți ocoli totdeauna moartea dacă te concentrezi asupra vieții de apoi.

— Şi cum să fac asta?

— Simplu. Studiezi temeinic reîncarnarea, metempsihoză, hiper- spațiul, învierea morților şi aşa mai departe. Din aceste credințe s-au dezvoltat câteva sisteme splendide. Studiază-le.

— Tu crezi în vreunul din lucrurile astea?

— Milioane de oameni au crezut în ele mii de ani. Intră în rândul lor. Credința în a doua naştere, a doua viață, e de fapt universală. Asta înseamnă probabil ceva.

— Dar toate sistemele astea splendide sunt atât de diferite.

— Optează pentru cel care-ți convine.

— Tu faci ca opțiunea să pară un fel de fantezie convenabilă, genul cel mai rău de autoamăgire.

Din nou mi s-a părut că ridică din umeri.

— Gândeşte-te la marea poezie, muzica şi dansul şi ritualul ce izvorăsc din aspirația noastră la o viață de după moarte. Poate lucrurile astea justifică îndeajuns speranțele şi visurile noastre, deşi nu i le-aş recomanda unui om pe moarte.

Mi-a dat un ghiont cu cotul. Ne-am îndreptat spre partea comercială a oraşului. Murray s-a oprit, a ridicat talpa unui picior în spatele lui, a întins mâna înapoi să scuture scrumul din pipă. Apoi a băgat obiectul cu mare pricepere în buzunar, introducându-l în haina lui din catifea reiată cu partea scobită înainte.

— Vorbesc serios, ideea vieții de apoi îți poate oferi o mângâiere mare şi pe termen lung.

— Da' nu trebuie să cred? Nu trebuie să simt în inima mea că există ceva, cu adevărat, dincolo de viața asta, acolo departe, estompat în întuneric?

— Ce crezi că e viața de apoi, un corpus de fapte care aşteaptă să fie descoperite? Crezi că forțele aeriene ale SUA adună în mare secret date despre viața de apoi şi le țin ascunse fiindcă nu suntem destul de maturi ca să acceptăm descoperirile astea? Descoperirile ar stârni panică? Deloc. Am să-ți spun eu ce e viața de apoi. E o idee agreabilă şi teribil de înduioşătoare. O accepți sau o respingi. Între timp, tot ce ai de făcut e să supraviețuieşti unei tentative de asasinat. Asta o să fie un întăritor imediat. Te vei simți privilegiat, carisma ta va spori.

— Ceva mai înainte ai spus că moartea îmi va spori carisma. În plus, cine ar vrea să mă omoare?

A ridicat încă o dată din umeri.

— Supraviețuieşti într-un accident de tren în care mor o sută de persoane. Eşti proiectat afară teafăr când Cessna, avionul tău cu un singur motor, se prăbuşeşte pe un teren de golf după ce s-a lovit de o linie de înaltă tensiune pe o ploaie torențială la câteva minute după decolare. Nu trebuie neapărat să fie un asasinat. Ideea e că tu stai la marginea unei ruine care arde mocnit, unde alții zac nemişcați şi răsuciți. Asta poate contracara efectul oricărui număr de mase nebuloase, cel puțin pentru o vreme.

Am căscat ochii pe la vitrine, apoi am intrat într-un magazin de încălțăminte. Murray s-a uitat la Weejuns,

Wallabees, Hush Puppies[49]. Am ieşit afară la soare. Copii în cărucioare se uitau în sus cruciş şi păreau să creadă că noi suntem ceva straniu.

— Te-a ajutat cu ceva germana?

— Nu prea. A ajutat ea vreodată?

— Nu pot spune. Nu ştiu. Cine cunoaşte lucrurile astea?

— Ce ai încercat să faci toți anii ăştia?

— Să fiu fermecat, aşa cred.

— Corect. N-ai de ce să te ruşinezi, Jack. Frica şi numai frica te face să acționezi în felul ăsta.

— *Numai* frica mea? *Numai* moartea mea?

— N-ar trebui să ne surprindă lipsa ta de succes. Cât de puternici s-au dovedit germanii? În definitiv, au pierdut războiul.

— Asta a spus şi Denise.

— Ai discutat despre asta cu copiii?

— Superficial.

— Oamenii neputincioşi şi temători sunt atraşi de personalități magice, personalități mitice, oameni eroici care intimidează şi se profilează amenințători, enigmatici.

— Înțeleg că vorbeşti despre Hitler.

— Unii oameni sunt mai mari decât viața. Hitler e mai mare decât moartea. Ai crezut că te va proteja. Înțeleg perfect.

— Serios? Fiindcă eu aş fi dorit să înțeleg, dar n-am reuşit.

— E cât se poate de evident. Voiai să fii ajutat şi protejat. Oroarea copleşitoare nu avea să lase loc pentru moartea ta. „Scufundă-mă," ai zis. „Absoarbe-mi frica." La un anumit nivel voiai să te ascunzi în Hitler şi în operele sale. La alt nivel voiai să-l foloseşti pentru a-ți spori importanța şi forța. Simt o confundare a sensurilor. Nu vreau să critic. Ai făcut un lucru îndrăzneț, ai avut o idee esențială îndrăzneață. *Să-l foloseşti*. Pot să admir tentativa chiar dacă văd cât de prostească a fost, deşi nu mai prostească decât purtarea unui talis- man sau bătutul în lemn. Şase sute de milioane de hinduşi stau acasă

şi nu se duc la lucru dacă într-o dimineață semnele nu sunt prielnice. Aşa că eu nu te-am ales în mod special pe tine.

— Adâncul vast şi îngrozitor.

— Bineînțeles, a zis el.

— Caracterul inepuizabil.

— Înțeleg.

— Întregul lucru colosal şi nenumit.

— Da, categoric.

— Bezna deasă.

— Indiscutabil, indiscutabil.

— Imensitatea nesfârşită, îngrozitoare.

— Ştiu exact ce vrei să spui.

A bătut uşor cu mâna în aripa unei maşini parcate în diagonală şi a schițat un surâs.

— De ce-ai dat greş, Jack?

— O confundare a mijloacelor.

— Corect. Există numeroase căi de a ocoli moartea. Tu ai încercat să foloseşti două dintre ele simultan. Pe de o parte ai ieşit în evidență, pe de alta ai încercat să te ascunzi. Cum să numim această tentativă?

— Prostească.

Am intrat după el în supermarket. Explozii de culori, straturi de sunet vast. Am trecut pe sub un bener care anunța o tombolă pentru colectarea de bani pentru o anumită boală incurabilă. Formularea părea să arate că persoana care va câştiga va căpăta boala. Murray a asemuit benerul cu un steag de rugăciune tibetan.

— De ce am eu frica asta de atâta vreme şi atât de constant?

— E clar de ce. Nu ştii să reprimi. Suntem conştienți cu toții că n-avem cum să scăpăm de moarte. Cum tratăm noi această cunoaştere nimicitoare? Reprimăm, disimulăm, îngropăm, excludem. Unii oameni o fac mai bine decât alții, asta-i tot.

— Cum pot să mă perfecționez?

— N-ai cum. Unii oameni n-au pur şi simplu instrumentele inconştiente ca să efectueze operațiunile de disimulare necesare.

— Cum ştim noi că există represiune dacă instrumentele sunt inconştiente şi lucrul pe care-l reprimăm e ascuns cu atâta inteligență?

— Freud a spus aşa. Vorbind de figurile nedesluşite ce se profilează amenințătoare.

A luat o cutie cu folie de plastic Handi-Wrap II, a citit literele mari ale prezentării, a studiat culorile. A mirosit un pachet de supă deshidratată. Informațiile erau intense azi.

— Crezi că sunt oarecum mai sănătos fiindcă nu ştiu cum să reprim? E posibil ca fiica să fie starea naturală a omului şi că trăind aproape de frica mea eu fac într-adevăr ceva eroic, Murray?

— Te simți eroic?

— Nu.

— Atunci, probabil că nu eşti.

— Dar nu e reprimarea nefirească?

— Frica e nefirească. Fulgerul şi tunetul sunt nefireşti. Suferința, moartea, realitatea, sunt toate nefireşti. Noi nu putem suporta lucrurile astea aşa cum sunt. Ştim prea mult. Aşa că recurgem la reprimare, compromis şi disimulare. Iată cum supraviețuim în univers. Iată limbajul firesc al speciilor.

L-am privit cu mare atenție.

— Eu fac exerciții. Mă îngrijesc de trupul meu.

— Nu, nu te îngrijeşti, a zis el.

L-a ajutat pe un bătrân să citească data pe o pâine cu stafide. Copiii navigau pe lângă noi în căruțuri de argint.

„Tegrin[50], Denorex, Selsun Blue[51].”

Murray a scris ceva în carnețelul său. L-am urmărit cum păşeşte cu pricepere pe lângă o duzină de ouă în ambalaj de carton, căzute şi sparte, din care se prelingea gălbenuşul.

— De ce mă simt atât de bine când sunt cu Wilder? Mă simt altfel decât cu ceilalți copii, am spus eu.

— Îi simți eul total, libertatea lui fără limite.

— În ce fel nu e stingherit de limite?

— El nu ştie că o să moară. Nu cunoaşte deloc moartea. Tu îndrăgeşti acest noroc prostesc al lui, această scutire de vătămare. Vrei să fii cât mai aproape de el, să-l pipăi, să-l priveşti, să-l aspiri. Ce fericit este el. Un nor de necunoaştere, o mică persoană atotputernică. Copilul e totul, adultul nimica. Gândeşte-te la asta. Întreaga viață a unei persoane e descâlcirea acestui conflict. Nu-i de mirare că noi suntem dezorientați, şocați, distruşi.

— Nu mergi prea departe?

— Sunt din New York.

— Noi creăm lucruri frumoase şi durabile, construim civilizații vaste.

— Eschivări splendide, a spus el. Evadări mărețe.

Uşile s-au deschis fotoelectronic. Am ieşi din clădire, am trecut pe lângă curățătoria chimică, coaforul de lux, optica medicală. Murray şi-a aprins din nou pipa, trăgând energic din ea.

— Am discutat despre modalitățile de a ocoli moartea, a zis el. Am discutat cum tu ai încercat două modalități de acest fel, care se anulau reciproc. Am menționat tehnologia, accidentele de tren, credința în viața de apoi. Mai sunt şi alte metode şi aş dori să vorbesc despre o astfel de abordare.

Am traversat strada.

— Jack, eu cred că există două feluri de oameni în lumea asta. Ucigaşi şi muritori. Cei mai mulți dintre noi sunt muritori. Noi n-avem firea, furia sau ceea ce trebuie ca să fii ucigaş. Noi lăsăm moartea să se întâmple. Ne întindem şi murim. Dar ia gândeşte-te cum e să fii ucigaş. Gândeşte-te cât e de captivant, în teorie, să omori pe cineva în confruntare directă. Dacă persoana moare, tu nu mai poți muri. Uciderea lui înseamnă dobândirea de credite pentru viață. Cu cât ucizi mai mulți oameni, cu atât aduni mai multe credite. Ceea ce explică mulțimea masacrelor, a războaielor, a execuțiilor.

— Vrei să spui că oamenii au încercat în cursul istoriei să se lecuiască de moarte ucigând alți oameni?

— Evident.

— Şi spui că e captivant?

— Teoretic vorbind. În teorie, violența e o formă de renaştere, de regenerare. Muritorul sucombă pasiv. Ucigaşul continuă să trăiască. Extraordinară ecuație! în timp ce strânge cadavre, banda de tâlhari adună putere. Puterea se acumulează ca un privilegiu din partea zeilor.

— Ce legătură au toate astea cu mine?

— Asta e teorie. Suntem doi universitari care facem o plimbare. Dar imaginează-ți zguduitura viscerală când îți vezi adversarul sângerând în țărână.

— Crezi că asta sporeşte depozitul de credite, ca o tranzacție bancară?

— Neantul te priveşte drept în față. Uitarea deplină şi permanentă. Vei înceta să fii. *Să fii,* Jack. Muritorul acceptă asta şi moare. Ucigaşul, în teorie, încearcă să-şi biruie propria moarte ucigând alți oameni. El cumpără timp, cumpără viață. Îi vezi pe alții cum se zvârcolesc. Vezi cum se scurge sângele în țărână.

L-am privit uimit. El trăgea satisfăcut din pipă, scoțând sunete cavernoase.

— E un mod de a controla moartea. Un mod de a obține victoria supremă. Fii ucigaş, de data asta. Lasă pe altcineva să fie muritor. Lasă-l să te înlocuiască, teoretic, în rolul ăla. Dacă moare el, tu nu mai poți muri. Înțelegi? E fantastic de simplu.

— Spui că asta au făcut oamenii secole la rând.

— Fac şi acum la fel. O fac pe scară mică, personală, o fac în grupuri şi mulțimi şi mase. Ucid ca să trăiască.

— Pare destul de îngrozitor.

Am avut impresia că a ridicat din umeri.

— Vărsarea de sânge nu e niciodată întâmplătoare. Cu cât ucizi mai mulți oameni, cu atât dobândeşti mai multă putere asupra propriei morți. Lucrează o precizie secretă în uciderile

cele mai sălbatice şi fără discernământ. Dacă vorbesc despre asta nu înseamnă că fac servicii de popularizare a omorului. Noi suntem doi universitari într-o ambianță intelectuală. Avem datoria să examinăm curentele de gândire, să investigăm semnificația comportamentului uman. Dar gândeşte-te cât e de captivant să ieşi învingător dintr-o luptă crâncenă şi să vezi cum sângerează nemernicul.

— Să pui la cale un omor, spui tu. Dar fiecare complot e, de fapt, un omor. A complota, a conspira, înseamnă a muri, fie că ştii sau nu asta.

— A complota înseamnă a trăi, a spus el.

L-am privit. I-am studiat fața, mâinile.

— Ne începem viețile în haos, în bolboroseală. În timp ce intrăm vijelios în lume, încercăm să născocim, să inventăm o formă, un plan. E demnitate în asta. Toată viața ta e o conspirație, o uneltire, un proiect, o diagramă. Un proiect ratat, dar nu asta-i esențialul. A complota înseamnă a afirma viața, a căuta formă şi control. Chiar şi după moarte, mai ales după moarte, căutarea continuă. Riturile de înmormântare sunt încercări de a completa proiectul în ritual. Imaginează-ți nişte funeralii de stat, Jack. Totul e precis, detaliu, ordine, plan. Națiunea îşi ține respirația. Eforturile unui guvern uriaş şi puternic se concentrează asupra unei ceremonii ce va exclude orice urmă de haos. Dacă totul merge bine, dacă ei duc la bun sfârşit ceremonia, se respectă o anumită lege a perfecțiunii. Națiunea e eliberată de nelinişte, viața răposatului e izbăvită, viața însăşi e consohdată, reafirmată.

— Eşti sigur? am zis eu.

— A unelti, a ținti ceva, a modela timpul şi spațiul. Iată cum facem să progreseze arta conştiinței umane.

Mergeam înapoi spre campus descriind un arc larg. Străzi în umbră profundă şi mută, sacii cu gunoi scoşi pentru a fi colectați. Am traversat pasajul suprateran al apusului de soare, ne-am oprit câteva clipe să privim maşinile care treceau pe lângă noi ca fulgerul. Lumina soarelui ricoşa de pe sticlă şi crom.

— Jack, tu ce eşti? Ucigaş sau muritor?

— Ştii foarte bine răspunsul. Am fost şi am rămas muritor.

— Poți face ceva în privința asta?

— Ce poate să facă un muritor? Nu se înțelege din alcătuirea lui că nu poate trece pe partea cealaltă?

— Hai să ne gândim. Să examinăm firea fiarei, ca să zicem aşa. Animalul mascul. Nu există cumva un fond, o rezervă, un rezervor de violență potențială în psihicul masculului?

— Teoretic, presupun că există.

— Vorbim *în plan teoretic*. Exact asta facem. Doi prieteni pe o stradă umbrită de arbori. Doar teorie, atât şi nimic mai mult. Nu există un domeniu profund, un fel de depozit de petrol brut căruia i-ai putea da cep dacă şi când e necesar? Un lac tulbure şi mare de furie masculină.

— Tot aşa spune şi Babette. Furie criminală. Vorbeşti ca ea.

— Uimitoare doamnă. Are dreptate sau se înşală?

— În teorie? Are probabil dreptate.

— Nu există o regiune mocirloasă despre care e mai bine să nu ştii? O rămăşiță a unei perioade preistorice când dinozaurii cutreierau pământul şi oamenii se luptau cu unelte din cremene? Când a ucide însemna a trăi?

— Babette vorbeşte despre biologia masculină. E asta biologie sau geologie?

— Crezi că mai contează, Jack? Vrem numai să aflăm dacă e acolo, îngropată în sufletul cel mai prudent şi mai cuminte.

— Presupun că aşa e. Poate fi. Depinde.

— E sau nu e acolo?

— E acolo, Murray. Şi ce-i cu asta?

— Vreau să aud cum o spui tu. Asta-i tot. Vreau doar să scot de la tine adevăruri pe care le deții, adevăruri pe care le-ai ştiut întotdeauna la un anumit nivel de bază.

— Vrei să spui că muritorul poate deveni ucigaş?

— Eu sunt doar lector invitat. Teoretizez, fac plimbări, admir copacii şi casele. Am studenții mei, camera cu chirie, televizorul meu. Aleg un cuvânt aici, o imagine acolo. Admir pajiştile, verandele. Ce minunat lucru e veranda. Cum de-am

trăit eu până acum fără să am o verandă unde să stau? Fac speculații, reflectez, iau constant note. Sunt aici să gândesc, să văd. Permite-mi să te avertizez, Jack. N-am de gând să mă opresc.

Am trecut de strada mea şi am început să urcăm dealul spre campus.

— Cine-i doctorul tău?

— Chakravarty, am zis eu.

— E bun?

— De un' să ştiu?

— Îmi sare mâna din umăr. O veche leziune sexuală.

— Mi-e teamă să mă duc la el. Am pus listarea morții mele în sertarul de la fund al unei mese de toaletă.

— Ştiu cum te simți. Dar partea cea mai dură încă n-a venit. Cum îşi ia o persoană rămas-bun de la sine? E o dilemă existențială savuroasă.

— Cu siguranță.

Am trecut de clădirea administrației.

— Îmi displace profund să fiu cel ce o spune, Jack, dar e un lucru care trebuie să fie spus.

— Ce?

— Mai bine mori tu decât să mor eu.

Am dat din cap cu gravitate.

— De ce trebuie să fie spus?

— Fiindcă între prieteni lucrurile trebuie spuse fără menajamente. M-aş simți îngrozitor dacă nu ți-aş spune ce gândesc, mai ales într-un moment ca acesta.

— Apreciez asta, Murray. Zău aşa.

— În plus, face parte din experiența universală a muririi. Fie că te gândeşti la asta la rece sau nu, eşti conştient la un anumit nivel că oamenii se plimbă prin jur spunându-şi: „Mai bine el decât eu." E cât se poate de firesc. Nu-i poți învinovăți, nu poți să le vrei răul.

— Toți în afară de soția mea. Ea vrea să moară prima.

— Nu fi tu atât de sigur, a zis el.

Ne-am strâns mâinile în fața bibliotecii. I-am mulțumit pentru franchețe.

— La asta se reduce totul până la urmă, a zis el. O persoană îşi petrece viața luându-şi bun-rămas de la alți oameni. Cum îşi ia bun-rămas de la sine?

Am aruncat capete metalice de rafturi pentru cărți, suporturi din plută pentru pahare, etichete de chei din plastic, sticle prăfuite de Mercurochrome[52] şi petrosin Vaseline, pensule înțepenite, periuțe de pantofi îmbâcsite, lichid de corectare îngroşat. Am aruncat capete de lumânări, şervețele laminate, şervete zdrențuite. Am căutat umeraşe matlasate pentru haine, clipboarduri memo cu magnet. Eram într-o dispoziție răzbunătoare şi aproape sălbatică. Aveam pică pe obiectele astea. Cumva ele m-au pus într-o situație dificilă. M-au pus la pământ, au făcut evadarea imposibilă. Cele două fete s-au ținut după mine, păstrând o tăcere respectuoasă. Mi-am aruncat gamela kaki veche şi lovită, cizmele înalte până la şold, ridicole. Am aruncat diplome, certificate, premii şi citații. Când fetele m-au oprit, eu trebăluiam prin camerele de baie, adunând bucăți de săpun aproape consumate, prosoape jilave, flacoane de şampon fără capac peste etichetele cărora şamponul cursese în dungi.

VĂ RUGĂM SĂ REȚINEȚI. În câteva zile, veți primi prin poştă noul dumneavoastră card pentru bancomate. Dacă e un card roşu cu dungă argintie, codul dumneavoastră secret rămâne neschimbat. Dacă e un card verde cu dungă gri, trebuie să vă prezentați cu cardul la filiala dumneavoastră, să elaborați un nou cod secret. Codurile bazate pe ziua de naştere sunt răspândite. AVERTIZARE. Nu notați codul. Nu purtați codul asupra dumneavoastră. NU UITAȚI. Nu vă puteți accesa contul decât dacă vă introduceți corect codul. Țineți minte codul dumneavoastră. Nu destăinuiți nimănui codul dumneavoastră. Doar codul dumneavoastră vă permite să intrați în sistem.

38

Capul meu era între sânii ei, unde se pare că petrecea destul de mult timp în ultima vreme. Ea m-a mângâiat pe umăr.

— Problema e că noi nu ne reprimăm frica, spune Murray.

— S-o reprimăm?

— Unii au harul ăsta, alții nu.

— Harul? Eu credeam că reprimarea e depăşită. Ni se spune de ani de zile să nu ne reprimăm spaimele şi dorințele. Reprimarea provoacă încordare, nelinişte, nefericire, sute de boli şi de condiții existențiale. Credeam că ultimul lucru pe care ar trebui să-l facem e să reprimăm ceva. Ni s-a spus întruna să discutăm despre spaimele noastre, să intrăm în contact cu sentimentele noastre.

— N-aveau în minte contactul cu moartea. Moartea e atât de puternică încât trebuie s-o reprimăm, aceia dintre noi care ştiu cum.

— Dar reprimarea e total falsă şi mecanică. O ştie toată lumea. Nu trebuie să negăm natura noastră.

— După Murray, e normal să ne negăm natura. Prin asta ne deosebim fundamental de animale.

— Da' asta-i sminteală curată.

— E singurul mod de a supraviețui, am zis eu dintre sânii ei.

Babette m-a mângâiat pe umăr, gândindu-se la ce-am spus. Străfulgerări Gray, cenuşii, ale unui bărbat nemişcat, în picioare lângă un pat dublu. Trupul lui deformat, unduitor, neterminat. N-aveam de ce să mi-o imaginez pe partenera lui de motel. Trupurile noastre erau o singură suprafață, a ei şi a mea, dar plăcerile pipăitului erau arvunite de domnul Gray. Eu trăiam de fapt plăcerea lui, puterea lui asupra lui Babette, forța lui ieftină şi mizerabilă. Pe coridor o voce a spus: „Ca să nu mai rătăceşti mereu ghemul de sfoară, pune-l într-un coşuleț, fixează nişte cuişoare în afişierul de plută al bucătăriei şi atârnă acolo coşul. E simplu!"

Din ziua următoare am început să iau automatul Zumwalt cu mine la şcoală. ÎI țineam în buzunarul cu clapă al hainei în timp ce-mi rosteam prelegerea, în sertarul de sus al biroului meu când primeam oaspeți în cabinetul de la catedră. Arma a creat o a doua realitate pentru mine, o realitate în care să trăiesc. Aerul care se învârtea în jurul capului meu era minunat. Sentimente necunoscute mă apăsau pe piept şi mă înfiorau. Era o realitate pe care o puteam controla şi domina în taină.

Ce idioți erau oamenii ăştia care veneau neînarmați în cabinetul meu.

Într-o după-amiază târzie am scos arma din sertarul biroului şi am cercetat-o cu mare atenție. În încărcător mai erau trei cartuşe. Mă întrebam cum folosise Vernon Dickey muniția care lipsea (sau cum or numi gloanțele oamenii deprinşi cu armele de foc). Patru tablete de Dylar, trei gloanțe Zumwalt. De ce m-a surprins faptul că gloanțele aveau în mod categoric forma de glonț? M-am gândit, bănuiesc eu, că aproape toate lucrurile căpătaseră nume şi forme noi în deceniile scurse de la primul moment când am devenit conştient de existența obiectelor şi de funcțiile lor. Arma avea formă de armă, micile proiectile țuguiate aveau formă de glonț. Erau asemenea lucrurilor din copilărie peste care dai întâmplător după patruzeci de ani, când le vezi spiritul, particularitățile pentru prima oară.

În seara aceea l-am auzit pe Heinrich, care cânta abătut *The Streets of Laredo* în camera lui. M-am oprit şi am intrat pentru o clipă să-l întreb dacă Orest se instalase în cuşcă.

— I s-a spus că e ceva inuman. N-au găsit niciun loc unde să li se permită experiența în mod oficial. Au fost obligați s-o facă ilegal.

— Ilegal, unde?

— Watertown. Orest şi antrenorul lui. Un notar public găsit de ei a spus că va întocmi un document care va arăta că Orest Mercator a petrecut atâtea şi atâtea zile închis împreună cu reptilele astea veninoase bla bla bla.

— Au găsit ei în Watertown o cuşcă mare de sticlă?

— Nu, n-au găsit.

— Ce-au găsit?

— O cameră în singurul hotel de-acolo. În plus, au fost doar trei şerpi. În patru minute s-a şi ales cu muşcături.

— Vrei să spui că personalul hotelului le-a dat voie să aducă şerpi în cameră?

— Oamenii de la hotel n-au ştiut. Bărbatul care a făcut rost de şerpi i-a cărat într-o geantă de voiaj. Decepția a fost totală şi mare, individul ăla s-a prezentat cu trei şerpi în loc de douăzeci şi şapte.

— Cu alte cuvinte, tipul le-a spus că poate să facă rost de douăzeci şi şapte de şerpi.

— Veninoşi. Iar ăştia trei nu erau veninoşi. Aşa că Orest a fost muşcat degeaba. Idiotul.

— Aşa, deodată, Orest a devenit idiot?

— Aveau antidotul ăla şi nici măcar nu l-au putut folosi. În primele patru minute.

— Şi el cum se simte?

— Cum te-ai simți dacă ai fi idiot?

— Bucuros că am rămas în viață, am zis eu.

— Nu şi Orest. El s-a dat la fund. S-a izolat complet. Nu l-a mai văzut nimeni după întâmplarea asta. Nu răspunde când îi bați la uşă, nu răspunde la telefon, n-a mai dat pe la şcoală. Tot tacâmul.

M-am hotărât să mă duc la cabinetul meu şi să mai arunc o privire la câteva teze de absolvire. Cei mai mulți studenți plecaseră, nerăbdători să-şi înceapă hedonismul zilnic, obişnuit, al unei alte veri cu membrele goale. Campusul era întunecat şi pustiu. Se lăsase o pâclă tremurătoare. După ce am trecut de un şir de copaci, am avut senzația că simt cum cineva se strecoară în spatele meu, poate la treizeci de yarzi distanță. M-am uitat; pe cărare nu era nimeni. Oare arma mă făcea temător? Arma atrage violență, ademeneşte alte arme în câmpul ei de forță? M-am îndreptat rapid spre Centenary Hall. Auzeam paşi pe pietriş, un scârțâit evident. Cineva era

acolo, la marginea zonei de parcare, între copaci şi pâclă. Aveam o armă; atunci de ce mă speriam? Şi dacă mă speriam, de ce nu fugeam? Am numărat: unu, doi, trei, patru, cinci paşi, m-am uitat iute în stânga, am văzut o siluetă care se deplasa paralel cu poteca, în şi din umbra deasă. Am trecut într-un trap târşâit, cu arma în buzunar şi mâna încleştată pe pistolul automat. Când m-am uitat din nou, tipul dispăruse. Am încetinit prudent, am traversat o pajişte întinsă, am auzit alergarea, ritmul piciorului care fuge repede, în salturi. De data asta el venea dinspre dreapta, hotărât, apropiindu-se repede. Am început să alerg împletit, cu speranța că o să fiu o țintă nesigură pentru cineva care ar vrea să mă împuşte din spate. Nu mai alergasem împletit până atunci. Țineam capul aplecat, viram brusc şi imprevizibil. Era un mod interesant de a alerga. M-a surprins gama de posibilități, numărul de combinații pe care le puteam realiza în cadrul cotiturilor bruşte spre stânga sau spre dreapta. Am făcut un viraj strâns la stânga, l-am lărgit, am tăiat brusc spre dreapta, am simulat stânga, m-am dus în stânga, am mers larg spre dreapta. Cam la douăzeci de yarzi de capătul zonei deschise, am renunțat la modelul împletit şi am fugit cât am putut de drept şi de repede la stejarul roşu. Am întins brațul stâng, am mers derapând în jurul copacului într-o contramanevră excentrică, precipitată, folosindu-mi simultan mâna dreaptă ca să smulg Zumwaltul din buzunarul hainei, astfel că acum înfruntam persoana de care fugeam, protejat de trunchiul copacului, cu arma pregătită de tragere.

A fost, cred eu, cel mai iscusit lucru făcut de mine de când mă ştiu. Scrutam pâcla în timp ce agresorul meu se apropia cu zgomot de paşi înăbuşit. Când am văzut mersul în salturi, ciudat şi cunoscut, am băgat arma la loc în buzunar. Era Winnie Richards, fireşte.

— Bună, Jack. La început n-am ştiut cine e şi am folosit o tactică evazivă. Când mi-am dat seama că eşti tu, mi-am spus: iată persoana pe care tocmai voiam s-o întâlnesc.

— Cum aşa?

— Îți aminteşti de momentul când m-ai întrebat despre un grup de cercetare secret? Care studia frica de moarte? Şi încerca să pună la punct medicamentul?

— Bineînțeles – Dylarul.

— Ieri am găsit în cabinet o revistă. *American Psychobiologist*. În revistă, o istorioară ciudată. A existat absolut sigur un astfel de grup. Susținut de un colos multinațional. Care lucra în cel mai profund secret într-o clădire fără firmă nu departe de Iron City.

— De ce secretul cel mai profund?

— Se-nțelege de la sine. Ca să preîntâmpine spionajul făcut de coloşii concurenți. Ideea e că au ajuns foarte aproape de realizarea obiectivului lor.

— Ce s-a întâmplat?

— O mulțime de lucruri. Geniul organizatoric rezident, una dintre forțele aflate în spatele proiectului, era un tip numit Willie Mink. Reiese că e un tip controversat. Care face nişte lucruri foarte, foarte controversate.

— Pun pariu că ştiu primul lucru pe care-l face. Tipul dă un anunț într-un tabloid de scandal căutând voluntari pentru un experiment riscant. FRICA DE MOARTE, aşa se intitulează anunțul.

— Foarte bine, Jack. Un mic anunț într-un cotidian de două parale. El intervievează persoanele care răspund la anunț într-o cameră de motel, le testează în privința integrării emoționale şi în privința altor zece lucruri şi încearcă să alcătuiască profilul morții pentru fiecare persoană în parte. Interviuri într-un motel. Oamenii de ştiință şi avocații îşi cam ies din minți când află de asemenea procedee, îl mustră pe Mink, îşi pun toate resursele în verificarea computerizată. Reacție oficială disproporționată.

— Dar cu asta nu s-a încheiat povestea.

— Ai mare dreptate. În ciuda faptului că acum Mink e o persoană supravegheată, una dintre ființele selectate reuşeşte să evite ecranul vigilenței şi începe un program de

experimentare pe om, program mai mult sau mai puțin nesupravegheat, folosind un medicament complet necunoscut, netestat şi neaprobat, cu efecte secundare ce ar putea face o balenă să eşueze. O ființă umană nesupravegheată, bine făcută.

— O femeie, am spus eu.

— Foarte exact. Ea vine periodic să-i dea lui Mink raportul în acelaşi motel unde el făcuse intervievarea inițială, sosind uneori într-un taxi, alteori pe jos de la stația terminus prăpădită şi deprimantă a autobuzului. Cum e îmbrăcată ea, Jack?

— Habar n-am.

— Poartă o mască de schi. E femeia cu masca de schi. Ceilalți află de ultima poznă a lui Mink. Urmează o lungă perioadă de controverse, animozități, contestări şi discreditare. Coloşii farmaceutici au codul lor etic, exact ca tine şi ca mine. Managerul proiectului e dat afară în şuturi, proiectul continuă fără el.

— Spune articolul ce s-a întâmplat cu individul?

— Reporterul a dat de urma lui. Locuieşte în acelaşi motel, locul care a generat întreaga controversă.

— Unde-i motelul?

— În Germantown.

— Unde vine asta?

— Iron City. E vechiul sector german. În spatele turnătoriei.

— Nu ştiam că în Iron City există un sector numit Germantown.

— Germanii au plecat, bineînțeles.

M-am dus direct acasă. Denise punea semne într-o carte broşată numită *Directory of Toll-Free Numbers*[53]. Am găsit-o pe Babette aşezată lângă patul lui Wilder, îi citea o poveste.

— N-am nimic împotriva îmbrăcăminții pentru alergare, am zis eu. E practic să îmbraci uneori treningul. Dar aş dori să nu-l porți când îi citeşti poveşti lui Wilder înainte de culcare sau când îi împleteşti părul lui Steffie. Momente mai mult sau

mai puțin înduioşătoare pe care le poate compromite ținuta de alergare.

— Poate am eu un motiv să port echipamentul pentru alergare.

— Adică?

— Adică o să alerg, a zis ea.

— Crezi că-i o idee bună? Noaptea?

— Şi, mă rog, ce e noaptea? Se petrece de şapte ori pe săptămână. Unde-i unicitatea în asta?

— E întuneric, umezeală.

— Trăim cumva pe-o suprafață de gheață pustie şi orbitoare? Şi umezeala ce e? Noi trăim cu umezeala.

— Babette nu vorbeşte în felul ăsta.

— Trebuie să înceteze viața fiindcă jumătatea noastră de pământ e în întuneric? Are noaptea în ea ceva care opune rezistență fizică unui alergător? Eu am nevoie să gâfâi şi iar să gâfâi. Şi întunericul ce e? E doar un alt nume al luminii.

— Nu mă va convinge nimeni că persoana ce se numeşte Babette vrea într-adevăr să urce alergând treptele stadionului la ora zece noapte.

— Nu-i fiindcă vreau eu, ci fiindcă am nevoie. Viața mea nu se mai situează pe tărâmul vrerii. Fac ce trebuie să fac. Gâfâi şi iar gâfâi. Toți alergătorii înțeleg nevoia asta.

— De ce trebuie să urci treptele alergând? Nu eşti atleta profesionistă care încearcă să-şi refacă genunchiul sfărâmat. Aleargă pe pământ întins. Nu transforma asta într-o implicare de mare importanță. În ziua de azi orice lucru presupune o implicare de mare importanță.

— E viața mea. Am tendința să mă implic.

— Nu-i viața ta. E doar un exercițiu fizic.

— Nevoile alergătorului, a spus ea.

— Şi eu am nevoi şi în noaptea asta am nevoie de maşină. Să nu mă aştepți. Cine ştie când mă întorc.

Mă aşteptam să întrebe ce misiune misterioasă mă obligă să urc în maşină şi să conduc prin noaptea striată de ploaie, cu ora întoarcerii necunoscută.

Ea a zis:

— Nu mă pot duce pe jos la stadion, să urc alergând treptele de cinci sau şase ori şi apoi să fac tot drumul până acasă pe jos. Mă poți duce acolo cu maşina, mă aştepți şi mă aduci înapoi. După aia maşina e a ta.

— Nu vreau asta. Ce-ți închipui? Ai nevoie de maşină şi, gata, o iei. Străzile sunt alunecoase. Ştii ce înseamnă asta, nu-i aşa?

— Ce înseamnă?

— Să-ți pui centura de siguranță. De asemenea, aerul e rece. Ştii ce înseamnă răceala aerului.

— Ce înseamnă?

— Înseamnă să-ți pui masca de schi, i-am spus eu.

Termostatul a început să bâzâie.

Mi-am pus o haină şi am ieşit afară. De când cu evenimentul toxic aeropurtat, vecinii noştri, soții Stover, nu îşi mai băgau maşina în garaj ci o țineau cu botul îndreptat spre stradă şi cheia băgată în contact. Am luat-o pe alee şi m-am urcat în maşină. Erau cutiuțe de gunoi fixate pe tabloul de bord şi pe spatele scaunelor, pungi din plastic ce se bălăbăneau, pline cu ambalaje de gumă de mestecat, cotoare de bilete, şervețele mânjite cu ruj, cutii de apă gazoasă strivite, reclame şi chitanțe făcute ghem, resturi de scrum, bețe de la înghețată Popsicle, cartofi pai, cupoane şi şervețele de hârtie mototolite, piepteni de buzunar ştirbi. După ce m-am familiarizat cu interiorul maşinii, am pornit motorul, am aprins farurile şi dus am fost.

Am trecut pe roşu când am traversat Middlebrook. Am ajuns la capătul rampei autostrăzii, dar n-am renunțat. Tot drumul până la Iron City am avut o senzație de reverie, eliberare, irealitate. Am încetinit la porțile unde se plăteşte taxa de autostradă, dar nu m-am deranjat să arunc moneda de douăzeci şi cinci de cenți în coş. S-a declanşat o alarmă, dar nu m-a urmărit nimeni. Ce înseamnă o monedă de douăzeci şi cinci de cenți pentru un stat care are datorii de miliarde de dolari? Ce înseamnă douăzeci şi cinci de cenți

când vorbim despre un automobil furat care valorează nouă mii de dolari? Probabil aşa scapă oamenii de forța de atracție a pământului, fâlfâitul ca de frunză care ne aduce oră de oră mai aproape de murire. Încetează pur şi simplu să te supui. Fură în loc să cumperi, împuşcă în loc să discuți. Am aprins încă două faruri pe căile de acces în Iron City udate de ploaie. Clădirile de la periferie erau lungi şi scunde, piețe de peşte şi produse, terminale pentru carne cu vechi baldachine din lemn. Am intrat în oraş şi am deschis radioul, fiindcă aveam nevoie de companie aici pe străzile pietruite, sub lămpile cu vapori de sodiu, unde pustietatea se ține scai de tine. (Pe autostrada pustie nu avusesem nevoie de companie.) Fiecare oraş are zonele lui. Am trecut pe lângă zona de maşini abandonate, zona de gunoaie necolectate, zona trăgătorilor de elită, zona canapelelor care ard înăbuşit şi a geamurilor sparte. Cioburile de pe carosabil trosneau sub cauciucuri. Mă îndreptam spre turnătorie.

Memorie cu Acces Aleator, Sindromul Imunodeficienței Dobândite, Distrugerea Reciproc Asigurată.

Mă simțeam încă extraordinar de uşor – mai uşor decât aerul, incolor, inodor, invizibil. Dar în jurul uşurinței datorate greutății mici se crea altceva, o emoție de ordin diferit. Un val, o voință, o tulburare a pasiunilor. Am băgat mâna în buzunar, mi-am frecat încheieturile degetelor de oțelul inoxidabil cu nervuri al țevii Zumwaltului. Bărbatul de la radio a spus: „Vid unde e interzis.”

39

M-am învârtit de două ori cu maşina în jurul turnătoriei căutând semne ale prezenței de odinioară a germanilor. Am rulat pe lângă şirul de case lipite una de alta. Casele cu structură din lemn şi fațade înguste sunt situate pe un deal abrupt, trasând o linie ascendentă de acoperişuri țuguiate. Am trecut pe lângă stația terminus a autobuzului prin ploaia biciuitoare. Mi-a trebuit ceva timp să găsesc motelul, o clădire

cu un etaj situată lângă digul de beton al unei şosele înălțate. Se numea *Roadway Motel.*

Plăceri efemere, măsuri drastice.

Zona era pustie, un sector de depozite şi de industrie uşoară, vopsit cu spray. Motelul avea nouă sau zece camere, toate în întuneric; nicio maşină în fața lui. Am trecut pe lângă motel de trei ori, am studiat scena şi am parcat la o depărtare de jumătate de cvartal, în molozul de sub şosea. Apoi m-am întors pe jos la motel. Erau primele trei elemente din planul meu.

Iată planul. Trec cu maşina pe lângă scenă de câteva ori, parchez la oarecare distanță de scenă, mă întorc pe jos, îl reperez pe domnul Gray sub numele lui adevărat sau un alias, îl împuşc de trei ori în viscere ca să produc durere maximă, şterg amprentele de pe armă, pun arma în mâna înțepenită a victimei, găsesc o cretă colorată sau un ruj şi mâzgălesc o notă de sinucigaş criptică pe oglinda înaltă, iau rezerva de tablete Dylar a victimei, mă furişez înapoi în maşină, mă deplasez la intrarea pe autostradă, mă îndrept spre est spre Blacksmith, ies de pe autostradă la vechiul drum al râului, parchez maşina lui Stover în garajul Bătrânului Treadwell, închid uşa garajului, mă duc acasă pe jos, prin ploaie şi prin ceață.

Elegant. Dispoziția mea aeriană a revenit. Conştiința mea progresa. Mă urmăream cum fac fiecare pas separat. Cu fiecare pas separat deveneam conştient de procese, componente, lucruri legate de alte lucruri. Apa cădea pe pământ în picături. Vedeam lucrurile cu alți ochi.

Deasupra biroului era o copertină de aluminiu. Pe uşă erau mici litere din plastic aranjate în nişte scobituri pentru a forma un mesaj. Mesajul era: NU MISH BOOT ZUP KO.

Bolboroseală. Vorbire nedesluşită, dar bolboroseală de înaltă calitate. Am luat-o pe lângă perete privind pe ferestre. Planul meu era ăsta. Stau lângă ferestre, cu spatele lipit de perete, îmi rotesc capul ca să privesc pieziş în camere. Unele ferestre erau goale, altele aveau obloane sau jaluzele pline de

praf. Puteam desluşi contururile aproximative ale scaunelor şi paturilor din camerele cufundate în întuneric. Camioanele îmi zdroncăneau deasupra capului. În penultima unitate se zărea o pâlpâire palidă de lumină. Stăteam lipit de perete lângă fereastră şi ascultam. Mi-am rotit capul, am privit în cameră cu coada ochiului drept. O siluetă stătea pe un fotoliu scund şi se uita în sus la lumina care pâlpâia. Simțeam că fac parte dintr-o rețea de structuri şi de canale. Cunoşteam natura exactă a evenimentelor. Veneam mai aproape de lucruri, de starea lor reală, în timp ce mă apropiam de o violență, o tensiune distrugătoare. Apa cădea în picături, suprafețele străluceau.

Mi-a trecut prin cap că nu e nevoie să bat la uşă. Uşa avea să fie deschisă. Am apucat energic clanța rotundă, am deschis binişor uşa, m-am strecurat în cameră. Furişare. A fost uşor. Totul va fi uşor. Stăteam în interiorul camerei, simțeam lucruri, remarcam sunetul camerei, aerul dens. Informațiile se îndreptau spre mine, se îndreptau lent, dar din ce în ce mai multe. Silueta era un bărbat, bineînțeles, şi stătea răsturnat în fotoliul cu picioare scurte. Purta o cămaşă hawaiiană şi bermude Budweiser. De picioare îi atârnau sandale din plastic. Fotoliul scund şi îndesat, patul boțit, covorul industrial, masa de toaletă veche şi hârbuită, pereții verzi, trişti şi crăpăturile din tavan. Prins într-un suport de metal, televizorul plutea în aer, cu ecranul îndreptat în jos spre el.

El a vorbit primul, fără să-şi ia ochii de la ecranul care pâlpâia.

— Eşti deprimat sau te doare sufletul?

Stăteam în dreptul uşii.

— Eşti Mink, am zis eu.

În sfârşit m-a privit, l-a privit pe individul prietenos şi masiv, cu umerii căzuți şi o față care se uită uşor.

— Willie Mink!? Ce nume mai e şi ăsta?

— E numele de botez şi numele de familie. Ca la orice om.

Vorbea cu un anumit accent? Avea fața ciudată, concavă, fruntea şi bărbia proeminente. Se uita la televizor, dar fără sonor.

— Unii dintre berbecii ăştia de munte siguri pe picioare au fost echipați cu radio emițătoare, a zis el.

Simțeam din plin presiunea şi densitatea lucrurilor. Se petreceau atât de multe lucruri. Simțeam cum se deplasau pe căile neurale moleculele active din creierul meu.

— Ai venit aici pentru nişte Dylar, fireşte.

— Fireşte. Pentru ce altceva?

— Ce altceva? Să scapi de frică.

— Scapă de frică. Curăță grila.

— Curăț grila. Iată de ce vin oamenii la mine.

Ăsta era planul meu. Intru neanunțat, îi câştig încrederea, aştept să vină un moment de neatenție, scot Zumwaltul, îl împuşc de trei ori în viscere pentru maximă lentoare a agoniei, îi pun arma în mână ca să sugerez sinuciderea unui om singuratic, scriu lucruri incoerente pe oglindă, las maşina lui Stover în garajul lui Treadwell.

— Dac-ai venit aici înseamnă că eşti de acord cu un anumit comportament.

— Ce comportament?

— Comportamentul de cameră. Esențial pentru camere e faptul că ele sunt partea dinăuntru, partea interioară. Nimeni n-ar trebui să intre într-o cameră dacă nu înțelege acest lucru. Oamenii se comportă într-un anumit fel în cameră, în alt fel pe stradă, în parcuri şi în aerogări. Intrarea într-o cameră înseamnă acceptarea unui anumit fel de comportament. Rezultă că ăsta-i felul de comportament în camere. Asta e norma, în contrast cu parcările şi plajele. Este punctul esențial al camerelor. Nimeni n-ar trebui să intre într-o cameră fără să ştie punctul esențial. Există un acord tacit între persoana care intră într-o cameră şi persoana în a cărei cameră intră, spre deosebire de intrarea în teatrele în aer liber, la bazinele neacoperite. Scopul unei camere derivă din natura specială a unei camere. O cameră e interiorul. Iată

ce trebuie să accepte oamenii din camere, spre deosebire de cei de pe peluze, pajişti, câmpuri, livezi.

Am fost întru totul de acord. Era perfect logic. Doar mă aflam eu acolo ca să delimitez, să-mi reglez dispozitivul de ochire, să ochesc. Am auzit un zgomot slab, monoton, alb.

— Ca să începi puloverul, a spus el, mai întâi întreabă-te ce tip de mânecă îți satisface nevoile.

Avea nasul turtit, pielea de culoarea alunei. Care e geografia unei fețe în formă de lingură? Era el melanezian, polinezian, indonezian, nepalez, surinamez, chinez-olandez? Era el un compozit? Câți oameni au venit aici după Dylar? Unde era Surinamul? Cum progresa planul meu?

Am examinat modelul cu palmieri imprimat pe cămaşa sa largă, tiparul Budweiser repetat pe suprafața bermudelor. Bermudele erau prea mari. Ochii erau pe jumătate închişi. Avea păr lung şi țepos. Stătea răsturnat în atitudinea persoanei care călătoreşte cu avionul şi e blocată, o persoană de mult înfrântă de aşteptarea plictisită, sporovăiala aeroportului. A început să-mi pară rău pentru Babette. Asta fusese ultima ei nădejde de mângâiere şi seninătate, pulsul ăsta obosit al unui bărbat, acum un banal traficant de droguri, cu păr țepos, care înnebuneşte într-un motel amorțit.

Frânturi auditive, zdrențe, pete care se rotesc. O realitate intensificată. O densitate care era totodată transparență. Suprafețe licăreau. Apa izbea acoperişul în mase sferice, globule, mici împroşcări. În preajma unei violențe, în preajma unei morți.

— Poate e nevoie să i se prescrie o dietă animalului de companie care e stresat, a zis el.

Desigur, nu fusese totdeauna aşa cum arăta acum. Fusese manager de proiect, dinamic, pretențios, energic. Chiar şi acum vedeam pe fața şi în ochii săi vestigiile tremurânde ale unei perspicacități şi inteligențe cutezătoare. A băgat mâna în buzunar, a luat un pumn de tablete albe, le-a aruncat în direcția gurii sale. Unele au nimerit ținta, altele au zburat pe alături. Pilulele în formă de farfurii zburătoare. Sfârşitul fricii.

— De unde eşti de loc, Willie, dacă-mi permiți să-ți spun pe nume?

A căzut pe gânduri, încercând să-şi amintească. Voiam să-l fac să se simtă în largul lui, să-l determin să vorbească despre sine, despre Dylar. Parte esențială a planului meu. Planul meu era ăsta. Îmi rotesc capul, mă uit în camere, îl fac să se simtă în largul lui, aştept să survină un moment de neatenție, îl trosnesc la vintre de trei ori pentru o maximă eficiență a durerii, iau tabletele de Dylar, ies de pe autostradă la drumul râului, închid uşa garajului, mă duc acasă pe jos prin ploaie şi prin ceață.

— N-am fost întotdeauna aşa cum mă vezi acum.

— Asta îmi spuneam şi eu.

— Făceam o muncă importantă. Mă pizmuiam singur. Eram efectiv absorbit. Moarte fără frică e un lucru cotidian. Poți accepta asta. Am învățat englezeşte urmărind televiziunile americane. Am făcut sex american prima oară în Port-O-San, Texas. Tot ce spuneau ele era adevărat. Păcat că nu pot să-mi aduc aminte.

— Spui că nu există moartea, moartea aşa cum o cunoaştem noi, fără elementul fricii. Oamenii se adaptează, acceptă inevitabilitatea ei.

— Dylar n-a reuşit, asta e. Dar va veni şi vremea lui, categoric. Poate acum, poate niciodată. Dogoarea mâinii tale va face, în fapt, ca poleiala de aur să se lipească de hârtia cerată.

— Va fi în cele din urmă un medicament eficient, spui tu. Leac de frică.

— Urmat de o moarte grandioasă. Mai eficientă, în privința produsului. Iată ce nu înțeleg oamenii de ştiință, care-şi curăță halatele cu Woolite[54]. Nu înseamnă că am ceva personal împotriva morții din poziția noastră avantajoasă de sus din vârful Stadionului Metropolitan.

— Vrei să spui că moartea se adaptează? Se sustrage încercărilor noastre de a face apel la rațiune?

Asta semăna cu un lucru spus cândva de Murray. Murray mai spusese: „Imaginează-ți şocul visceral, când vezi cum rivalul tău sângerează în pulbere. El moare, tu trăieşti.”

În apropierea unei morți, în apropierea lovirii proiectilelor metalice de carne, a şocului visceral. Priveam cum Mink înghite alte şi alte pilule, aruncându-le spre fața lui, sugându-le ca pe bomboane, cu privirile fixate pe ecranul sclipitor. Unde, raze, fascicule. Vedeam lucrurile într-o lumină nouă.

— Rămâne între noi, a spus el. Eu mănânc substanța asta ca pe dropsuri.

— Aşa gândeam şi eu.

— Câte vrei să cumperi?

— De câte am nevoie?

— După cum te văd, eşti un bărbat alb masiv, cam la cincizeci de ani. Descrie asta suferința ta? Te văd ca pe o persoană în haină gri şi pantaloni maro deschis. Spune-mi dacă greşesc. Transformi Fahrenheit în Celsius, asta faci tu.

A urmat o tăcere prelungită. Lucrurile au început să licărească. Fotoliul scund şi îndesat, masa de toaletă hârbuită, patul boțit. Patul era dotat cu rotile. M-am gândit: Iată figura cenuşie a supliciului meu, bărbatul care mi-a luat nevasta. II plimba prin cameră cu patul cu rotile în timp ce el stătea lungit şi îşi arunca pilule în gură? Stăteau ei pe burtă, fiecare pe-o latură a patului, şi întindeau mâna în jos ca să vâslească? Făceau ei patul să se rotească cu partidele lor de sex, o spumă de perne şi cearşafuri deasupra rotilelor pivotante? Priviți-l acum, cum radiază în întuneric şi etalează un rânjet senil.

— Cu greu uit orele petrecute în camera asta, a zis el, înainte de a deveni proscris. Era o femeie cu mască de schi, al cărei nume îmi scapă acum. Sex american, dă-mi voie să-ți spun, iată cum am învățat engleza mea.

Aerul era saturat de material extrasenzorial. Mai aproape de moarte, mai aproape de o a doua panoramă. O tensiune nimicitoare. Am înaintat doi paşi spre mijlocul camerei.

Planul meu era elegant. Înaintez treptat, îi câştig încrederea, scot Zumwaltul, trag trei focuri, trei gloanțe, în secțiunea lui mediană pentru o agonie viscerală maximă, şterg amprentele de pe armă, scriu mesaje de cult sinucigaşe pe oglinzi şi pereți, îi iau stocul de Dylar, mă furişez din nou în maşină, rulez spre intrarea pe autostradă, mă îndrept spre est, spre Blacksmith, las maşina lui Stover în garajul lui Treadwell, mă duc acasă pe jos prin ploaie şi prin ceață.

El a mai înfulecat nişte pastile, a aruncat altele pe jos în fața bermudelor Budweiser. Am înaintat un pas. Tablete de Dylar sparte erau împrăştiate pe covorul ignifug. Călcate, zdrobite în picioare. A aruncat câteva tablete în ecran. Televizorul avea furnir de nuc cu intarsii argintii. Imaginea se contorsiona rău de tot.

— Acum iau tubul de aur metalic, a zis el. Folosind cuțitul de paletă şi terebentina mea inodoră, voi îngroşa vopseaua de pe paletă.

Mi-am amintit observațiile lui. Babette despre efectele secundare ale medicamentului. Am zis, pentru a verifica:

— Avion care se prăbuşeşte.

S-a uitat la mine, s-a prins tare de brațele fotoliului, în ochii lui au apărut primele semne ale panicii.

— Aparat în picaj, am zis pronunțând cuvintele tăios, autoritar.

Şi-a aruncat din picioare sandalele, s-a pliat în poziția recomandată pentru aterizare forțată, cu mâinile încleştate pe după genunchi. A executat manevra automat, cu dexteritate reversibilă dublu articulată, strecurându-se în ea, ca un copil sau ca un mim. Interesant. Medicamentul îl făcea pe utilizator să confunde cuvintele cu lucrurile la care acestea se refereau; l-au făcut să acționeze într-un mod oarecum stilizat. L-am privit cum s-a prăbuşit acolo, tremurând. Iată planul meu. Mă uit de la marginea ferestrelor în camere, intru neanunțat, îl fac să tremure, îl împuşc în mațe de maximum trei ori, ies la drumul râului, închid uşa garajului.

Am făcut încă un pas spre mijlocul camerei. În timp ce imaginea de la televizor pulsa, se clătina, se încâlcea, Mink părea să se mai limpezească. Natura exactă a evenimentelor. Lucrurile în starea lor adevărată. În cele din urmă s-a desfăcut din plierea strânsă şi s-a ridicat binişor, conturat clar pe atmosfera încărcată. Zgomot alb pretutindeni.

— Conține fier, acid nicotinic şi riboflavină. Am învățat engleza mea în avioane. E limba internațională a aviației. Tu de ce eşti aici, albule?

— Să cumpăr.

— Eşti foarte alb, ştii asta?

— Sunt aşa fiindcă sunt pe moarte.

— Substanța asta o să te dreagă.

— Şi totuşi voi muri.

— Da, da, dar nu va mai conta, ceea ce e cam acelaşi lucru. Unii dintre delfinii ăştia jucăuşi au fost echipați cu radioemițătoare. Şi hoinărelile lor îndepărtate ne pot spune unele lucruri.

Conştiința mea continua să progreseze. Lucrurile radiau discret, revelau o viață secretă. Apa izbea acoperişul în globuri alungite, drahme împroşcate. Pentru prima oară ştiam ce e cu adevărat ploaia. Ştiam ce e umezeala. Înțelegeam neurochimia creierului meu, semnificația viselor (materialul rezidual al premoniției). Lucruri extraordinare se află pretutindeni, bântuie prin cameră, bântuie lent. O bogăție, o densitate. Credeam totul. Eram budist, jainist, baptist Duck River[55]. Singura mea tristețe era Babette, care a trebuit să sărute o față scobită.

— Femeia purta masca de schi fiindcă nu voia să mă sărute pe față, despre care spunea că nu e americană. I-am spus că o cameră este înăuntrul, interiorul. Nu intra într-o cameră dacă nu accepți ideea asta. Este lucrul esențial, în contrast cu litoralul, cu placa continentală. Sau poți mânca semințe naturale, legume, ouă, dar nu peşte, nu fructe. Sau fructe, legume, proteine animale, dar nu semințe, nu lapte. Sau mult

lapte din soia pentru B12 şi o mulțime de zarzavaturi pentru reglarea eliberării insulinei, dar nu carne, nu peşte, nu fructe. Sau carne albă, dar nu carne roşie. Sau B12, dar nu ouă. Sau ouă, dar nu semințe. Existe nenumărate combinații valabile, utile.

Acum eram pregătit să-l ucid. Dar nu voiam să-mi compromit planul. Planul era amănunțit. Rulez pe lângă scenă de câteva ori, mă apropii de motel pe jos, rotesc capul să privesc dinspre marginea ferestrei în camere, îl găsesc pe domnul Gray sub numele lui adevărat, intru neanunțat, îi câştig încrederea, înaintez treptat, îl fac să tremure, aştept un moment de neatenție, scot pistolul automat calibrul 25 Zumwalt, îi trag trei gloanțe în viscere pentru încetineală maximă, profunzime şi intensitate a durerii, şterg amprentele de pe armă, plasez arma în mâna victimei să sugerez sinuciderea banală şi previzibilă a pustnicului de la motel, mâzgălesc cuvinte cumplite pe pereți cu sângele victimei ca dovadă decisivă a delirului final legat de un cult, îi iau stocul de Dylar, mă furişez înapoi în maşină, rulez pe autostradă spre Blacksmith, las maşina lui Stover în garajul lui Treadwell, închid uşa garajului, mă duc pe jos acasă prin ploaie şi ceață.

Am înaintat în zona luminii pâlpâitoare, căutând să mă desprind din umbră. Am băgat mâna în buzunar, am apucat strâns arma de foc. Mink privea ecranul. I-am spus cu blândețe:

— Grindină de gloanțe.

Dar n-am scos mâna din buzunar.

S-a trântit pe podea, a început să se târască spre camera de baie; se uita peste umăr, ca un copil, mima, folosind principii compoziționale extraordinare, dar arătând groază autentică, o remarcabilă frică umilă. Am intrat după el la toaletă, trecând de oglinda înaltă de un stat de om, unde fără îndoială pozase împreună cu Babette, cu mădularul flocos bălăngănindu-i-se ca la un rumegător.

— Salvă, am şoptit eu.

A încercat să se strecoare în spatele vasului de toaletă, cu ambele mâini deasupra capului, cu picioarele lipite strâns unul de celălalt. Am apărut în cadrul uşii, m-am văzut din punctul de vedere al lui Mink, m-am văzut mărit, amenințător. Venise timpul să-i spun cine sunt. Făcea parte din plan. Iată planul. Îi spun cine sunt, îi aduc la cunoştință de ce trebuie să moară lent şi chinuit. Mi-am dezvăluit numele, i-am explicat relația dintre mine şi femeia cu masca de schi.

Şi-a pus mâinile peste pelvis, a încercat să se bage bine sub bazinul closetului, în dosul vasului. Intensitatea zgomotului din cameră era aceeaşi pe toate frecvențele. Sunet de jur împrejur. Am scos Zumwaltul. Emoții sublime şi de nedescris au răbufnit în pieptul meu. Ştiam cine sunt eu în rețeaua de semnificații. Apa cădea pe pământ în picături, făcând suprafețele să scânteieze. Vedeam lucrurile cu alți ochi.

Mink şi-a luat o mână de pe vintre, a înhățat mai multe tablete din buzunar, le-a repezit spre gura deschisă. Fața lui a apărut la capătul camerei albe, zumzet alb, suprafața interioară a unei sfere. S-a aşezat în fund, şi-a sfâşiat buzunarul cămăşii ca să mai găsească pilule. Frica lui era frumoasă. Tipul mi-a spus:

— Te-ai întrebat vreodată de ce dintre cei treizeci şi doi de dinți, ăştia patru produc cele mai multe necazuri? Într-un minut sunt înapoi cu răspunsul.

Am tras cu arma, pistolul, revolverul, arma de foc, automatul. Sunetul s-a amplificat teribil în camera albă, adăugându-se la undele reflectate. Am văzut cum țâşneşte sângele din secțiunea mediană a victimei. Un arc delicat. M-a uimit culoarea bogată, am simțit acțiunea celulelor fără nucleu care produceau culoarea. Şuvoiul s-a redus, devenind o şuviță răspândită pe podeaua de gresie. Vedeam dincolo de cuvinte. Ştiam ce e roşu, îl vedeam raportat la lungimea de undă dominantă, luminantă, puritate. Suferința lui Mink era frumoasă, intensă.

Am tras al doilea foc doar aşa ca să-l trag, să retrăiesc experiența, să ascult cum se propagă undele sonore în straturi prin cameră, să simt cum urcă zguduitura prin brațul meu. Glonțul l-a lovit exact în interiorul osului iliac drept. O pată bordo i-a apărut pe pantalonii scurți şi pe cămaşă. M-am oprit pentru a-l observa. Stătea înfipt între vasul closetului şi perete, fără o sandală, cu ochii complet albi. Am încercat să mă văd din punctul de vedere al lui Mink. Apariție nedesluşită, dominantă, care dobândeşte forță de viață şi păstrează credite pentru viață. Dar el era departe şi nu mai avea punct de vedere.

Treaba mergea bine. Eram încântat văzând cât de bine merge. Camioanele zdroncăneau deasupra capului. Perdeaua pentru duş mirosea a vinilin mucezit. Măreție, intensitate nimicitoare. M-am apropiat de persoana care stătea pe jos, atent să nu calc în sânge, să nu las urme revelatoare. Mi-am scos batista, am şters bine arma, am pus-o în mâna lui Mink, am îndepărtat precaut batista, am înfaşurat conştiincios degetele osoase, unul câte unul, în jurul patului armei, i-am trecut cu delicatețe arătătorul prin garda trăgaciului. El spumega puțin la gură. M-am dat înapoi să examinez vestigiile momentului nimicitor, scena violenței mizere şi a morții însingurate la marginile mohorâte ale societății. Iată planul meu. Mă dau înapoi, privesc mizeria, mă asigur că lucrurile sunt corect puse.

Ochii lui Mink ieşeau din orbite. Au pâlpâit o clipă. A înălțat mâna, a apăsat pe trăgaci şi m-a împuşcat în încheietura mâinii.

Lumea s-a prăbuşit către interior, toate texturile şi legăturile acelea viu colorate îngropate sub mormane de substanță banală. Eram dezamăgit. Rănit, năuc şi dezamăgit. Ce păție nivelul superior de energie la care îmi îndeplinisem programul? Durerea era ascuțită. Sângele mi-a acoperit antebrațul, încheietura şi mâna. M-am tras înapoi clătinându-mă, gemând, privind cum sângele picura de pe vârful degetelor mele. Eram tulburat şi confuz. Stropi de

culoare apăreau la periferia câmpului meu vizual. Mici pete familiare, care dansau. Extra-dimensiunile, super-percepțiile se reduseseră la talmeş-balmeşul vizual, amestecul învolburat, lipsit de sens.

— Şi asta ar putea reprezenta muchia de atac a unui aer mai cald, a zis Mink.

M-am uitat la el. Trăia. Poala lui, o băltoacă de sânge. Odată cu restabilirea ordinii normale a materiei şi a senzației, am simțit că îl percepeam pentru prima oară ca persoană. Vechile încurcături şi curiozități omeneşti se puseseră din nou în mişcare. Compătimire, remuşcare, îndurare. Dar până să-l pot ajuta pe Mink trebuia să fac o muncă de reparație esențială asupra mea. Am scos încă o dată batista, am reuşit cu mâna dreaptă şi cu dinții să o leg strâns chiar deasupra găurii făcute de glonț în încheietura mâinii stângi, sau între rană şi inimă. Apoi am supt câteva clipe rana, fără să ştiu prea bine de ce, şi am scuipat sângele şi cheagurile aspirate. Glonțul făcuse o străpungere superficială, deviase şi ieşise. Mi-am folosit mâna validă, l-am apucat pe Mink de piciorul desculț şi l-am târât pe gresia pătată de sânge, cu arma strânsă încă în pumnul lui. A fost ceva izbăvitor în felul cum l-am târât cu piciorul înainte peste gresie, peste covorul acoperit de tablete şi l-am scos pe uşă şi în noapte. Ceva mare şi grandios şi dramatic. E mai bine să săvârşeşti răul şi să încerci să-l compensezi cu un act exaltat decât să duci o viață categoric neutră? Ştiu că mă simțeam virtuos, mă simțeam pătat de sânge şi falnic, în timp ce târâm bărbatul grav rănit pe strada întunecată şi pustie.

Ploaia se oprise. M-a şocat cantitatea de sânge pe care o lăsam în urma noastră. Sângele lui, în special. Trotuarul era dungat. Un depozit cultural interesant. El a ridicat cu greu mâna şi a lăsat să-i cadă mai multe tablete Dylar în gură. Mâna cu arma se târa.

Am ajuns la maşină. Mink a zvârlit involuntar din picior eliberându-se, trupul lui s-a zbătut şi răsucit, cam ca un peşte. Scotea sunete vlăguite şi gâfâite; era în pană de oxigen.

Am hotărât să încerc gură-la-gură. M-am aplecat peste el, i-am strâns şi i-am blocat nasul folosind degetul mare şi arătătorul şi am încercat să-mi apropii cât mai mult fața de fața lui. Stângăcia şi intimitatea sinistră a actului a făcut ca acesta să pară şi mai nobil în situația dată. Şi mai mare, mai generos. Am încercat în continuare să ajung la gura lui şi să-i suflu rafale puternice de aer în plămâni. Buzele mele erau strânse, pregătite să împingă aerul. Ochii lui mă urmăreau. Credea probabil că nu mai e mult până să fie sărutat. Am savurat ironia situației.

Gura îi era scăldată de spuma de Dylar regurgitată, tablete mestecate pe jumătate, cioburi de polimer cât rahatul de muscă. Mă simțeam masiv şi lipsit de egoism, deasupra resentimentelor. Asta era cheia altruismului sau aşa mi se părea mie când am îngenuncheat deasupra rănitului, suflând aer, ritmic, pe strada plină de gunoaie de sub şosea. Depăşeşte scârba. Iartă trupul infect. Îmbrățişează-l. După câteva minute de acțiune, am simțit că îşi revine, începe să respire regulat. Am continuat să mă învârtesc chiar deasupra lui şi gurile noastre aproape s-au atins.

— Cine m-a împuşcat? a zis el.

— Tu singur.

— Da' pe tine cine te-a împuşcat?

— Tot tu. Arma e în mâna ta.

— Ce voiam să demonstrez?

— Ți-ai pierdut controlul. Nu eşti răspunzător. Te iert.

— Da' cine eşti tu, de fapt?

— Un trecător. Prieten. N-are importanță.

— Unele miriapode au ochi, altele n-au.

Cu multă caznă, după multe încercări ratate, l-am băgat în partea din spate a maşinii, unde s-a întins gemând. Nu mai puteam să spun dacă sângele de pe mâinile şi hainele mele era al lui sau al meu. Omenia mea atingea culmi. Am pornit maşina. Durerea din mână pulsa mai puțin aprig acum. Am condus cu o mână pe străzile pustii în căutarea unui spital.

Iron City Lying-In[56]. *Mother of Mercy*[57]. *Commiseration and Rapport*[58]. Mă mulțumesc cu orice ar avea, chiar un salon de urgență în cea mai proastă zonă a oraşului. La urma urmelor aici e locul nostru, al celor cu multiple răni ciopârțite, răni de intrare şi de ieşire, cu răni produse de instrumente boante, traume, supradoze, deliruri acute. Circulație foarte slabă – o furgonetă de lapte, o furgonetă de brutărie, câteva camioane grele. Cerul începea să se însenineze. Am ajuns într-un loc cu o cruce de neon deasupra intrării. O clădire cu trei etaje, care putea fi biserică penticostală, creşă, sediul mondial al unei mişcări a tinerilor înregimentați.

Exista o rampă pentru scaunele cu rotile, ceea ce însemna că îl puteam târî pe Mink până la intrarea principală fără să-l dau cu capul de treptele de beton. L-am scos din maşină, i-am înhățat piciorul lucios şi am urcat rampa. El îşi ținea o mână la secțiunea mediană ca să oprească curgerea sângelui. Mâna cu arma se târa după el. Zori de zi. Momentul avea măreție, milă şi compasiune epică. După ce l-am împuşcat, după ce l-am convins că se împuşcase singur, am simțit că dovedesc respect pentru amândoi, pentru toți, contopind destinele noastre, conducându-l fizic la loc sigur. Am mers încet, cu paşi mari, trăgând greutatea lui. Nu-mi dăduse prin minte că încercările omului de a se răscumpăra ar putea prelungi exaltarea simțită atunci când a comis crima pe care acum caută s-o compenseze.

Am sunat. În câteva secunde a apărut cineva la uşă. O femeie bătrână, o călugăriță, îmbrăcată în negru, cu voal negru, care se sprijinea în baston.

— Am fost împuşcați, am zis ridicând mâna în aer.

— Vedem multe de-astea pe-aici, a răspuns ea impasibilă, vorbind cu accent străin, şi s-a întors să intre în clădire.

Am intrat târându-l pe Mink după mine. Locul părea să fie o clinică. Erau camere de aşteptare, mici cabinete despărțite prin paravane, uşi marcate *X-Ray, Eye Test*. Am urmat-o pe călugărița bătrână până la camera de traumatisme. Infirmierii

au apărut imediat, bărbați bondoci şi mari, cu fizic de sumo. L-au ridicat pe Mink pe o masă şi i-au sfâşiat hainele cu mişcări scurte, simple, experte.

— Venit real adaptat la inflație, a zis el.

Au venit mai multe măicuțe, foşnind, venerabile, vorbind între ele nemțeşte. Cărau echipament de transfuzie, împingeau pe mese cu rotile tăvi cu instrumente strălucitoare. Prima călugăriță s-a apropiat de Mink şi i-a scos arma din mână. Am văzut că o aruncă într-un sertar de birou, care conținea vreo zece arme uşoare şi o jumătate de duzină de cuțite. Pe perete era un tablou cu Jack Kennedy ținându-se de mâini cu Papa Ioan al XXIII-lea în paradis. Paradisul era un loc oarecum înnorat.

A sosit doctorul, un bărbat în vârstă, în costum din trei piese, uzat. A vorbit nemțeşte cu măicuțele şi a examinat trupul lui Mink, care acum era îmbrăcat în parte în cearşafuri.

— Nimeni nu ştie de ce vin păsările mării la San Miguel, a zis Willie.

Începeam să-l îndrăgesc. Prima călugăriță m-a dus într-un cabinet să-mi îngrijească rana. Am început să-i recit o versiune a împuşcăturilor, dar ea n-a manifestat niciun interes. I-am spus că e un revolver vechi cu gloanțe proaste.

— O țară atât de violentă.

— Sunteți în Germantown de multă vreme? am zis eu.

— Suntem ultimii nemți.

— Acum cine locuieşte aici, în general?

— În general, nimeni, a zis ea.

Au trecut pe lângă noi alte şi alte călugărițe, cu rozarii grele, care se legănau atârnate de centurile lor. Mi-au oferit o imagine veselă, prezența aceea omogenă care-i face pe oameni să zâmbească la aeroporturi.

Am întrebat-o pe călugărița mea cum o cheamă. Sora Hermann Marie. I-am spus că ştiu ceva germană, încercând să-i câştig bunăvoința, aşa cum am făcut totdeauna cu personalul medical de orice fel, cel puțin în stadiile inițiale,

înainte ca frica şi neîncrederea mea să copleşească orice speranță pe care aş fi putut s-o am făcând diverse manevre ca să profit.

— *Gut, besser, best*, am zis eu.

Pe fața ei brăzdată a apărut un zâmbet. Am numărat pentru ea, am arătat spre obiecte şi am spus cum se numesc. A dat bucuroasă din cap, curățând rana şi înfaşurând încheietura mâinii în feşe sterile. A zis că n-am nevoie de atele şi mi-a spus că doctorul îmi va scrie o rețetă pentru antibiotice. Am numărat până la zece împreună.

Au mai apărut două călugărițe, zbârcite şi scârțâitoare. Călugărița mea le-a spus ceva şi curând noi patru ne-am prins într-un fermecător dialog copilăresc. Am spus culori, articole de îmbrăcăminte, părțile corpului. În această companie vorbitoare de germană m-am simțit mult mai în largul meu decât în compania savanților întru Hitler. Să fie oare recitarea numelor ceva atât de nevinovat încât ÎI încântă pe Dumnezeu?

Sora Hermann Marie a aplicat ultimele retuşuri rănii produse de glonț. De pe scaunul meu se vedea foarte bine tabloul cu Kennedy şi Papa în paradis. Aveam o admirație nedefinită pentru tablou. De ce n-ar fi adevărat? De ce nu s-ar întâlni ei undeva, departe în timp, pe fundalul unui strat de nori cumulus scămos, să se țină strâns de mână? De ce nu ne-am întâlni cu toții în înalturi, bine formați, strălucind, ca într-o epopee a zeilor proteici şi a oamenilor obişnuiți?

I-am spus călugăriței mele:

— Dar în zilele noastre, ce zice Biserica despre paradis? E tot vechiul paradis din cer, aşa cum se vede aici?

S-a întors şi s-a uitat la tablou.

— Ne crezi idioate? a zis ea.

M-a surprins violența replicii ei.

— Şi-atunci, ce e paradisul potrivit Bisericii, dacă nu e reşedința lui Dumnezeu, a îngerilor şi a sufletelor celor mântuiți?

— Mântuiți? Ce anume se mântuieşte? Mare neghiob trebuie să fii dacă intri aici să discuți despre îngeri. Arată-mi şi mie un înger. Hai, vreau să-l văd.

— Dar dumneata eşti călugăriță. Călugărițele cred astfel de lucruri. Când vedem o călugăriță, tare ne veselim, e ceva drăgălaş şi nostim, fiindcă ne aminteşte că există încă persoane care cred în îngeri, în sfinți, în lucrurile tradiționale.

— Eşti chiar atât de neghiob încât să crezi asemenea lucruri?

— Nu contează ce cred eu. Contează ce crezi dumneata.

— Aşa e, a zis ea. Necredincioşii au nevoie de credincioşi. Vor cu disperare să vadă că unii oameni cred. Dar arată-mi şi mie un sfânt. Dă-mi şi mie un fir de păr de pe trupul unui sfânt.

S-a aplecat spre mine, cu fața ei severă încadrată de voalul negru. Am început să mă îngrijorez.

— Noi suntem aici ca să-i îngrijim pe bolnavi şi pe răniți. Atât. Dacă vrei să discuți despre paradis, găseşte alt loc.

— Alte călugărițe poartă rochii, am zis eu rezonabil. Aici voi purtați tot vechea uniformă. Rasa, voalul, ghetele tropăitoare. Nu se poate să nu credeți în tradiție. Vechiul paradis şi vechiul infern, liturghia latină. Papa e infailibil, Dumnezeu a creat lumea în şase zile. Grandioasele credințe vechi. Infernul înseamnă lacuri în flăcări, demoni înaripați.

— Vii aici sângerând de pe stradă ca să-mi spui mie că universul a fost făcut în şase zile?

— În ziua a şaptea El s-a odihnit.

— Aici ți-ai găsit să discuți despre îngeri?

— Aici, bineînțeles. În altă parte, unde?

Mă simțeam frustrat şi nedumerit, nu mai era mult până să țip.

— De ce nu despre armatele ce se vor înfrunta în cer la sfârşitul lumii?

— De ce nu? Totuşi, de ce eşti călugăriță? De ce țineți tabloul ăsta pe perete?

Ea s-a tras înapoi cu ochii plini de plăcere disprețuitoare.

— E pentru alții. Nu pentru noi.

— Da' e ridicol. Care alții?

— Toți ceilalți. Ceilalți care-şi petrec viețile crezând că noi încă mai credem. Misiunea noastră în lume e să credem lucruri pe care nimeni nu le mai ia în serios. Rasa umană ar pieri dacă ar abandona complet asemenea credințe. De-aia suntem noi aici. O minoritate infimă. Să întrupăm lucruri vechi, credințe vechi. Diavolul, îngerii, paradisul, infernul. Noi ne prefacem că suntem credincioase, aşadar luăm de bune lucrurile astea, fiindcă dacă noi nu ne-am preface, lumea s-ar prăbuşi.

— Preface?

— Fireşte, preface. Chiar ne crezi idioate? Hai, ieşi de-aci.

— Nu crezi în paradis? Dumneata, călugăriță?

— Dacă tu nu crezi, eu de ce-aş crede?

— Dacă dumneata ai crede, poate aş crede şi eu.

— Dacă eu aş crede, n-ar mai trebui să crezi tu.

— Toate vechile confuzii şi ciudățenii, am zis eu. Credință, religie, viață veşnică. Marile şi vechile naivități umane. Vrei să spui că nu le iei în serios? Că dăruirea, evlavia dumitale e prefăcătorie?

— Prefăcătoria noastră e devoțiune. Cineva trebuie să pară că are credință. Viețile noastre n-ar fi mai puțin serioase dacă am afirma credința adevărată, convingeri adevărate. Cum credința se retrage din lume, oamenii constată că e mai necesar ca oricând să existe cineva care crede. Bărbați cu priviri sălbatice în grote. Călugărițe în negru. Călugări care nu vorbesc. Noi am rămas ca să credem. Proşti, idioți. Cei ce au renunțat la credință trebuie totuşi să creadă în noi. Ei sunt convinşi că au dreptate să nu creadă, dar ştiu că nu trebuie să se stingă complet credința. Infernul e când nu mai crede nimeni. Trebuie să existe totdeauna credincioşi. Proşti, idioți, cei ce aud voci, cei ce vorbesc în limbi necunoscute. Noi suntem nebunele voastre. Renunțăm la viețile noastre pentru a face posibilă necredința voastră. Voi sunteți convinşi că aveți dreptate, dar nu vreți ca toată lumea să gândească aşa

cum gândiți voi. Fiecare adevăr îşi are proştii săi. Noi suntem proastele voastre, nebunele voastre, care se trezesc în zori să se închine, să aprindă lumânări, să se roage la statui pentru sănătate, pentru viață lungă.

— Dumneata ai avut o viață lungă. Poate treaba asta ține.

A râs zgomotos, arătându-şi nişte dinți atât de bătrâni încât erau aproape transparenți.

— Curând n-o să mai țină. O să vă pierdeți credincioasele.

— Cum adică, toți anii ăştia te-ai rugat degeaba?

— M-am rugat pentru lume, prostule.

— Şi nu supraviețuieşte nimic? Moartea e sfârşitul?

— Tu ce vrei să afli? Ce cred eu cu adevărat sau ce simulez?

— Nu vreau s-aud aşa ceva. E groaznic.

— Dar adevărat.

— Eşti călugăriță. Poartă-te ca atare.

— Noi ne-am călugărit, am făcut jurăminte Domnului. Sărăcie, castitate, ascultare. Jurăminte grave. O viață serioasă. N-ați supraviețui fără noi.

— Trebuie să fie şi printre voi unele care nu se prefac, unele care cred cu adevărat. Ştiu că există. Veacuri de credință nu se epuizează chiar aşa în câțiva ani. Întregi domenii de studiu sunt consacrate acestor subiecte. Angelologia. O ramură a teologiei numai despre îngeri. O ştiință a îngerilor. Lucrurile astea au fost dezbătute de minți strălucite. Există minți strălucite şi în ziua de azi. Ele continuă să discute, continuă să creadă.

— Vii de pe stradă, intri aici târând de picior corpul unui bărbat şi discuți despre îngeri care sălăşluiesc în cer. Ieşi imediat de-aci.

A spus ceva în germană. N-am reuşit să înțeleg. A vorbit din nou, ceva mai mult, împingându-şi fața spre mine, şi vorbele ei au devenit mai aspre, mai stupite, mai guturale. Ochii ei exprimau încântarea extraordinară pe care i-o producea incapacitatea mea de a înțelege. Mă stropea cu limba germană. O furtună de cuvinte. Pe măsură ce vorbea, se însufleția tot mai tare. O vehemență voioasă a pătruns în

vocea ei. Vorbea mai repede, mai expresiv. Vase de sânge străluceau în ochii şi pe faţa ei. Începeam să surprind o cadenţă, un ritm calculat. Recită ceva, am decis eu. Litanii, imnuri, învăţături. Misterele rozariului, probabil. Îşi băteajoc de mine cu o rugăciune batjocoritoare.

Lucru bizar, mi s-a părut frumoasă rugăciunea.

Când vocea ei a scăzut, am plecat din cabinet şi am umblat până l-am găsit pe doctorul cel bătrân. „Herr Doktor", m-am adresat lui şi m-am simţit ca un personaj dintr-un film. El şi-a activat aparatul auditiv. Am căpătat reţeta, l-am întrebat dacă Willie Mink o să fie bine. Nu, cel puţin deocamdată. Dar nici nu va muri, ceea ce i-a dat un avantaj asupra mea.

Drumul spre casă s-a desfăşurat fără evenimente. Am lăsat maşina pe aleea de acces a familiei Stover. Bancheta din spate era plină de sânge. Era sânge pe volan şi mai mult sânge pe bord şi pe clanţele portierelor. Studiul ştiinţific al comportamentului cultural şi al dezvoltării omului. Antropologie.

Am urcat la etaj şi mi-am privit câteva clipe copiii. Toţi dormeau, bâjbâiau în vis, ochii lor se mişcau repede sub pleoapele închise. M-am băgat în pat lângă Babette, complet îmbrăcat dar fără pantofi, fiindcă ştiam cumva că nu i se va părea ciudat. Dar mintea mea îşi continua goana. Nu puteam să adorm. După o vreme m-am dus la bucătărie să stau cu o ceaşcă de cafea, să-mi simt durerea de la încheietura mâinii, pulsul accelerat.

Tot ce-mi mai rămânea de făcut era să aştept următorul amurg, când cerul va suna precum bronzul.

40

Asta a fost ziua când Wilder a încălecat pe tricicleta din plastic, a gonit în jurul cvartalului, a cotit direct pe fundătură şi a pedalat zgomotos spre capătul ei. A împins tricicleta pe lângă balustradă şi apoi pe pasarela pavată care şerpuia pe lângă terenuri părăginite şi ajungea la un şir de douăzeci de

trepte de beton. Roțile din plastic zdroncăneau şi scârțâiau. Reconstituirea noastră se opreşte aici, cedând în favoarea relatării făcute de două bătrânele impresionate şi îngrozite, care au urmărit scena de pe terasa din spate de la etajul al doilea al unei case înalte situate între copaci. El a dus tricicleta în jos pe scară, ghidând-o cu o mână ascultătoare şi nesentimentală, lăsând-o să se izbească de trepte, ca şi cum ar fi fost o mică soră vitregă cu formă ciudată, pe care n-o prea îndrăgea. A încălecat din nou, a traversat strada, a traversat trotuarul, s-a avântat pe taluzul cu iarbă care mărginea autostrada. Aici femeile au început să strige. Hei, hei, hei, au spus ele, puțin ezitante la început, fiindcă nu erau pregătite să accepte implicațiile procesului ce se desfăşura în fața lor. Băiatul a coborât în diagonală taluzul pedalând şi reducând cu iscusință unghiurile pantei, apoi, când a ajuns jos, a stat câteva clipe şi a îndreptat vehiculul cu trei roți în direcția punctului de pe partea cealaltă până la care era distanța cea mai scurtă. Hei, băieţaş, nu. Şi-au agitat brațele, au căutat frenetic cu privirile vreun pieton valid care să apară pe scenă. Între timp, Wilder n-a dat nicio atenție strigătelor lor sau nu le-a auzit în vâjâitul în serie al bolizilor şi furgonetelor care rulau nebuneşte şi a pedalat începând să traverseze autostrada, impulsionat mistic. Femeile n-au putut decât să privească, cu gura secată, fiecare cu un braț în aer, implorând ca scena să se inverseze şi băiatul să pedaleze înapoi pe jucăria lui bleu-pal şi galbenă, ca o figură de desen animat de la emisiunea de televiziune matinală. Şoferii nu prea reuşeau să înțeleagă. În poziția lor înnodată, legați cu centura, ştiau că imaginea asta nu făcea parte din conştiința grăbită, vijâitoare a autostrăzii, torentul modernist împărțit în benzi late. În viteză exista un sens. În semne, în modele, în vieți de-o clipă. Ce semnificație avea această mică pată pe roți? Cine ştie ce forță din lume o luase razna. Ei au virat, au frânat, au claxonat neîntrerupt toată după-amiaza, un vaier animalic. Copilul nici nu se uita la ei, pedala drept spre fâşia mediană, un petic îngust de iarbă ofilită. Era umflățel,

încăpățânat, brațele lui păreau să se mişte la fel de repede ca picioarele, capul rotund se clătina într-un dans al hotărârii cretine. A trebuit să încetinească pentru a urca pe mediană, cabrând tricicleta ca să permită roții din față să urce pe bordură, cu mişcări extrem de chibzuite, urmând parcă un plan numerotat, iar maşinile treceau pe lângă el vâjâind, claxoanele țipau cu întârziere, ochii şoferilor cercetau neliniştiți oglinda retrovizoare. A traversat iarba împingând tricicleta. Femeile l-au văzut cum îşi redobândeşte poziția fenná pe şea. Stai, au strigat ele. Nu te duce. Nu, nu. Reduse la expresii simple, ca străinii. Maşinile continuau să vină, năpustindu-se în traficul în dungi neîntrerupte. A pornit să traverseze ultimele trei culoare, lansându-se de pe mediană ca o minge care sare – roata din față, roțile din spate. Apoi, cursa capului care se clătina încolo şi încoace, cursa până în partea cealaltă. Maşinile ocoleau, deviau, urcau pe bordură, capete uimite apăreau la ferestrele laterale. Băiatul pedala cu înverşunare, dar n-aveau cum să ştie că din punctul de observație al femeilor de pe terasă el părea să se mişte teribil de încet. Acum femeile amuțiseră, în afara evenimentului, brusc istovite. Cât de încet se mişca, vai, cât greşea el crezând că dă năvală drept înainte. Asta le-a obosit. Claxoanele sunau neîncetat, undele sonore se amestecau în aer, se aplatizau, maşinile dispărute lăsau în urma lor strigări dojenitoare. El a ajuns în partea cealaltă, a pedalat puțin paralel cu traficul, a dat impresia că-şi pierde echilibrul, că pică, se duce de-a dura pe rambleu într-o rostogolire multicoloră. Când a apărut din nou după o secundă, stătea într-un fagaş plin cu apă, parte a pârâului intermitent care însoțeşte autostrada. Buimăcit „s-a hotărât să plângă. A avut nevoie de ceva timp, noroi şi apă pretutindeni, cu tricicleta lângă el. Femeile au început din nou să strige, fiecare ridica un braț pentru a anula acțiunea. Băiat în apă, spuneau ele. Hei, ajutor, se îneacă. Iar el pe şeaua lui în pârâu, urlând din răsputeri, părea că le-a auzit pentru prima oară, privind în sus, peste movila de pământ şi printre copacii de dincolo de autostradă.

Asta le-a înspăimântat şi mai tare. Ele strigau şi făceau semne, se apropiau de fazele de început ale unei spaime necontrolabile, când un automobilist în tranzit, aşa cum sunt numiți astfel de oameni, a tras iute pe dreapta, a coborât din maşină, a lunecat la vale pe rambleu şi a ridicat băiatul din apele mocirloase, înălțându-l mult ca să-l vadă bătrânele care strigau.

Ne ducem la pasajul suprateran mereu. Babette, Wilder şi eu. Luăm cu noi un termos cu ceai de la gheață, parcăm maşina, privim soarele care apune. Norii nu ne descurajează. Norii intensifică drama, prind în capcană lumina şi o modulează. Norii care acoperă tot cerul produc efecte modeste. Lumina țâşneşte printre ei, în trasoare şi arcuri fumurii. Cerul acoperit de nori amplifică starea sufletească. Nu prea avem ce ne spune. Sosesc mereu alte maşini, parchează în linie înşirându-se până la zona rezidențială. Oamenii urcă panta şi ajung pe pasajul suprateran, cară cu ei fructe şi nuci, băuturi răcoritoare, în special cei de vârstă mijlocie, cei vârstnici, unii cu şezlonguri palmate, pe care le instalează pe trotuar, dar şi perechile mai tinere, braț la braț la parapet, care privesc spre apus. Cerul capătă conținut, sentiment, o viață narativă exaltată. Benzile de culoare ajung foarte sus, par uneori să se despartă în părțile lor constituente. Sunt ceruri cu foişoare, furtuni de lumină, fascicule de raze care cad domol. E greu de ştiut cum ar trebui să ne simțim în fața acestei privelişti. Unii oameni sunt speriați de apusurile de soare, alții sunt hotărâți să se extazieze, dar cei mai mulți dintre noi nu ştim cum să ne simțim, suntem pregătiți pentru ambele posibilități. Ploaia nu descurajează. Ploaia aduce cu sine manifestări care se schimbă treptat, nuanțe succesive minunate. Sosesc alte maşini, lumea urcă anevoie panta. E greu de descris spiritul acestor seri calde. Se simte o aşteptare în atmosferă, dar nu e zumzetul răbdător din miez de vară al mulțimii în mâneci scurte, un joc improvizat, cu precedente coerente, o istorie a reacției liniştite. Aşteptarea asta e introvertită, inegală,

aproape întârziată şi sfioasă, tinzând spre tăcere. Şi ce mai simțim? Cu siguranță există venerație, numai şi numai venerație, care transcende categoriile anterioare de venerație, dar noi nu ştim dacă privim uimiți sau înspăimântați, nu ştim ce anume contemplăm şi ce semnificație are contemplația noastră, nu ştim dacă e o permanență, un nivel al experienței la care ne vom adapta treptat, în care nesiguranța noastră va fi în cele din urmă absorbită, sau dacă e doar un fenomen atmosferic bizar ce va trece repede. Scaunele pliante sunt deschise cu o scuturătură, oamenii în vârstă se aşază. Ce ar fi de spus? Apusurile de soare zăbovesc, la fel şi noi. Cerul e vrăjit, puternic şi etajat. Din când în când o maşină traversează efectiv pasajul suprateran, deplasându-se încet, respectuoasă. Oamenii vin întruna şi urcă panta, unii în scaune cu rotile, deformați de boală, cei care-i însoțesc se apleacă mult ca să împingă la deal. N-am ştiut câți oameni handicapați şi neputincioşi sunt în oraş până când nopțile calde au adus mulțimi pe pasajul suprateran. Maşini gonesc sub noi, venind din vest, ieşind din lumina învolburată, şi noi le privim ca şi cum ar fi un semn, ca şi cum ar duce pe suprafețele lor vopsite unele vestigii ale apusului de soare, un luciu sau o peliculă abia detectabilă de pulbere revelatoare. Nimeni nu dă drumul la radio, lumea vorbeşte aproape în şoaptă. Cade ceva auriu, o moliciune îi e remisă aerului. Sunt oameni care plimbă câini, puştani pe biciclete, e şi un bărbat cu aparat de filmat şi teleobiectiv, care aşteptă momentul potrivit. Abia după ce a început să se întunece şi insectele țiuie în arşiță, începeam şi noi să ne împrăştiem, sfiicioşi, politicoşi, maşină după maşină, reintegrați în eurile noastre individuale şi uşor de apărat.

Oamenii în costume Mylex se află încă în zonă, cu râturi galbene, strângând datele lor groaznice, îndreptându-şi aparatele în infraroşu spre pământ şi spre cer.

Doctorul Chakravarty vrea să discute cu mine, dar eu mi-am propus să stau la distanță. E nerăbdător să vadă cum progresează moartea mea. Un caz interesant probabil. Vrea să

mă introducă încă o dată în blocul de imagini, unde se ciocnesc particule încărcate şi bat vânturi puternice. Dar eu mă tem de blocul de imagini. Mă tem de câmpurile lui magnetice, de pulsul nuclear computerizat. Mă tem de ceea ce ştie despre mine.

Nu mai răspund la niciun telefon.

Rafturile supermarketului au fost reorganizate. S-a întâmplat într-o anumită zi, fără să fim preveniți. Pe intervale s-a iscat agitație şi panică, fețele clienților vechi arată consternare. Ei umblă în transă fragmentată, se opresc şi pornesc din nou, grupuri de persoane bine îmbrăcate încremenite pe intervaluri, încearcă să-şi imagineze schema, să desluşească logica de bază, încearcă să-şi amintească unde au văzut Crema de Grâu. Ei nu văd nicio rațiune pentru schimbarea produsă, nu-i găsesc niciun sens. Lavetele aspre sunt acum împreună cu săpunul de mână, condimentele sunt împrăştiate. Cu cât e mai în vârstă persoana, bărbat sau femeie, cu atât e mai îngrijit îmbrăcată şi mai ferchezuită. Bărbați în pantaloni Sansabelt şi cămăşi tricotate, viu colorate, şi femei cu fața pudrată şi mina aferată, cu un aer timid, pregătite pentru cine ştie ce eveniment dătător de nelinişte. Cotesc pe intervalul greşit, cercetează atent rafturile, uneori se opresc brusc, încât dau peste ei alte cărucioare. Doar alimentele obişnuite, fără marcă înregistrată sunt acolo unde fuseseră şi înainte, pachete albe cu etichete simple. Bărbații consultă listele, femeile nu. Domneşte o senzație de hoinăreală, un sentiment de debusolare şi îngrijorare, oameni cu firi paşnice aduşi la exasperare. Ei cercetează literele mici de pe pachete, temându-se de un al doilea nivel de trădare. Bărbații examinează datele imprimate, femeile ingredientele. Mulți au probleme cu sensul cuvintelor. Litere mâzgălite, imagini neclare. La rafturile modificate, în larma înconjurătoare, în faptul simplu şi nemilos al declinului lor, ei încearcă să se descurce prin harababura generală. Dar în cele din urmă nu contează ce văd ei sau ce cred ei că văd. Casele de marcat sunt echipate cu scanere holografice, care

decodează fără greş secretul binar al fiecărui articol. Acesta-i limbajul undelor şi al radiației, sau cum le vorbesc morții oamenilor care trăiesc. Şi aici e locul unde aşteptăm împreună, indiferent de vârstă, cu cărucioarele umplute cu bunuri viu colorate. O coadă ce se mişcă încet, mulțumitor, dându-ne timp să frunzărim tabloidele de pe polițe. Toate lucrurile de care avem nevoie şi care nu sunt alimente sau iubire se află aici pe polițele cu tabloide. Poveştile despre supranatural şi extratereştri. Vitaminele miraculoase, medicamentele pentru cancer, remediile pentru obezitate. Cultul celebrităților şi cultul morților.

Notes

[←1]

Romanul a fost publicat în 1985 de Viking Penguin Inc., New York, și în urma apariției sale lui DeLillo i s-a acordat „The National Book Award”.

[←2]

Citat în *Postmodern American Fiction*, ed. Paula Geyh (New York: Norton & Company, 1998), p. 527.

[←3]

Vezi observaţiile din *Introducing Don DeLillo*, ed. F. Lentricchia (Durham, London: Duke University Press, 1991), p. 2.

[←4]

Vezi J. Baudrillard, *Simulations*, New York: Semiotext (e), 1983.

[←5]

Relaţia dintre „teoria sistemelor” şi viziunea lui DeLillo a fost cercetată de criticul Tom Leclair în cartea *In the Loop: Don DeLillo and the Systems Novel* (*În laţ: Don DeLillo şi romanul sistemelor*), apărută la Univ. Of Illinois Press, 1988.

[←6]

E. Becker, *The Denial of Death* (New York: The Free Press, 1973), lucrare distinsă cu Premiul Pulitzer. Studiul lui Becker prezintă strategiile folosite de oameni pentru a alunga obsesia morţii, prin reprimarea cunoaşterii ei şi găsirea unor preocupări care să o înlocuiască.

[←7]

Adjectivul *celica* din limba spaniolă are sensul de „ceresc, divin”.

[←8]

În limba engleză, *plot* înseamnă complot, dar şi intrigă narativă.

[←9]

Vezi povestirea *Moartea lui Ivan Ilici* de Lev Nikolaevici Tolstoi.

[←10]

Vezi articolul lui A. M. Saltzman, „The Figure în the Static: *White Noise*” („Figura din static: *White Noise*”), publicat în *Modern Fiction Studies*, vol. 40, no. 4, 1994, p. 818.

[←11]

Ideea se întâlneşte şi într-un studiu de psihologie socială al lui Samuel Weber, inspirat din tezele lui Freud: Weber vorbeşte despre dorinţa individului de a ţine moartea la distanţă transferând-o către un altul şi controlându-i astfel reprezentările; vezi „Wartime” („Vreme de război”), în volumul *Violence, Identity and Self-Determination* (*Violenţă, identitate şi autodeterminare*), ed. H. De Vries şi S. Weber, Stanford U. P., 1997, p. 104.

[←12]

Marcă de materiale de colorare fluorescentă.

[←13]

Comunitate rezidenţiali având ca scop înălţarea spirituală a membrilor săi şi adeseori condusă de un lider spiritual. Termenul provine din cuvântul sanscrit *aashmya*, care înseamnă protecţie.

[←14]

Marcă de fibre sintetice rezistente.

[←15]

Marcă de fibre sintetice asemănătoare nailonului.

[←16]

Marcă de fibre polimerice.

[←17]

Fundaţia Pregătirea pentru Accidentele Nucleare.

[←18]

Socony Mobile Oil Company.

[←19]

Dakarul e capitala Senegalului, Coasta de Fildeş e un stat din Africa Occidentală.

[←20]

Lagos e capitala federală a Nigeriei.

[←21]

Valurile acestea se numesc *tsunami*.

[←22]

Lunga vară fierbinte – film american realizat în 1958, cu Orson Wells, Paul Newman şi Joanne Woodward, şi bazat pe romanele lui Faulkner, în special *Cătunul*.

[←23]

Tennessee Williams e numele literar al lui Thomas Lanier Williams. *Ernie* e contribuţia lui Heinrich.

[←24]

Conversaţia arată precaritatea cunoştinţelor celor ce discutau.

[←25]

Mâncare populară grecească, asemănătoare kebabului turcesc, constând din bucăţi mici de carne şi uneori legume fripte pe o frigăruie.

[←26]

Marcă de vopsea industrială.

[←27]

Marcă de vopsea industrială.

[←28]

Sedativ.

[←29]

Antialergic.

[←30]

Prima bătălie majoră din Războiul de Secesiune (17 iunie 1775) a primit numele acestui deal din Charleston, deşi lupta propriu-zisă a avut loc pe Breed’s Hill din apropiere.

[←31]

Vase de război blindate între care s-a desfăşurat Bătălia de la Hampton Roads în timpul Războiului Civil American (8-9 martie 1862).

[←32]

Bătălia de la Tippecanoe, din Indiana, de la 1811, în care indienii au fost înfrânţi de generalul William Henry Harrison (1773-1841), i-a adus acestuia porecla de „Tippecanoe”. Harrison a fost cel de-al nouălea preşedinte al SUA (1841 — pentru doar o lună).

[←33]

John Tyler (1790-1862), al zecelea preşedinte al SUA (1841-1845).

[←34]

O serie de şapte confruntări desfăşurate în 1858 între Abraham Lincoln şi Stephen A. Douglas pentru postul de reprezentant al statului Illinois în Senatul SUA.

[←35]

Animal uriaş asemănător unui umanoid despre care se crede că trăieşte în zăpezile din înaltul Munţilor Himalaia.

[←36]

Animal uriaş asemănător unui umanoid despre care se crede că trăieşte în nord-vestul SUA (Pacific Northwest) şi în Canada. Este numit şi Bigfoot.

[←38]

Managementul Superior al Dezastrelor.

[←39]

Emisiunea concurs naţional „Ce ştim despre cancer”.

[←40]

Săptămâna finalei campionatului de fotbal american.

[←41]

Mărci de gumă de mestecat.

[←42]

Dinamica formei valurilor.

[←43]

Ferme ale recoltelor de toamnă.

[←44]

Antreprenorul american de pompe funebre.

[←45]

Membri al Bisericii Unificării condusă de Sun-Myyung Moon.

[←46]

Tip de telefon la care tastele se află pe receptor.

[←47]

Titlu onorific hindus, asemănător cu „maestru”.

[←48]

Tip de telefon la care pentru a forma un număr se apasă pe taste care generează şi transmit sunete de diferite tonalităţi corespunzând cifrelor ce alcătuiesc numărul respectiv.

[←49]

Mărci de pantofi.

[←50]

Medicament pentru tratarea psoriasisului.

[←51]

Şampoane pentru combaterea mătreţii.

[←52]

Marcă a unei tincturi aseptice.

[←53]

Repertoriul numerelor scutite de taxă.

[←54]

Marcă de detergent.

[←55]

Membru al Duck River and Kindred Associations of Baptists, ale căror biserici se află în special în centrul statului Tennessee şi în nordul Alabamei.

[←56]

Maternitatea Iron City.

[←57]

Maică a Carităţii.

[←58]

Compătimire şi Raport.